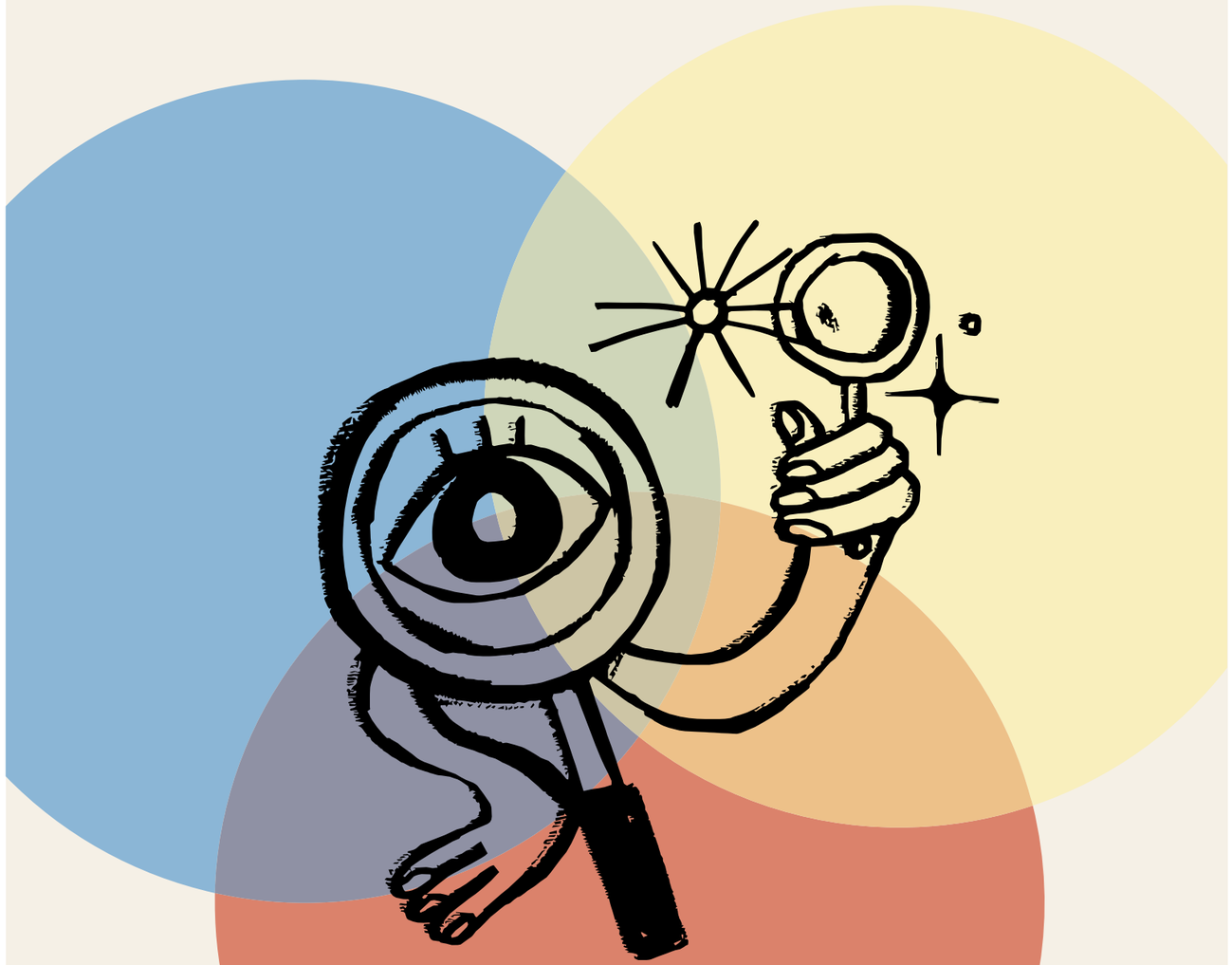
A Multi-lens Reflection Framework for Meaningful Participation

Jade Oerlemans
MSc thesis Stratgic Product Design
November 2026
TU Delft

Master thesis

A Multi-lens Reflection Framework for Meaningful Participation

Exploring meaningful resident participation in urban greening and developing a multi-lens reflection framework

13 November 2026

Author

Jade Oerlemans
MSc. Strategic Product Design
Faculty of Industrial Design Engineering
Delft Univercity of Technology

Graduation Committee

Chair: Dr. I.J. (Ingrid) Mulder
Department of Humen- Centered Design- Design conceptualisation and Communication
Faculty of Industrial Design Engineering
Delft Univercity of Technology

Mentor: S.R. (Silje) Dehli
Department of Design, Organisation and Strategy
Faculty of Industrial Design Engineering
Delft Univercity of Technology

Preface

Dear reader,

This thesis began with a handcart full of materials and quite a few ideas about how to get people involved. It ended with a reflection framework *and* a much longer list of questions than I had started with.

What first drew me to design was the possibility of bringing people, technology and organisations together through creativity. During my Master's in Strategic Product Design at Delft University of Technology, that interest increasingly turned towards societal change and the people whose everyday lives it affects. Sustainability had long been important to me, but I became particularly curious about its social dimensions: who gets to shape change, whose concerns receive attention, and who takes responsibility for what happens afterwards?

These questions brought me to the Scheepsmasttuin on Noordereiland in Rotterdam. A proposed greening project offered an opportunity to explore how residents could become meaningfully involved in changes to their surroundings. I enjoyed the practical beginning: making materials, setting up activities and heading into the neighbourhood to see what would happen. Pulling my handcart through the streets, I sometimes caught myself thinking: "Graduating really can be this much fun." The neighbourhood soon gave me more to think about than greenery alone. Conversations moved between planting, maintenance, noise, relationships, previous experiences and trust. Following those connections took the research in directions I had not anticipated. The question of how to design participation became increasingly connected to understanding the circumstances in which participation takes place.

Along the way, I met people I would otherwise probably never have encountered. They welcomed me into conversations and activities, shared their knowledge and concerns, and helped me see the place through different eyes. Those exchanges gave depth to the research and made the project personally meaningful.

This thesis follows that journey from designing participation opportunities towards developing a framework for reflecting on participation and its context. I hope it offers something useful to those working with residents, neighbourhood initiatives and public organisations, and invites curiosity about the connections beneath an apparently straightforward response to change.

Enjoy reading and discovering some of the things I did not know I was setting out to learn.

Jade Oerlemans

Acknowledgement

A project that taught me so much about relationships could hardly have reached this point without the people around me.

First, thank you to my supervisors, Ingrid Mulder and Silje Dehli. You gave me room to explore, asked the questions I needed and helped me find direction when my thoughts were heading in several directions at once. I learned a great deal from you both, and thoroughly enjoyed our conversations.

Ingrid, thank you for encouraging me to venture beyond familiar ways of working. Your knowledge, perspective and confidence in my abilities helped me trust the process, and myself, when the next step was not immediately clear. You made unfamiliar directions feel worth exploring.

Silje, thank you for your curiosity, thoughtful questions and wonderfully positive energy. I appreciated having someone to think alongside me, untangle ideas with and share the occasional confusion about what was happening. I often left our meetings with fresh energy and a clearer head. Your beautiful knitwear deserves an honourable mention too.

Ellen van Bodegom, thank you for opening the door to Noordereiland and the network that made this project possible. Your local knowledge, practical experience and guidance helped me find my feet in an unfamiliar setting. Yasmin, thank you for your encouragement, your support on the island and our conversations about how to move forward. Sanne Keizer, thank you for thinking along with me and sharing your perspectives on participation and the research.

To the residents who welcomed me into their conversations, activities and everyday surroundings: thank you for your time, honesty, knowledge and company. Whether we were discussing the street, cleaning up, planting flowers or attempting the same dance steps, you made my time on Noordereiland memorable. This thesis would have been a very different, and much less interesting, story without you.

A very special thank you goes to my sister, Carlijn, my anchor throughout this process. You offered encouragement, a listening ear, a warm meal from time to time and a quiet place in your home where I could work when that was difficult at home. Having somewhere to settle my thoughts, and knowing you were there, meant more than I can fit into a thank-you paragraph.

Finally, thank you to my family and friends for listening, thinking along, cheering me on and helping me find some lightness when the project felt heavy. Your company and good energy helped me keep going through the final stretch.

Executive summary

Participation is increasingly expected in urban public-space transformation. Yet providing opportunities to contribute does not establish whether involvement is meaningful or valuable for residents. Invitations may be unsuitable, contributions may receive limited consideration, and arrangements for follow-up may remain unclear. This thesis investigates:

How can participation become more meaningful and valuable for residents?

The question was explored through a five-month Research through Design process in the Scheepsmasttuin, a public space on Noordereiland in Rotterdam. Developing a street design proposal for greening this space provided a concrete setting for designing, carrying out and reflecting on participation. Literature informed a Preliminary Framework and participation strategy. Project-specific activities invited residents to contribute, while the designer-researcher also joined existing neighbourhood activities to understand their everyday circumstances and perspectives. Spatial design made interpretations of residents' contributions and possible changes tangible. Resident contributions, field notes, reflective diary entries and design iterations informed the analysis.

The practical exploration distinguished **reach, interest and contribution**. Residents could notice an invitation or express interest while finding the communication, location or requested form of involvement unsuitable. Different formats offered different opportunities, and repeated contact supported familiarity without necessarily broadening participation. Individual accounts described value through enjoyment, sharing knowledge, company and contributing to the neighbourhood.

Residents' perspectives informed the street design proposal, but their translation required interpretation and choices between competing concerns. The intended further collective review was not completed, and municipal follow-up remained uncertain. Contributing to a proposal therefore differed from having influence over its subsequent development. Opportunities to question interpretations, understand decisions and remain involved required arrangements beyond the initial activities.

A critical encounter and a later clarification of organisational arrangements were interpreted as two significant breakdowns that challenged the designer-researcher's understanding of the project and what further participation activities and design iterations could achieve. Together with reflection on other encounters, these breakdowns broadened the inquiry towards an additional question:

What conditions surrounding a participation process shape whether meaningful participation can take place?

The analysis connected spatial concerns with relationships, earlier experiences, expectations and organisational responsibilities. Anticipated noise, for example, involved possible uses of public space alongside relationships with a new organisation and expectations of unwanted change. References to other greening projects connected spatial experiences elsewhere with perceptions of municipal decision-making. These accounts prompted reconsideration of residents' responses and the designer-researcher's own understanding of the assignment.

The research produced two connected research outcomes: **twelve practice-based insights and the Multi-Lens Reflection Framework .** The insights identify considerations for accessibility, continuity of contact, space to contribute and connections between involvement and influence. The Multi-Lens Reflection Framework structures examination of participation through physical-spatial, social-relational and mental-emotional perspectives. Institutional conditions, including mandates, resources and responsibilities, are examined through each lens. Reflection can connect matters within and between perspectives, compare activities and explore wider circumstances, history and change.

The framework's theoretical contribution is a situated elaboration of contextual and reflective approaches to participation. Its proposed practical value is to **turn complex encounters into more specific questions:** what was expressed, what remains assumed, which connections require investigation and who needs to be involved? For professionals working between municipal organisations and neighbourhood practice, this inquiry may identify matters requiring spatial exploration, changes to participation arrangements, dialogue or organisational coordination. The research also proposes exploring a shared starting point in which residents help define priorities before a spatial assignment is fixed.

The outcomes derive from one situated inquiry. Individual accounts indicated value in particular encounters, while residents' assessment of the overall process and its eventual outcome remained unresolved. The framework's usefulness for other professionals and the effects of applying the insights require further investigation.

The research identifies three connected priorities: **creating opportunities that fit residents' circumstances, responding to what matters to them, and establishing how contributions can inform decisions and action.** Designing for meaningful participation consequently involves revisiting activities, the assignment, residents' scope of influence and the professional's own role as understanding and circumstances develop.

Table of contents

PART 1- EXPLORING MEANINGFUL PARTICIPATION

1 - Introduction: Participation in Urban Public- Space Transformation **11**
1.1 The growing expectation of citizen participation 12
1.2 Understanding participation in this research 12
1.3 Urban greening as the project context 13
1.4 Research setting 13
1.4.1 Noordereiland and local initiative 13
1.4.2 The Scheepsmasttuin 14
1.5 Research aim and main research question 15
1.6 Research approach and thesis structure 17
1.7 Use of AI 20

2- Theoretical perspectives on meaningful participation **23**
2.1 The institutional promise of participation 24
2.2 Potential value of participation for residents 25
2.3 When participation does not create value: risks and limitations 26
2.3.1 Unclear influence and tokenism 26
2.3.2 Unequal accessibility and representation 26
2.3.3 Translation and feedback 26
2.3.4 Participation fatigue and accumulated disappointment 27
2.4 Synthesis: considerations for meaningful participation **28**

3- Building the Preliminary Framework for Meaningful Participation **31**
3.1 Participation as a pathway 32
3.2 Understanding what matters to residents 33
3.3 Process quality and influence 33
3.4 Synthesis: Preliminary Framework for Meaningful Participation 34

4 - Research through Design: Project Approach and Methodology **37**
4.1 From the Preliminary Framework to a participation strategy 38
4.1.1 From design principles to participation formats 38
4.1.2 The intended participation trajectory 39
4.2 Situated and embedded fieldwork 40
4.3 Spatial design as part of the participation process 41
4.4 Documentation, reflection and analysis 42
4.4.1 What would be documented 42
4.4.2 Reflection within Research through Design cycles 43
4.4.3 Analysis across activities 44
4.4.4 Keeping room for unexpected observations **44**

5- What became visible in practice **47**
5.1 Designed participation activities in practice 48
5.2 Embedded research in neighbourhood practice 51
5.3 Encountering and engaging with the project 55
5.3.1 Different activities could reinforce one another 55
5.3.2 Reach, interest and visible participation 56
5.3.3 Accessibility and preferred forms of involvement 56
5.3.4 What the different pathways made visible 57
5.3.5 The value of taking part 58
5.4 Resident perspectives and their translation into the street design proposal 59
5.4.1 Bringing different concerns into the design 59
5.4.2 Design material and the status of the proposal 61
5.5 Synthesis: findings and limitations of the practical exploration 64

6-A perspective shift in the Research through Design process **67**
6.1 The critical encounter and the first breakdown 68
6.2 Reconsidering earlier field observations 70

PART 2- UNDERSTANDING THE CONDITIONS SURROUNDING PARTICIPATION

6.2.1 Concerns extended across project boundaries 70
6.2.2 A small participation intervention became connected to wider attitudes 70
6.2.3 Visible interest raised questions about non-attendance 71
6.2.4 Opinions circulated beyond the organised activities 71
6.3 Organisational conditions and the limits of follow-up 72
6.4 Synthesis: broadening the research focus 73

7-Reflecting on Participation in Practice **75**
7.1 Insights into the Design of the Participation Process 76
7.1.1 Making participation accessible 76
7.1.2 Building and sustaining contact 77
7.1.3 Creating space to contribute 78
7.1.4 Connecting contact to influence 78
7.2 Synthesis: learning from participation practice 79

8- Developing the Multi-Lens Reflection Framework **83**
8.1 Making the initial understanding explicit 84
8.2 Expanding towards the surrounding context 85
8.3 Looking further: Other projects and wider developments 86
8.3.1 Other neighbourhood greening projects 87
8.3.2 Wider policy and institutional developments 87
8.3.3 Moving between activities and their context 88
8.4 Examining participation through three interconnected lenses: How to reflect? 90
8.4.1 Lenses as a metaphor for analytical perspectives 90
8.4.2 Moving within and between lenses 91
8.5 Exploring participation through three lenses 93
8.5.1 Physical-spatial Lens 94
8.5.2 Social-relational Lens 97
8.5.3 Mental-emotional Lens 100
8.5.4 Connecting lenses and activities 103
8.6 Understanding change over time 105
8.7 The multi-lens reflection framework 106

9- Discussion, Recommendations and Conclusion **111**
9.1 Contributions to participation research and practice 112
9.1.1 Conceptual contribution: understanding participation in context 112
9.1.2 Practical contribution and relevance for intended users 113
9.1.3 Theoretical contribution: connecting contextual and reflective approaches 114
9.2 Connecting participation, influence and follow-up 115
9.2.1 Collaboration, influence and uncertain follow-up 115
9.2.2 A different starting point: residents help define the priorities 117
9.3 Limitations of the research 118
9.3.1 Residents' experienced value and subsequent influence 118
9.3.2 Development and assessment of the research outcomes 118
9.3.3 A situated and partial understanding 119
9.3.4 Researcher involvement, documentation and interpretation 119
9.4 Recommendations for further development and research 120
9.4.1 Develop the framework with intended users 120
9.4.2 Connect reflection with action and organisational follow-up 120
9.4.3 Explore shared reflection and application across settings 121
9.4.4 Investigate residents' experienced value and influence 121
9.4.5 Design further participation iterations around a shared starting point 121
9.5 Conclusion 122
9.5.1 Designing participation around residents' circumstances 122
9.5.2 The conditions surrounding participation 123
9.5.3 Implications for practice and further development 123

10- Reflection **125**
11- Appendices **128**

Chapter

01

Introduction

Participation in Urban Public-Space Transformation

Changes to public space affect how residents use and experience their neighbourhood. Participation offers opportunities to shape these changes, but inviting residents to contribute does not establish whether their involvement will be **meaningful or valuable** to them. This research examines what designing for such participation requires.

The proposed greening of the Scheepsmasttuin on Noordereiland in Rotterdam provides a concrete setting for this inquiry. Through **Research through Design** (RtD), **participation opportunities** are designed, carried out and reflected upon alongside the development of a street design proposal. Residents' contributions inform the proposal, while the encounters generated through this work help examine what supports or constrains their involvement.

This chapter establishes the **problem and scope of the research.** It begins with the growing expectation of resident participation to explain why the value of involvement for residents requires attention. It then clarifies how participation is understood in this research. Urban greening and the Scheepsmasttuin are introduced to show how this question takes shape within a concrete spatial and organisational setting. Together, these elements establish the design challenge addressed through the research aim and main research question. The chapter closes with the research approach and a guide to the thesis structure.

1.1 The growing expectation of citizen participation

Citizen participation, broadly understood as the involvement of citizens in decisions that affect them, has become increasingly embedded in urban planning. Citizen participation in urban planning can be understood as part of a broader societal and political shift towards **active citizenship.** In the Dutch context, this is reflected in the idea of the **participation society** *(participatiesamenleving)* (Tan, 2018; Teernstra & Pinkster, 2016), which marks a transition from state responsibility towards **greater responsibility for citizens, communities and local networks** (Fenger & Broekema, 2019).

This shift is also visible in changing forms of governance. Public institutions increasingly collaborate with private actors, civil society organisations and citizens, who are expected not only to use public services and spaces but also to contribute to shaping, managing and sometimes taking responsibility for their living environment (Osborne, 2010; Meijer et al., 2019). Instruments such as the Dutch *Right to Challenge* (Uitdaagrecht) illustrate how participation can extend from giving input towards taking greater responsibility for public tasks (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2024).

Against this broader background, participation has become more embedded in **urban planning and public-space redevelopment** across Western European cities (Atkinson, 2000; Bican, 2020; Parés et al., 2012; Savini, 2011; Teernstra & Pinkster, 2016). In the Netherlands, this development is reflected in the Environment and Planning Act *(Omgevingswet),* which encourages **participation at an early stage** of spatial planning processes and requires applicants in relevant procedures to indicate whether and how stakeholders have been involved (Bannink & Verhoeven, 2016; Gierveld, 2019).

Residents are therefore increasingly invited, and increasingly expected, to **invest time, knowledge and effort** in shaping their living environment. However, the growing use of participation does not establish whether residents find it **worthwhile** to take part or experience their involvement as **meaningful**. This tension between institutional expectations and the value of participation for residents forms the starting point of this research.

1.2 Understanding participation in this research

To investigate this tension, it is first necessary to clarify how participation is understood within this research. **Participation is a broad and context-dependent concept** rather than a fixed method. In governance literature, it refers to the involvement of citizens or stakeholders in decision-making about policies, plans or programmes that affect them (Quick & Bryson, 2016). Public engagement can take different forms, ranging from one-way communication and consultation to more active forms of participation, with substantial differences in **how information and influence are shared** between institutions and the public (Rowe & Frewer, 2005; Arnstein, 1969).

In spatial planning, participation becomes particularly place-based, because it concerns environments that residents use, experience and care about in everyday life. Collaborative planning therefore understands planning not only as a technical process, but as a communicative and relational practice in which different forms of knowledge, interests and responsibilities come together (Healey, 1997; Innes & Booher, 2004). This is especially relevant in public-space transformation, where municipal ambitions, technical constraints, maintenance responsibilities and residents' lived experiences all shape spatial decisions.

In this research, participation refers to residents' involvement in shaping proposed changes to their local environment. The term 'residents' emphasises their everyday experiences of and relationships with a specific place, rather than their formal status as citizens. Participation may include sharing experiences, expressing preferences, discussing alternatives and contributing to the development of a street design proposal. How these contributions relate to **subsequent decisions** depends on the opportunities and arrangements within the project.

1.3 Urban greening as the project context

Urban greening refers to introducing or enhancing vegetation, such as trees, plants and flowers, within the urban environment. It can serve several purposes, including providing shade, reducing heat, supporting biodiversity and improving the quality of public space.

Urban greening provides the **spatial and policy** context in which this research takes place. Rotterdam frames greening as a response to several urban challenges, including heat stress, heavy rainfall, biodiversity loss, health, wellbeing and the quality of public space. Through its Green Agenda 2023–2026 and longer-term ambitions, the municipality aims to substantially increase and improve green space across the city (Gemeente Rotterdam, 2023). The longer-term vision Groene Waterstad 2050 connects these greening ambitions to a city with more space for greenery and water, supporting climate resilience and quality of life (Gemeente Rotterdam, 2025).

Greening, however, is not only a spatial or technical task. **Public-space interventions** also affect everyday use, accessibility, maintenance, mobility and residents' relationship with their surroundings. Their development therefore brings together **municipal ambitions, technical requirements and local knowledge.**

Urban greening provides a concrete spatial question around which participation can be designed and studied. Residents can respond to proposed changes by sharing how they use the space, what they value and which concerns they have. Their contributions can then inform spatial proposals that provide material for further discussion. In this research, greening therefore connects the exploration of meaningful participation to a real public-space transformation. The research focuses on **how residents can become meaningfully involved in shaping that transformation.**

1.4 Research setting

1.4.1. Noordereiland and local initiative

Noordereiland is a residential island in Rotterdam, the Netherlands, situated between the city centre and Rotterdam-Zuid. It forms part of the Feijenoord district and is bordered by the Nieuwe Maas to the north and the Koningshaven to the south. According to AlleCijfers.nl (2026), Noordereiland had approximately 3,500 residents in 2026.

As an area outside the primary flood defences, Noordereiland is vulnerable to flooding, a risk that is expected to increase due to sea-level rise and higher river discharges (Convergence, 2026). In addition, the island is increasingly exposed to heat stress (Lichting, 2023). These challenges provide a **local context for initiatives concerned with greening and climate adaptation.**

At the same time, the island has an **active history of resident initiatives related to sustainability, community building and urban experimentation.** This makes it a relevant setting in which municipal ambitions, local initiatives and residents' experiences meet.
At the start of the research, Stichting Iedereen aan Boord was one of the organisations actively involved in local initiatives on Noordereiland. Its activities connected local involvement with themes such as greening, biodiversity, circularity, watermanagement and energy.

De Stuurhut was the central meeting place for the foundation's activities on Noordereiland. It offered a place where residents and partners could meet, exchange ideas and develop activities. Iedereen aan Boord worked with residents, educational institutions, businesses and public organisations, connecting neighbourhood initiatives with a wider network of knowledge and support. During the research, **Stichting Iedereen aan Boord** ceased its activities, and De Stuurhut stopped functioning as its meeting place. The broader movement towards sustainability and community involvement on Noordereiland continued.

The research was initiated in collaboration with Stichting Iedereen aan Boord, which provided access to local networks, stakeholders and ongoing neighbourhood discussions. This collaboration established the initial context from which the study emerged.

1.4.2. The Scheepsmasttuin

Within this broader neighbourhood context, the Scheepsmasttuin provides the setting for the RtD process explored in this study.

The Scheepsmasttuin is a public street on Noordereiland, situated between the Leliestraat and Anjerstraat and connecting the Burgemeester Hoffmanplein and Prins Hendrikkade. The surrounding residential buildings accommodate 69 households. Although the space is predominantly paved and primarily functions as a passage, it is used and perceived in different ways by local residents. De Stuurhut, introduced in Section 1.4.1, is located directly adjacent to the site. Figures 1.4.2A and B show the predominantly paved space between the residential buildings and the mast-shaped artwork within it. Figure 1.4.2C places this setting within the wider island of Noordereiland.

The motivation for exploring changes to this location extends beyond urban greening objectives. The inner corners of the four surrounding building blocks are difficult to access for **emergency services**, including ambulances and fire trucks. Improving this access provided a practical reason to reconsider the layout, while greening offered an opportunity to address heat and improve the quality of the space.
Connecting greening to an existing spatial task also reflects an approach discussed during a Rotterdam WeerWoord session, Rotterdam's programme for climate adaptation, with neighbourhood coordinators: climate-adaptive measures can be incorporated into public-space redevelopment, maintenance or infrastructure work (Appendix D: Research diary, entry dated 12 June 2026) Rotterdam's Green Agenda similarly emphasises connecting greening ambitions to planned transformations of public space (Gemeente Rotterdam, 2023).

The proposed transformation provides a concrete focus for participation. Residents can share experiences of the existing space, discuss desired changes and respond to design proposals. This creates an opportunity to study participation in the context of the Scheepsmasttuin while simultaneously developing a spatial proposal informed by residents' perspectives.

Figure 1.4.2A: The Scheepsmasttuin, viewed from the Prins Hendrikkade. Photograph by the author.

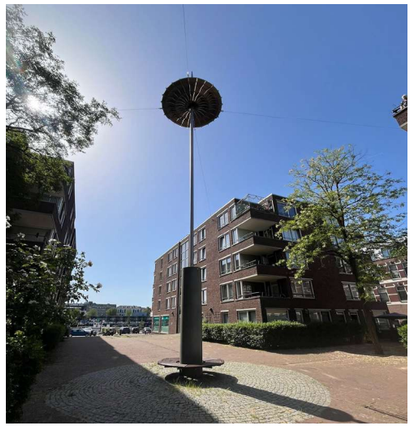

Figure 1.4.2B: Mast-shaped public artwork within the Scheepsmasttuin. Photograph by the author.

Figure 1.4.2C: Aerial view of Noordereiland and the Erasmus Bridge. Photograph by Joe Cillen.

1.5 Research aim and main research question

Municipalities and other public authorities organise participation processes to involve residents in changes to their living environment. However, these processes can struggle to reach beyond a small group of residents, while others face barriers to taking part (May, 2007; Inch, 2015). Providing opportunities to participate does not necessarily give residents meaningful influence over decisions (Arnstein, 1969). When residents repeatedly invest time and effort without seeing visible progress or receiving meaningful feedback, their willingness to participate in future processes may decrease (Attree et al., 2011; Nuamah, 2021).

These challenges reveal a tension between organising participation to inform a spatial proposal and making that involvement meaningful and valuable for residents themselves. Existing literature identifies potential value for residents, including influence, recognition, social connection and learning (Burton, 2009; Tan et al., 2019). However, recognising these possibilities does not in itself explain how to support them through the design and organisation of participation in a specific setting. This research addresses that design challenge by developing, trying out and reflecting on participation opportunities in practice. The main research question is:

How can participation become more meaningful and valuable for residents?

The research investigates this question through Research through Design (RtD), by designing, testing and reflecting on participation opportunities. This requires a real-life setting in which residents can engage with a concrete issue affecting their everyday surroundings. The Scheepsmasttuin on Noordereiland in Rotterdam provides this setting.
Within the Scheepsmasttuin, the development of a street design proposal gives residents something concrete to contribute to. The proposed redesign brings together emergency access requirements, municipal ambitions for urban greening and the involvement of Stichting Iedereen aan Boord in local sustainability initiatives. These needs and ambitions provide the practical context for the participation process explored in this research.

Figure 1.5 distinguishes the research inquiry from the spatial project through which it is explored.

On the left, the research **combines designing participation opportunities with learning from residents' experiences of involvement**. The reciprocal arrows between the research and residents show this connection: opportunities are offered, while residents' responses inform the inquiry.

The lower part of the figure situates this exchange within the Scheepsmasttuin project. Residents contribute everyday experiences, concerns and ideas to the street design proposal, **while organisational actors bring spatial requirements and greening ambitions.** The proposal connects participation to possible changes in residents' surroundings and provides concrete material for discussion.

Spatial design therefore serves as a means of exploring how participation can become more meaningful and valuable for residents. The research aims to contribute insights for professionals who design, organise or facilitate participation, particularly those connecting municipal ambitions with residents' everyday concerns and initiatives.

These professionals work with residents' wishes for changes to their surroundings alongside municipal procedures, technical requirements, available resources and decision-making. Priorities and timelines may not readily align, while responsibilities are often distributed across different actors. By examining the challenges encountered in the Scheepsmasttuin, **this research aims to support these professionals in understanding what shapes residents' involvement and what is needed to carry their contributions forward.**

Rotate the page

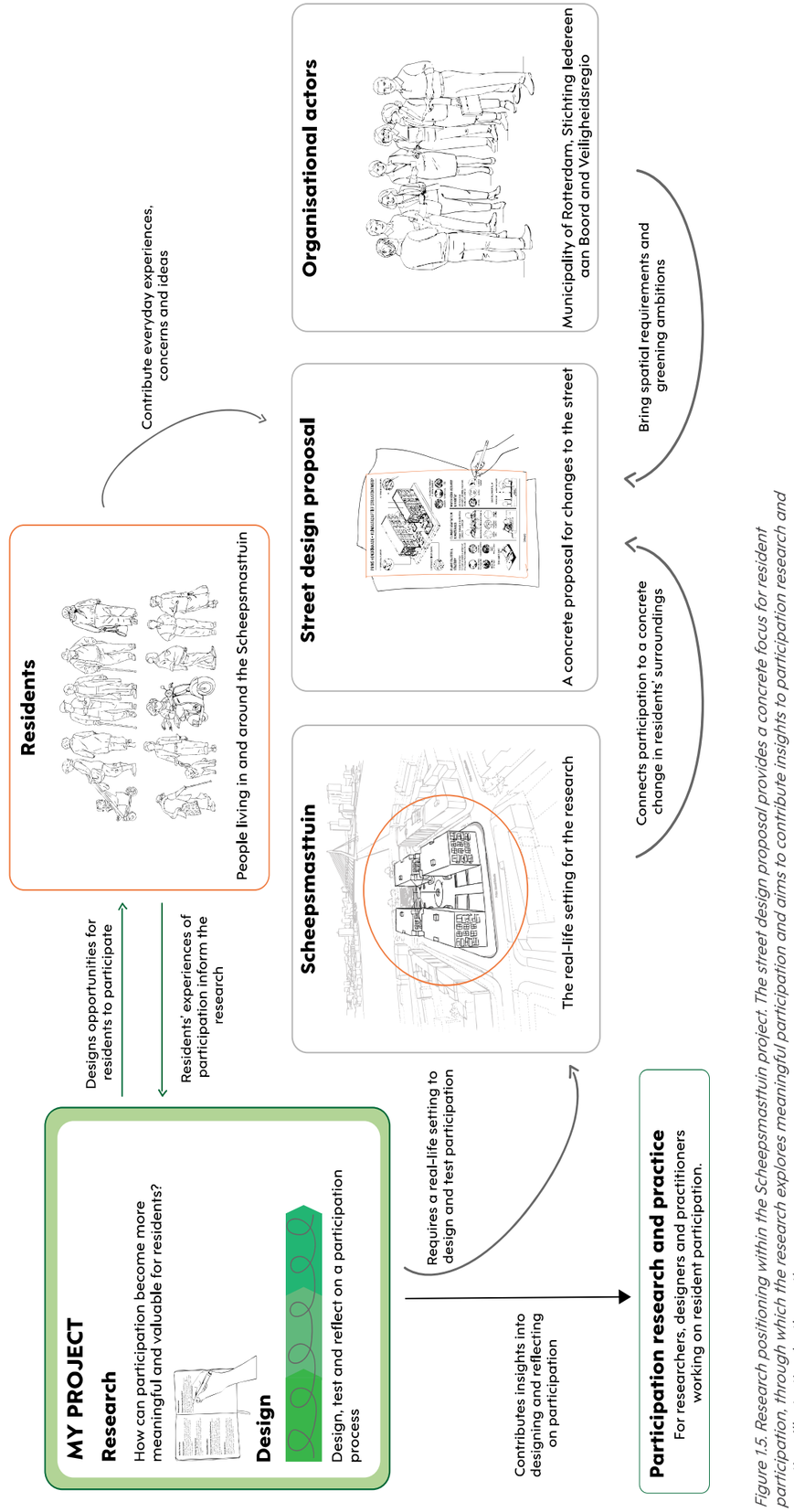

Figure 1.5. Research positioning within the Scheepsmasttuin project. The street design proposal provides a concrete focus for resident participation, through which the research explores meaningful participation and aims to contribute insights to participation research and practice. Illustration by the author.

1.6 Research approach and thesis structure

This thesis combines elements of the Double Diamond with a Research through Design (RtD) process. **The Double Diamond** structures movement between broad exploration and focused synthesis (Kochanowska et al., 2022). Its logic of divergence and convergence guided the theoretical exploration of participation and the development of an initial participation strategy for the Scheepsmasttuin.

Research through Design develops knowledge through designing, intervening and reflecting in practice (Zimmerman et al., 2010). In this research, participation activities and spatial design created opportunities for resident involvement while generating material for inquiry. Embedded fieldwork complemented these activities by joining existing neighbourhood settings to better understand residents' circumstances, concerns and relationships. Reflection on these encounters informed subsequent participation activities, spatial design decisions and the developing understanding of participation.

Figure 1.6B presents a simplified overview of the five-month research process and the corresponding thesis structure. The smaller theoretical diamond indicates the shorter time spent on this phase relative to the subsequent design, fieldwork and reflection. Although the figure distinguishes phases, exploration, design and reflection overlapped throughout the research.

The thesis follows this development in two connected parts. Part I moves from theoretical exploration to participation in practice. A turning point prompted a reconsideration of the initial approach and a broader inquiry into the conditions surrounding participation. Part II develops the learning from this inquiry into practice-based insights and a conceptual reflection framework, followed by discussion and conclusions.

Part I — From theoretical exploration to participation in practice

Chapter 2 examines **why participation is pursued,** what it may offer residents and what can prevent that value from emerging. It establishes an initial set of considerations for meaningful participation: accessibility, relevance, recognition, clarity of influence and visible follow-up.

Chapter 3 explores **theoretical perspectives** that help translate these considerations into an initial basis for participation design. These are synthesised into the Preliminary Framework for Meaningful Participation and six design principles. The framework organises attention around entering participation, experiencing participation and seeing what happens afterwards.

Chapter 4 translates this foundation into a **participation strategy** and research approach for the Scheepsmasttuin. It explains how designed participation activities, embedded fieldwork and spatial design serve complementary purposes, and how documentation, reflection and analysis connect practice to learning.

Chapter 5 examines how this approach unfolded. It first distinguishes the **designed activities** from **embedded fieldwork,** clarifying how their different starting points shaped the material generated. It then examines how residents encountered and engaged with the project and how their contributions informed the street design proposal. The chapter establishes both the findings of this practical exploration and what remained unresolved about residents' experiences and subsequent influence.

The turning point —Broadening the research focus

The initial intention was to continue the iterative participation process, using practical experience to examine and further develop a participation strategy aimed at supporting meaningful participation. A critical encounter around the co-creation session interrupted assumptions underlying this approach. Reconsideration of earlier observations and a later clarification of organisational arrangements further challenged the understanding of what the process could achieve. Chapter 6 examines the encounter and the organisational clarification as two significant **breakdowns** that contributed to a broader reconsideration of the research focus.

Chapter 6 traces how these developments **broadened the research focus**. Previous experiences, relationships and institutional arrangements were already present in the literature and field material. They became more explicit subjects of inquiry as their significance for participation was reconsidered. An additional research question emerged:

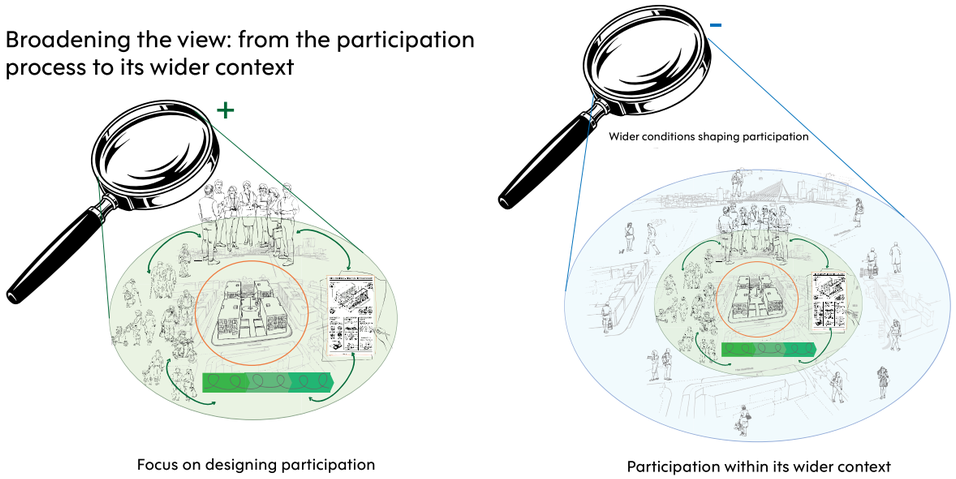

Figure 1.6A: Broadening the research focus from designing participation opportunities to examining participation within its wider context. Illustration by the author.

What conditions surrounding a participation process shape whether meaningful participation can take place?

This question **extends the inquiry** while the main research question remains central. Figure 1.6A illustrates the broadening focus through two views of the same participation setting. The left-hand image concentrates on the designed participation process within the initially understood project conditions. The right-hand image widens the view to include surrounding circumstances and connections. The participation process remains central, while the broader view makes its relationship with these conditions an explicit subject of inquiry. Figure 1.6B places this shift within the overall research process, with the red lightning-shaped line and gap marking the turning point.

Part II — From reflection on practice to a multi-lens framework

Chapter 7 steps back from the participation process to examine what can be learned from the activities, residents' responses and the choices made in organising and facilitating involvement. It develops **twelve practice-based insights** concerning accessibility, continuity of contact, space to contribute and connections between involvement and influence. These insights inform considerations for participation design and further inquiry into the conditions surrounding it.

Chapter 8 develops this contextual inquiry through successive model iterations. It makes the initial project understanding explicit, broadens attention towards surrounding conditions and wider factors, and introduces three interconnected lenses alongside attention to time and change. These elements are brought together in the **Multi-Lens Reflection Framework.**
Developed through reflection on the Scheepsmasttuin case, the framework structures examination of participation processes and their surrounding conditions. It is also proposed as a basis for a reflection resource for professionals working on participation in other settings. Accompanying questions illustrate this possible use, while its practical usefulness requires further development and assessment with intended users. The practice-based insights informed the model iterations, while conceptual development also informed reflection on the experiences. Their presentation in separate chapters makes these connected forms of learning explicit rather than suggesting a strictly sequential process.

Chapter 9 brings both **contributions** together. It examines their conceptual, theoretical and practical contributions, connects the findings to participation theory and considers the relationship between involvement, influence and follow-up. Limitations establish the scope of the claims and inform recommendations for further development. The conclusion addresses the main and additional research questions.

Chapter 10 closes the thesis with a **personal reflection** on the designer-researcher's role and learning throughout the process.

Chapter takeaways at the end of the substantive chapters summarise their main outcomes and explain what these mean for the research.

Rotate the page

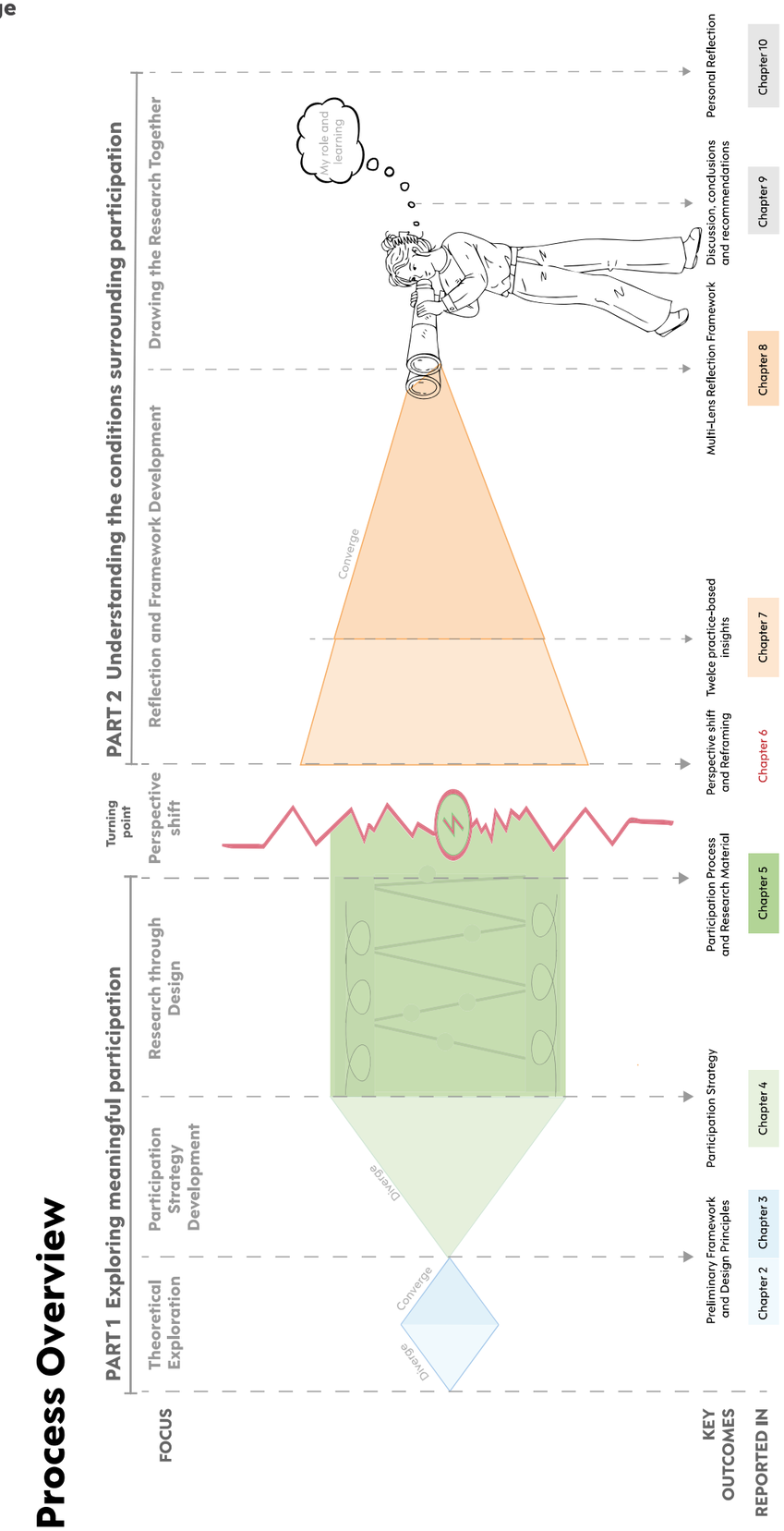

Figure 1.6B: Overview of the research process, main outcomes and thesis structure, combining Double Diamond elements with Research through Design. Illustration by the author.

1.7 Use of AI

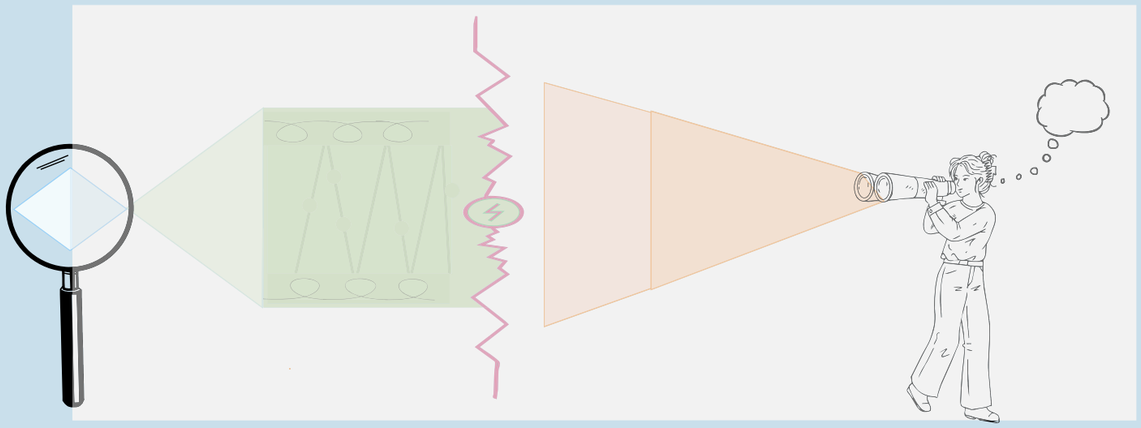
Generative AI was used to improve English phrasing and readability and to discuss the structure and clarity of the text. Selected illustrations were generated to support the text, using the researcher's own drawings and visual style as references. The research, analysis and conceptual contributions were developed by the researcher. AI suggestions and outputs were critically reviewed and adapted, with the researcher retaining responsibility for the final content.

Chapter

02

Part 1

Theoretical Exploration

Theoretical Perspectives on Meaningful Participation

To investigate how participation can become more meaningful and valuable for residents, it is first necessary to understand why participation is pursued and what it may offer those involved. This chapter examines these possibilities alongside the challenges that can prevent them from being realised.

The discussion begins with institutional reasons for involving residents in urban planning, establishing why participation is considered important. It then turns to what residents themselves may gain from taking part, since institutional objectives do not necessarily correspond to residents' experiences. The chapter subsequently examines risks and limitations that may undermine this value. Bringing these perspectives together develops an **initial understanding of what meaningful participation may depend on.**

2.1 The institutional promise of participation

This chapter begins with the institutional perspective because the research concerns participation organised by a municipality. The literature identifies several reasons for involving residents in urban planning, including improving plans through local knowledge, strengthening legitimacy and building relationships. These reasons help explain what institutions seek to achieve through participation. They also provide a basis for examining whether those objectives correspond to what residents themselves find valuable.

A first institutional benefit is access to **local and place-specific knowledge.** Residents experience neighbourhoods in everyday life and can therefore provide knowledge about uses, needs, concerns and opportunities that may remain invisible from a professional or institutional perspective (Atkinson, 2000; Hoppe, 2011; Solitare, 2005; Tan et al., 2019; Teernstra & Pinkster, 2016; van Aanholt et al., 2021). Participation may reveal blind spots in existing plans and help planners and designers develop proposals that are more responsive to the particular context in which they intervene (Savini, 2011; Tan et al., 2019).

A second promise concerns **legitimacy and public support.** Involving residents may strengthen the perceived legitimacy and fairness of planning processes and outcomes, particularly when people understand how decisions were made and recognise that their perspectives were considered (Atkinson, 2000; Fung, 2003, 2006; Hoppe, 2011; Michels, 2011; Solitare, 2005). This may also support implementation, as residents may better understand or accept the direction of change (Teernstra & Pinkster, 2016).

Participation may furthermore contribute to **trust and relationships** between residents and public organisations. Opportunities for dialogue, explanation and feedback can reduce the distance between institutional decision-making and residents' everyday experiences (van Aanholt et al., 2021; Savini, 2011). However, this promise depends on whether residents can recognise that their involvement has been taken seriously.

Finally, participation may be valued not only as an instrument for producing a better plan, but also as a democratic practice in itself. Participatory democratic theory suggests that involvement in collective decision-making can support **democratic learning and active citizenship** (Pateman, 1970; Michels, 2011).

2.2 Potential value of participation for residents

The focus now shifts to the resident. This distinction matters because institutional benefits do not necessarily translate into value for the people who are asked to participate. From a resident perspective, the value of participation is not limited to the quality of the final spatial plan. Value may also emerge through the experience of taking part. In this research, value therefore refers to the social, democratic and experiential outcomes that residents may gain from participation, such as **influence, recognition, connection, learning and tangible change** in their living environment (Burton, 2009; Tan et al., 2019).

One important potential value is **influence and empowerment**. Participation may provide residents with opportunities to influence decisions that affect their everyday environment, to feel heard and to develop a sense of ownership. Arnstein's (1969) ladder of participation is particularly relevant here because it emphasises that opportunities to participate can differ substantially in the degree of actual influence they provide. Whether participation becomes empowering therefore depends strongly on how decision-making power is distributed within the process (Fung, 2006; Ianniello et al., 2019).

A second potential value lies in **recognition, inclusion and social connection.** Participatory processes can create opportunities for residents to meet, exchange perspectives and become involved in discussions about their neighbourhood. In regeneration contexts, such processes may strengthen local connection and involvement, although this depends strongly on who is able to participate and whose perspectives are recognised (Atkinson, 2000; Dekker & van Kempen, 2009; Atkinson & Zimmermann, 2018). Recognition also has an equity dimension. Spatial interventions rarely affect all residents in the same way, and participation can create opportunities to make different needs, experiences and unequal impacts visible, including those of groups whose perspectives may otherwise receive less consideration (Fainstein, 2010; Fischer, 2009; Wampler, 2012).

A third potential value is **democratic learning.** Through participation, residents may gain experience in expressing their perspectives, engaging with public issues and understanding collective decision-making. Participatory democratic theory therefore considers participation to have an educative function: democratic capacities can develop through participation itself (Pateman, 1970; Michels, 2011).

Finally, value may be experienced through a **tangible outcome.** Particularly in public-space projects, residents invest knowledge and effort into something that may eventually alter their immediate living environment. A spatial result that responds visibly to residents' experiences and concerns can therefore form an important part of the value of participation.

2.3 When participation does not create value: risks and limitations

While the previous section outlined the potential value of participation for residents, these perspectives do not explain why such value is not always realised in practice. This section therefore examines the risks and limitations identified in the literature that may prevent participation processes from becoming meaningful.

2.3.1 Unclear influence and tokenism

A first risk concerns the distinction between being invited to participate and being able to influence outcomes. Residents may be asked to share ideas, experiences or concerns without knowing which decisions remain open or how their contributions will be used.

Arnstein's (1969) ladder illustrates this distinction. Informing, consultation and placation may create opportunities for involvement while leaving decision-making power predominantly with institutions. Arnstein describes such forms as degrees of tokenism. When the actual scope of influence is unclear, residents may develop expectations that the process cannot fulfil. Residents may consequently experience disappointment or feel that their input was collected without being taken seriously.
A related challenge concerns the timing of participation. This is often described as the **participation paradox:** opportunities for influence are typically greatest early in a planning process, when plans are still abstract and public interest may be limited. As plans become more concrete, interest may increase, while the scope for influence has already narrowed (Karic, 2024).

2.3.2 Unequal accessibility and representation

A second limitation concerns who is able and willing to participate. Participation processes frequently attract residents who have sufficient time, confidence, knowledge, resources or familiarity with institutional processes, while other perspectives remain less visible. This contributes to the recurring presence of the so-called **usual suspects** (May, 2007; Inch, 2015).

This should not simply be interpreted as a difference in interest. Formal meetings, institutional language, written communication and fixed participation moments may be more accessible to some people than to others. Participation can therefore unintentionally reproduce existing inequalities: **formally everyone may be invited, while in practice some residents face substantially higher barriers to taking part.**

2.3.3 Translation and feedback

A third challenge occurs after residents have provided input. Participatory processes can generate diverse and sometimes conflicting needs, values and concerns (Atkinson & Zimmermann, 2018; Ianniello et al., 2019; Tan et al., 2019). These must subsequently be related to budgets, technical requirements, maintenance responsibilities, policy objectives, legal frameworks and political decisions (Bleijenberg et al., 2019; Ianniello et al., 2019).

Not every contribution can therefore be translated directly into a spatial outcome. Resident input needs to be interpreted and carried forward within these wider conditions before it can inform subsequent decisions. The issue is therefore not whether every suggestion is implemented, but whether residents can understand **how their contribution was interpreted, carried forward and why particular choices were made** (Bleijenberg et al., 2019; Ianniello et al., 2019).
Without visible translation or feedback, participants may be unable to recognise what their contribution achieved. **The collection of input alone is therefore insufficient; closing the feedback loop is part of creating a meaningful participation experience.**

2.3.4 Participation fatigue and accumulated disappointment

Unclear influence, barriers to participation and a lack of visible follow-up may contribute to disappointment that accumulates over time. When residents are repeatedly asked to invest time, effort and local knowledge without seeing visible progress or receiving meaningful feedback, their willingness to participate in future processes may decrease (Attree et al., 2011; Nuamah, 2021).

This has been described as **participation fatigue**: repeated demands to participate can exhaust a relatively small group of active residents and reduce their willingness or capacity to remain involved (Atkinson & Zimmermann, 2018; Tan, 2018; Jollymore et al., 2018).

Low participation should therefore not automatically be interpreted as a lack of interest. It may also reflect previous experiences in which participation required effort without providing sufficient recognition, influence or visible outcomes.

2.4 Synthesis: considerations for meaningful participation

Figure 2.4 brings together the barriers, process limitations and possible consequences discussed in Section 2.3. Its upper section identifies barriers residents may encounter, while the middle section outlines limitations within the participation process. The lower boxes distinguish possible patterns of involvement, exclusion and withdrawal. Together, these elements illustrate how residents' circumstances and the organisation of participation may affect who contributes and how involvement is experienced. These relationships are schematic rather than a fixed causal sequence: residents may encounter several difficulties at once, and similar circumstances may lead to different responses.

The bottom graph illustrates the **participation paradox:** as a project develops, residents' interest may increase while their scope for influence narrows. The schematic curves highlight why the timing of involvement matters.

Considered alongside the potential value discussed in Section 2.2, these challenges reveal tensions between what participation may offer and what residents can experience. An opportunity to express a preference may offer little influence over decisions. An accessible activity may still leave some perspectives unrecognised. Contributions may inform a proposal without residents being able to see or respond to how their input has been interpreted.

The considerations emerging from this chapter are therefore interconnected. **Accessibility** concerns who can become involved, while **relevance** concerns whether residents find a reason to do so. **Recognition** concerns how their perspectives are received and considered. **Clarity of influence** and visible follow-up help residents understand what their involvement can achieve and what happens with their contributions.

These connections also extend over **time.** Limited feedback or disappointing experiences may shape expectations of later invitations, while residents who remain interested may still encounter barriers to contributing. **Understanding meaningful participation therefore requires attention to the relationships between opportunities to participate, experiences of involvement and what follows from them.**

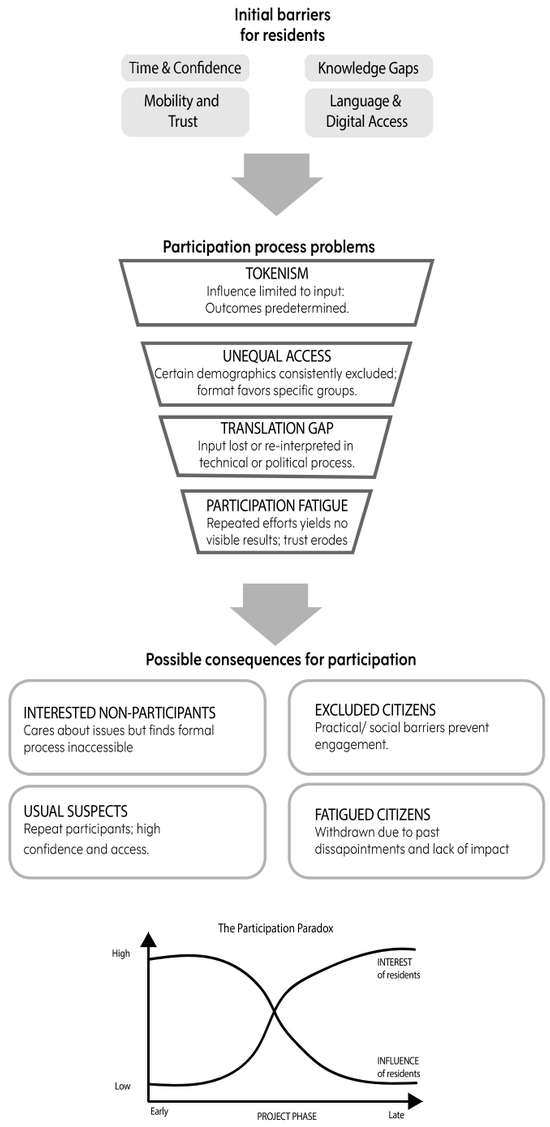

Figure 2.4: Author's synthesis of participation barriers, process limitations, possible consequences and the participation paradox, based on the literature discussed in Section 2.3. Relationships and curves are schematic.. Developed by the author.

Chapter takeaways

- Participation is pursued for institutional and democratic reasons, but these aims do not establish what residents themselves gain from taking part.
- Residents may find value in influence, recognition, social connection, learning and tangible improvements to their living environment. These possibilities are not guaranteed.
- The literature brings five connected considerations into focus: accessibility, relevance, recognition, clarity of influence and visible follow-up. Previous experiences may also shape residents' expectations and willingness to participate.

What this means for the research

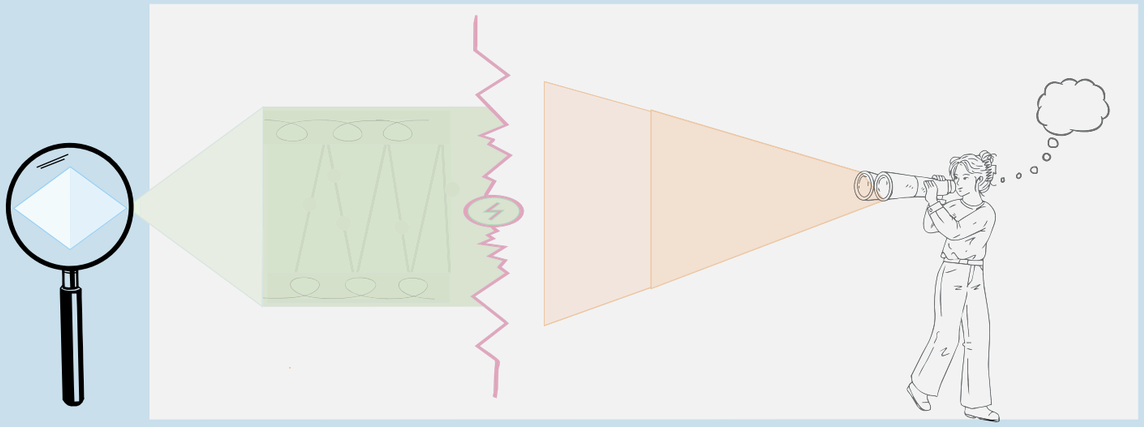
These considerations provide an initial basis for understanding meaningful participation. The remaining question is how they can guide the design and organisation of a participation process in a specific setting.

Chapter

03

Part 1

Theoretical Exploration

Building the Preliminary Framework for Meaningful Participation

The preceding chapter identified accessibility, relevance, recognition, clarity of influence and visible follow-up as considerations for meaningful participation. These establish what requires attention, but **leave questions about how to address them within a participation process.** This chapter explores theoretical perspectives that help translate these considerations into an initial basis for participation design.

The discussion first examines how residents encounter participation and what enables involvement to develop over time. It then considers how to understand what matters to residents, followed by perspectives on process quality and influence. These perspectives address complementary aspects of participation and are brought together in the Preliminary Framework for Meaningful Participation and **six initial design principles.**

Developing this framework formed an early design step within the Research through Design process and overlapped with initial neighbourhood exploration. This chapter makes its theoretical reasoning explicit. The framework represents a provisional starting point for inquiry through practice.

3.1 Participation as a pathway

The first question concerns how residents come into contact with participation and what enables them to become involved. To explore this, Brodie et al.'s (2011) *Pathways through Participation perspective* is used. Rather than treating participation as a single event, this perspective understands **participation as a pathway that can develop and change over time.**

Brodie et al. describe the start of participation as being shaped by four interacting factors:

- **Motivation** — why someone may want to become involved;
- **Trigger** — an event, invitation or experience that turns motivation into action;
- **Resources** — what someone needs in order to participate, including practical, learnt and felt resources;
- **Opportunity** — the situations, places or activities through which participation becomes possible
-

Figure 3.1A places these four factors alongside one another, emphasising that motivation alone does not explain how participation begins: a trigger, resources and an opportunity also need to come together.

Brodie et al. also show that participation may continue, change or stop over time. Figure 3.1B contrasts how a good-quality experience and available resources can support continuation, while a poor experience, insufficient resources or a life event may lead someone to stop. This is particularly relevant to the Preliminary Framework for Meaningful Participation because entering participation is not treated as a one-off threshold: residents may disengage, return or move between different forms of involvement.
Particularly valuable for this research is the **shift in attention away from whether residents are interested in an issue towards the conditions that enable participation to occur.** A resident may care about a neighbourhood issue but still not participate if the available opportunity requires too much time, confidence, knowledge or familiarity with formal processes.

Within the Preliminary Framework for Meaningful Participation, the pathway perspective of Brodie et al. is adapted to conceptualise entering participation. The concepts of motivation, triggers, resources and opportunities are incorporated into the framework as a way of understanding how residents move from **having a reason to care about an issue to becoming actively involved**. This adaptation, developed within the present research, highlights the factors that may support or constrain this transition. For the design of participatory processes, it suggests the need to provide multiple ways of encountering and entering participation that place different demands on residents.

Figure 3.1A: Conditions supporting the start of participation. Adapted from Brodie et al. (2011, p. 5).

Figure 3.1B: Conditions supporting continued participation or contributing to its discontinuation. Adapted from Brodie et al. (2011, p. 6).

3.2 Understanding what matters to residents

Entering participation does not in itself explain whether the process connects to what residents consider meaningful. A perspective is therefore needed that looks beyond the preferences residents explicitly express and examines why particular issues, concerns or preferences matter to them.

For this purpose, Schwartz's theory of basic human values (Schwartz, 2006) is drawn upon. Schwartz conceptualises values as underlying motivational goals that influence what people consider important. In this research, however, the theory is not used to classify residents according to fixed value categories. Instead, it supports a shift from an **expressed preference** to an exploration of the **underlying concern or value t**hat makes that preference meaningful.

For example, a resident may ask for more greenery because of concerns about heat, biodiversity, visual quality, privacy or opportunities for social interaction. These concerns are not treated as values in themselves, but as possible indications of why the spatial preference matters to that resident. Within the Preliminary Framework, this perspective operates across two moments. At the point of entering participation, what residents value may help explain why an issue is relevant enough for them to become involved. This connects to Brodie et al.'s (2011) concept of motivation, although motivation alone is not sufficient to produce participation. During participation, attention to underlying concerns and values helps move beyond collecting preferred solutions towards understanding **why particular preferences matter.** This provides a basis for interpreting resident input in relation to the reasons behind it, rather than treating proposed solutions as direct design instructions.

3.3 Process quality and influence

Understanding why residents may enter participation and what matters to them does not yet explain the quality of the participation process itself or the degree of influence residents actually have. To examine these dimensions, Bell and Reed's (2022) Tree of Participation is used to consider the qualities of participation before, during and after participation.

Their framework draws attention to conditions such as **accessibility, recognition, transparency, agency, accountability and feedback.** Before participation, this directs attention towards whether residents can realistically access the process. During participation, recognition, transparency and agency become particularly relevant to how residents experience their involvement. Afterwards, accountability and feedback matter for whether residents can understand what happened with their contribution.

Process quality alone, however, does not explain how decision-making power is distributed. The research therefore complement Bell and Reed's perspective with Arnstein's (1969) Ladder of Citizen Participation. Arnstein distinguishes between having an opportunity to contribute and having **actual influence over decisions.** This distinction matters both during participation, when residents need clarity about their scope of influence, and afterwards, when they can see how their contributions relate to subsequent decisions and outcomes.

3.4 Synthesis: the Preliminary Framework for Meaningful Participation

The Preliminary Framework for Meaningful Participation, hereafter referred to as the Preliminary Framework was developed by synthesising the insights from Chapter 2 with the theoretical perspectives discussed in Sections 3.1–3.3. Rather than adopting a single existing framework, this research brings together and reinterprets concepts from **multiple perspectives to support the design of participation in the Scheepsmasttuin.**

Drawing particularly on Bell and Reed's (2022) attention to the conditions surrounding participation before, during and after participation, and on Brodie et al.'s (2011) understanding of participation as a pathway, the resulting framework is organised around three interconnected resident-facing moments:

Entering participation concerns whether residents can realistically encounter and become involved in the process. Attention is therefore needed to what makes participation **relevant** to residents, which **barriers** they may encounter and whether **different opportunities** for involvement are available.

Experiencing participation concerns what happens once residents become involved. Attention is needed to residents' **underlying concerns and values**, whether different perspectives are **recognised,** and whether their role and **scope of influence** are understandable.

Seeing what happens afterwards concerns whether residents can understand how their contribution has been considered and what follows from it. This requires **visible translation**, **feedback** and clarity about how resident input relates to **subsequent decisions and outcomes.**

The three moments are analytically distinguishable but **do not represent three fixed or consecutive stages.** Residents may enter, leave or return to the process at different moments, while individual participation activities can contribute to more than one moment at the same time. The framework therefore functions as a way of organising attention across the participation trajectory rather than prescribing a fixed route for participants.

The Preliminary Framework was translated into the following initial design principles for the participation strategy:

- provide **different and accessible ways of entering participation;**
- allow **different levels and forms of involvement;**
- explore the **concerns and values** underlying stated preferences;
- be transparent about **influence and decision boundaries;**
- make the **continuation and translation** of resident input visible;
- create opportunities for residents to **respond to how their input was interpreted and carried forward.**

Figure 3.4 brings together the theoretical perspectives and the considerations developed in Chapter 2. Read vertically, it connects the theoretical contributions at the top to the three participation moments in the middle and the corresponding design principles below. The horizontal arrows connect the moments across the participation trajectory without prescribing a fixed sequence. The moments organise attention across the process, while the principles identify what the participation approach should seek to enable. Their application requires interpretation in relation to the setting, the residents involved and the possibilities of the project.

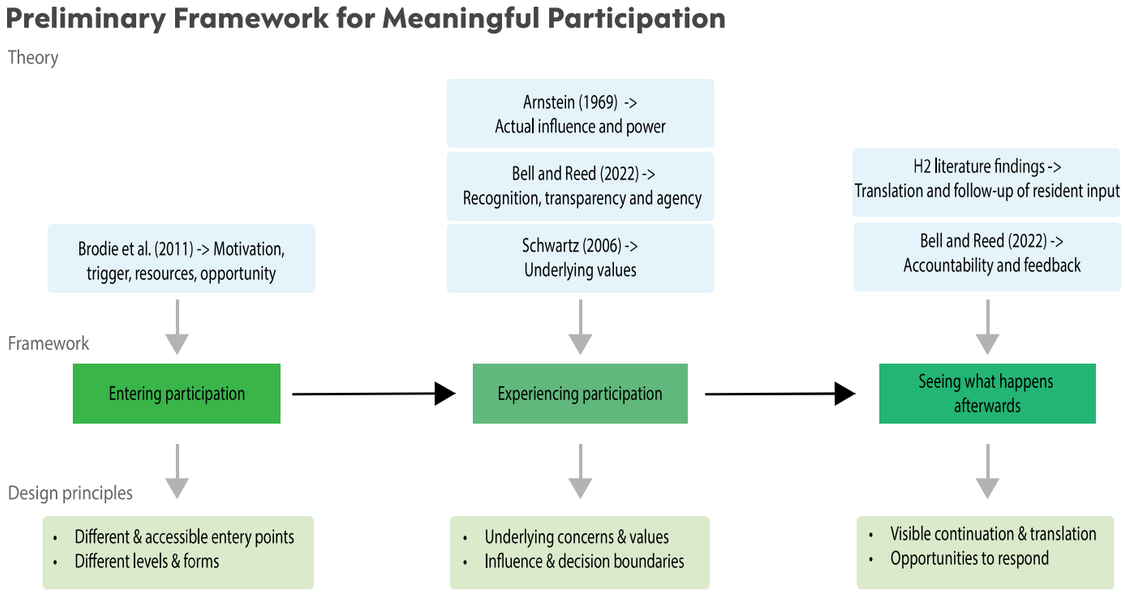

Figure 3.4: Preliminary Framework for Meaningful Participation and initial design principles, developed through synthesis of the literature discussed in Chapters 2 and 3. Developed by the author.

Chapter takeaways

- The selected theoretical perspectives connect how residents become involved, what matters to them, the quality of their experience and their influence over decisions.
- The Preliminary Framework brings these perspectives together through three interconnected moments: entering participation, experiencing participation and seeing what happens afterwards. These organise attention rather than prescribe a fixed sequence.
- Six initial design principles translate the framework into directions for participation design, including accessible opportunities, different forms of involvement, attention to underlying concerns, transparency about influence and visible translation and feedback

What this means for the research

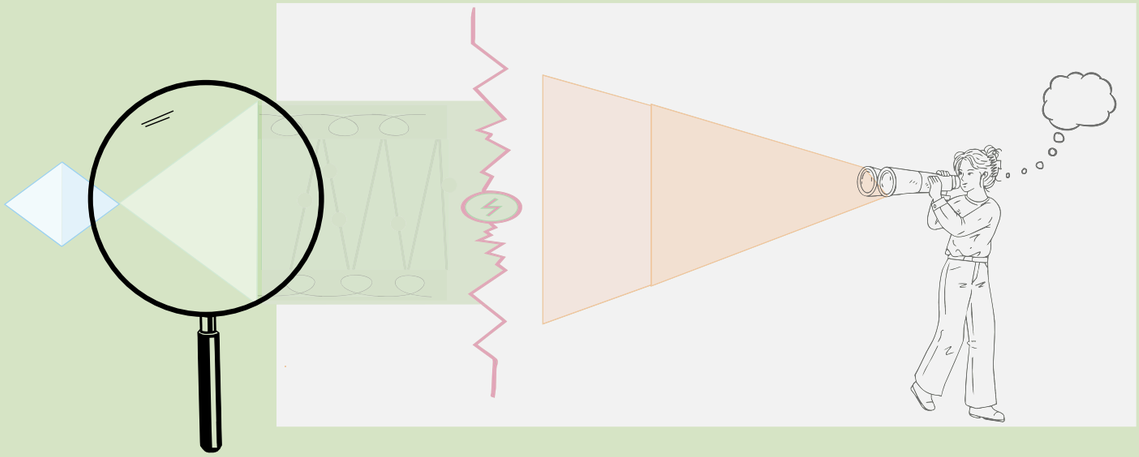
The Preliminary Framework and design principles provide a theoretically informed starting point for developing the participation approach in the Scheepsmasttuin. They guide what the approach should enable and what the research should attend to, while their possibilities and limitations remain to be explored through practice.

Chapter

04

Part 1

Participation Strategy Development

Research through design: Project Approach and Methodology

The Preliminary Framework and six design principles developed in Chapter 3 provide an initial direction for participation design. Exploring their possibilities in the Scheepsmasttuin requires an approach that creates opportunities for resident involvement while supporting inquiry into how participation unfolds. **This chapter explains how these purposes are brought together through Research through Design.**

The chapter first translates the design principles into a **participation strategy** through which residents are invited to contribute to the Scheepsmasttuin project. It then introduces embedded fieldwork, in which the researcher joins existing neighbourhood activities and everyday settings. These approaches involve different roles and starting points: **organising opportunities** for residents to contribute, and **participating alongside residents** to better understand their surroundings, concerns and existing forms of involvement. Spatial design provides concrete material for exploring possible changes to the street. Finally, the chapter explains how encounters, contributions and design decisions will be documented and examined to inform subsequent action and reflection.

Together, these elements establish the **initial approach and intended participation trajectory,** with room to adapt activities and reconsider interpretations in response to what is encountered in practice.

4.1 From the Preliminary Framework to a participation strategy

The six design principles developed in Chapter 3 inform the participation strategy for the Scheepsmasttuin. They guide both the selection of participation formats and the intended connections between activities over time.

4.1.1 From design principles to participation formats

The principles are translated into practical requirements: residents need different ways to encounter the project, contribute their perspectives, understand their scope of influence and respond to the interpretation of their input. Table 4.1 makes this translation explicit by connecting each principle in the left-hand column to what the strategy needs to enable in the middle and possible contributions of the selected formats on the right. The formats can support several principles, so the table provides a rationale for combining them rather than assigning each principle to a single activity.

A combination of formats is selected because each offers different possibilities and places different demands on residents. Written and digital channels are intended to allow residents to access information or contribute independently. Informal conversations are intended to create opportunities for direct contact and follow-up questions. Collective sessions are intended to offer space to discuss different perspectives and develop ideas for the street together.
Each format can be carried out **independently** and offers residents an opportunity to engage without taking part in other activities. The formats can also **complement** one another when connections emerge between encounters. A written response may lead to a later conversation, while information on the website can help a resident prepare for a collective session.

The strategy therefore offers several ways to engage, both independently and across activities. Residents can contribute through a single format or become involved through multiple encounters, without being expected to follow a particular route.

Design principle from Chapter 3	What the strategy needed to enable	How the selected formats could contribute
Provide different and accesible ways of entering participation	Allow residents to encounter the project through different channels and settings.	Flyers, the website and local media could introduce the project independently of attendance. Street conversations and pop-up activities could provide direct personal contact and explanation.
Allow different levels and forms of involvement	Offer opportunities to contribute briefly or more extensively, individually or collectively.	Written and online responses could support individual contributions. Conversations could allow residents to elaborate, while co-creation sessions could support collective discussion. Residents could use one format without joining others.
Explore concerns and values underlying stated preferences	Create opportunities to understand why particular wishes or concerns mattered	Open written questions could invite explanations. Conversations and co-creation sessions could allow follow-up questions and discussion of the reasons behind proposed solutions.
Be transparent about influence and decision boundaries	Explain what residents could influence, which constraints were known and which aspects remained uncertain	Flyers and the website could communicate the project's scope. Direct conversations and collective sessions could allow questions about possibilities, constraints and uncertainties.
Make the continuation and translation of resident input visible	Show how contributions informed subsequent interpretations, design choices and project developments.	Website updates and physical summaries could make developments accessible outside organised activities. Conversations and later sessions could connect earlier contributions to emerging proposals.
Create opportunities for residents to respond to how their input was interpreted and carried forward	Allow residents to question, clarify or respond to how their contributions had been carried forward.	Written and online feedback could support independent responses. Follow-up conversations and collective review could allow direct discussion of street design proposal and their underlying choices.

Table 4.1: Translation of the six design principles into practical requirements and possible contributions of participation formats. Developed by the author.

4.1.2 The intended participation trajectory

The selected formats can be carried out independently, but are also positioned within an intended participation trajectory to show how opportunities for engagement can develop over time. Table 4.2 places the formats in rows and the three moments of the Preliminary Framework in columns. Reading across a row shows how a format can support initial contact, exploration and later feedback; reading down a column shows the different opportunities available within each moment. The intended emphasis shifts from introducing the project and gathering perspectives towards discussing proposals and making the translation of contributions visible.

Residents are **not expected to follow one sequence.** They can contribute through a single encounter, move between formats or return later in the process. Individual activities can also serve several purposes. A street conversation can introduce the project while exploring a resident's concerns; the website can provide initial information and communicate subsequent design developments.
Continuity is intended to come from connecting activities and carrying contributions forward. Earlier input will inform later conversations and the street design proposal, while subsequent communication will show how that input has been interpreted and allow residents to respond.

The trajectory provides an initial structure rather than a fixed programme. Activities and timing can be adapted as the research develops. Chapter 5 will present how this intended trajectory unfolds in practice.

Format	Entering Participation	Experiencing participation	Seeing what happens afterwards
	Early emphasis on wareness and entry	Increasing emphasis on exploration and spatial discussion	Increasing emphasis on translation, feedback and follow-up
Individual spoken interaction	Pop-up encounters and street conversations to introduce the project, explain participation opportunities and explore initial interest	Conversations to explore concerns and underlying reasons, followed by discussion of sketches, models and design alternatives for the street.	Follow-up conversations to explain how input informed the proposal and invite clarification or responses.
Independent written contributions	An introductory question of the week offering an immediate opportunity to contribute without attending an activity.	Further questions of the week to explore wishes and concerns and invite responses to emerging spatial ideas.	Written feedback opportunities alongside a summary showing how earlier contributions were interpreted and carried forward.
Independent digital contributions	An accessible online opportunity to share initial experiences, ideas or wishes.	Online questions and responses to spatial alternatives, allowing residents to contribute in their own time	Online feedback on the developed proposal, supported by an explanation of design choices and remaining uncertainties.
Collective participation	Invitations explaining the purpose, location and expected form of involvement, with opportunities to ask questions beforehand.	Co-creation sessions to explore different perspectives and discuss, compare and refine spatial ideas.	A collective review to discuss how contributions informed the proposal and what residents wished to clarify or reconsider.
Supporting information and communication	Flyers, the website and local channels introducing the project, its scope and available ways to participate.	Updates on the website and hall posters explaining emerging ideas, known constraints and opportunities for further involvement.	Physical and digital summaries on website, local channels and hall posters showing what changed, why particular choices were made and what was known about the next steps.

Table 4.2: Intended participation formats and their roles across the three interconnected moments of the Preliminary Framework. Developed by the author.

4.2 Situated and embedded fieldwork

Alongside the designed participation activities, situated and embedded fieldwork forms a second component of the research approach. Whereas the designed activities invite residents to contribute to the Scheepsmasttuin project, embedded fieldwork involves **joining existing neighbourhood practices** and spending time in residents' everyday surroundings. Its purpose is to understand how residents experience these surroundings, become involved in local activities and relate to neighbourhood initiatives and organisations.

This requires an exploratory stance: participating, listening and observing without making every encounter a request for project input. It creates opportunities for concerns, relationships and perspectives to emerge beyond the questions posed through the designed activities. These encounters can inform both **contextual understanding and reconsideration of the participation approach.**

The approach centres on repeated presence on Noordereiland, including participation in recurring social activities, clean-up and planting days, resident-led workshops and informal meeting places. The researcher's role varies between participating alongside residents, observing interactions and asking questions to explore emerging issues and perspectives.

Fieldwork will also include conversations with municipal professionals, Woonstad and other local organisations, as well as attendance at municipal and neighbourhood meetings. These encounters are intended to clarify how public-space projects are initiated, how responsibilities are distributed and how resident participation relates to organisational decisions and constraints.

Other neighbourhood projects will offer additional perspectives on how involvement emerges, how initiatives are organised and what supports or complicates their continuation. These encounters serve exploratory learning rather than a formal comparative assessment of participation processes.

The fieldwork is intended to inform the ongoing design of the Scheepsmasttuin participation process while keeping the research attentive to observations beyond the project's immediate boundaries. Although recruitment is not its primary purpose, conversations may turn towards the Scheepsmasttuin, and residents encountered in existing settings may later become involved in project-specific activities.

Observations and conversations will be documented through field notes and reflective diary entries, as explained in Section 4.4. The research diary is included in Appendix D.

4.3 Spatial design as part of the participation process

Public-space design forms a third component of the approach. It serves both to develop the street design proposal for the Scheepsmasttuin and to create concrete material for further participation. Sketches, models and design alternatives can make interpretations of resident input visible and provide a basis for discussing possibilities and trade-offs.

Resident contributions are treated as perspectives to interpret rather than instructions to implement directly. Expressed wishes and concerns will be considered in relation to why they matter and which qualities of the street might respond to them. This translation will broadly follow:

resident contribution -> underlying concern or value -> desired spatial quality -> possible design response

These interpretations will remain provisional. A similar suggestion may reflect different concerns, while different suggestions may respond to a shared concern. Follow-up conversations and responses to sketches and design alternatives are intended to help clarify the designer-researcher's interpretations.

Design possibilities will also be considered alongside differing resident perspectives and the physical and technical conditions of the site. These include emergency access, underground infrastructure, accessibility and maintenance requirements. Developing alternatives will therefore involve weighing concerns and constraints rather than combining individual wishes into one proposal.

The resulting design material is intended to support discussion with both residents and professional stakeholders. Residents can respond to how their perspectives have been interpreted, while professional stakeholders can help clarify feasibility and conditions for further development. These responses can inform subsequent design iterations.

The concerns and considerations underlying design choices will be documented alongside the design materials to maintain a traceable connection between residents' contributions and design decisions. This enables future professionals to understand how resident input informed the proposal and supports the further development or adaptation of the street design.

Selected examples will show how residents' contributions are interpreted and translated into spatial responses, alongside practical constraints and unresolved questions. The emphasis is on examining this translation as part of the participation process, rather than providing a comprehensive justification or evaluation of every spatial design choice.

4.4 Documentation, reflection and analysis

Documentation, reflection and analysis are intended to connect the participation activities, embedded fieldwork and public-space design. Material will be reviewed throughout the research to inform subsequent activities and design decisions, while comparison across encounters will help identify recurring patterns, differences and unresolved questions.

The approach distinguishes between documenting what happens, interpreting its significance and considering what to do next. These steps are connected but not interchangeable: an observation may prompt a design adjustment without yet providing sufficient grounds for a broader research conclusion.

4.4.1 What would be documented

The research will combine participant-generated material with researcher-generated documentation.

Participant-generated material will include written and online responses, drawings and other contributions produced during participation activities.

Researcher-generated documentation will include field notes, reflective diary entries, notes from informal conversations, photographs, sketches and successive design iterations.

Because many encounters will take place informally, the approach will not rely on recorded interviews or conventional transcripts. Conversations and observations will primarily enter the research through researcher notes. Where possible, these notes will record the setting, the interaction and the circumstances relevant to interpreting it.
The documentation will address two connected dimensions:

Content-related material: residents' experiences, wishes, concerns, reasoning and suggestions for the street.

Process-related material: how residents encounter and engage with participation, how interactions unfold and how contributions are carried forward.

These dimensions will not form separate datasets. A conversation about maintenance, for example, may provide both a concern about the street and an indication of how a resident understands the proposed transformation.

4.4.2 Reflection within RtD cycles

Each activity and interaction is documented and reflected upon in a research diary structured around six types of notes:

- **descriptive notes** : what happened and who was involved.
- **context notes** : circumstances that appeared relevant to the encounter.
- **interpretive notes** : possible meanings, patterns, tensions or questions.
- **reflexive notes** : how the researcher's role, assumptions or actions might have influenced the situation.
- **design notes** : implications for the street design proposal.
- **process notes:** implications for communication, participation activities or further research.

This structure is intended to distinguish observations from interpretations and to identify insights that can inform subsequent research and design decisions. Reflexive notes are particularly important because the researcher is actively involved in designing and facilitating activities, participating in neighbourhood settings, and interpreting resident contributions. As a result, the researcher's actions form part of the situations under study.
Reflection will connect encounters to possible next steps: adapting an activity, asking a follow-up question, investigating an issue further or revising the street design proposal. The intended working cycle is:

activity or encounter -> documentation -> interpretation and reflection -> possible adaptation -> next activity

Not every encounter will require an adjustment. Unresolved observations and questions will remain in the diary and can be revisited as further material becomes available.

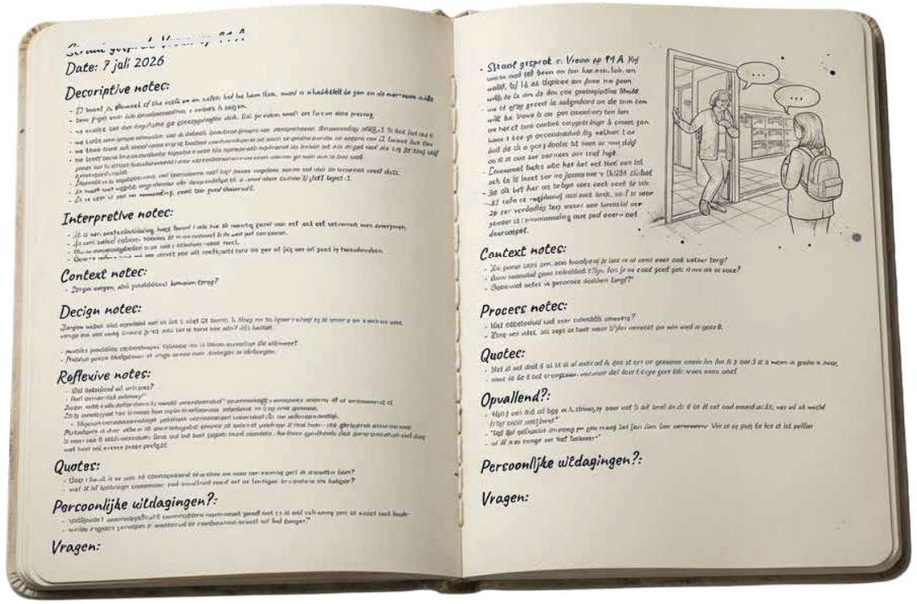

Figure 4.4.2: Example research diary entry combining documentation, interpretation and reflection. Illustration by the author.

4.4.3 Analysis across activities

Alongside reflection on individual encounters, material will be compared across activities and over time. Participant contributions, field notes, diary entries and design material will be reviewed together to identify recurring observations, differences between settings and changes during the process.

The Preliminary Framework will provide three guiding analytical questions:

• Entering participation: **how did residents encounter the project, which opportunities did they use, and what appeared to support or constrain involvement?**

• Experiencing participation: **what mattered to residents, how did interactions unfold, and what appeared to make involvement relevant, difficult or worthwhile?**

• Seeing what happens afterwards: **how was input interpreted and carried forward, and what opportunities existed for residents to see or respond to that translation?**

These questions will guide attention rather than function as a fixed coding scheme. Contributions may carry several meanings at once: a concern about maintenance may relate to a preference for the street, an expectation about municipal responsibility and willingness to participate. The analysis will therefore allow observations to connect to more than one question.

Emerging interpretations will be checked against other documented encounters, including material that differs from or complicates them. Repeated observations may support a tentative pattern, while contrasting accounts will help identify its limits. Where an interpretation informs a participation or design decision, the reasoning behind that connection will be documented.

The analysis will distinguish between a documented observation, an interpretation of it and a broader proposition. A single encounter may raise a relevant question without establishing a recurring pattern. Similarly, recurring observations will not automatically demonstrate causality or show that one participation format is more meaningful than another.

4.4.4 Keeping room for unexpected observations

The analytical approach will also retain material that does not fit readily within the three moments of the Preliminary Framework. Context notes and diary entries will provide space to document surrounding developments and questions whose relevance is not yet clear.

Such material will not need to be assigned immediately to an existing category or converted into a design response. It can be revisited alongside later observations to examine its relevance to the research.

Figure 4.4.4 brings these elements together, tracing how encounters generate documentation for immediate reflection and comparison across activities. The three moments of the Preliminary Framework guide the analytical questions, while the side branch keeps contextual and unresolved observations in view. Together, these routes support tentative interpretations and subsequent RtD iterations. The framework therefore guides attention without determining in advance how every observation must be interpreted.

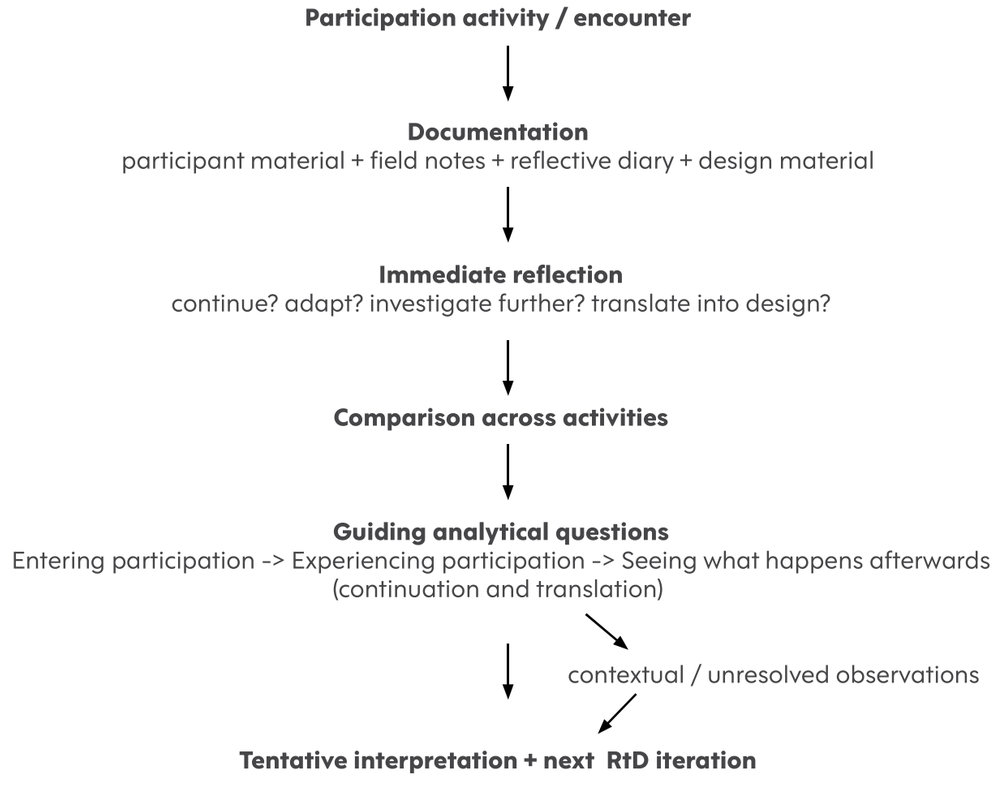

Figure 4.4.4: Overview of the intended connections between documentation, reflection, analysis and further RtD iterations. Developed by the author.

Chapter takeaways

- The participation strategy translates the six design principles into different opportunities for residents to encounter the project, contribute and respond to how their input is interpreted. Residents can engage through a single activity or across several encounters.
- Embedded fieldwork and spatial design serve complementary purposes. Joining everyday neighbourhood settings supports contextual understanding, while developing a street design proposal provides concrete material for exploring concerns, interpretations and possible changes.
- Documentation, reflection and analysis connect participation practice to learning. The Preliminary Framework guides attention, while observations that challenge or extend the initial understanding remain open for examination.

What this means for the research

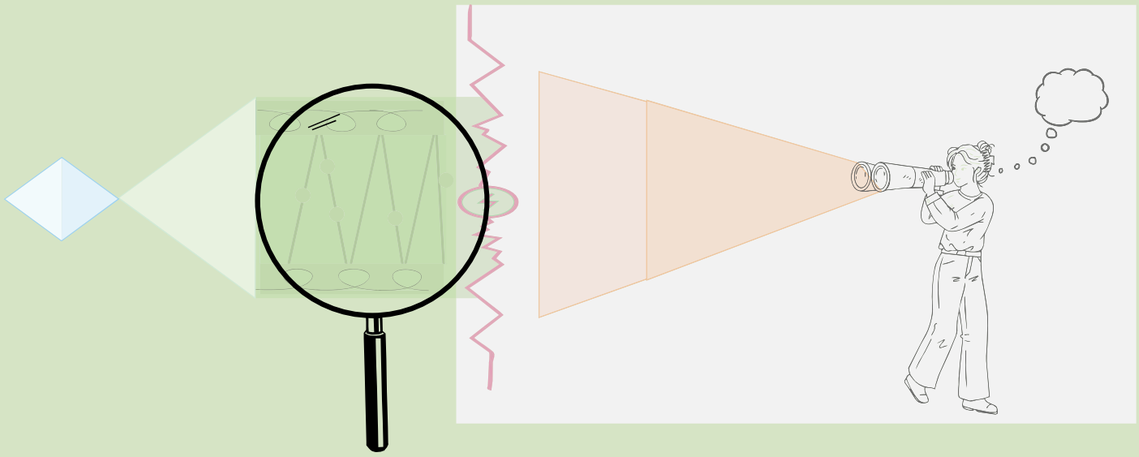
This approach provides a basis for exploring how residents encounter participation, how interactions unfold and how contributions inform design decisions. Documenting both the intended approach and subsequent adaptations makes it possible to examine its possibilities, limitations and underlying assumptions through practice

Chapter

05

Part 1

Research through Design

What became visible in practice

The approach developed in Chapter 4 combined designed participation activities, embedded fieldwork and spatial design to explore resident involvement in the Scheepsmasttuin. This chapter examines how that approach **unfolded in practice** and what became visible through its implementation.

The designed participation activities and embedded fieldwork are first presented separately to clarify how their different roles and starting points shaped the material generated. The former invited contributions to the Scheepsmasttuin project; the latter developed contextual understanding through involvement in existing neighbourhood settings. This distinction provides a basis for interpreting their respective findings.

The chapter then brings these strands together to examine how residents **encountered and engaged with the project** and how their perspectives informed the street design proposal.It closes by **synthesising the findings** and limitations of this practical exploration. As the intended participation trajectory was not completed in full, the account distinguishes what the encounters and design work revealed from what remained unknown about residents' experiences of the process as a whole.

5.1 Designed participation activities in practice

The project-specific activities combined distributed communication, independent contributions, informal conversations and a collective co-creation session. Table 5.1 connects each activity or communication channel to its recorded reach or engagement, form of interaction and resulting material. Reading across the rows shows how different opportunities generated different kinds of contributions and documentation. The research diary documents the activities and reflections on their implementation (Appendix D). Selected participation materials are included in Appendix A, while local newspaper and social media publications are presented in Appendix C.

Flyers, the website and local media made **information** about the project available beyond organised activities. The pop-up activity, questions of the week, street conversations and co-creation session generated **resident contributions i**n different forms, including written responses, conversation notes, drawings and spatial suggestions.

The accompanying photographs and participation materials illustrate these different settings, from opportunities for independent responses to direct conversations and collective work with spatial ideas.

The figures describe different kinds of reach and engagement rather than a total number of participants. Households receiving a flyer, website visitors, written contributions and residents attending a session are not equivalent measures. Residents could also encounter several activities, so the figures cannot be added together to establish the number of unique people involved.

The table provides an overview of the material generated through the project-specific activities. Section 5.3 examines the connections between encounters and what they revealed about how residents engaged with the project.

Activity/Channel	Recorded reach or engagement	Form of interaction	Material generated or documented
Flyer	69 Households	Distributed written information with contact details and a website link	The flyer itself; notes from later encounters in which residents referred to it.
Website	+/- 105 visitors +/- 312 views	Independent digital access to information and opportunities to respond	Website content, visitor statistics and submitted responses.
Pop-up activity	11 Residents	Informal face-to-face interaction in the street	Researcher notes on conversations, experiences, wishes and concerns.
Promotion on local/ social media	- Local newspaper: reach unknown - Facebook: 19 likes - Instagram: 23 likes	Public information sharing and online interaction	Published messages, recorded reactions and any resulting enquiries.
Question of the week	19 Residents written reponses	Independent written responses in communal building entrances	Written responses and notes from related conversations.
Street dialogues	+/- 30 Residents	Informal spoken interaction	Researcher notes on experiences, concerns, suggestions and the reasoning expressed.
Co-creation session	5 Residents	Collective discussion using spatial material	Session notes, resident drawings and spatial ideas.

Table 5.1: Project-specific activities and communication channels, recorded reach or engagement, and material generated. Counts use the units indicated and cannot be combined into a total of unique participants.

Designed participation activities

Pop-up activity

Question of the Week

Flyer

Local and social media promotion

Project website

Discussing design iterations

Street dialogues

Co-creation session

What emerged through project-specific participation

Selected resident statements illustrate how different opportunities opened up contact, how residents viewed involvement, which concerns informed their wishes for the street and what they expected from the project.

Informal conversations were not audio-recorded. Statements presented from these encounters were reconstructed from researcher notes and memory and should therefore be read as the interpretation of the researcher of what was said, rather than as verbatim quotations. Written contributions are identified separately.

1**. Different opportunities opened up contact and contributions**
The interpretation: Contributing did not always require joining an organised activity.

"I normally wouldn't come to a activity like this, but because you were standing here I thought I'd have a chat."
- During the pop-up activity

"I saw the question already multiple times and thought I could quickly write something down."
- During a street conversation

"I saw your project on Instagram, and I have a few ideas for things you could add to the square. ... I also wanted to show you some things that have already been tried here but didn't work out as intended."
- Email response following an Instagram post, referring to existing planters on the square

2. Residents expressed different views on who should be involved
The interpretation: Interest in contributing could coexist with giving nearby residents priority.

"I'd like to talk to other residents and hear what they would like too. That way, we can come up with an idea that represents everyone better"
- During an informal conversation in the Huis van de Wijk

"I would love to think along with the street, but I do live at another location on the island, it is better to let the residents choose what they want"
- During the pop-up activity

3. Spatial wishes reflected different concerns and priorities
The interpretation: The reasons behind suggestions helped identify the qualities residents wanted for the street.

" There are a lot of older people living here, so it's important that the street is safe. We need salt or grit bins on the street for when it gets slippery in winter"
- Duringthe co-creation session

"I would like to have apple or pear tree's on the square, then children can learn where food comes from"
- Reaction on the question of the week

" We don't want the messyness of plants and trees just keep it clean and tidy"
- During a phone call as a reaction to the flyer

4. Responses connected the project to expectations about care and follow-up
The interpretation: Residents considered both existing care and what the project might deliver.

"I don't understand why the municipality wants to make this street greener when they don't even keep it clean and tidy as it is now. Just look at all the weeds. "
- Duringthe pop-up activity

"I read your flyer and checked out the website. It looks really well organised! I'm looking forward to seeing what comes out of the project."
- During a street conversation

5.2 Embedded research in neighbourhood practice

Alongside the project-specific activities, the researcher joined existing activities and informal settings on Noordereiland. These included line-dancing sessions, clean-up days, planting activities, a resident-led workshop and neighbourhood meeting places. Visits to other greening projects and attendance at municipal events and meetings extended the research to the organisational side of local participation.

The researcher's involvement varied between participating alongside residents, observing interactions and joining conversations with residents, organisers and professionals. These encounters were documented afterwards through field notes and the six-part reflective diary described in Section 4.4. They generated accounts of how people became involved, what they valued in existing activities and how local initiatives were organised and sustained.

The accompanying photographs situate these encounters within existing social activities, greening initiatives and professional meetings, showing the different settings through which contextual understanding developed.

Table 5.2 summarises the settings, research focus and emerging insights. Social contact, familiarity, shared interests and committed individuals helped to understand participation beyond the opportunities organised for the Scheepsmasttuin. These observations highlighted the role of existing relationships, personal invitations and different reasons for becoming involved.

Encounters around other projects also brought forward **criticism of municipal recognition, s**upport and follow-up. These accounts provided material on **how residents experienced the organisations involved in neighbourhood initiatives, alongside their experiences of the activities themselves.**

Although these settings were not organised around the Scheepsmasttuin, the two strands of research sometimes connected. Residents encountered through existing neighbourhood activities could later recognise participation opportunities related to the project, and conversations often shifted between everyday neighbourhood concerns and the proposed transformation. Section 5.3 examines these connections alongside the pathways emerging through project-specific activities.

A detailed overview of the embedded research activities and supporting field documentation is provided in Appendix D.

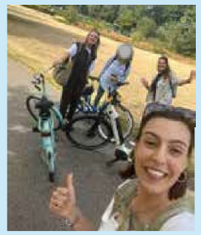
Activity	Presence / setting	Main research purpose	Insight
Line-dancing sessions	+/- 20 Residents Recurring social activity	Understand repeated participation and what supported continued involvement.	Participants' accounts connected continued involvement to social contact, familiarity and enjoyment.
Neighbourhood Clean-up days	+/- 9 Residents Recurring neighbourhood activity	Understand why residents voluntarily contributed to their surroundings.	Voluntary participation combined a concrete contribution to the neighbourhood with social interaction and a shared sense of purpose.
Planting and greening activities	+/- 10 residents and municipal officials Existing greening initiatives	Understand how residents became involved in caring for public space.	Greening provided a concrete way to contribute to public space, while existing interest and active local initiators helped bring residents into the activity.
Resident-led workshop	+/-23 women Resident- organised activity	Learn from participation organised around existing resident interests.	Invitations circulated through existing social networks and connected the workshop to interests expressed by participants.
Neighbourhood meeting places	+/- 10 residents Ongoing/ informal presence	Understand everyday neighbourhood relationships and informal interaction.	Informal social gatherings created low-threshold openings for participation beyond their original social purpose.
Other participation and greening projects	+/- 30 Residents	Understand how participation emerged and was sustained in other neighbourhood initiatives.	Existing social connections and committed individuals appeared to provide a basis from which involvement in neighbourhood initiatives could develop.
Greening project tour. Field research other projects	1 district, 3 people. one field visit	Compare existing greening projects across Noordereiland.	The development of greening projects depended not only on resident participation, but also on committed individuals, local organisation and municipal processes that could enable or constrain progress.
Municipal events and neighbourhood meeting	+/- 11 municipal professionals +/- 30 municipal and business people one meeting/ event	Understand the wider organisational context of local participation.	Discussions raised questions about whether efforts to improve participation sufficiently addressed the organisational and municipal conditions surrounding it.

Table 5.2: Embedded fieldwork settings, research purposes and emerging interpretations. These concern documented encounters rather than assessments of the activities or projects as a whole.

Embedded research activities

Municipal meeting, greenery projects Noordereiland

Bos op poten on Noordereiland

Residents lead workshop

Greenery trips

Superstreat Noordereiland

Quarterly session: Wijkaanpak Weerwoord

Municipal event, heatwaction day

Other participation projects

Planting activity

Selected statements illustrate what the embedded research revealed about **motivations** for participation, openings for **involvement and experiences** of how neighbourhood projects were organised and received. They informed both the participation approach and the broader questions explored later in the research. Statements are reconstructed from researcher notes and reflect the perspectives expressed during these encounters.

1. **Different forms of value motivated participation**

1.1 Social connection and learning

The interpretation: The value of attending extended beyond the activity itself.

"I love it. When we come together, we share tips, tricks and knowledge with each other, even though we actually come here to dance! "
- Line-dance session

"I joined because I enjoy spending time with these ladies, and it's always nice to learn something new together — like making these necklaces. "
- Resident lead workshop

1.2 Care for the neighbourhood and willingness to contribute

The interpretation: Caring for the neighbourhood could make contributing worthwhile.

"I join these clean-up sessions because, when you're blessed to live on such a beautiful island, I think you should help keep it that way. We as humans make a mess, so we should also clean it up — even if it isn't our own."
- Clean-up day

"I just want more green in the city and I love to garden, so if it means managing it ourselves i gladly do it. "
- Clean-up day

2. Existing interests and relationships created openings for involvement

The interpretation: Existing activities provided opportunities through which residents could involve others in the participation process

"I do not even live on the island, but I love gardening. So when ... asked me to help I could not say no. I also garden at Oasis; come join in sometime if you would like. "
- Garneding activities

"Who is joinging the necklace-making workshop next Tuesday, it will be fun!"
- Line-dance session

3. Municipal approaches raised concerns about recognition, support and local ownership

The interpretation: Being invited to contribute did not necessarily mean feeling supported or taken seriously.

"We spent almost two years asking the municip-ality for these planters so we could manage them ourselves, but they didn't want to provide them. Then, when the local eye hospital made these plan-ters available, the municipality suddenly became very involved. It's strange — they apparently have the money for things like this, but don't actually want to spend it on them."
- Gardening activity

"As a resident, you can have a really good bottom-up idea for greening the neigh-bourhood, but getting it taken seriously by the municipality can be difficult. You have to present it in the right way, and even then they might say it doesn't fit the 'Rotterdam style'."
- Quarterly session, by the neigh-bourhood coordinator

"This municipal project is the definition of pushing what they want from the top down, instead of building on the bottom-up approach we have worked so hard for."
- Greening project tour on Noordereiland

4. Project intentions and local interpretations could differ

The interpretation: An intervention intended to invite involvement could also raise doubts about its purpose.

"I don't have a participation plan yet, I am just dropping these trees on the stone square in the hope that residents will react to it and are trig-gerd to think along with the greening plans and design. "
- Bos op Poten by the project manager of the municipality

"Have you seen the Bos op Poten at the tip of the island? They actually make the view worse, and they're only there for three months. Why put them there in the first place?"
- Informal conversations in Huis van de Wijk

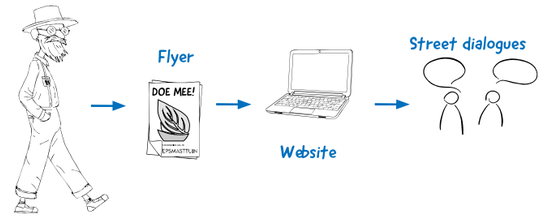
5.3 Encountering and engaging with the project

Considering the designed participation activities and embedded research together showed that residents encountered and engaged with the project through different pathways. Some first encountered the Scheepsmasttuin through a project-specific activity, while others first encountered the researcher through existing neighbourhood activities and became involved later. Engagement could remain brief or develop across multiple encounters and participation formats, without following a fixed sequence. The illustrations of people used throughout this chapter are schematic and do not represent the actual appearance of the individuals involved.

5.3.1 Different activities could reinforce one another

The activities could function independently, but residents also connected them through r**ecognition and subsequent contributions.** One resident described using material from the website to prepare a spatial idea:

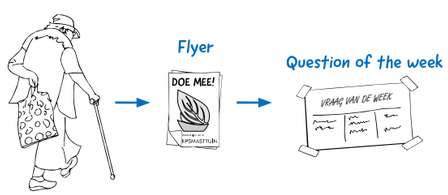
"I saw your flyer and had a look at the website. I used the plan from the website to make my own drawing for the square. I think we should have planters that residents can manage themselves. But we can discuss this during the creative session"
- Street conversation

Here, the website supported more than access to information. The resident used its material to develop a contribution independently, which could then enter a later discussion.

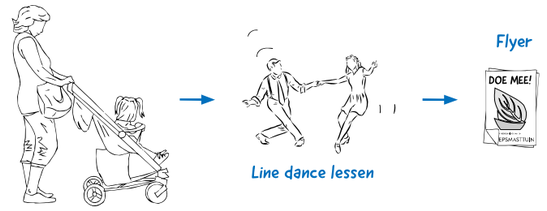
Connections could also help residents recognise separate interventions as part of the same project. Another resident explained:

"At first I didn't understand who had put up the question of the week, but when I saw the flyer next to it, I realised it was part of your project."
- Informal conversation

Recognition could extend beyond the project-specific activities. A resident who had encountered the researcher through embedded fieldwork asked:

"When I saw the flyer, I wondered whether you were the person who also joined the line-dancing."
– Street conversation

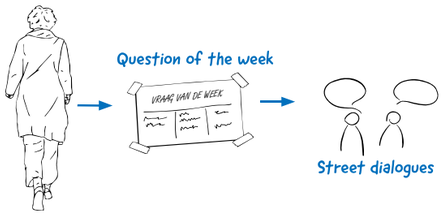
This encounter connected an existing neighbourhood setting to the Scheepsmasttuin project. It did not establish that familiarity caused participation, but showed that residents could interpret a project invitation through earlier contact.

These pathways illustrated two functions of the multi-channel strategy: **formats offered separate opportunities to engage, while connections between encounters could support recognition, preparation and further contribution**

5.3.2 Reach, interest and visible participation

The encounters showed that noticing an activity, intending to contribute and visibly participating were not equivalent. During the removal of a question of the week, a resident approached and said:

"Are you already taking down the question of the week? I was meaning to write something.!"
— Street conversation

The intervention had been noticed and had prompted an intention to respond, although neither would have appeared in the written response count.

At another encounter, a resident expressed enthusiasm about improving the street and asked to be informed about future activities. No further encounters with this resident were documented during the practical exploration reported in this chapter. The documentation therefore recorded an intention to participate, but did not establish whether further engagement occurred or why it remained unobserved.

These examples showed that **attendance and response figures captured only visible forms of engagement.** While a recorded contribution indicated one form of engagement, the absence of a contribution did not necessarily imply a lack of awareness, interest or willingness to participate.

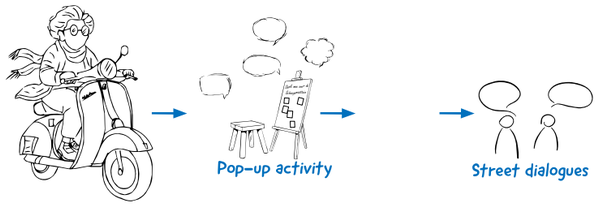
5.3.3 Accessibility and preferred forms of involvement

Providing an opportunity did not necessarily make it accessible or suitable. This concerned both how residents received information and how they were invited to contribute.

One resident explained that the flyer had reached her household but had not provided an accessible introduction:

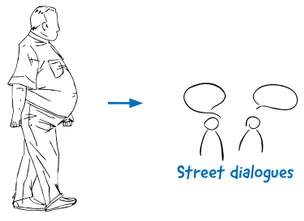
"Oh, that flyer was yours? I can't read, so I didn't really look at it."
- Street conversation

During the same conversation, she expressed a preference for responding to concrete proposals rather than joining a creative session. Her account therefore distinguished interest in the project from the suitability of the available communication and participation formats.

Another resident, known from repeated neighbourhood encounters, declined the invitation to the co-creation session:

"It's nothing against you, but it's too far for me to walk, I don't like the location, and I don't think it's really my thing."
- Street conversation

This response combined practical circumstances with preferences about the setting and activity. Existing contact did not remove these considerations. The encounters highlighted **the importance of offering alternatives in both communication and contribution.** Written information, personal explanation, open-ended idea generation and responses to concrete proposals placed different demands on residents. Their suitability could not be inferred from availability alone.

5.3.4 What the different pathways made visible

Considering the documented encounters together showed different ways in which residents encountered, entered and moved through the project. Figure 5.3.4 illustrates selected pathways, with each blue band connecting the activities and communication channels documented for a resident or pair of residents. Some pathways combine existing neighbourhood activities with project-specific contributions; others involve a single conversation or contact through written and digital channels.

For example, the upper pathway connects line-dancing, the question of the week and the co-creation session, while the lowest connects the local newspaper, website and an email response. These differences show why attendance at organised activities alone could not capture the engagement documented through the research. The pathways represent recorded encounters rather than complete accounts of residents' involvement, and do not establish that one encounter caused the next.

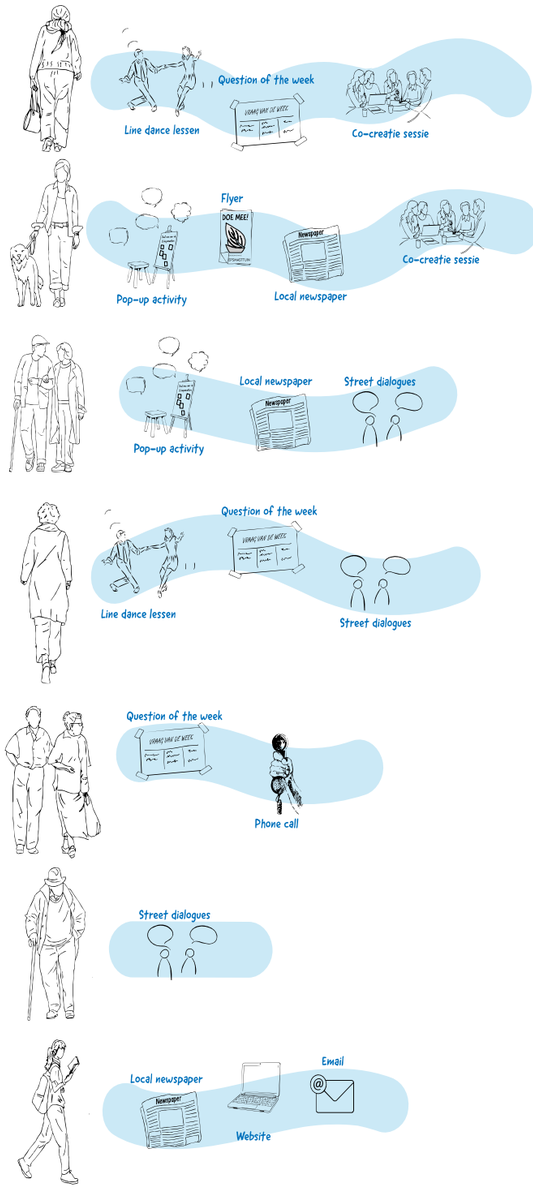

Figure 5.3.4: Selected documented pathways connecting residents with project-specific activities, communication channels and existing neighbourhood settings. Illustration by the author.

Taken together, **the pathways showed how engagement could develop through independent contributions, c**onnected encounters and contact outside the project-specific activities. They also distinguished reach, recognition, interest, intention and visible participation.

For the participation approach, this reinforced the importance of keeping several routes available while making their connection to the project recognisable. It also drew attention to the form of contribution being requested: residents could care about the transformation while preferring a different way to engage.

The pathways did not establish which format was most effective or whether participation was experienced as meaningful overall. They provided a more situated understanding of how residents encountered the opportunities offered and what supported or complicated their involvement.

5.3.5 The value of taking part

One resident who had taken part in all the organised participation activities reflected on his experience during the final activity. He repeatedly expressed how much he enjoyed the day (gardening session), particularly sharing knowledge, talking with others, receiving positive comments , having great company and doing something positive for the neighbourhood. His experience of the participation process was also discussed. In a subsequent email, he expressed his appreciation and compared the fulfilment he gained from these activities to that of a three-week holiday.

This account illustrates how participation could **offer value through the experience** of taking part itself: through enjoyment, social connection, sharing knowledge and contributing to the neighbourhood. It provides one participant's perspective rather than an assessment of the process as a whole.

5.4 Resident perspectives and their translation into the street design proposal

The participation activities generated different perspectives on the Scheepsmasttuin and its possible transformation. Recurring concerns included greenery and cooling, biodiversity, social interaction, quietness, children, maintenance, accessibility, safety and the atmosphere of the street. These contributions did not form a single shared vision.

The reasons expressed alongside spatial suggestions helped clarify what residents hoped to achieve through these changes. A request for fruit trees, for example, connected greenery to opportunities for children to learn. A request for salt or grit bins connected a concrete addition to concerns about older residents' safety. Objections to plants and trees drew attention to cleanliness and the anticipated demands of maintenance.

These contributions informed the qualities explored in the street design proposal. Their interpretation remained the responsibility of the designer: a proposed spatial response represented an attempt to address a concern, rather than evidence that the resident had endorsed that response.

5.4.1 Bringing different concerns into the design

Developing the proposal required considering concerns together, including where they suggested different spatial directions.

Greenery and shade were desired qualities, but additional planting also raised concerns about maintenance, visibility and pests. The design therefore needed to consider not only how much greenery could be introduced, but also its form, location and requirements for care.

Opportunities for social interaction similarly had to be considered alongside residential quietness. The location and orientation of seating offered ways to explore where people could stay and meet while taking account of nearby homes and existing uses.

These considerations were brought together with the physical and technical conditions of the site. Emergency access, underground infrastructure, accessible movement and the dimensions of the street limited which responses could be developed. **The resulting proposal therefore reflected an interpretation and balancing of perspectives within these conditions, rather than a collection of individual requests.**

Figure 5.4.1 records an exploratory interpretation of residents' contributions. Branches connect expressed wishes and concerns to qualities such as accessibility, safety, quietness and greenery. Bringing these together helped identify both **shared concerns and tensions,** including the wish for more planting alongside concerns about maintenance and cleanliness.

Table 5.4.1 makes the translation towards design more explicit. Each row connects selected resident input to its interpretation, a spatial response explored and a remaining consideration or question. For example, wishes for shade are considered alongside open sightlines and underground infrastructure. The final column keeps these tensions and dependencies visible, showing why contributions did not lead directly to one agreed solution. The interpretations and responses represent the designer's reasoning rather than evidence of resident agreement.

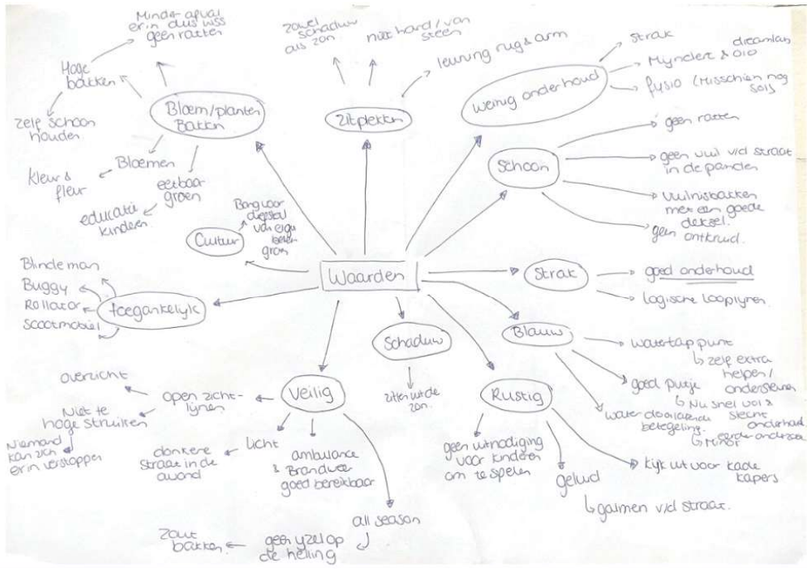

Figure 5.4.1: Exploratory mindmap connecting resident contributions with interpreted concerns and desired spatial qualities.

Resident input	The interpretation	Design response explored	Consideration/ Open question
Places to chat, rest and wait for a taxi; **seating** with backrests.	Seating should support social interaction and everyday comfort.	Small seating clusters alongside individual seats; seating with backrests.	How can seating accommodate different uses and remain accessible?
Quietness; concerns about groups gathering.	Opportunities to meet should be balanced with residential quietness.	Different seating arrangements, locations and orientations.	Grouped seating supports conversation but may also encourage gatherings that some residents find undesirable.
A **clean** and tidy space; no personal responsibility for maintenance.	Residents valued upkeep but differed in their willingness to provide it.	Planting and materials selected with maintenance in mind.	Who would maintain the space, and what level of care could be sustained?
Raised greenery; concerns about **rats, pests** and litter in planting areas.	Planting should address concerns about cleanliness and pests.	Raised planters and planting arrangements that allow inspection and cleaning.	Raised planters do not guarantee the absence of pests or litter; upkeep remains important.
Sitting near greenery; sitting away from bees.	Residents differed in their preferred proximity to planting and insects.	Seating both beside planting and at a greater distance from flowering plants.	How can planting support biodiversity while offering different seating choices?
Tall plants and trees for summer shade; **clear sightlines** and an open square.	Cooling should be balanced with visibility and perceived safety.	Exploring the position, height and density of planting while retaining open sightlines.	Planting choices must also fit the available rooting space and underground infrastructure.
Opportunities to **garden** and manage planting personally.	Some residents valued an active role in caring for the space.	Designated planters for resident gardening.	Who would participate, and who would take over if involvement declined?
A water point for plant care; **concerns** about **children playing** with water.	Water access could support gardening but raised concerns about its use.	Options for a controlled water point or an alternative watering arrangement.	Who would have access, and how would the facility be managed?
Emergency vehicle access; **concerns** about unwanted vehicle access associated with **Kade Kapers.**	Necessary access should be balanced with concerns about other vehicle use.	A clear emergency route and options for controlled vehicle access.	Access arrangements require coordination with the responsible organisations and emergency services.
Cheerful wildflowers; **tidy** planting without a chaotic appearance.	Planting should offer colour while retaining a sense of order.	Flowering planting within clearly defined beds or planters.	Preferences for planting appearance differed; seasonal change and maintenance need consideration.
Playful surfaces and variety; no gravel or shells because of **mess.**	Residents wanted visual interest alongside cleanliness and accessible movement.	Variations in paving colour or pattern rather than loose surface materials.	How can surface variation remain accessible and easy to maintain?

Table 5.4.1: Selected resident contributions, designer interpretations, spatial responses explored and unresolved considerations. Developed by the author.

5.4.2 Design material and the status of the proposal

Translating residents' contributions into spatial proposals required interpretation. Wishes for greenery, social interaction, quietness, accessibility and manageable maintenance did not automatically point towards the same solution. **Successive sketches and spatial iterations explored how these concerns could be combined within the available space and the project's requirements,** making possible responses tangible for discussion with residents and professional stakeholders.

These proposals were developed through sketching and revision rather than a formal method for weighing competing interests. Although residents' contributions informed the design work, decisions about their translation and prioritisation remained primarily with the designer. Documenting the considerations behind these choices made this interpretation explicit and provided a record for further development, including possible adaptation by municipal designers or other professionals.

The intended next step was to discuss the proposals and their underlying considerations with residents, explore conflicting wishes together and invite residents to adapt the designs or develop alternatives. This would have created opportunities to examine choices more collectively. Although earlier design ideas had been discussed during participation activities, this further review was not completed. The proposals therefore remained preliminary interpretations of residents' contributions; they did not establish residents' agreement or confirm that their concerns had been adequately addressed.

Small benches spaced apart were proposed to allow people to meet in pairs while making larger gatherings less readily accommodated. This intended effect was not tested. Residents' preferences regarding gathering sizes and the actual use of the seating required further investigation beyond the research scope.

Raised planting beds responded to concerns about pests and were intended to help residents reach the plants and clear debris themselves. Robust planting with limited maintenance requirements was prioritised, as municipal maintenance would be difficult. However, enabling residents to care for the beds did not establish their willingness or capacity to do so; ongoing maintenance remained unresolved.

Underground conditions constrained tree planting, while trees in containers required watering and maintenance that could not be guaranteed. The proposals therefore retained open sightlines without trees, leaving substantial exposure to the sun. This prioritised manageability while leaving the need for shade largely unresolved.

A detailed assessment of the spatial alternatives falls outside the scope of this research, which used the street design proposal as a means of investigating participation. Nevertheless, its development highlighted an important challenge: gathering residents' perspectives does not in itself determine how competing concerns should be weighed or whose priorities a proposal ultimately reflects. The designer's choices influence this translation and therefore require opportunities for residents to question and revise them.

Figures 5.4.2A–H show exploratory AI-assisted visualisations combining planting with different seating arrangements, shade and space for play. These made possible responses to residents' concerns tangible; Figures 5.4.2E, F and H also served as conversation starters. They represent exploratory possibilities rather than agreed or technically verified designs.

Two street design proposals were developed in response to the municipality's request to explore different levels of intervention. These proposals explore arrangements of planting and seating informed by residents' expressed needs and concerns and are included in Appendix B. At the time of publication, a third proposal exploring more extensive greening beyond the existing street layout remained to be developed, following the municipal landscape designer's suggestion.

Figures 5.4.2A–H present exploratory spatial visualisations, while Figures 5.4.2I–Q illustrate the initial street design proposal and variations in planting and seating. Figures 5.4.2J–K compare planter configurations at the same location, while Figures 5.4.2O–P compare seating arrangements at another location. Figure 5.4.2N brings the proposed arrangements together in a street plan with accompanying visualisations. The spatial design proposals and accompanying visualisations are included in Appendix B.

Figure 5.4.2A: Exploration of curved seating and flowering planting.

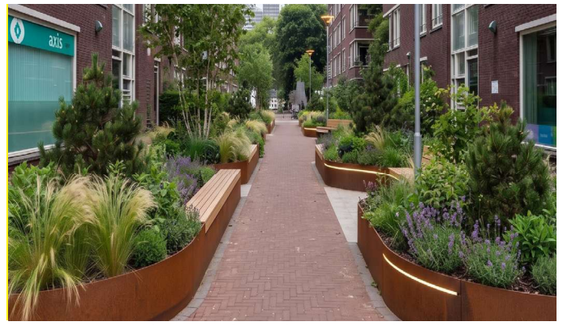

Figure 5.4.2B: Exploration of raised planters and small seating areas.

Figure 5.4.2C: Exploration of raised planters and shared seating.

Figure 5.4.2D: Exploration of grass, shade structures and a wooden play area.

Figure 5.4.2E: Exploration of raised planters and individual seating.

Figure 5.4.2F: Exploration of resident-managed planting along the street.

Figure 5.4.2G: View along the street showing planting and seating arrangements

Figure 5.4.2H: Exploration of resident-managed planters and seating.

Figure 5.4.2I: Alternative arrangement of raised planting and seating.

Figure 5.4.2J: Planter configuration in front of DreamLab 010.

Figure 5.4.2K: Simplified planter configuration at the same location as Figure 5.4.2J.

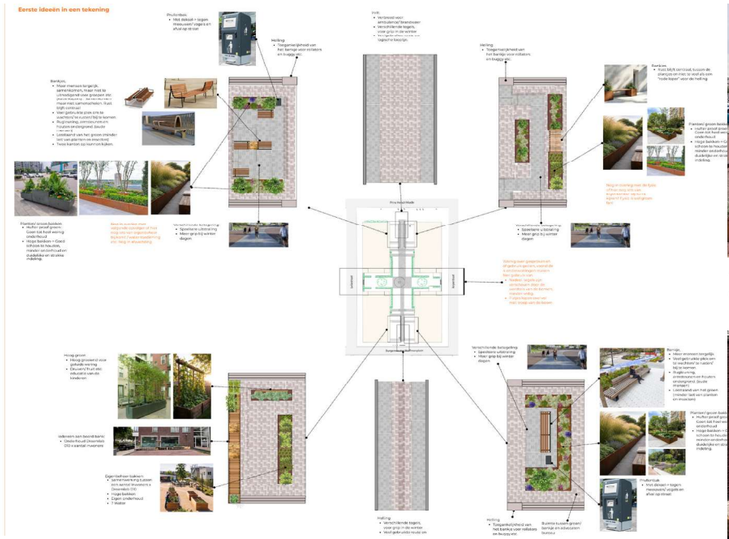

Figure 5.4.2N: Plan of the initial street design proposal with associated visualisations. Further plans and visualisations of the spatial design proposals are included in Appendix B.

Figure 5.4.2L: Raised planting and seating beside the physiotherapy practice.

Figure 5.4.2M: Raised planting with grouped seating near SOL.

Figure 5.4.2O: Raised planters combined with individual seating.

Figure 5.4.2P: Simplified seating arrangement at the same location as Figure 5.4.2O.

Figure 5.4.2Q: Alternative seating arrangement near SOL.

5.5 Synthesis: findings and limitations of the practical exploration

The practical exploration generated three connected findings concerning how residents became involved, what could make involvement worthwhile and how their contributions informed spatial design.

First, engagement developed through different routes. **Residents contributed through a single activity, connected several encounters or recognised the project through existing neighbourhood contact.** Reach, interest, intention and recorded contributions did not necessarily coincide. Tracing these pathways therefore revealed distinctions that attendance and response figures alone could not capture.

Second, **embedded fieldwork broadened the understanding of involvement beyond the Scheepsmasttuin activities.** Participants' accounts suggested that social connection, learning, shared interests and care for the neighbourhood could make participation worthwhile. Personal invitations and established relationships provided openings for involvement. Encounters around other projects also brought forward criticism of municipal recognition, support and follow-up, showing how residents' concerns extended beyond the opportunities offered within the project.

Third, translating resident contributions into **the street design proposal required interpretation and the balancing of different concerns**. Contributions provided reasons and priorities to work with, but did not determine one agreed design outcome. The design iterations made these interpretations explicit and maintained a traceable connection between resident perspectives and the design choices explored.

Together, these findings contribute to a partial answer to the main research question. They clarify how residents encountered participation, what they might value in involvement and how their perspectives could inform public-space design. They do not establish whether residents experienced the Scheepsmasttuin activities or the process as a whole as meaningful and valuable. Appreciation, curiosity and enthusiasm, alongside scepticism about whether involvement would lead to change, offered indications of responses to particular encounters rather than a systematic evaluation.

Further follow-up would have been needed to understand what residents valued, what they found difficult or disappointing, and whether they recognised their contributions in the later street design proposal. This evaluation **was not completed.** The proposal had also not been implemented, and its **subsequent municipal development remained unresolved.** Contributions could therefore be traced into design choices, while residents' assessment of these translations and what their involvement would ultimately achieve remained open.

The fieldwork also brought existing relationships, previous experiences and organisational conditions into view. These observations, considered alongside subsequent encounters and developments, raised questions about how circumstances surrounding the participation activities shaped what they could achieve.

Chapter takeaways

- Different routes into participation: residents engaged through individual activities, repeated encounters and existing neighbourhood contact. Reach, interest, intention and recorded contributions did not necessarily coincide.
- Understanding beyond project input: embedded fieldwork revealed concerns and relationships beyond the Scheepsmasttuin assignment. Participants' accounts suggested that social connection, learning, shared interests and care for the neighbourhood could make involvement worthwhile.
- Contributions informed design through interpretation: residents' perspectives shaped the street design proposal, while choices required balancing different concerns. This did not establish residents' recognition of the later proposal or their influence over subsequent municipal decisions.
- Experienced value remained unresolved: the incomplete participation trajectory limited what could be concluded about residents' experiences of the activities, the overall process and its outcome.

What this means for the research

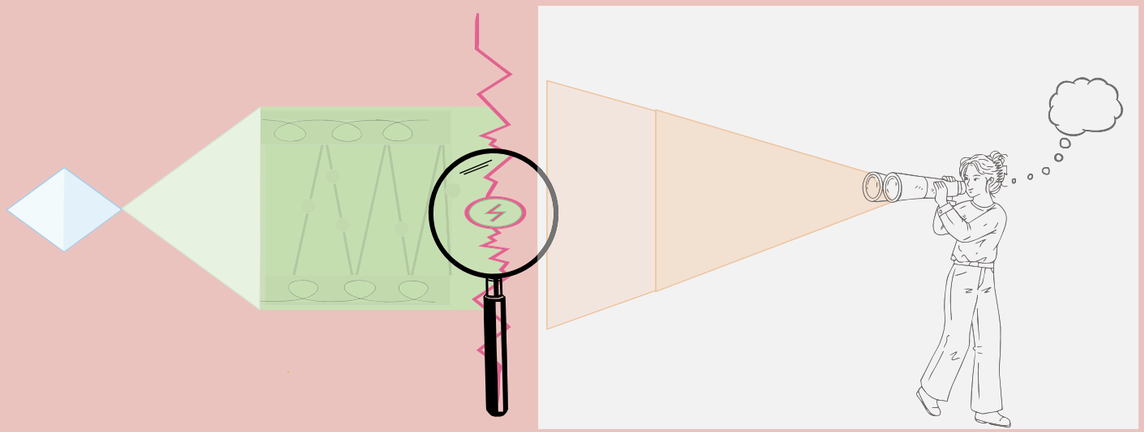
The practical exploration provided findings on engagement and the translation of resident contributions, alongside questions about the limits of the initial approach. Further inquiry needed to examine how previous experiences, relationships and organisational arrangements shaped what participation could achieve.

Chapter

06

Turning point

Perspective shift en reframing

A Perspective Shift in the Research through Design Process

The practical exploration generated findings about resident involvement and the translation of contributions into spatial design. It also raised questions about how previous experiences, relationships and organisational arrangements shaped what the participation activities could achieve. This chapter traces how these questions prompted a reconsideration of the initial approach and **broadened the research focus.**

The discussion begins with a critical encounter around the co-creation session, interpreted as a first **significant breakdown** because it challenged assumptions underlying the participation approach. Earlier field observations are then revisited to examine concerns and connections that had received insufficient attention. A later clarification of organisational arrangements is examined as a second breakdown, concerning the assumed route from resident contributions towards further development. Together, these reflections explain the **emergence of an additional research question.**

The shift concerned how **surrounding conditions** were understood within the research. Conditions already recognised in literature and fieldwork became a more explicit subject of inquiry.

Subsequent reflection with the neighbourhood coordinator, who had attended the co-creation session, brought previously unfamiliar neighbourhood histories and relationships into view and informed the broader interpretation developed in this chapter.

This chapter shifts to the first person because the research changed direction through experiences that affected me personally as well as in my role as a designer-researcher. This shift was not a planned research step. It emerged through encounters that challenged my assumptions and through personal choices about how to respond and continue. Using ‘I’ makes this involvement explicit and shows how my experiences, interpretations and decisions shaped the course of the research.

6.1 The critical encounter and the first breakdown

The critical encounter took place within a setting already shaped by earlier activities and organisational changes. Stichting Iedereen aan Boord had connected residents, local initiatives and public organisations through De Stuurhut, adjacent to the Scheepsmasttuin. Its withdrawal meant that the organisation that had connected residents, local initiatives and public organisations was no longer fulfilling that role around the project. Meanwhile, residents had different experiences of activities at the location: some valued the social opportunities, while others raised concerns about noise, maintenance and the use of the surrounding space. The possible arrival of DreamLab 010 (social and creative youth initiative) introduced further expectations about future activity.

Shortly before the **first co-creation session,** an informal conversation with a resident developed into an intense discussion. T**he resident connected the proposed greening to maintenance, nuisance, earlier initiatives, relationships between residents and the responsibilities of the municipality and housing association.**

Many concerns extended beyond both the public-space design assignment and the mandate of the project. While communication could be adapted, alternative participation formats could be introduced and street design proposals could be revised, housing problems could not be resolved, future maintenance could not be guaranteed, and disagreements between neighbours and organisations could not be settled.
The resident also expressed an intention to discourage others from becoming involved and to remove any greenery eventually introduced. In my notes, I reconstructed the statement as:

"I will personally make sure that nobody wants to help design your new garden, and whatever greenery is eventually added, I will pull it out myself."

This statement did not establish how much influence the resident had or whether others shared that position. It did, however, make me question whether individual responses could be understood independently of existing relationships and neighbourhood discussions. It also raised a practical concern about what a street design proposal could achieve **without sufficient support** for its continued care. Until then, I had largely approached difficulties through iteration within the participation and design process. An inaccessible activity could prompt another entry point; an unclear preference could lead to further questions; a design concern could inform a revised proposal. During this encounter, that approach appeared insufficient on its own. Responding to individual objections did not resolve the broader concerns being brought into the conversation.

The encounter therefore redirected my attention. Instead of only asking how I could **respond** through the next activity or design iteration, I began asking wha**t conditions surrounding** the project needed to be understood for those responses to work.

This encounter is interpreted as a first significant **breakdown in the RtD process.** Following Winograd and Flores (1986), breakdown is understood here as an interruption of a taken-for-granted way of understanding and acting, through which **background assumptions** become available for examination. The term refers to a disruption of the designer-researcher's working understanding rather than a judgement about the resident's conduct. The encounter did not provide a complete explanation of the situation. **It challenged the assumption** that the difficulties encountered could primarily be addressed through further iterations of the designed participation process

Following the co-creation session, **I reflected on the breakdown together with the neighbourhood coordinator,** who had attended the session and had extensive knowledge of the neighbourhood's history. This conversation brought **earlier events and relationships to my attention** that I had not previously been aware of. The coordinator's contextual knowledge informed my subsequent interpretation of the encounter and helped me reconsider what had surfaced during the session in relation to its wider context.

I did not expect all residents to participate or welcome the proposed changes. Limited involvement and disagreement were anticipated possibilities, rather than reasons in themselves to change direction. What challenged my approach was how this encounter, and subsequent reflection with the neighbourhood coordinator, brought previously unfamiliar histories, relationships and unresolved concerns into view.

This did not establish that the participation process could no longer continue. Further engagement might have benefited from more time and support. However, within the five-month graduation timeframe, I chose to broaden the inquiry rather than continue placing myself in a position I experienced as vulnerable. I also wanted to avoid intensifying tensions without sufficient capacity to address their consequences. The encounter therefore became a catalyst for further investigation, rather than evidence that one resident's opposition made participation impossible.

Figure 6.1A records an exploratory mapping of t**ensions around the project,** placing the spatial setting alongside notes about residents, organisations and their concerns. This brought questions beyond the street layout into view. Figure 6.1B distinguishes reflections on my role and facilitation from interpretations concerning previous experiences, trust and social dynamics, alongside questions about responsibilities beyond the project. Together, these notes show the emerging need to reconsider the **conditions surrounding participation;** they capture provisional interpretations rather than confirmed explanations of residents' responses.

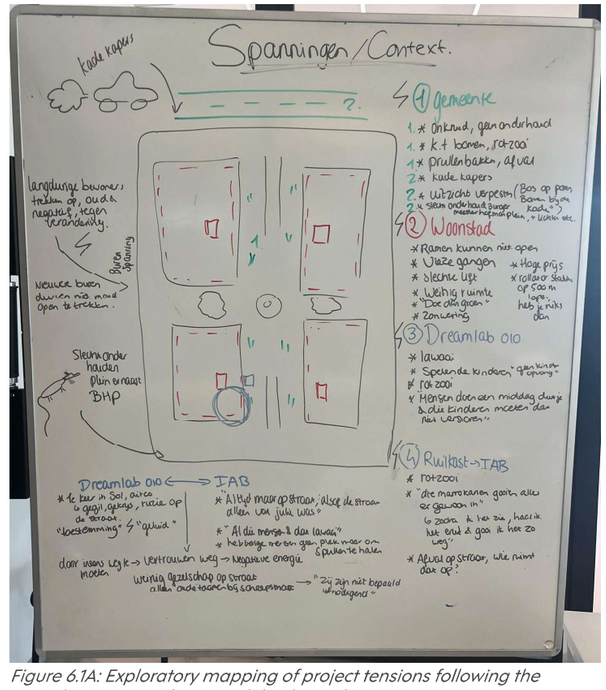

Figure 6.1A: Exploratory mapping of project tensions following the critical encounter. Photograph by the author.

Reflexive notes:

Role and mandate
I wondered whether the limited clarity about our role and what the project could deliver contributed to the lack of trust. Residents were being asked for input, while it remained uncertain which changes could actually be realised.

Timing and facilitation
Had the co-creation session been introduced too early? Should someone have been present to set boundaries, or should I have intervened more clearly myself?

Interpretive notes:

Previous experiences and institutional trust
Referring to the municipality and safety services did not seem to reassure the resident. I wondered whether these references instead brought earlier frustrations into the conversation: why was change being proposed now, when concerns had existed for years?

Social dynamics
Repeated attempts to respond were interrupted or challenged. I began to wonder how this interaction might affect the other people present: could openly taking part become uncomfortable when another resident strongly opposed the initiative?

Process notes:

Concerns beyond the project
Similar concerns appeared in several encounters, although they were expressed in different ways. Many involved problems that the project could not resolve. How could the participation process respond to these concerns when responsibility lay with other organisations?

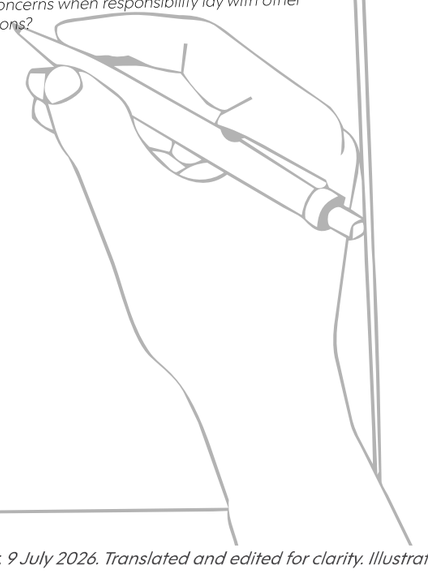

Figure 6.1B: Selected research diary reflections following the critical encounter, 9 July 2026. Translated and edited for clarity. Illustration by the author.

6.2 Reconsidering earlier field observations

Following the critical encounter, I examined field notes, conversation notes and reflective diary entries with greater attention to the conditions surrounding participation. Observations about entry, accessibility and individual responses began to raise additional questions about relationships, previous experiences and expectations. Revisiting the material changed the significance I attributed to these observations. It did not establish a single explanation for the encounters, but broadened the questions I asked of them.

6.2.1 Concerns extended across project boundaries

After the flyer distribution, a resident called to discuss the proposed greening. Alongside concerns about greenery and maintenance, he raised housing costs, a malfunctioning elevator, disappearing parking spaces and nuisance from other neighbourhood activities.

Initially, I understood the call primarily as an example of the flyer providing a direct route into the project. It allowed the resident to contact me and explain what mattered to him.

After the critical encounter, I paid more attention to how these concerns were connected in his account. The Scheepsmasttuin was formally a particular public-space design assignment, but the resident discussed it alongside other changes, responsibilities and unresolved problems in his living environment.

This raised a question about whether formal project boundaries corresponded to how residents experienced their surroundings. **Issues falling outside the project scope could nevertheless shape how residents encountered and responded to the project.**

6.2.2 A small participation intervention became connected to wider attitudes

In one residential building, the question of the week was removed from the wall. A resident subsequently attributed its removal to another resident's opposition to change and distrust of the municipality. This was a second-hand account: I could not verify who had removed the intervention or why.

Initially, I regarded the removal mainly as a practical difficulty affecting the availability of a participation opportunity.

Reconsidering it drew attention to the shared setting in which the intervention had been placed. The question was intended to offer an accessible opportunity to contribute, but its presence also depended on what happened within that setting. Designing and installing an invitation did not ensure that it would remain available.

The event therefore **raised questions about the relationships, permissions and expectations surrounding a participation intervention.** The account did not establish that distrust caused its removal, but it made that possible connection relevant to investigate.

6.2.3 Visible interest raised questions about non-attendance

During the first co-creation session, two residents watched the activity from their balcony for an extended period without joining. In a later conversation, they asked how the session had gone and who had attended. Their attention and subsequent questions suggested interest, although they did not explain why they had remained outside the activity.

Following the critical encounter, I began to consider whether their absence reflected more than a preference not to participate. I wondered whether joining involved a social threshold: could uncertainty about who would attend, discomfort around particular residents or perceived social pressure have made participation less comfortable? In particular, I questioned whether the resident involved in the critical encounter might have influenced their willingness to join.

This was my interpretation of the situation rather than an explanation confirmed by the residents. How other participants experienced the encounter, and whether it affected their subsequent involvement, was not systematically explored. Their responses may have differed, and the available material does not establish how they interpreted the encounter or whether it affected their willingness to participate again.

The significance of this interpretation was that it drew attention to the **social conditions of attendance.** An activity could be available and of interest, while entering it might still require someone to navigate relationships or make their involvement visible to others.

6.2.4 Opinions circulated beyond the organised activities

During direct conversations, some residents expressed enthusiasm about greening the street. At other moments, I heard indirectly that some of these residents had become less interested in participating or had expressed concerns about future maintenance.

Initially, these accounts created uncertainty about individual interest and likely attendance. Their indirect nature meant that I could not establish whether opinions had changed, differed between settings or had been altered as they circulated.

After the critical encounter, I began considering the neighbourhood conversations through which such accounts travelled. Residents could discuss the project with one another outside the activities I organised. The perspectives expressed to me therefore represented particular encounters rather than a complete account of someone's position. This made relationships and conversations between residents relevant to understanding what became visible within participation. It raised questions about how expectations circulated and whether different settings supported different forms of expression.

Together, these observations complicated my earlier interpretations without replacing them. The flyer still provided an entry point, and the removed question still presented a practical problem. What changed was that I **no longer considered these encounters only in relation to the formats** I had designed. They also directed attention towards the **experiences, relationships and shared settings** into which those formats were introduced.

6.3 Organisational conditions and the limits of follow-up

A later meeting with municipal actors challenged my understanding of the organisational conditions behind the Scheepsmasttuin project.

I entered the Scheepsmasttuin project through Stichting Iedereen aan Boord, within an existing collaboration with municipal actors. A project team had been established before my involvement. My contribution was to develop resident participation and an initial street design proposal within this broader trajectory, alongside municipal preparation for further development. The Scheepsmasttuin was also included in an OBI (Onderzoek en business intelligence) study examining collaboration between municipal officials and neighbourhood coordinators. The organisational difficulties encountered in this project therefore formed part of a wider inquiry into how this collaboration could be improved. This provides relevant context, but does not establish the reasons for individual municipal actors' responses.

During my involvement, this collaboration was no longer sustained in its earlier form. The withdrawal of Iedereen aan Boord further weakened coordination and continuity. The organisational setting therefore changed while the participation work was underway. I continued developing the resident-facing work, but could not independently maintain the collaboration or secure the municipal arrangements on which further development depended.

Although the withdrawal of Iedereen aan Boord had weakened coordination, I continued to work with the assumption that participation formed part of a broader trajectory towards municipal development and possible implementation.

When I presented the first resident-informed street design proposal, I learned that several conditions I had assumed were being prepared were not yet in place. There was no dedicated project leader, no secured implementation budget, and further organisational and technical steps were required before the proposal could become an established municipal project.

The difference concerned the status of the trajectory itself. I had understood the proposal as input into a developing project. It also needed to support the internal mobilisation through which ownership, resources and a route towards implementation might be established.

This did not demonstrate that the municipality was unwilling to continue. It showed that the pathway **through which resident contributions could influence subsequent decisions was less established than I had understood.**

I interpret this clarification as a **second breakdown** in the research process. The first had challenged the assumption that residents' concerns could primarily be addressed through participation and spatial design iterations. This second breakdown challenged my understanding of the organisational trajectory within which that work was taking place. The initial collaboration had provided an organisational setting for my involvement, but had not secured continuity, implementation resources or an agreed route for carrying resident contributions forward. The second breakdown therefore concerned both changes in the collaboration and a clearer understanding of the arrangements still required.

This raised a difficult question:
How could I communicate the scope of resident influence when I did not yet know how their input would be treated in later municipal decision-making?

I could create opportunities for residents to express their perspectives, translate their contributions into a street design proposal and make my interpretation transparent. However, I could not independently determine how that proposal would be received, revised or carried forward within the wider organisational process.

This led me to explore institutional readiness: whether the responsibility, authority, resources and continuity needed to receive resident contributions and develop the proposal were sufficiently in place. Willingness to organise participation alone did not clarify how its outcomes would be carried forward.

6.4 Synthesis: broadening the research focus

The two breakdowns, together with reflection on earlier encounters and unresolved tensions, contributed to a turning point in what I considered necessary to understand when designing for meaningful participation. The Preliminary Framework remained relevant: different entry points, recognition of resident perspectives, clarity about influence and visible feedback continued to matter. What changed was my understanding of the conditions within which these principles could operate.

The shift was not a response to disagreement alone, nor did it establish that participation could not continue. It reflected emerging contextual understanding alongside a judgement about my own position, available support and the time remaining within the graduation project.

The critical encounter and reconsideration of earlier observations directed attention towards what residents already brought into participation. Previous experiences, relationships and expectations could shape the meaning of a new invitation. Questions about social pressure also prompted consideration of whether an available activity could be difficult to enter for reasons that were not immediately visible. These reflections raised possibilities requiring further inquiry rather than establishing explanations for individual residents' behaviour.

The organisational clarification extended this concern to what could happen after contributions had been generated. Making input visible in a street design proposal did not establish how it would influence subsequent decisions. Carrying contributions forward depended on actors, responsibilities, resources and authority beyond the interaction between residents and myself.
These conditions were already present in the literature and field material. The shift concerned their place in my practical approach. I had primarily considered them as circumstances to navigate while designing participation activities. I began to examine more explicitly how they shaped the possibilities and experiences of participation itself.

An additional research question emerged from this reconsideration:

What conditions surrounding a participation process shape whether meaningful participation can take place?

The main research question remained central. The additional question broadened the inquiry towards conditions that could support, constrain or redirect participation. This provided a direction for the inquiry developed in Part 2, while leaving open which conditions and connections would prove relevant and how they could be understood.

Chapter takeaways

- Existing experiences shape new encounters: residents' concerns and responses may connect to previous experiences, relationships and expectations extending beyond the immediate project
- Available opportunities do not establish accessible participation: social interactions and perceived pressures raised questions about residents' room to contribute, without establishing why particular individuals did or did not participate.
- Translation depends on arrangements for follow-up: incorporating contributions into a proposal does not secure their influence over subsequent decisions. Responsibilities, resources and decision-making authority also require examination.
- The research focus broadened: the Preliminary Framework remained relevant, while the conditions surrounding participation became an explicit subject of inquiry through an additional research question.

What this means for the research

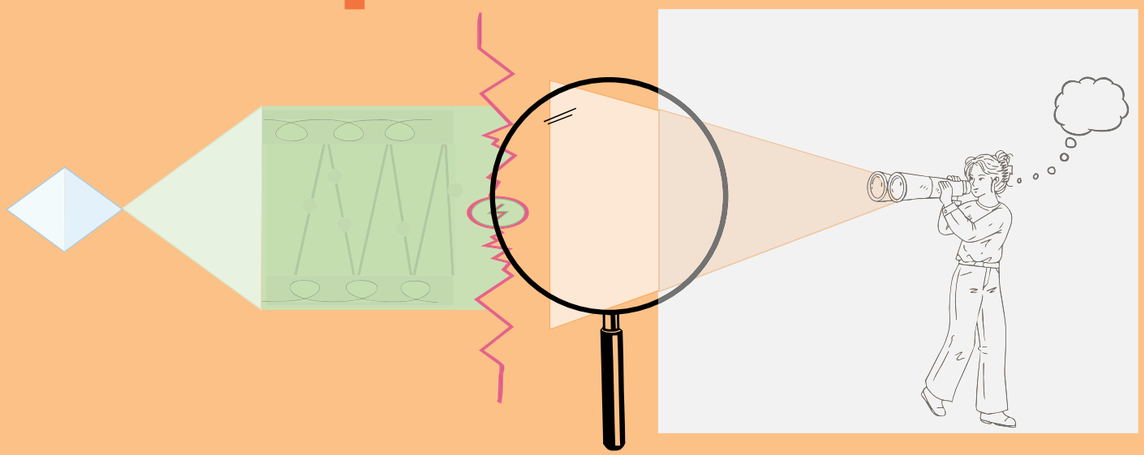
Part 2 presents two connected strands of reflection: learning from the design and implementation of participation, and examining the surrounding conditions and their relationships. Both draw on the same situated practice and inform the developing understanding of what meaningful participation may require.

Chapter

07

Part 2

Reflection and Framework Development

Reflecting on Participation in Practice

The perspective shift described in Chapter 6 prompted a step back from the activities to examine the participation process developed so far. This chapter **reflects** on what was carried out, how residents responded and how the choices made in organising and facilitating participation related to these experiences. It brings these observations together to identify **what can be learned for participation design.**

Drawing on resident contributions, field notes, reflective diary entries and design material, the analysis brings together experiences from the designed activities, embedded fieldwork and the translation of contributions into spatial design. These experiences are developed into **twelve practice-based insights, grouped around accessibility, continuity of contact, space to contribute and connections between involvement and influence**. Each insight connects particular encounters to an interpretation and considerations for future participation design.

This chapter focuses on learning from the participation process as designed and carried out. It forms a connected strand of the broader inquiry into participation and its surrounding conditions. These strands informed one another during the research; their separate presentation makes their respective contributions explicit. The chapter closes by synthesising what the insights contribute to participation design and where their application requires further inquiry.

7.1 Insights into the Design of the Participation Process

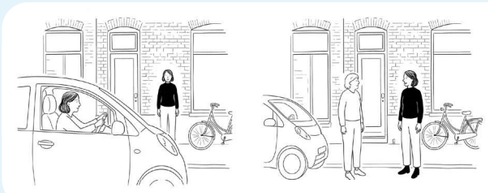
The insights are grouped around four connected concerns: making participation accessible, building and sustaining contact, creating space to contribute, and connecting contact to influence. These themes provide a reading structure and overlap in practice.

Each title states the broader insight. The accompanying text explains the experience from which it emerged and its interpretation, while the takeaway identifies considerations for future participation processes. The takeaways invite context-sensitive choices rather than prescribe a fixed sequence of actions.

7.1.1 Making participation accessible

1. Accessibility depends on the encounter

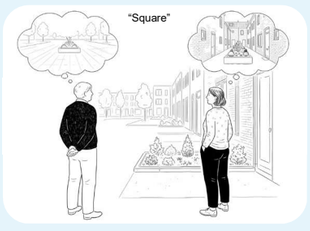
Street conversations created opportunities for contact without requiring residents to attend an organised activity. However, who was encountered depended on timing, location and everyday routines. Being nearby did not necessarily mean someone was available or willing to contribute. Moving participation into everyday surroundings therefore changed the conditions of access rather than removing them.

Takeaway: Consider when, where and how residents encounter an invitation. Vary timing, locations and ways of approaching people to offer alternatives for residents whose circumstances differ. Allow space to engage, postpone or decline, without making one encounter their only opportunity to contribute.

2. Clear communication requires a shared understanding of place

Describing the project location as a 'square' rather than a 'street' revealed a difference between the designer-researcher's description and residents' understanding of the place. Wording that appeared clear from the designer-researcher's perspective did not necessarily connect to how residents recognised their surroundings. Clear communication therefore depended on local knowledge and associations alongside readable text.

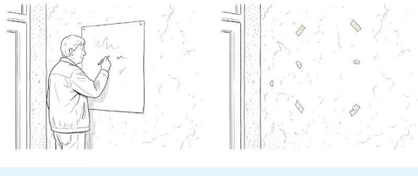

Takeaway: Explore how residents describe local places, connections and initiatives, and which words and associations they use. Consider developing the invitation together as an initial participation activity. This can bring unrecognised assumptions into view and allow residents' local knowledge to shape how the project is introduced.

3. Public formats lower some barriers but remain vulnerable

The question of the week allowed residents to encounter questions and contribute without attending an organised activity or the researcher being present. However, its removal, discussed in Section 6.2.2, showed that placing an opportunity in a shared setting did not ensure its continued availability. Responses were also visible to others, although whether this affected subsequent contributions remained unknown.

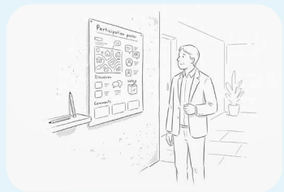
Takeaway: Consider both the accessibility and vulnerability of participation materials in shared spaces. Discuss their placement and care with residents or those responsible for the setting, and provide alternative ways to respond. Consider what contributors may feel comfortable sharing publicly and where a private response option may be appropriate.

4. Recognition and interest do not guarantee contribution

The encounters discussed in Sections 5.3.2 and 5.3.3 distinguished noticing an opportunity, expressing interest, intending to respond and making a recorded contribution. Residents could recognise the project or express an intention to participate without a subsequent contribution being documented. This highlighted a gap between willingness and visible action, without establishing what prevented that action or whether engagement occurred elsewhere.

Takeaway: Consider what residents need to move from interest or intention to contribution. Make the next step clear and accessible, and offer different ways and moments to respond. Interpret attendance and response figures cautiously: they capture visible contributions, while interest, intentions and barriers may remain outside the record.

7.1.2 Building and sustaining contact

5. Participation design can be informed by everyday settings

Joining the neighbourhood activities described in Section 5.2 brought concerns, experiences and relationships into view beyond responses to the Scheepsmasttuin project. Participating without always requesting input helped situate the proposed intervention within residents' wider everyday lives. These perspectives remained partial, shaped by the settings attended, the people encountered and the researcher's role.

Takeaway: Explore opportunities to join existing activities and spend time alongside residents without making every encounter a request for input. Allow what emerges to inform the project's questions and participation arrangements. Seek different settings and perspectives, recognising that the people encountered through one activity do not represent the neighbourhood as a whole.

6. Resident-initiated contact requires attention to continuity

Residents' questions about where to find the researcher highlighted a distinction between being approached and being able to initiate contact themselves. Without a regular project location, personal contact depended largely on organised activities and encounters that happened to occur. A recognisable location and regular availability might have supported continuity, although residents' associations with the venue and the organisations involved also mattered.

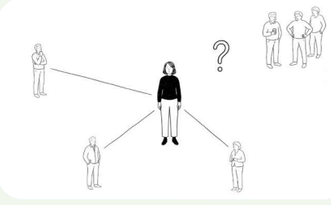

Takeaway: Make clear how, where and when residents can return with questions, ideas or concerns on their own terms. Consider a regular meeting place, predictable availability or other accessible contact routes. Check whether these arrangements feel approachable to different residents and who will maintain contact as the project develops.

7. Without shared contact channels, connections need to be built individually

No active resident group or shared messaging channel connected to the street was identified. Contact therefore had to be built largely through individual encounters, requiring repeated introductions and follow-up. Wider neighbourhood networks offered opportunities for contact but did not provide an established route to the residents directly concerned.

Takeaway: Identify existing groups and communication channels, and examine whom they actually reach. Where shared routes are absent or limited, allocate time for building individual connections. Where networks exist, use them alongside other contact opportunities so that residents outside those networks also have ways to become involved.

7.1.3 Creating space to contribute

8. Opportunities to shape participation need to be visible

The participation approach allowed activities to be adapted, but the initial invitations, formats and arrangements were largely developed by the designer-researcher. The intended openness was therefore not necessarily explicit in what residents encountered. Being willing to make changes did not itself communicate which aspects residents could help shape or how they could propose alternatives.

Takeaway: Make explicit what residents can influence within the participation process itself, including topics, timing, locations and formats. Consider preparing activities together so that this openness becomes tangible. Remain attentive to whose perspectives shape these arrangements and provide opportunities for others to question or adjust them.

9. A shared activity does not ensure equal space to speak

During the co-creation session, critical contributions increasingly dominated the exchange, making it difficult to sustain the planned activities and explore different perspectives. Participants responded to one another as well as to the proposed changes and exercises. This raised questions about the space available to less vocal participants, although withheld views or changes in individual opinions could not be established.

Takeaway: Pay attention to how conversational space is distributed as a group interaction unfolds. Allow disagreement while creating openings for different perspectives, for example through smaller conversations or individual responses. Consider how facilitation can prevent particular voices from dominating without treating criticism itself as a problem.

10. Different formats ask different things and enable different contributions

Written responses, street conversations and the collective session offered different opportunities for expression and required different forms of effort. As discussed in Section 5.3.3, interest in the project did not necessarily make every format suitable. Some residents preferred responding to concrete proposals rather than joining an open-ended creative activity. The duration or detail of a contribution did not establish its significance to the resident.
Takeaway: Offer different ways to contribute without treating more extensive involvement as inherently more valuable/ dominant. Consider what each format enables residents to express and what it requires of them. Take brief and informal contributions seriously, and make clear how input from different formats is considered and carried forward.

7.1.4 Connecting contact to influence

11. Understanding concerns does not establish the capacity to respond

Residents connected greening to maintenance, safety and other neighbourhood concerns, as discussed in Sections 6.1 and 6.2.1. Listening beyond the assignment helped reveal how they understood the proposed intervention, but did not give the researcher the authority or resources to resolve those concerns. Issues outside the formal project scope remained relevant because they shaped residents' responses to the proposed change.

Takeaway: Make room for concerns beyond the assignment while clarifying what the project can address and which issues require other actors. Some concerns may be so significant that proceeding with the proposed change requires reconsideration. Examine whether it is appropriate to continue, adapt or pause the project, and what needs attention first. Communicate unresolved issues and limits clearly, so that listening does not imply a promise to resolve them.

12. Being approachable does not confer organisational authority

Personal contact made the designer-researcher an accessible point of contact for questions, contributions and expectations. However, the developments described in Section 6.3 showed that this accessibility did not extend automatically to subsequent stages. The designer-researcher could translate residents' perspectives into a street design proposal, while further development depended on other actors, decisions and organisational arrangements.

Takeaway: Consider approachability across the participation process, from initial contact to design development, decision-making and follow-up. Clarify whom residents can approach at each stage, how they can remain involved and who is responsible for responding. Establish a shared commitment to openness among those responsible for each step, including listening to residents, explaining decisions and communicating uncertainties. This helps carry openness beyond the initial contact into the wider process.

7.2 Synthesis: learning from participation practice

Taken together, the twelve insights show how participation opportunities were shaped by the circumstances in which residents encountered them, the relationships through which contact developed and the possibilities for responding to contributions. Formats offered different openings and placed different demands on residents. Their significance depended on how they connected to everyday routines, local understandings and expectations about what involvement could achieve.

Across the insights, openness and accessibility required practical arrangements through which residents could encounter, return to and help shape participation. These included locally recognisable communication, opportunities for continued contact and space for different contributions. Listening and understanding also needed to be connected to clarity about what could be addressed and who could carry contributions forward.

The Preliminary Framework remained useful for considering entering participation, experiencing participation and seeing what happens afterwards. The insights gave these moments more situated meaning by connecting them to practical tensions: accessible opportunities could remain socially difficult to enter, repeated contact could deepen understanding without broadening reach, and contributions could inform a proposal without securing influence over subsequent decisions.

The resulting insights offer considerations for participation design rather than established solutions for meaningful participation. Their relevance elsewhere requires interpretation in relation to the setting, and their effects on residents' experiences remain to be assessed. At the same time, the analysis showed how questions arising within activities connected to relationships, previous experiences and organisational arrangements beyond them. Learning from the process and examining its surrounding conditions consequently formed interconnected strands of reflection.

Chapter takeaways

- Participation design extends across encounters: accessibility, continuity of contact, space to contribute and possibilities for influence require attention throughout the process.
- Openness requires practical arrangements: understandable invitations, continued contact and visible opportunities to shape participation help make an intended open approach tangible for residents.
- Practical tensions require situated responses: familiarity does not ensure broader reach, an available activity does not ensure room to contribute, and influence on a proposal does not secure influence over later decisions.
- The twelve insights provide provisional guidance: they identify considerations for future design and reflection, while their effects on residents' experienced meaningfulness and value remain to be explored.

What this means for the research

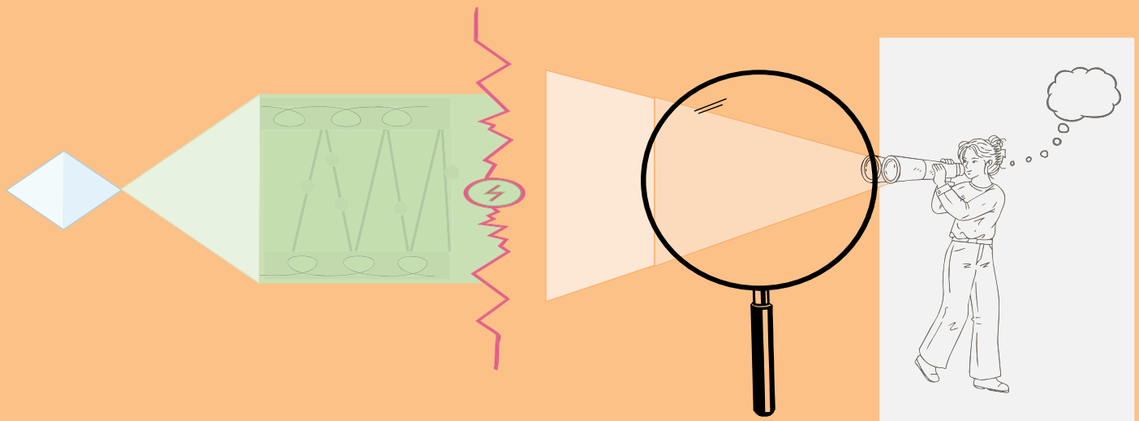
The twelve insights make explicit what reflection on the participation process contributes to participation design. They also identify dependencies that require examination in relation to the surrounding context. These insights informed further iterations in the research, directing attention towards conditions and connections that required closer examination. Learning from practice therefore contributed both to considerations for participation design and to the developing understanding of participation in its context.

Chapter

08

Part 2

Reflection and Framework Development

Developing the Multi-Lens Reflection Framework

The encounters and developments discussed in Chapters 6 and 7 showed that understanding participation required attention beyond the activities through which residents were invited to contribute. Residents connected the Scheepsmasttuin proposal to earlier experiences and existing concerns, while relationships and organisational arrangements shaped involvement and follow-up. Making sense of what happened required examination of these circumstances and their connections.

Chapter 7 articulated practice-based insights from these experiences. This chapter brings the reflections together into a broader structure for examining the complexity surrounding participation. It addresses the additional research question: **What conditions surrounding a participation process shape whether meaningful participation can take place?**

The chapter traces the development of the **Multi-Lens Reflection Framework,** beginning with the **initial project understanding and expanding towards the surrounding context and wider developments.** Three interconnected lenses—physical-spatial, social-relational and mental-emotional—make this complexity more manageable to examine, with institutional conditions considered through each perspective.

Illustrated examples show what each lens brings into consideration, how one lens can be followed across activities and how perspectives can be combined. Time and history invite attention to changing circumstances and developing understanding. The accompanying reflection questions suggest directions for further inquiry.

The models present an analytical reconstruction of the developing understanding rather than a strictly chronological account. The chapter concludes by bringing the elements together into a framework for exploring what happened, how circumstances were connected and where further inquiry or improvement may be needed. The framework is presented as a **research result;** its use by other participation professionals requires further development and testing.

8.1 Making the initial understanding explicit

The participation approach was developed from an initial understanding of the Scheepsmasttuin assignment, including its greening ambition, physical setting, involved actors and anticipated opportunities for resident influence. Reconstructing this starting point makes explicit the information and assumptions through which the project was approached.

The Preliminary Framework directed attention towards three moments in residents' participation: entering participation, experiencing participation and seeing what happens afterwards. Figure 8.1A places these alongside the participation process. **The orange line represents its iterative development, while the dots indicate the participation and research activities** described in Chapter 5. Activities were designed to create opportunities for residents to encounter the project, contribute their perspectives and discuss possible changes. Embedded fieldwork also informed the approach, although observations of the surrounding circumstances had not yet been brought together into a broader conceptual understanding.

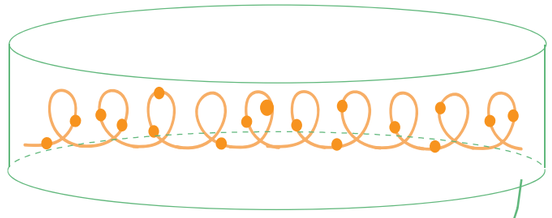
Model 1 situates this process within the project conditions initially considered relevant (Figure 8.1B). **The green boundary represents the scope of the initial working understanding**, encompassing both available information and assumptions about responsibilities, decision-making and follow-up. Inclusion within this boundary does not mean that a condition was fully understood or an arrangement confirmed. The three moments of the Preliminary Framework are omitted from this representation for visual clarity.

This reconstruction provides a reference point for examining **how subsequent encounters challenged assumptions**, revealed additional connections and changed the significance of conditions already recognised. Section 8.2 follows this broadening inquiry.

A: Preliminary Framework

B: Model 1

Initial working understanding of project conditions

- Municipal greening ambition
- Project location
- Property stakeholders
- Technical and safety requirements
- Formally involved actors
- Residents to involve
- Understood roles and responsibilities
- Intended decision space / scope of influence

Figure 8.1. Initial understanding guiding the participation approach: (A) the Preliminary Framework and (B) Model 1, showing the initially understood project conditions. The orange line represents the iterative participation process; dots indicate participation and research activities. Retrospective illustration by the author.

Reflection focus: Examining the starting point

Making the initial project understanding explicit invites examination of what a participation approach is built on:

- What is established, on what basis, and what remains assumed or uncertain?
- Who can make which decisions, and which roles and responsibilities have been agreed?
- How are resident contributions expected to inform decisions and implementation, and which arrangements support this?
- Whose perspectives inform the project understanding, and whose remain insufficiently understood?

This starting point can be revisited as encounters reveal further conditions or challenge earlier assumptions.

8.2 Expanding towards the surrounding context

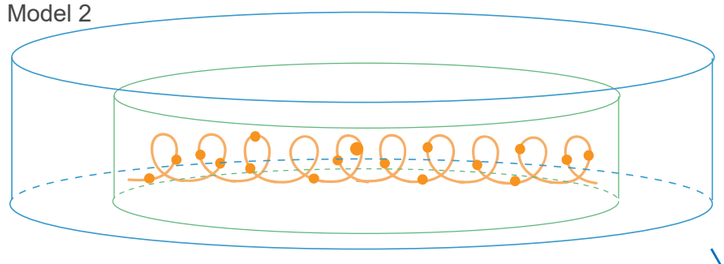
The perspective shift described in Chapter 6 broadened attention from designing participation opportunities towards understanding the circumstances in which residents encountered them. Residents connected the proposed greening to existing maintenance concerns, earlier neighbourhood initiatives and relationships with public organisations. Organisational developments also raised questions about the responsibilities and arrangements needed to carry contributions forward. Understanding these responses and developments required attention beyond the activities themselves.

This did not mean that all relevant circumstances had previously been overlooked. Some had received limited attention; others were already recognised but gained significance through the research. Reflection therefore involved both exploring additional connections and reconsidering the initial project understanding.

Model 2 represents this expansion (Figure 8.2). The green boundary retains the initially understood project conditions, while the **blue boundary introduces the surrounding context** considered relevant to understanding participation. This includes relationships, previous experiences and organisational arrangements connected to the process.

The boundaries represent provisional scopes of attention. They do not separate known from unknown conditions or indicate the strength of an influence. An unresolved responsibility, for example, may already belong to the project, while understanding its implications requires examining relationships and arrangements beyond it.

Model 2

The initially understood project conditions informed the design of participation. **The surrounding context** includes circumstances and connections that became relevant to understanding the process, including those whose significance emerged through the research.

- Previous experiences with municipality
- Relationships between residents and local organisations
- Trust in future maintenance
- Uncertain project ownership
- Funding and arrangements for implementation

Figure 8.2. Model 2 extends the initial project understanding (green) towards the surrounding participation context (blue). The boundaries represent provisional scopes of attention. Illustration by the author.

From practice: Connecting proposed greening to existing maintenance concerns

During a phone conversation about the Scheepsmasttuin project, a resident raised concerns about the street's current maintenance. They expected additional greenery to worsen existing problems with waste and maintenance.

Looking beyond the proposed intervention towards the current care of the street helped make this response understandable. Returning to the proposal raised a question about what could credibly be expected of future maintenance arrangements. The account showed how this resident connected the proposal to existing concerns; it did not establish that additional greenery would worsen maintenance problems.

Residents also connected the proposal to projects and experiences elsewhere. Section 8.3 follows these connections towards other initiatives and wider developments.

Reflection focus: Broadening the frame

Encounters may reveal circumstances and interpretations that extend beyond the initial project understanding. Exploring these connections also invites reconsideration of the professional's own assumptions.

- What do residents and other actors connect the project to?
- How do their interpretations compare with the professional's understanding and the available agreements?
- Which surrounding circumstances help make sense of a particular response, and what remains uncertain?
- What recurs or differs across activities, and which assumptions need reconsideration?

These questions can identify matters requiring acknowledgement, further inquiry or coordination, including concerns that extend beyond what the project can address.

8.3 Looking further: Other projects and wider developments

Exploring the surrounding context brought connections with other projects and wider developments into consideration. Residents referred to neighbourhood initiatives when interpreting the Scheepsmasttuin proposal, while exploration of those initiatives raised questions about the organisational arrangements supporting participation and follow-up.

Model 3 introduces a grey area to represent this wider scope of inquiry (Figure 8.3). It includes other participation processes and developments in policy, funding and regulation that may be relevant to understanding a particular situation. These matters enter the inquiry through their connections with the project; their influence cannot be assumed from their inclusion in the model.

The distinction between project conditions, surrounding context and wider factors and developments remains provisional. A regulation already recognised in the assignment may belong to the initial project understanding, while examining its implications may require attention to decisions and actors beyond the project. The following sections illustrate how these wider connections entered the inquiry.

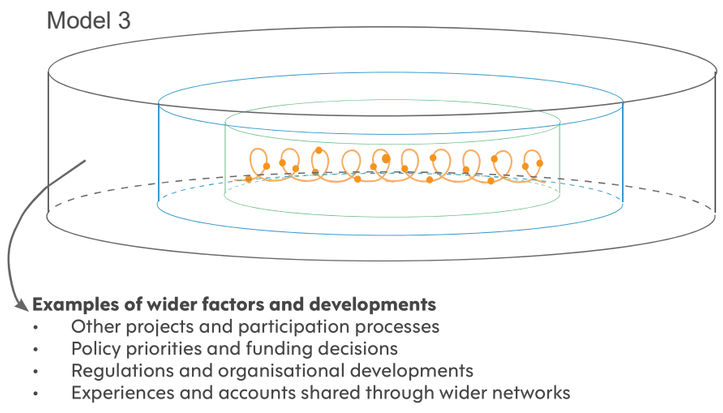

Figure 8.3. Model 3 extends the inquiry towards other projects and wider developments (grey), alongside the initially understood project conditions (green) and surrounding context (blue). Illustration by the author.

8.3.1 Other neighbourhood greening projects

Other greening initiatives entered the research in two ways. Residents referred to them when expressing expectations or concerns about the Scheepsmasttuin proposal. Further exploration of initiatives such as De Hendrik, Ons Park and Superstraat also provided perspectives on collaboration, maintenance and organisational continuity.

These connections had different roles in the inquiry. Residents' references showed how they interpreted the current proposal through other projects. Exploring organisational histories informed the researcher's questions about the Scheepsmasttuin, without establishing that the projects shared the same circumstances.

From practice: Expectations travel between projects

During a street conversation, a resident described Bos op Poten as an example of the municipality making changes without listening to residents. They also associated the Scheepsmasttuin invitation with the municipality and questioned whether their contributions would be heard. This account showed how their interpretation of another project informed expectations of the current process; it did not establish how participation in Bos op Poten had been organised.

Other references provided different points of comparison. A resident mentioned the flower planters on the Maaskade as an example of what they would like to see, while another referred to Superstraat when expressing concern about losing parking spaces.

These encounters made developments elsewhere relevant to understanding responses within the Scheepsmasttuin process. Following the connections residents made helped identify what they hoped for, questioned or associated with the proposed change.

8.3.2 Wider policy and institutional developments

Exploration of other initiatives also raised questions about the wider arrangements within which participation operates. Accounts of De Hendrik and Ons Park drew attention to continuity when initiatives were delayed or discontinued. Superstraat prompted questions about the resources and organisational opportunities supporting an initiative.

These observations broadened the inquiry towards policy priorities, funding decisions and regulatory requirements. Such conditions can shape which proposals organisations pursue, what resources are available and which requirements accompany implementation.

Within this research, these subjects remained directions for further inquiry. Their specific implications for the Scheepsmasttuin were not established. Including them in the model makes visible where understanding the participation process may require investigation beyond the immediate project.

8.3.3 Moving between activities and their context

The preceding sections introduced three provisional scopes of attention: project conditions, surrounding context, and wider factors and developments. Figure 8.3.3 presented on the next page, illustrates these movements. A–C show a closer and progressively wider contextual view around the same selected activity. D–F show movement between activities within these scopes. The representations on the right bring each movement together in the visual language used in the framework.

First, reflection can move between a selected activity and its context. Zooming in directs attention towards the immediate circumstances of an encounter. Zooming out brings wider relationships, arrangements, earlier experiences or developments elsewhere into consideration. Returning to the activity allows their relevance to what happened there to be examined. These scopes do not form fixed categories; the inquiry follows the connections relevant to the situation.

Second, **attention can move between activities across the participation process.** A concern expressed in one conversation may prompt questions in another encounter. Comparing activities can reveal recurring concerns and differences, while also challenging an emerging interpretation. The same concern may take on different meanings depending on the circumstances of each activity.

These movements can be combined. Reflection may begin with a particular encounter, follow its connections into the surrounding context and return to examine another activity. No fixed starting point or sequence is prescribed. Section 8.4 introduces three analytical lenses through which these circumstances and connections can be examined.

Reflection focus: Tracing connections beyond the project

References to other initiatives can reveal how people interpret a current process. Exploring the arrangements surrounding those initiatives can also raise questions about wider dependencies.

- Which other projects or experiences do people connect to the current process, and what do those connections mean to them?
- Through which actors, agreements or shared resources might developments elsewhere become relevant?
- Which policy, funding or regulatory conditions require further examination?
- Which connections are supported by accounts or documentation, and which remain assumptions or open questions?

Following these questions may identify matters requiring acknowledgement, further inquiry or coordination beyond the immediate project.

Rotate the page

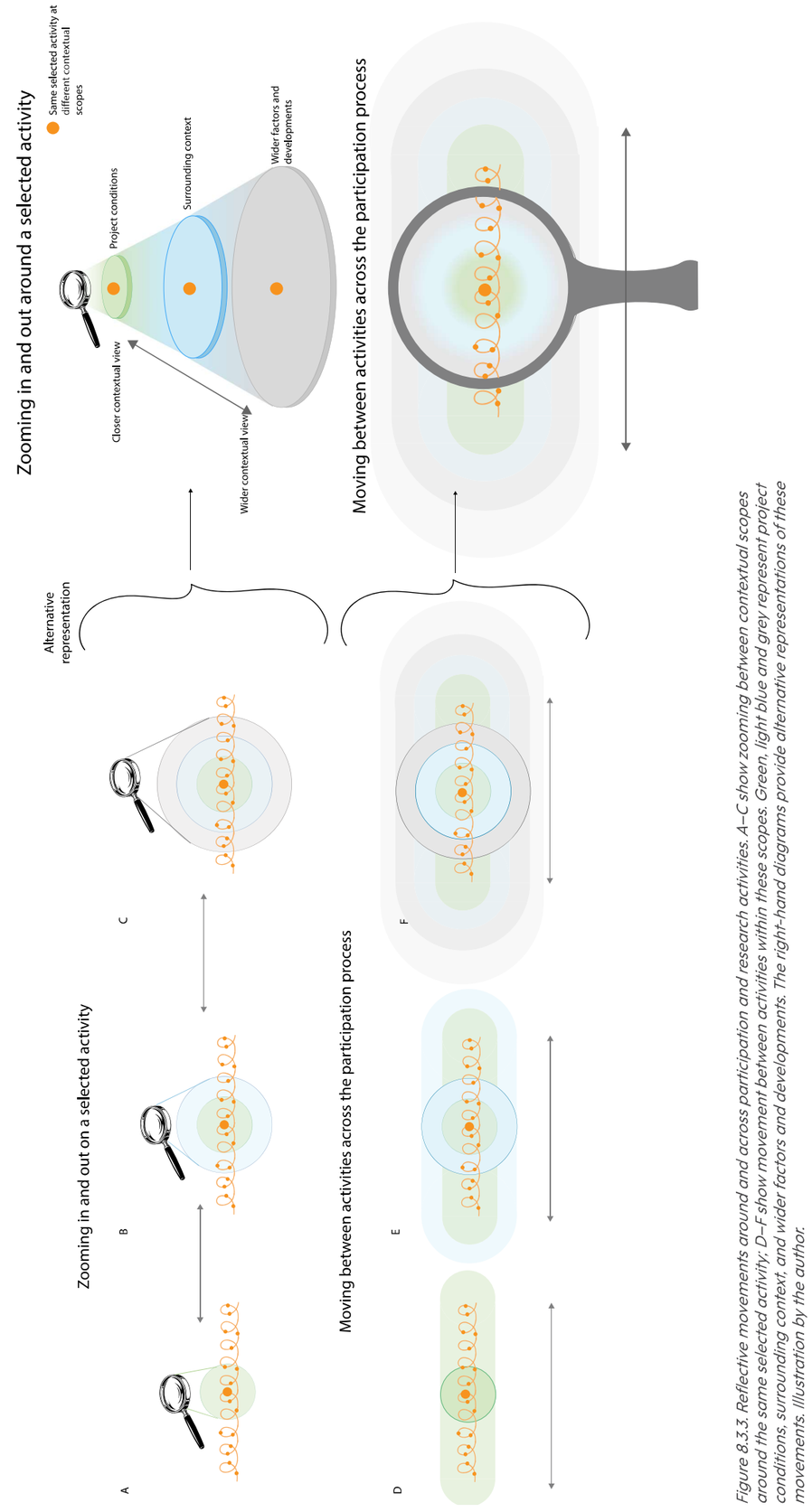

Figure 8.3.3. Reflective movements around and across participation and research activities. A–C show zooming between contextual scopes around the same selected activity; D–F show movement between activities within these scopes. Green, light blue and grey represent project conditions, surrounding context, and wider factors and developments. The right-hand diagrams provide alternative representations of these movements. Illustration by the author.

8.4 Examining participation through three interconnected lenses: How to reflect?

The preceding sections traced how reflection on the Scheepsmasttuin process broadened attention towards surrounding conditions and wider developments. These scopes indicate how widely a situation can be explored. The lenses introduced here provide different perspectives for examining what becomes relevant within that exploration.

The three lenses were developed retrospectively through repeated analysis of what had happened during the research. Field notes, reflective diary entries, participation outputs and accounts of stakeholder encounters were revisited to reconsider particular situations and explore connections across encounters. The six types of diary notes described in Section 4.4 supported documentation and reflection; they were not the analytical categories of the resulting framework.

Through this repeated examination, recurring concerns about physical circumstances, relationships and responsibilities, and people's experiences and expectations became more apparent. Observations were loosely grouped around these themes rather than analysed through a systematic coding procedure. These groupings gradually informed the physical-spatial, social-relational and mental-emotional lenses. The models presented in this chapter reconstruct and communicate this developing understanding rather than reproduce a fixed sequence of analytical steps.

The lenses provide complementary perspectives on the same material. A discussion about maintenance, for example, could raise questions about the physical care a proposal requires, the distribution of responsibilities and residents' confidence that this care would be provided. Such connections showed why an encounter could not always be understood through a single perspective. Each lens can be used across the contextual scopes introduced in Section 8.3. The lenses therefore do not correspond to separate areas of the model. **They direct attention towards different, connected aspects of the same participation process.** The following sections explain this metaphor, the movements within and between lenses, and how the illustrated scenarios make these perspectives concrete.

The research primarily focused on residents' involvement and experiences within participation and its wider context. Municipal professionals, local organisations and the designer-researcher are also part of this context, bringing their own roles, relationships and experiences. Institutional conditions, such as ownership, mandates, resources and agreements, are examined through each lens. Time and history run through all three perspectives and are discussed further in Section 8.6.

8.4.1 Lenses as a metaphor for analytical perspectives

Figure 8.4.1A introduces coloured viewers to represent the three analytical perspectives. The physical-spatial lens directs attention towards material and spatial conditions; the social-relational lens towards relationships, interactions, roles and responsibilities; and the mental-emotional lens towards experiences, expectations and emotions.

The metaphor draws on colour filtering, illustrated in Figure 8.4.1B: changing the filter changes which elements of an image stand out. Similarly, changing an analytical lens directs attention towards different aspects of the same situation. The lens provides a focus for inquiry, while the aspects examined remain connected to those brought forward through other lenses.

A concern about maintenance, for example, may invite examination of the physical condition of a place, the allocation of maintenance responsibilities and expectations informed by earlier experiences. These are connected aspects of the same concern, which can be explored separately or together.

The lens colours identify analytical perspectives: blue for physical-spatial, red for social-relational and yellow for mental-emotional. Within each lens field, green, light blue and grey retain the contextual meanings introduced in Section 8.3. **Changing lenses changes the focus of the questions asked; zooming in and out changes the contextual scope within which those questions are explored**

Figure 8.4.1A: Coloured viewers representing the physical-spatial (blue), social-relational (red) and mental-emotional (yellow) lenses. Illustration by the author.

Figure 8.4.1 B: Colour filtering as a metaphor for directing attention towards different aspects of the same situation.

8.4.2 Moving within and between lenses

The contextual movements introduced in Section 8.3 can be explored through each of the three lenses. Reflection can focus on one activity or extend across several activities, using a single perspective or connecting perspectives. Figures 8.4.2A and 8.4.2B illustrate these possibilities. Their order supports the explanation; no starting lens or sequence is prescribed.

An activity can first be examined through one lens. In Figure 8.4.2A, panel A shows three alternative perspectives on the same selected activity. Each lens directs attention towards different aspects of the situation: physical and spatial conditions, relationships and responsibilities, or experiences, expectations and emotions. Within a selected lens, reflection can explore concerns and connections in greater detail, moving between the immediate project setting and wider circumstances.

The lenses can also be combined around the same activity. Panel B represents this through overlapping lenses. Panel C unfolds these perspectives into three connected lens fields, showing how reflection can explore connections both within one lens and between lenses.

A concern about maintenance, for example, may connect the physical care an intervention requires with the allocation of responsibilities and people's confidence that this care will be provided. Combining perspectives allows these aspects to be considered together while retaining their different analytical focuses. The aligned orange dots in panel C represent the same selected activity across the three perspectives.

One lens can then be followed across different activities. In Figure 8.4.2B, panel D shows how a selected perspective can be maintained while moving along the participation process. Comparing encounters through the same lens allows recurring concerns and differences to be explored. Through the mental-emotional lens, for example, street conversations and a co-creation session might be compared in terms of expressed trust, hope or uncertainty. Returning to the individual accounts helps retain the particular meaning of these expressions in each setting.

Reflection can combine movement across activities with movement between lenses. Panel E brings these possibilities together along the process. Panel F represents them as connected lens fields: each row maintains one perspective across activities, while each column brings different perspectives to the same activity. Connections can therefore be explored within a lens, between lenses around one activity, and across both activities and perspectives.

Zooming in and out can accompany all these movements. Reflection may follow a concern towards wider relationships, arrangements or earlier experiences, then return to examine its relevance to a particular encounter. The connections shown indicate possibilities for inquiry rather than established causal explanations.

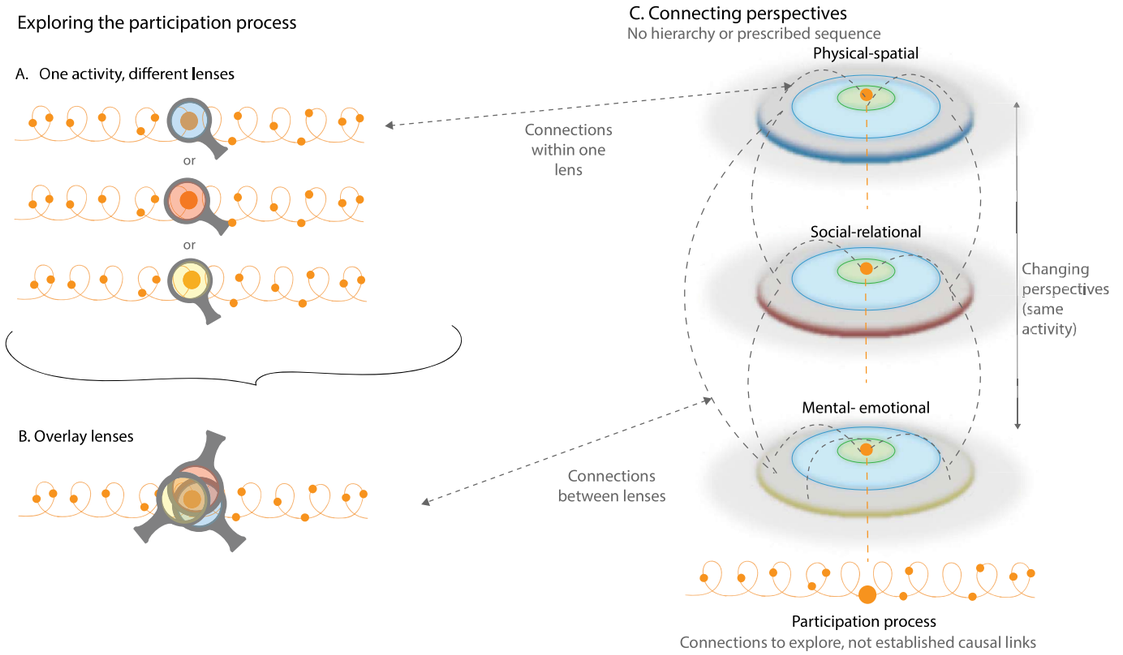

Figure 8.4.2A. Examining one activity through separate and combined lenses. Panel A shows alternative perspectives on the same selected activity; panel B represents their combination through overlapping lenses. Panel C unfolds these perspectives into connected lens fields, illustrating inquiry within and between lenses. Orange dots identify the same selected activity. Dashed connections indicate relationships to explore rather than established causal links. Illustration by the author.

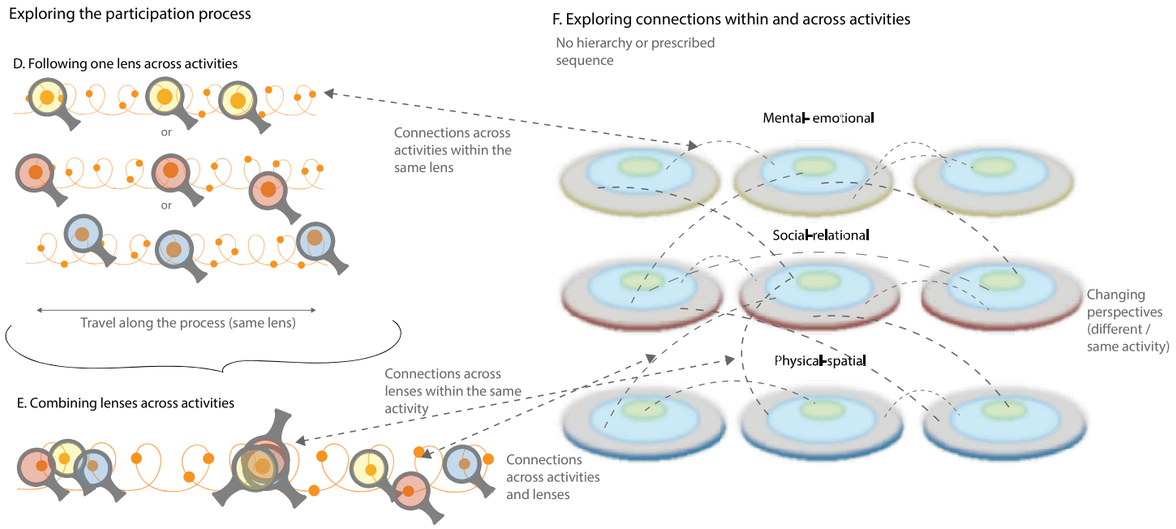

Figure 8.4.2B. Extending reflection across activities and lenses. Panel D follows one lens across different activities; panel E combines movement across activities with changes in perspective. In panel F, rows represent the same lens across activities, while columns represent different lenses on the same activity. Dashed connections illustrate inquiry within and across these arrangements. No hierarchy or fixed sequence is prescribed. Illustration by the author.

8.5 Exploring participation through three lenses

Participation unfolds within a complex setting in which spatial conditions, relationships, organisational arrangements and people's experiences are interconnected. Examining these together can make it difficult to understand what requires attention and how different concerns relate. The three lenses offer a way to approach this complexity through distinct but connected perspectives. Exploring each perspective in turn helps make the circumstances more manageable to examine, while bringing the lenses together reveals connections that could otherwise remain less apparent.

The following sections illustrate how the lenses bring different aspects of participation into consideration. Sections 8.5.1–8.5.3 examine street conversations through each lens separately, using selected scenarios to clarify the perspective. Section 8.5.4 then connects these perspectives and extends the reflection to the co-creation session, exploring relationships within and across activities.. **Together, these analyses show how reflection can move from a particular concern towards a more connected understanding of the circumstances surrounding participation.**

Reading the illustrated analyses

Figure 8.5 shows how selected encounters and accounts inform the illustrated lens analyses. The orange line represents the iterative participation process, with dots indicating participation and research activities. Street conversations provide the main activity through which the three lenses are explained. They encompass exchanges with different residents, during which experiences, concerns, proposals and other neighbourhood projects were discussed. Related encounters and follow-up accounts also inform selected examples, with their sources identified in the accompanying text.

The scenarios make the origins of the reflection points understandable. They depict situations encountered during conversations, projects or proposals discussed by residents, and experiences recounted afterwards. The illustrations provide concrete references for understanding what was brought forward for reflection. They are schematic representations informed by the research rather than literal reconstructions of events.

Different scenarios illustrate each lens to clarify what that perspective brings into consideration. A scenario introduced through one lens remains open to examination through the others.

For the example used: **Street conversations provide the main activity; related encounters and follow-up accounts inform selected examples.**

Nodes visualise matters for reflection, such as themes, observations, expressed feelings, interpretations and questions. A single scenario may give rise to several nodes, while one node may bring together a matter arising across different scenarios. Additional nodes draw on encounters beyond the illustrated examples. The scenarios therefore provide context for the nodes without representing the full material informing the analysis.

Connections indicate relationships explored within and across lenses or activities. Their interpretation requires returning to the accounts and observations informing them; they do not establish causal explanations.

Within every lens, green represents project conditions, light blue the surrounding context, and grey wider factors and developments. Examining a particular scenario increases the level of detail; zooming in and out changes the contextual scope around it. Positions are schematic rather than geographical.

Together, these representations support examination of where reflection points come from, how they may relate and what they invite professionals to investigate, discuss or reconsider.

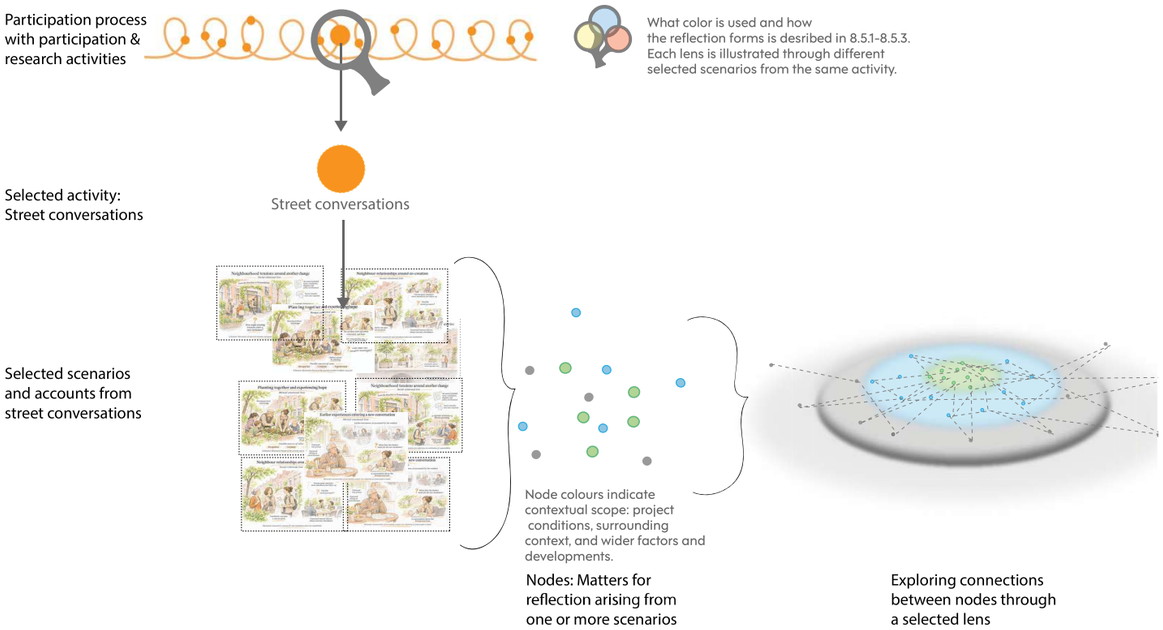

Figure 8.5. Reading the illustrated lens analyses: street conversations are selected from the participation process and examined through scenarios and accounts. These give rise to matters for reflection, represented as nodes whose connections are explored through a selected lens. Different scenarios illustrate each perspective while the selected activity remains the same. The diagram shows an analytical reading rather than a chronological sequence. Illustration by the author.

8.5.1 Physical-spatial Lens

How do the physical characteristics and uses of a place shape participation and the changes being considered?

The physical-spatial lens examines the **material circumstances of participation**. It concerns both the settings in which people are invited to contribute and the place or intervention under discussion. The location and arrangement of an activity shape opportunities to take part, while the characteristics of a place shape what can be proposed, discussed and changed.

This perspective brings **existing spatial conditions, practical requirements and anticipated consequences into consideration.** In the Scheepsmasttuin, street dimensions, emergency access, underground infrastructure and accessibility informed the spatial proposal. Examining these conditions helped clarify which possibilities could be explored with residents and which alternatives required consideration.

Residents and professionals also anticipated how proposed features might be used and maintained. These expectations drew on different combinations of experience, technical knowledge and assumptions. Reflection therefore requires distinguishing established requirements from possible consequences and unresolved questions.

Zooming out connects a particular feature or proposal with surrounding infrastructure, uses and arrangements. References to other places can reveal qualities residents appreciate or wish to avoid; returning to the local proposal raises questions about what would enable similar qualities here.

Institutional conditions enter this lens through their implications for access, use and physical change. Ownership, permissions and maintenance arrangements affect what an intervention requires. Questions about who decides or takes responsibility connect with the social-relational lens; the significance people attach to these possibilities connects with the mental-emotional lens. The following examples examine a proposed water point and residents' references to Bos op Poten.

From practice: A water point requires more than a tap

Several residents expressed willingness to water additional greenery themselves, connecting this offer to limited confidence in municipal maintenance. A water point appeared to offer practical support, but exploring this possibility revealed requirements extending beyond installing a tap.

Different landowners were involved, and permission, installation, water costs and continued management required clarification. Questions also arose about the suitability of existing infrastructure and restrictions on using public drinking-water points for watering plants. Possible use by children raised a further concern about noise.

Through the physical-spatial lens, the proposed feature became a starting point for examining what resident watering would require and what other uses it might enable. Returning to the proposal required distinguishing technical and organisational requirements from anticipated effects, and discussing these considerations with residents and stakeholders before presenting the water point as an available option

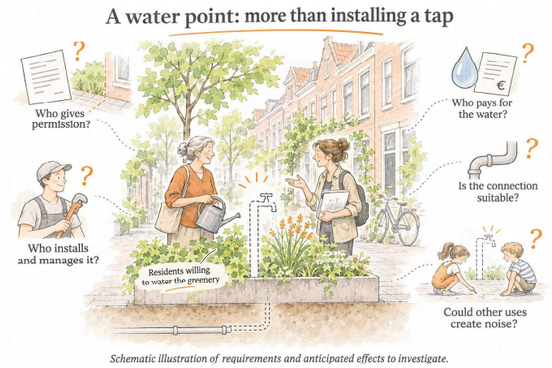

Figure 8.5.1 A : Water point: A proposed water point connects resident watering with questions about permissions, infrastructure, costs, management and other uses. Schematic illustration developed with generative AI.

From practice: Learning from Bos op Poten

Bos op Poten, a municipal greening project elsewhere on Noordereiland, provided another reference for examining physical change. Residents' accounts raised concerns about the trees' small size, browning foliage, insufficient watering and obstructed views. Other residents appreciated the greenery and wanted it to remain. Information encountered during the research also identified the metro infrastructure beneath the site as a constraint on permanent retention.

The physical-spatial lens brought these different considerations together: the qualities residents valued, the difficulties they experienced, the care the intervention required and the conditions limiting its continuation.

For the Scheepsmasttuin inquiry, this example prompted examination of which qualities might be desirable in another setting and under what conditions they could work there. Residents' appreciation of an intervention elsewhere offered a starting point for discussion, while its suitability required attention to local infrastructure, everyday use and maintenance.

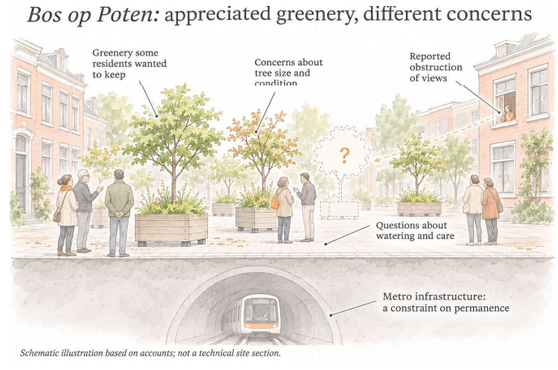

Figure 8.5.1 B: Bos op Poten: Residents' accounts of Bos op Poten brought appreciated greenery, maintenance concerns and physical constraints into the inquiry. Schematic illustration developed with generative AI.

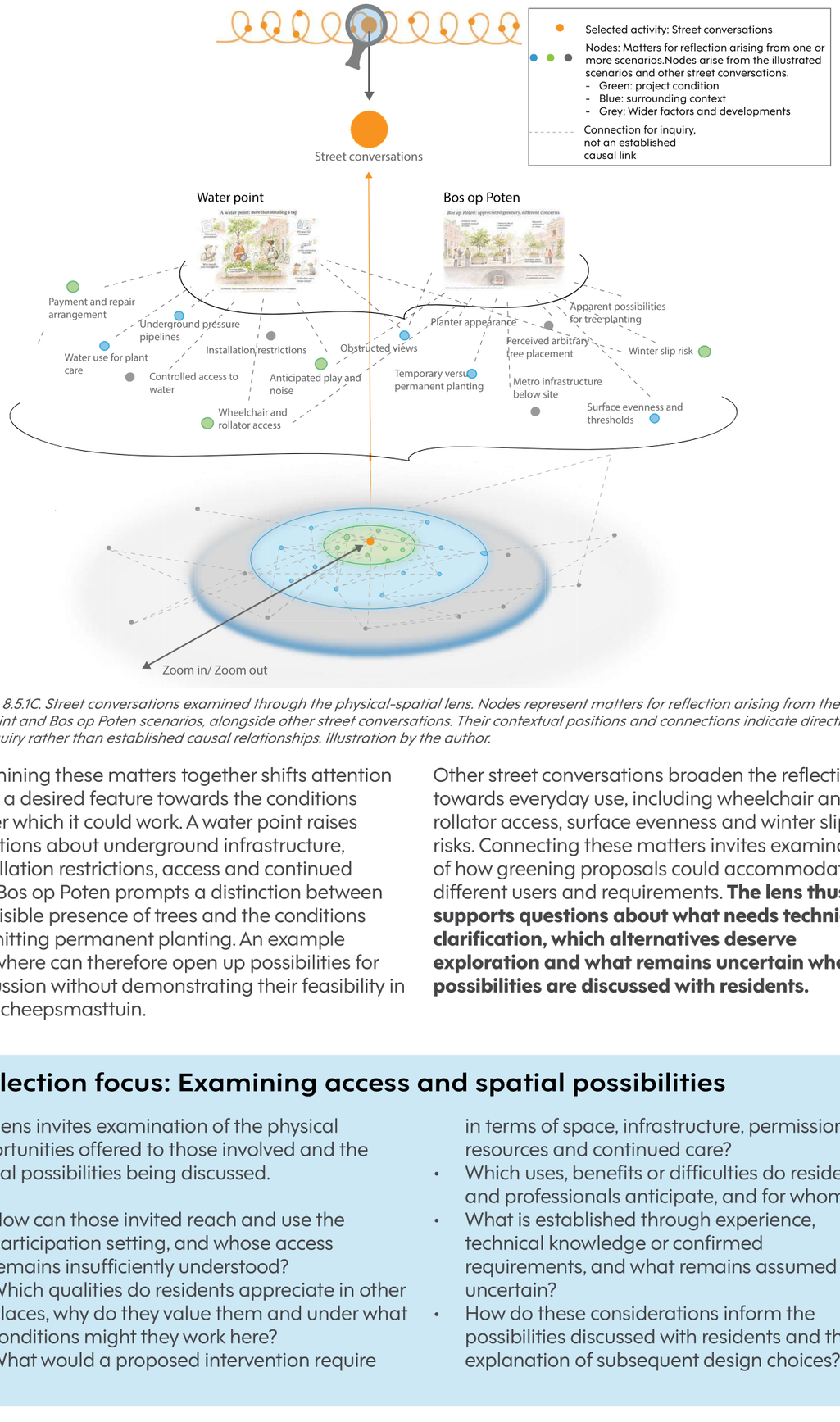

Figure 8.5.1C. Street conversations examined through the physical-spatial lens. Nodes represent matters for reflection arising from the water-point and Bos op Poten scenarios, alongside other street conversations. Their contextual positions and connections indicate directions for inquiry rather than established causal relationships. Illustration by the author.

Examining these matters together shifts attention from a desired feature towards the conditions under which it could work. A water point raises questions about underground infrastructure, installation restrictions, access and continued use. Bos op Poten prompts a distinction between the visible presence of trees and the conditions permitting permanent planting. An example elsewhere can therefore open up possibilities for discussion without demonstrating their feasibility in the Scheepsmasttuin.

Other street conversations broaden the reflection towards everyday use, including wheelchair and rollator access, surface evenness and winter slip risks. Connecting these matters invites examination of how greening proposals could accommodate different users and requirements. **The lens thus supports questions about what needs technical clarification, which alternatives deserve exploration and what remains uncertain when possibilities are discussed with residents.**

Reflection focus: Examining access and spatial possibilities

This lens invites examination of the physical opportunities offered to those involved and the spatial possibilities being discussed.

- How can those invited reach and use the participation setting, and whose access remains insufficiently understood?
- Which qualities do residents appreciate in other places, why do they value them and under what conditions might they work here?
- What would a proposed intervention require in terms of space, infrastructure, permissions, resources and continued care?
- Which uses, benefits or difficulties do residents and professionals anticipate, and for whom?
- What is established through experience, technical knowledge or confirmed requirements, and what remains assumed or uncertain?
- How do these considerations inform the possibilities discussed with residents and the explanation of subsequent design choices?

8.5.2 Social-relational Lens

How do relationships, interactions and organisational arrangements shape who becomes involved, whose perspectives are heard and how contributions can be carried forward?

The social-relational lens **examines the relationships** through which participation takes place. It concerns connections between residents, facilitators, local organisations and municipal professionals, including how people encounter one another, exchange information and create or constrain opportunities to contribute.

These relationships include **formal roles and agreements as well as informal expectations and unwritten rules**. Familiarity and encouragement can create openings, while discouragement, disagreement or differences in influence may limit the space people experience to contribute. The designer-researcher's own contacts, presence and ways of approaching people form part of these relationships.

Zooming out from a particular exchange brings neighbourhood relationships and organisational connections into consideration. In the Scheepsmasttuin, references to "the municipality" raised questions about which people or departments residents could contact and how their roles were understood.

Institutional conditions enter this lens through mandates, resources and agreements connecting people and organisations. Knowing whom to contact does not necessarily mean that this person can make decisions. Similarly, gathering resident contributions does not establish who can act on them. Reflection therefore examines both the relationships supporting involvement and the responsibilities needed for follow-up.

Within the municipality, this also invites examination of how participation assignments are defined and coordinated: who is expected to organise participation, who determines its approach, and how concerns about its implementation can be discussed. The formal allocation of responsibility is therefore one part of the inquiry; the working relationships through which participation is carried out also require attention.

The emotional significance of these interactions can be explored through the mental-emotional lens; the places and physical arrangements enabling contact connect with the physical-spatial lens. The following examples examine neighbour interactions around the co-creation invitation and reported relationships surrounding the transition from De Stuurhut to Dreamlab010.

From practice: Neighbour relationships around co-creation

Some residents expressed interest in the co-creation session but did not attend. Around the invitation, one resident repeatedly stated that nobody would come and that attending was pointless because contributions would not be acted upon. These comments raised the possibility that interpersonal influence or social pressure formed part of the circumstances surrounding attendance. The research did not establish whether they affected particular residents' decisions.

Other encounters showed how neighbour relationships could create openings. When a resident spoke enthusiastically with the designer-researcher, a friend sometimes joined the conversation more readily. An existing relationship provided a way into an exchange that had already begun.

Considering these encounters together drew attention to how participation invitations circulated through neighbourhood relationships. Reflection extended beyond the activity itself towards the encouragement, discouragement and informal expectations surrounding it.

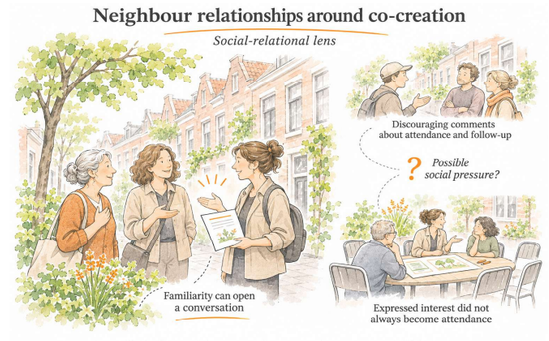

Figure 8.5.2 A: Neighbour relationships can create openings for participation and raise questions about informal influence. The reasons for non-attendance were not established. Schematic illustration developed with generative AI.

From practice: A change in local occupancy and strained relationships

The transition from De Stuurhut to Dreamlab010 brought relationships between residents and a local organisation into particular focus. Accounts encountered during the research included noise complaints, disputes, police involvement and racist remarks. These accounts concerned different incidents and perspectives; they did not establish a single explanation or shared responsibility for the tensions.

For several residents, the transition represented an unwanted change in their immediate surroundings. Their responses suggested that these tensions also informed how they approached further changes, including the proposed greening. The participation process therefore unfolded alongside an existing dispute, even though it concerned a different intervention.

Through the social-relational lens, attention expanded from interactions within participation activities towards relationships between residents and neighbouring organisations. Returning to the greening process raised questions about which concerns related to the spatial proposal and which were connected to other changes and strained relationships. This helped situate resistance without assuming that all objections had the same origin or could be addressed through the participation process.

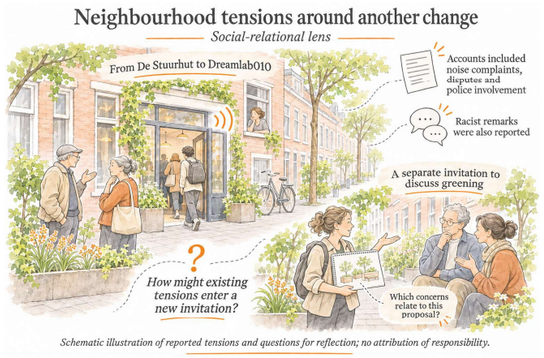

Figure 8.5.2 B: Reported tensions surrounding the transition from De Stuurhut to Dreamlab010 prompted reflection on how existing relationships informed responses to the greening proposal. Schematic illustration developed with generative AI.

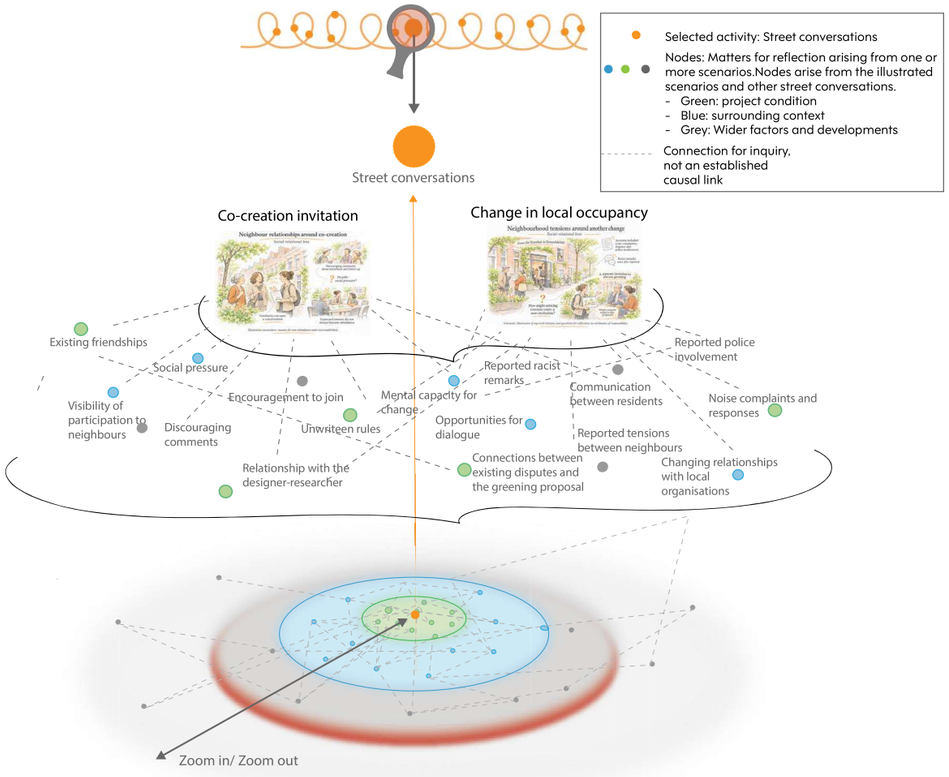

Figure 8.5.2C. Street conversations examined through the social-relational lens. Nodes represent matters for reflection arising from neighbour interactions around the co-creation invitation and reported tensions surrounding the transition from De Stuurhut to Dreamlab010, alongside other street conversations. Connections indicate relationships for further inquiry rather than established causal explanations. Illustration by the author.

Examining these encounters together shows how participation invitations enter existing relationships. Friendships and encouragement can create openings for involvement, while discouraging comments raise questions about informal influence and the social visibility of taking part. Accounts surrounding Dreamlab010 broaden the inquiry towards relationships between residents and local organisations. They invite examination of whether concerns expressed about greening relate to the proposal, other neighbourhood changes or both.

This perspective helps identify where **further conversation or different participation arrangements may be needed**. **Individual follow-up, smaller exchanges or dialogue with relevant organisations offer possibilities to explore, depending on the relationships involved.** Reflection also includes the designer-researcher's position: whose perspectives become accessible through existing contacts, whose remain less visible, and which connections are needed to address concerns beyond the assignment? Understanding these relationships does not itself resolve tensions, but can clarify who should be involved and what requires further attention.

Reflection focus: Following relationships and responsibilities

This lens invites examination of both everyday relationships and formal arrangements, including the professional's own position within them.

- Through whose invitations, encouragement or existing contacts do people become involved?
- Which interactions or unwritten expectations may support or constrain participation, and what evidence supports that interpretation?
- What differs between individual conversations and group activities, and whose perspectives remain less visible?
- Which organisational contacts are accessible to residents, and how are their roles understood?
- How are contact, decision-making authority and responsibility for follow-up connected?

8.5.3 Mental-emotional Lens

How do people's interpretations, expectations and emotions shape their engagement with participation and proposed change?

The mental-emotional lens examines **the significance participation and proposed change hold for those involved.** Here, 'mental' refers to interpretations, expectations and assumptions, while 'emotional' refers to feelings such as frustration, hope, pride and powerlessness. These aspects overlap and may inform whether involvement **feels worthwhile** and how an invitation, proposal or response is understood. The relevance of emotional bonds and meanings attached to places is also recognised in research connecting place attachment with community participation and planning (Manzo & Perkins, 2006).

In the Scheepsmasttuin, residents connected the new process with earlier disappointments and experiences of not feeling heard. Positive encounters also brought enjoyment and hope into consideration. Reflection therefore examines both experiences carried into participation and meanings that develop through participation itself.

Emotional significance cannot be established from behaviour alone. Hesitation, criticism or absence may have several explanations. This lens requires **distinguishing what someone has expressed from the researcher's interpretation and allowing people to explain what matters to them without expecting full disclosure.**

Zooming out brings earlier experiences and wider circumstances into consideration. Returning to the current encounter helps examine their relevance to a new invitation or proposal. Institutional arrangements enter this perspective through people's experiences of influence, organisational responses and commitments to follow-up.

The perspective also includes professionals and the designer-researcher. During conversations with municipal officials, several described being tasked with organising participation while also expressing reservations or conflicting feelings about how it was carried out within the municipality. **These accounts drew attention to the emotional significance of both the assignment and its implementation.** Reflection therefore considers how professionals experience the participation they are expected to organise, alongside how residents experience taking part.

Relationships through which such concerns can be expressed and discussed connect with the social-relational lens; the places and physical changes to which emotions attach connect with the physical-spatial lens.

The following examples examine earlier experiences with public organisations and the enjoyment and hope expressed following an activity of planting together.

From practice: Planting together and experiencing hope

During planting in the Scheepsmasttuin, a resident expressed enjoyment of sharing knowledge, spending time with others and contributing to the neighbourhood. Children also became interested and joined the activity. In a subsequent email, the resident expressed appreciation and compared the fulfilment gained from the participation activities to that of a three-week holiday (Section 5.3.5). This example draws on the exchange during planting and the subsequent email, extending the street-conversation material with an account of value experienced through participation.

Through the mental-emotional lens, this account drew attention to the value experienced during participation itself. The resident's knowledge contributed to a shared activity, creating an opportunity for company and involvement. Recognition and togetherness offered possible interpretations of what made the encounter meaningful, although their individual contribution could not be established.

The positive experience was not described in terms of influence over the broader spatial proposal. It suggested that how people participate can hold value alongside what they are able to influence. This does not establish that an enjoyable activity compensates for limited influence or uncertain follow-up.

The encounter therefore raised a further design question: how might participation create opportunities for recognition, enjoyment and hope? Whether such experiences could support renewed willingness to participate or counter participation fatigue requires further investigation.

Figure 8.5.3 B: Planting together prompted a resident to describe enjoyment and renewed hope. Recognition, company and togetherness emerged as possible interpretations of the activity's value. Schematic illustration developed with generative AI.

From practice: Earliers experiences shaping trust in a new process

During a phone conversation about the Scheepsmasttuin proposal, a resident described earlier experiences with public organisations in which they had not felt heard. Their account expressed diminished trust and feelings of powerlessness, raising questions about whether contributing to another process would make a difference.

Through the mental-emotional lens, attention shifted from the resident's response to the current proposal towards the experiences and expectations informing it. The conversation suggested that a new invitation could carry the emotional significance of earlier encounters, even when it concerned a different project. It did not establish that these experiences explained all of the resident's concerns or reflected those of other residents.

Returning to the Scheepsmasttuin process raised questions about how these concerns could be acknowledged and what could credibly be communicated about influence and follow-up. Creating space for the resident's account helped make their reservations more understandable. Whether this conversation changed their trust or willingness to participate was not established.

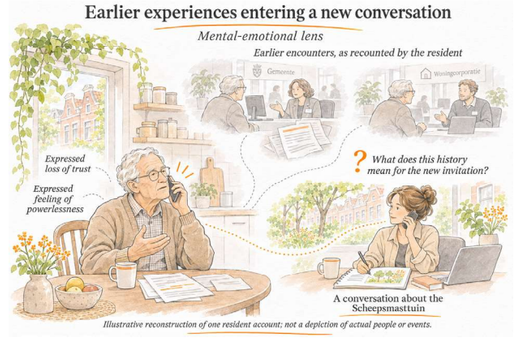

Figure 8.5.3 A Earlier experiences with public organisations entered a new participation conversation through the resident's expressed loss of trust and feelings of powerlessness. Schematic illustration developed with generative AI.

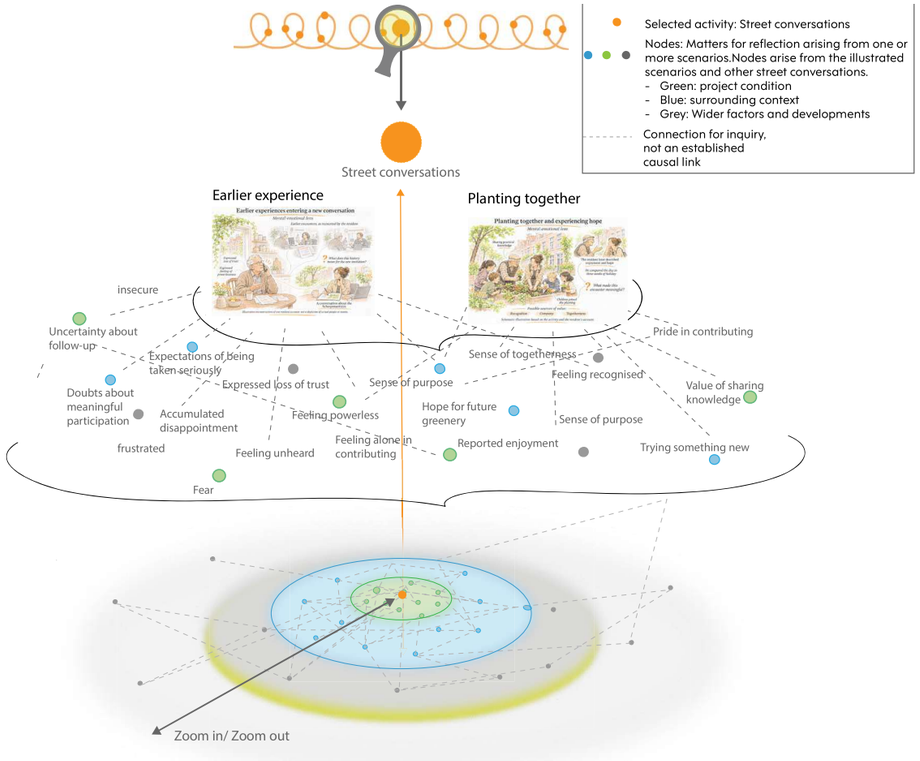

Figure 8.5.3C. Matters for reflection examined through the mental-emotional lens. Nodes draw on street conversations, including accounts of earlier encounters with public organisations, supplemented by a resident's reflections during planting and in a subsequent email. Connections invite exploration of how experiences, expectations and emotions relate to participation. Illustration by the author.

Examining these accounts together brings both earlier disappointments and positive experiences within the current process into view. Expressed loss of trust and powerlessness raise questions about what residents expect from another invitation to participate. Reported enjoyment and hope following planting together draw attention to what involvement itself can offer. Recognition, togetherness and a sense of purpose provide possible interpretations of this experience, to be explored with those concerned.

This perspective helps formulate more specific questions about how to continue participation: what needs acknowledgement, what can credibly be promised, and which opportunities might make contributing worthwhile? It also invites reflection on the professional's own emotional response, particularly during difficult encounters. **Exploring what people connect their feelings to can inform further dialogue and participation design, while leaving room for different interpretations.** Positive experiences do not resolve uncertainty about influence or follow-up; both require attention.

Reflection focus: Exploring experiences and expectations

This lens invites attention to the emotional significance of participation, including the professional's own responses and assumptions.

- Which concerns, frustrations, hopes or sources of pride do people express, and what do they connect them to?
- Which earlier experiences do people connect to their trust, sense of influence or willingness to become involved?
- How do these experiences enter the current encounter, even when its circumstances differ?
- What has someone expressed directly, what remains an interpretation and what space is available for further conversation?
- How might the professional's own emotions and expectations influence their response?
- What can be acknowledged, clarified or followed up within the current process, and where do its limits lie?
- What opportunities does participation offer for recognition, enjoyment and togetherness, and how do residents describe their significance?

8.5.4 Connecting lenses and activities

The preceding sections examined street conversations through each lens separately. Figure 8.5.4 brings these perspectives together and extends the reflection to the co-creation session. Each column represents one activity through three lenses. Connections within a column explore relationships across perspectives; connections between columns invite comparison across activities.

Combining lenses helps examine how spatial concerns, relationships and emotional meanings intersect. Across different street conversations, residents expressed wishes for quietness, cleanliness and greenery alongside concerns about changing uses of the street. Some connected anticipated outdoor activities and noise to the arrival of a new organisation. Accounts of limited introduction or communication with neighbours accompanied frustration, diminished trust and expectations of further unwanted change. These accounts reflected different residents' perspectives rather than a shared neighbourhood position.

References to Bos op Poten similarly brought several perspectives together. Residents discussed the placement and appearance of trees, but also described the project as an example of municipal decisions that did not sufficiently reflect their wishes. These accounts raised questions about how experiences elsewhere informed expectations of the Scheepsmasttuin process. A concern expressed about a spatial change could therefore also involve perceived influence, relationships with organisations and feelings of being disregarded.

Comparing activities brings recurring concerns and differences into view. Cleanliness, anticipated nuisance and the use of shared space appeared in both street conversations and the co-creation session. The collective setting also drew attention to how participants addressed one another, how conversational space was distributed and how the designer-researcher experienced the exchange. This raises questions about which perspectives became easier or more difficult to express in each setting. Similar nodes do not establish that participants shared the same experiences or that individual attitudes changed between activities.

The combined reflection helps formulate more specific questions about how to proceed. Anticipated noise may warrant exploration of spatial arrangements alongside dialogue about activities and shared use. Expressions of distrust invite clarification of decision-making, influence and follow-up. Difficult group exchanges raise questions about facilitation and alternative opportunities to contribute.

The visual therefore connects interpretation with possible directions for further inquiry and design. It helps distinguish matters that could be addressed through the spatial proposal, participation arrangements or coordination with other actors, while recognising that these responses may need to be considered together. The selected connections remain interpretative and do not establish causal relationships or demonstrate which response would be effective.

Rotate the page

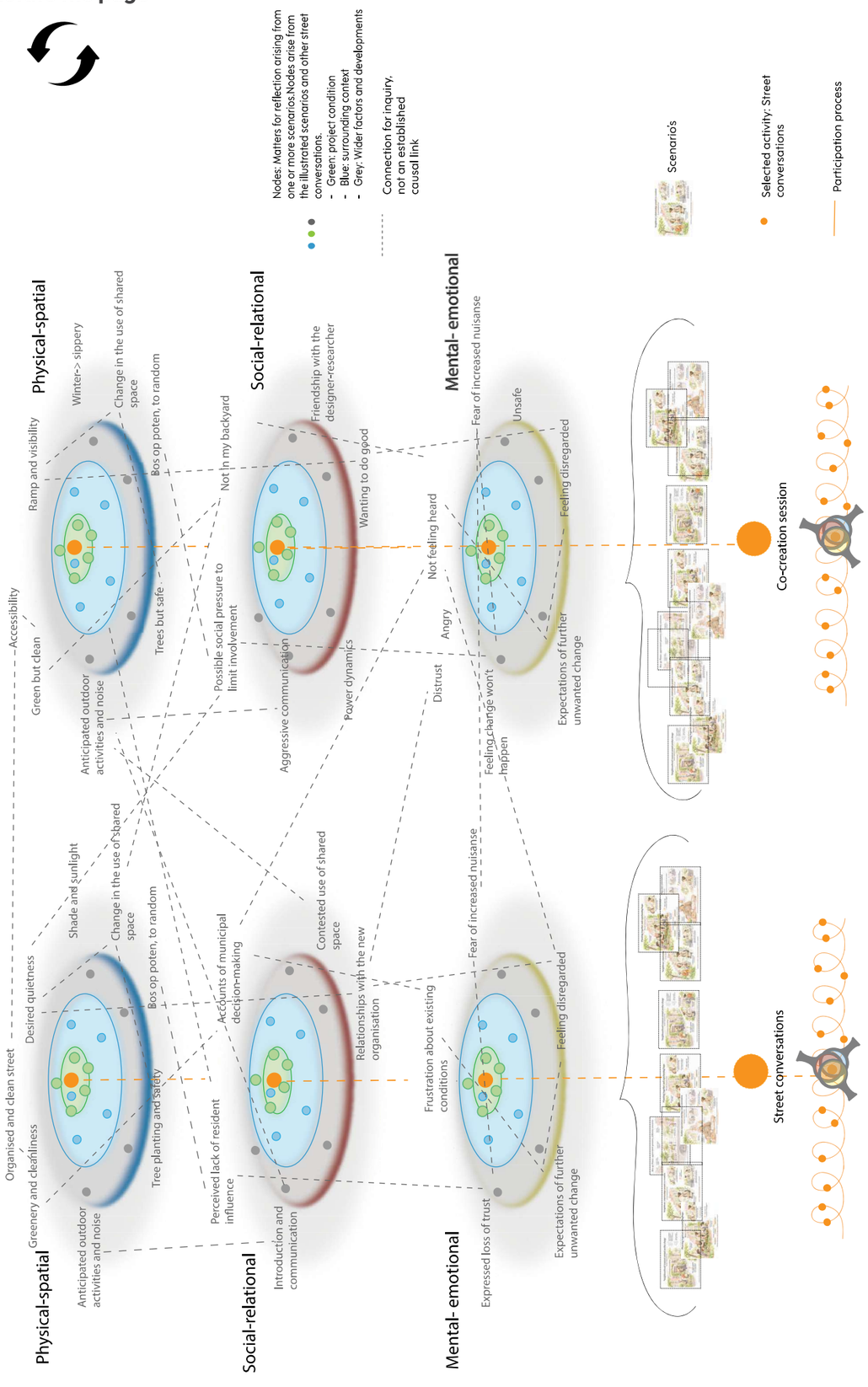

Figure 8.5.4. Connecting lenses and activities. Street conversations and the co-creation session are each examined through three interconnected perspectives. Connections within each column explore relationships across lenses; connections between columns invite comparison within the same lens or across perspectives. Nodes represent selected matters for reflection, and dashed lines indicate connections for inquiry rather than established causal links. Illustration by the author.

8.6 Understanding change over time

The conditions surrounding participation have histories and can change during the process. Earlier experiences inform responses to new invitations, while organisational decisions and participation activities can shape later possibilities. Time and history therefore run through all three lenses.

Reflection distinguishes changes in circumstances from changes in understanding. Stichting Iedereen aan Boord's withdrawal changed the organisational setting and raised questions about continuity. Learning about a resident's earlier disappointment, by contrast, revealed an existing experience whose relevance had not previously been understood.

Revisiting the connections within and across lenses helps examine what these developments mean for the participation approach. Responsibilities may need clarification, practical arrangements may require adaptation, or an earlier interpretation may need revision. **Participation itself also warrants attention:** invitations create expectations, repeated contact can develop familiarity, and follow-up can shape later encounters.

The framework therefore supports an **evolving interpretation** rather than a fixed account. Returning to earlier reflections allows professionals to consider what has changed, what they now understand differently and what requires further inquiry, discussion or adaptation.

Reflection focus: Revisiting a changing situation

This dimension invites reconsideration when circumstances change or encounters challenge an earlier understanding.

- What has changed in the circumstances, and what has become newly understood?
- Which earlier experiences or decisions may be relevant to understanding the current situation?
- How have participation activities themselves shaped later relationships, expectations or practical arrangements?
- What needs to be reconsidered in the participation approach, and who should be involved?

8.7 The multi-lens reflection framework

The Multi-Lens Reflection Framework, presented in Figure 8.7, brings together the contextual scopes, analytical perspectives and reflective movements developed through the Scheepsmasttuin research. It provides a structure for examining what happened in participation, how surrounding circumstances were connected and what requires further attention.

The physical-spatial, social-relational and mental-emotional lenses offer complementary perspectives on the same process, with institutional conditions examined through each. Nodes represent matters for reflection arising from scenarios and encounters. **Exploring their connections supports movement within and between lenses, across activities and between immediate project conditions and wider circumstances.** Time and history invite reconsideration as both the situation and its interpretation develop.

The proposed value lies in turning a complex experience into more specific questions for inquiry and action. Reflection can help distinguish what was observed or expressed from interpretations and unresolved questions, including the professional's own assumptions. It can also identify whether a concern calls for spatial exploration, changes to participation arrangements, further dialogue or coordination with actors beyond the immediate assignment. Several responses may need to be considered together.

Developing the framework helped organise the research material and reconsider the participation process. It is proposed as a basis for reflection by professionals designing, organising or facilitating participation, with no prescribed starting lens or sequence. Reflection does not itself resolve tensions or provide the authority and resources needed to act.

The framework remains a **situated research outcome**. Its usefulness for other professionals and its effects on participation practice have not been established. Chapter 9 discusses its contribution, limitations and further development.

Chapter takeaways

- Reflection on practice informed the framework. Encounters in the Scheepsmasttuin challenged the initial project understanding and revealed connections beyond the planned participation activities
- Three lenses make complexity more manageable to examine. Physical-spatial, social-relational and mental-emotional perspectives bring different, connected matters into consideration, with institutional conditions examined through each.
- Reflection can move between examples, activities and perspectives. Following one lens across activities reveals recurring concerns and differences; combining lenses helps explore connections across perspectives. Zooming in and out connects immediate circumstances with the wider context.
- Both circumstances and understanding can change. Earlier histories inform current encounters, while participation activities and organisational developments can shape later conditions.
- Reflection provides a starting point for action. Mapping connections helps identify questions and possible areas for improvement. Further development and testing are needed to explore the framework's use by other professionals.

What this means for the research

In response to the additional research question, the Scheepsmasttuin inquiry identified interconnected physical-spatial, social-relational and mental-emotional conditions relevant to understanding participation. Institutional arrangements and earlier histories ran through these perspectives.
The findings suggest that opportunities to contribute need to be understood alongside the circumstances through which people encounter participation, interpret their influence and carry contributions forward.
The framework provides a structure for exploring these connections and considering where further inquiry, coordination or design may be needed.
In relation to the main research question, this identifies matters requiring attention when designing for meaningful and valuable participation. Whether and how addressing them would improve residents' experiences remains to be explored.

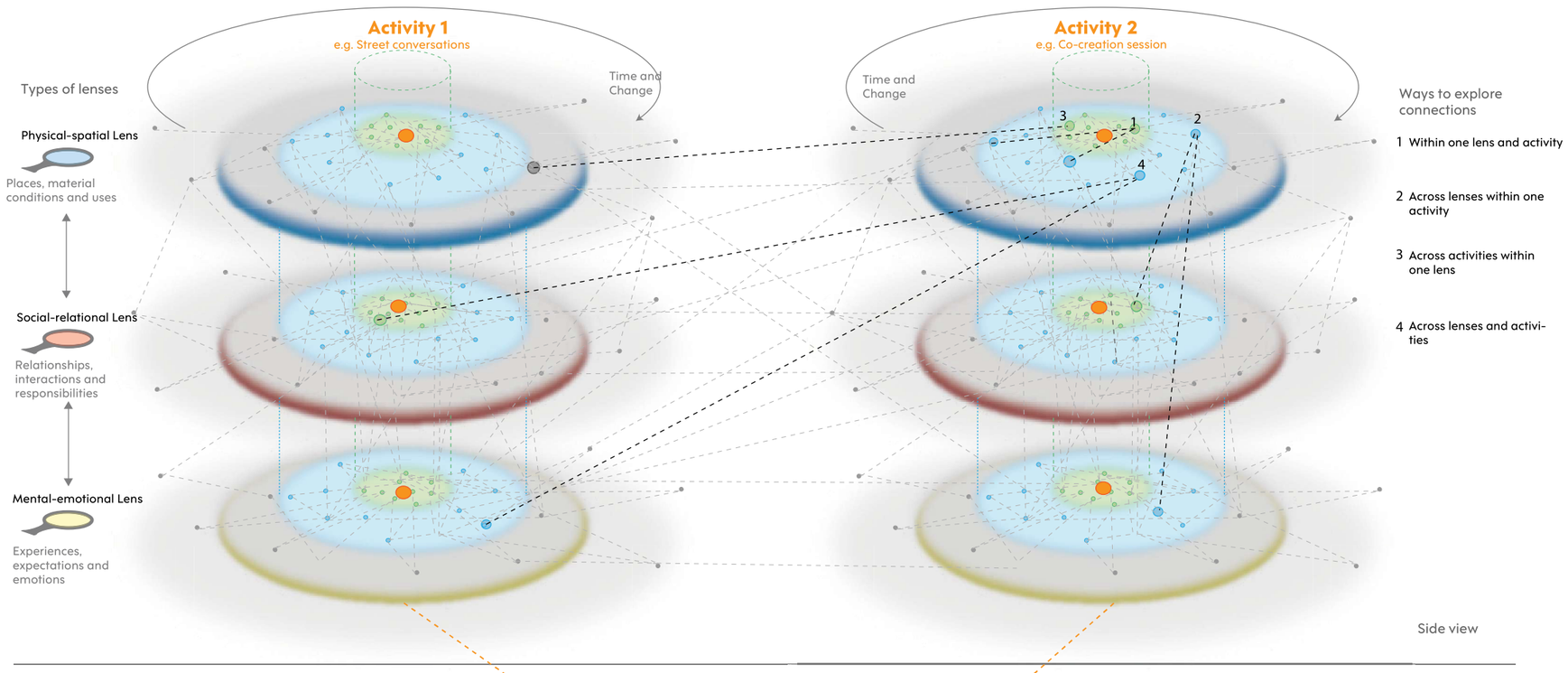
Multi-lens Reflection Framework

A framework for exploring what happens in participation, how surrounding conditions connect, and what requires further attention.

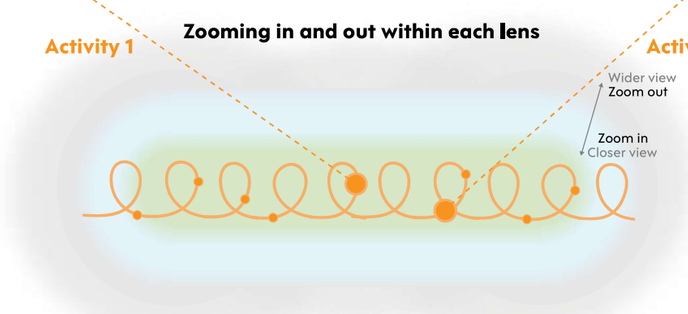
For professionals designing, organising or facilitating participation.

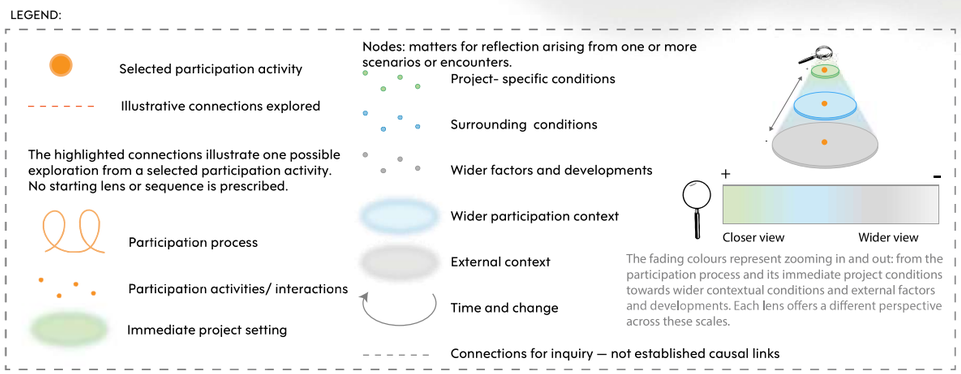
Three perspectives on the same participation process

Use the lenses separately or together, in any order.

Reflective inquiry
Begin with an encounter, concern or question. Explore it through a lens, follow relevant connections and consider the wider context. Distinguish what was observed or expressed from interpretations and unanswered questions. Use the reflection to identify what needs clarification, further dialogue, design exploration or coordination.

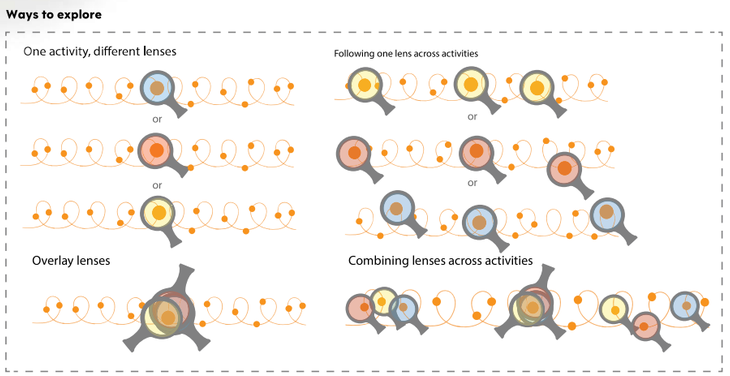
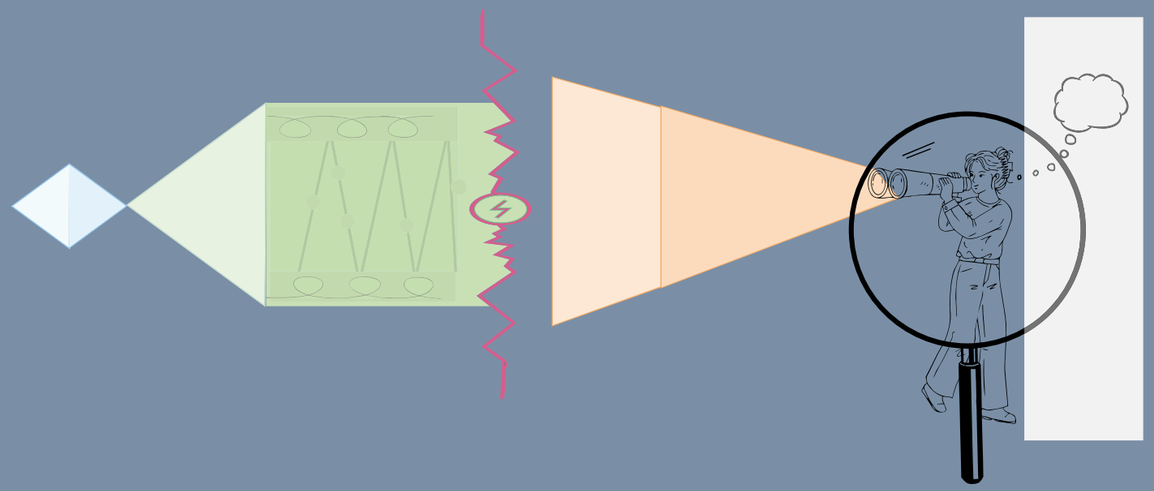

Figure 8.7: The Multi-Lens Reflection Framework, bringing together three analytical perspectives, contextual scopes and reflective movements within and across participation activities. Developed by the author.

Chapter

09

Discussion, Recommendations & Conclusion

The research generated twelve practice-based insights and a Multi-lens Reflection Framework. This chapter examines what these connected outcomes contribute to understanding and designing participation, **how they relate to existing theory** and what they may offer professionals working between municipal ambitions and neighbourhood practice.

The discussion first considers the **conceptual and practical contributions.** The insights identify considerations for participation design, while the framework supports examination of how surrounding conditions connect within a particular setting. Together, they provide a basis for reconsidering established participation challenges through the circumstances encountered in the Scheepsmasttuin.

The chapter then examines the relationship between **participation, influence and follow-up.** Opportunities to contribute do not themselves establish how residents' input informs subsequent decisions or how responsibilities and resources support further action. This also raises a question about the starting point of participation: whether residents contribute within a predefined assignment or help establish its priorities.

The research **limitations** subsequently clarify the scope of these contributions and inform **recommendations** for further development and inquiry. The chapter **concludes** by bringing the findings together in response to the main and additional research questions.

9.1 Contributions to participation research and practice

This research contributes twelve practice-based insights and a multi-lens reflection framework. The insights identify considerations for designing participation, while the framework structures inquiry into the surrounding conditions, their connections and their development over time. Together, they connect learning from participation activities with examination of the circumstances shaping what those activities can achieve.

9.1.1 Conceptual contribution: understanding participation in context

The findings suggest that participation challenges cannot always be addressed through changes to participation activities alone. Multiple formats, repeated contact and concrete design material created opportunities to contribute, but their possibilities were also shaped by existing relationships, previous experiences and organisational arrangements. The research contributes twelve practice-based insights for participation design and a framework for examining how such conditions connect within a particular setting.

The insights reinforce and qualify considerations established in participation literature. **Different entry points offered different opportunities** to contribute, while r**epeated contact supported familiarity without necessarily broadening reach.** This is consistent with Brodie et al.'s (2011) distinction between motivation and the resources and opportunities enabling participation, alongside concerns about unequal access (May, 2007; Inch, 2015). Attendance also did not establish equal space for expression, and incorporating contributions into a proposal differed from enabling residents to question their interpretation. **These findings support attention to facilitation,** visible translation and continued feedback (Bleijenberg et al., 2019; Ianniello et al., 2019), without establishing that the activities resolved inequalities or were experienced as meaningful by all residents.

The framework extends this reflection towards **the circumstances shaping what participation design can achieve.** An objection to greening, for example, may connect maintenance experiences, expectations of organisations, relationships between residents and uncertainty about future responsibilities. Examining the objection only as a spatial preference or a response to an activity could leave these connections unexplored. The critical encounter and organisational clarification discussed in Chapter 6 prompted reconsideration of both residents' responses and the designer-researcher's assumptions about the project.

This contextual understanding builds on Bell and Reed's (2022) Tree of Participation. **The proposed contribution is a visual and questioning structure through which connections can be explored and interpretations revised.** Physical-spatial, social-relational and mental-emotional perspectives, with institutional conditions woven through each, provide different entry points into the same situation. Moving between encounters and wider circumstances, while considering history and change, makes assumptions, dependencies and gaps in understanding explicit.

This also broadens the Preliminary Framework developed in Chapter 3. Entering participation, experiencing participation and seeing what happens afterwards remain relevant, but are examined through their surrounding conditions. Earlier experiences may shape responses to a new invitation, while arrangements for municipal follow-up may affect what residents can influence. Such connections do not establish causal explanations: previous disappointment, for example, cannot be assumed to explain reluctance or non-participation.

The conceptual contribution lies in connecting participation design with examination of what a particular encounter brings into view. The Scheepsmasttuin analysis showed how concerns about spatial change could also involve relationships with organisations, earlier disappointments and expectations about influence. These connections prompted reconsideration of both residents' responses and the designer-researcher's understanding of the assignment. **The twelve insights articulate considerations for participation design; the framework provides a structure for investigating which considerations are relevant in a particular situation and what requires attention beyond the activity itself.**

9.1.2 Practical contribution and relevance for intended users

The research is relevant to professionals who develop, organise or facilitate participation, particularly those connecting municipal ambitions with everyday neighbourhood practice. WeerWoord neighbourhood coordinators provide a concrete user group within urban greening. They connect resident initiatives and concerns with municipal procedures and implementation possibilities, while responsibilities, resources and decision-making authority are distributed across actors.

During the research, several coordinators described their work as bridging the municipality and residents. This resonated with the designer-researcher's experience in the Scheepsmasttuin, where encounters revealed dependencies beyond the participation activities and spatial proposal. Figure 9.1.2 represents this intermediary position: navigating expectations alongside constraints that professionals cannot independently change. The contrasting priorities shown are schematic emphases rather than fixed characteristics of residents or municipal actors.

The proposed practical contribution lies in **supporting professionals to identify what requires further inquiry, adaptation or coordination.** The twelve practice-based insights offer considerations for accessibility, continuity of contact, space for different contributions and connections between involvement and influence. The framework complements these with four implications for practice.

First, **contextual inquiry should begin before committing to a participation approach and continue throughout the process.** Initial exploration can clarify circumstances, relationships and responsibilities while distinguishing documented knowledge from assumptions. Some conditions become apparent only through encounters and action, requiring revision of the initial understanding.

Second, **participation work requires time and space for reflection.** Emerging concerns, conflicting interpretations and changing circumstances deserve examination, including how professionals' own activities affect relationships and expectations. Reflection can inform whether to continue, adapt or pause an activity without waiting for a breakdown.

Following an emotionally charged encounter, the framework could support inquiry into what a person has expressed, which experiences or circumstances they connect to their response, and what remains uncertain. This can inform a subsequent design question: how might their concerns be acknowledged and their continued involvement supported, while preserving space for others to contribute? Possible responses might involve a different conversation setting, individual follow-up or additional facilitation support. These are possibilities for further exploration; the research did not establish which responses would enable continued participation after a breakdown.

Third, **concerns encountered through participation may require responses beyond the immediate assignment.** Connections with housing associations, local organisations or municipal departments can indicate where dialogue, technical inquiry or coordination with other actors is needed.

Fourth, **responsibility for participation must be considered alongside authority and resources.** Organising opportunities to contribute does not establish control over subsequent decisions or implementation. Reflection therefore includes examining professional mandates and identifying matters requiring wider organisational discussion. Understanding a dependency does not itself create the capacity to address it.

An exploratory discussion with a WeerWoord neighbourhood coordinator indicated perceived relevance for developing the framework into a practical reflection resource. This requires further design and assessment with intended users, including choices about format, guidance and individual or collective use. Assessment should distinguish usability, additional understanding and implications for action. Effects on participation quality and residents' experiences require separate investigation. Section 9.4 outlines recommendations for this development.

Figure 9.1.2 Participation professionals balancing expectations and constraints between neighbourhood practice and municipal policy and organisation: a schematic interpretation informed by the research. Illustration by the author.

9.1.3 Theoretical contribution: connecting contextual and reflective approaches

Reed et al. (2018) relate engagement outcomes to context, process design, power dynamics and spatial and temporal scales. Bell and Reed's (2022) Tree of Participation similarly connects conditions before, during and after participation with changing contexts and history. The Scheepsmasttuin findings reinforce this contextual understanding: opportunities to contribute were connected to existing relationships, previous experiences and organisational arrangements beyond the participation activities themselves.

The contribution lies in elaborating how these connections can be examined within concrete participation encounters. In the Scheepsmasttuin, concerns about greening involved maintenance requirements alongside relationships with organisations and expectations about whether residents would be heard. Examining these matters through physical-spatial, social-relational and mental-emotional perspectives helped reconsider interpretations focused primarily on the spatial proposal or the participation format. Institutional conditions were examined through their implications across these perspectives.

The framework gives this inquiry a visual structure. Nodes represent matters brought forward for reflection, while connections identify relationships requiring examination. Moving between lenses allows different aspects of an encounter to be considered together. Following a lens across activities supports comparison of recurring concerns and differences, while zooming out brings surrounding circumstances into consideration. These representations make interpretations and unanswered questions explicit without establishing causal explanations.

T**his contextual inquiry also includes the professional's own understanding and actions.** Carrick et al. (2023) emphasise reflection, awareness of one's limited perspective and learning from other viewpoints. In the Scheepsmasttuin, reflection concerned both residents' responses and the designer-researcher's assumptions about the assignment, organisational support and possibilities for follow-up. Participation activities themselves also formed part of the circumstances being examined, as invitations, interactions and design proposals could create expectations and shape relationships.

The theoretical contribution is therefore a situated elaboration of contextual and reflective approaches to participation. The framework connects examination of surrounding conditions with reconsideration of the professional's interpretations and interventions. Its development demonstrates how this connection informed understanding within the Scheepsmasttuin inquiry; its usefulness for other professionals and settings requires further assessment.

9.2 Connecting participation, influence and follow-up

Residents' contributions shaped the Scheepsmasttuin proposal, but how they would inform subsequent municipal decisions remained unresolved. This distinction raises questions about partnership, responsibility for follow-up and when residents become involved: after an assignment has been defined, or while its priorities are still being established.

9.2.1 Collaboration, influence and uncertain follow-up

The participation approach aimed to let residents shape the Scheepsmasttuin proposal, with partnership as an ambition. Figure 9.2.1 A adapts Tomasini Giannini's (2020) role continuum, which also informs Tomasini Giannini and Mulder's (2022) discussion of power-balanced participatory design. Its opposing coloured areas represent shifts in the designer's power over the process and the community's capacity to influence it. The connection to Arnstein's ladder distinguishes **inviting contributions from sharing decision-making power.**

Partnership remained limited. The designer-researcher conceived, organised and scheduled the co-creation session described in Section 5.1; residents had not jointly determined its purpose, format or organisation. Insight 8 in Section 7.1.3 distinguishes openness to adaptation from explicitly offering opportunities to shape the process. **Residents' contributions informed the spatial proposal, but interpretation and design choices remained primarily with the designer-researcher,** and the intended further collective review was not completed (Sections 5.4.1–5.4.2). Shared ownership developed only to a limited extent, with one resident taking a more active role. This does not explain why others did not; it shows that an invitation alone did not establish partnership. A more collaborative approach could have involved residents in shaping both the process and the proposal.

Shared ownership does not require every resident to become a co-organiser. Residents may prefer limited involvement or lack the time and resources for additional responsibilities. Opportunities for influence should therefore accommodate different forms of involvement **without making greater commitment a condition for being heard**. Organisational involvement alone also cannot establish how residents valued their participation.

A further uncertainty concerned the connection to municipal decision-making. Section 6.3 showed that a dedicated project leader and implementation budget were absent and further organisational and technical steps were needed. Municipal review and possible adaptation were anticipated, but arrangements for further development and continued resident involvement remained unresolved. The proposal could therefore enter municipal consideration without an agreed process for discussing subsequent choices with residents. Through Arnstein's distinction between consultation and partnership, collaboration during design does not itself establish shared decision-making within the wider project. This risks suggesting more influence than the process can secure, although the research did not establish that contributions were disregarded or that residents experienced tokenism.

The designer's intermediary role presents a related tension. Translating concerns into proposals can connect residents' perspectives with municipal considerations. Yet reliance on the designer may limit opportunities for residents to speak directly with responsible actors, question interpretations and discuss concerns beyond the spatial proposal. **A temporary designer-researcher can support these connections, but documentation and handover alone do not transfer relationships or secure continuity of contact.**

Figure 9.2.1 B proposes a conceptual extension through three intersecting planes: designer–residents, designer–municipality and residents–municipality. 'Power over' refers to control over decisions and conditions; 'power to' refers to the capacity to act and contribute. These labels highlight the relationships discussed here rather than fixed actor characteristics: actors may exercise both forms of power. Other actors and arrangements also shape participation and follow-up, as examined through the wider framework.

The planes converge around shared partnership as an ambition connecting collaboration in participation activities with influence over decisions

and arrangements for follow-up. The designer supports these relationships **without becoming the sole channel between residents and municipal actors.** The overlaps do not measure power, and the centre represents a proposed ambition rather than an established optimum.

Pursuing partnership therefore requires **connecting opportunities to contribute with clear responsibilities, available resources and arrangements for discussing decisions and carrying contributions forward.** These arrangements may support fair and meaningful participation, but their value must be examined through residents' experiences and the consequences of involvement. Whether they prevent disappointment or participation fatigue remains open. These relationships also raise a question beyond follow-up: who defines the priorities and participation opportunities in the first place?

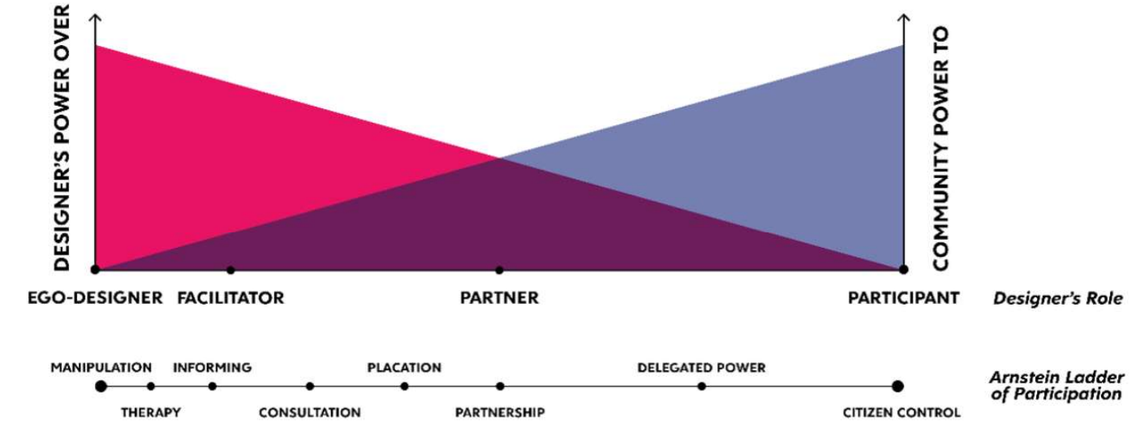

Figure 9.2.1A: Designer roles and the distribution of power in participation, shown alongside Arnstein's (1969) ladder of citizen participation. Adapted from Tomasini Giannini (2020, p. 103, Figure 32).

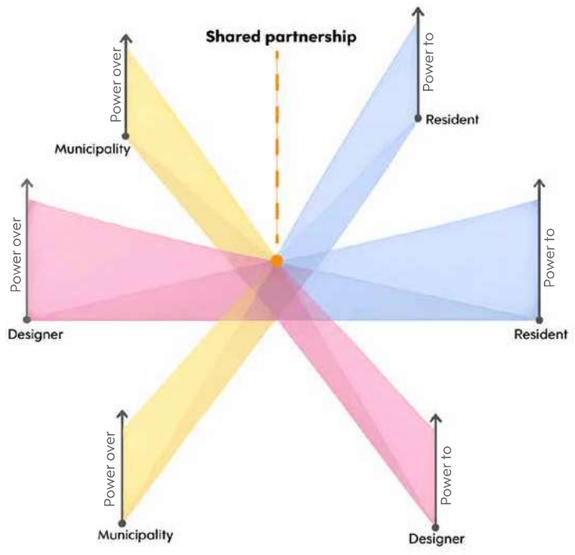

Figure 9.2.1B: Conceptual extension of Tomasini Giannini and Mulder's (2022) representation, illustrating shared partnership across resident–designer–municipality relationships to connect participation with decision-making and follow-up. Illustration by the author.

9.2.2 A different starting point: residents help define the priorities

The case raised a question about the starting point of participation: how meaningful can involvement become when the subject has largely been decided before residents are involved? Safety and greening framed the Scheepsmasttuin assignment, while residents also raised maintenance, existing uses and earlier experiences (Section 5.4; Sections 6.1–6.2.1). They could influence a greening proposal, but had not helped establish its agenda.

A predefined assignment can still offer meaningful opportunities to participate. Municipalities have public responsibilities and face legal, technical and financial constraints. Tensions arise when residents' priorities fall outside the available scope while continuing to shape their responses to the project. This requires clarity about what is fixed, what remains open and whether the assignment itself can be reconsidered.

The proposition emerging from this research is that participation should involve a shared starting point as well as a shared outcome. Residents and municipal actors would jointly explore what matters, which concerns require attention and what they could address together. Municipal ambitions would enter this discussion alongside residents' everyday priorities. This could reduce reliance on generating interest in a predefined topic, although interest and accessibility would still require attention.

One possible arrangement is to make **resources available to a neighbourhood** and give residents an agreed role in setting priorities and deciding how those resources are used. Municipal actors would clarify budgets, decision boundaries and implementation responsibilities, connecting residents' choices to a route towards action.

The designer could support this process by making different priorities visible, exploring possibilities and helping residents and municipal actors develop proposals together. Accessible ways to contribute would remain essential: residents with more time, confidence or established relationships should not automatically determine neighbourhood priorities. Disagreement and the perspectives of less involved residents would also require attention.

This approach was not tested in the Scheepsmasttuin and would not remove the difficulties of participation. It proposes a direction for further design and inquiry: involving residents in defining priorities and allocating resources, with clear arrangements for carrying their choices forward. Whether this creates more meaningful participation requires investigation, including whose priorities are recognised and how residents experience their influence.

9.3 Limitations of the research

This research developed insights through one situated Research through Design process. Its exploratory character enabled close attention to participation in practice, while limiting conclusions about residents' experienced value, subsequent influence and the practical usefulness of the framework.

9.3.1 Residents' experienced value and subsequent influence

The research examined residents' contributions and their translation into a spatial proposal, but did not systematically assess how residents valued that translation or the process overall. Individual accounts indicated appreciation, while other encounters revealed frustration, hesitation or resistance. These observations offer insight into particular experiences, but do not establish how different residents valued the participation process as a whole or its outcome.

The proposal had not been implemented, and municipal follow-up remained uncertain. Influence on the proposal could therefore be examined more directly than influence on subsequent decisions or physical change. The concern about tokenism discussed in Section 9.2.1 remains a critical interpretation of this uncertainty, rather than an established account of residents' experiences or the proposal's eventual influence.

9.3.2 Development and assessment of the research outcomes

Participation activities were adapted during the research, but the twelve insights were not subsequently applied and assessed in a further participation process. Their implications for future participation design therefore remain to be explored.

The framework was developed from the same material it helped reinterpret. Its role in organising and reconsidering the Scheepsmasttuin experience demonstrates its use within this inquiry, but does not independently establish its usefulness for other professionals. **The framework and reflection questions have not been assessed in use by intended users, including whether they support additional understanding or inform action.**

An exploratory discussion with a neighbourhood coordinator indicated perceived relevance for further development rather than an assessment of practical use. The clarity of the framework, required guidance, time demands and contribution to professional practice remain open questions. Effects on participation quality and residents' experiences have not been established.

9.3.3 A situated and partial understanding

The findings reflect the Scheepsmasttuin, the research period and the people with whom contact developed. Existing neighbourhood activities partly involved the same residents, while street conversations depended on who was present and willing to engage. Offering several ways to contribute **did not establish that the full range of neighbourhood perspectives was represented.**

References to other projects broadened the inquiry but **were not systematically investigated as comparative cases.** They revealed residents' associations and prompted further questions, without supporting general conclusions about those projects.

The framework likewise represents a partial understanding. Some conditions remained unknown or became apparent only through action. Identified connections suggest matters for inquiry without establishing their relative importance or causal effects. The framework was developed through retrospective reflection; the resulting understanding does not establish which conditions could have been recognised beforehand or whether different actions would have changed the course of the process. The lenses may require adaptation in other settings, and what becomes visible depends on whose knowledge informs reflection. A professional's account may overlook experiences or arrangements apparent to others.

Although municipal professionals were involved in the research, **internal municipal working processes and the range of perspectives within the municipality were not systematically investigated.** The findings therefore highlight organisational conditions encountered within this project, while offering only a partial understanding of the considerations and constraints shaping municipal action.

9.3.4 Researcher involvement, documentation and interpretation

The designer-researcher helped create the situations being investigated. Choices about activities, questions, materials and relationships influenced who participated and what was shared. The activities themselves could also generate expectations and relationships that became part of the research material. **Personal contact** may have supported openness while also encouraging socially desirable responses or reluctance to express criticism; the extent of this influence could not be determined.

The material included resident contributions, field notes, reflective diary entries and design iterations. Informal conversations were not audio-recorded or transcribed, and some accounts were reconstructed from notes and memory. This limited access to exact wording and conversational context. Documentation supported reflection on observations and **interpretations** but could not remove selective attention or interpretative bias.

Residents contributed to the activities, but did not jointly analyse the material or assess the final insights and framework. T**hese outcomes therefore represent the designer-researcher's reasoned synthesis of the available material, rather than a shared interpretation established with residents.**

9.4 Recommendations for further development and research

Further work should pursue two connected directions: developing and assessing the framework as a practical reflection resource, and investigating participation design, residents' experiences and influence. The first requires examining how reflection supports understanding and informs action. The second builds on the practice-based insights and the proposed shared starting point, while assessing what participation means and enables for residents.

9.4.1 Develop the framework with intended users

Development should involve professionals who design, organise or facilitate participation, particularly those working between municipal organisations and neighbourhood practice. WeerWoord neighbourhood coordinators provide a relevant starting group. **The exploratory discussion with a coordinator indicated perceived relevance, but practical use remains to be assessed.**

Initial sessions should examine when professionals need support, which questions arise and how reflection fits their working practices. Applying the framework to familiar cases could reveal whether the lenses and movement between encounters and wider circumstances are understandable, which assumptions or connections emerge and where guidance is needed. The findings should inform a prototype, such as a worksheet, set of prompts or facilitated session.

Assessment should distinguish ease of use from additional understanding. It should examine the time required, the guidance needed and the value of individual and collective use. A resource does not necessarily generate new insight in every application; assessment should also consider whether it clarifies existing understanding or identifies unresolved questions.

9.4.2 Connect reflection with action and organisational follow-up

Further research should investigate what happens after reflection identifies a concern, uncertainty or dependency. Additional understanding may require dialogue, changes to an activity or a clearer organisational decision. It does not necessarily create the authority or resources needed to respond.

This requires following reflection within professional work, including opportunities to **involve actors with relevant responsibilities**. Documentation could distinguish observations, assumptions, questions, proposed actions and subsequent developments. **This would help examine how interpretations change, which responses become possible and where action remains constrained.**

Research should also examine arrangements for receiving resident contributions, explaining decisions and maintaining contact. Partnership requires attention to residents', designers' and municipal actors' roles across these stages. Following these arrangements over time could clarify how contributions are carried forward and where responsibilities or resources remain unresolved.

9.4.3 Explore shared reflection and application across settings

Reflection with residents, municipal professionals and other actors could reveal different interpretations of the same encounter. **Sessions should distinguish direct experiences from assumptions about others and allow disagreement to remain visible.** Their purpose should be to broaden understanding without requiring a shared explanation.

Retrospective case discussions and simulated situations could support learning from breakdowns without deliberately provoking disruption. Assessment should consider the demands placed on residents alongside the insight gained by professionals.

Application in other settings should examine which parts of the framework remain useful and where adaptation is needed. Relevant differences include the assignment, organisational arrangements, resident groups and stage of participation. Comparisons could identify recurring connections, context-dependent considerations and circumstances insufficiently addressed by the lenses or reflection questions. These findings could inform revisions to both the framework and the practice-based insights.

Following applications over time would also help distinguish immediate insight from changes in professional action. Residents' accounts should be considered alongside professional reflection when assessing what these applications contribute.

9.4.4 Investigate residents' experienced value and influence

Further research should **examine how residents experience participation, recognise their contributions in proposals and assess feedback and follow-up. P**ositive accounts should be considered alongside criticism, ambivalence and less visible experiences. Residents who participated little or not at all should also be included, without assuming that limited participation indicates a lack of interest.

Opportunities to respond independently of the designer or facilitator could reduce the influence of personal relationships on what residents express. If the Scheepsmasttuin process continues, following subsequent decisions and implementation would allow investigation of how contributions acquire influence and how expectations develop as proposals are adjusted, delayed or carried forward.

Research should distinguish residents' perceived influence, the documented treatment of their contributions and their evaluation of the process. Together, these perspectives could provide a fuller account of experienced value than professional assessments alone.

9.4.5 Design further participation iterations around a shared starting point

The twelve insights can inform further participation activities, communication and contact. Developing these with residents would allow examination of suitable topics, timing, locations and ways to contribute. Assessment should consider reach, demands on residents, space for different perspectives and opportunities to question how contributions are interpreted.

The direction proposed in Section 9.2.2 also warrants exploration: **involving residents in defining priorities before a spatial assignment is fixed**. A pilot could establish a specified budget and decision scope within which residents and municipal actors explore priorities and develop proposals together. Responsibilities for implementation, feedback and continued contact should be agreed from the outset.

Such a pilot should examine whose priorities shape the agenda, how disagreement is handled and whether the arrangement provides meaningful influence for different residents. It could also investigate whether beginning with residents' concerns changes the relevance and demands of participation. A shared starting point remains a proposal to investigate, rather than a guarantee of meaningful participation.

9.5 Conclusion

This research addressed the main research question:

How can participation become more meaningful and valuable for residents?

The participation research in the Scheepsmasttuin identifies three connected priorities for participation design: creating **opportunities** that fit residents' circumstances, making space to **understand and respond** to what matters to them, and establishing how their contributions can inform **subsequent decisions and action**. Meaningful participation cannot be secured through the choice of activities alone. **It also depends on the relationships, expectations and organisational arrangements** within which those activities take place.

A situated Research through Design process produced **twelve practice-based insights** and the **Multi-Lens Reflection Framework**. Together, these outcomes connect practical considerations for organising participation with a structure for examining the circumstances shaping what participation can achieve.

9.5.1 Designing participation around residents' circumstances

The practical exploration showed that reach, interest and contribution were distinct. Residents could notice an invitation or express interest while finding the location, communication or requested form of involvement unsuitable. **Different formats** offered different opportunities, and **repeated contact** supported familiarity without necessarily broadening participation. **Designing accessible** participation therefore requires continued attention to how residents encounter an invitation and what contributing asks of them.

Participation also **held value beyond its contribution to a spatial proposal**. Individual accounts described enjoyment, sharing knowledge, company and contributing to the neighbourhood. These experiences indicate why the process of taking part deserves attention alongside influence over decisions.

Residents' contributions informed the street design, but their translation required interpretation and choices between competing concerns. The intended collective review was not completed, and municipal follow-up remained uncertain.

The case therefore exposes a distinction between **contributing to a proposal and having influence over its subsequent development.** Opportunities to question interpretations, understand decisions and remain involved require arrangements extending beyond the initial activities.

The twelve insights translate these experiences into considerations for accessibility, continuity of contact, space to contribute and connections between involvement and influence.

9.5.2 The conditions surrounding participation

The experiences broadened the inquiry towards an additional research question:

What conditions surrounding a participation process shape whether meaningful participation can take place?

Relevant conditions in the Scheepsmasttuin included physical access and maintenance requirements, relationships between residents and organisations, earlier experiences of being heard or disregarded, and responsibilities and resources for further development.

The analysis showed how these matters could intersect within the same encounter. Concerns about noise involved anticipated uses of public space alongside relationships with a new organisation and expectations of unwanted change. References to Bos op Poten connected spatial experiences elsewhere with perceptions of municipal decision-making and influence. Such accounts challenged interpretations focused only on the current proposal or participation format.

The Multi-Lens Reflection Framework brings these connections into a structure for reflection. Physical-spatial, social-relational and mental-emotional perspectives support examination within and across activities, with institutional conditions considered through each lens. Attention to context, history and change supports revision of both the interpretation and the participation approach.

9.5.3 Implications for practice and further development

For participation professionals, the **proposed value is to turn complex encounters into more specific questions:** what has been expressed, what remains assumed, which connections require investigation and who needs to be involved? Responses may concern spatial design, facilitation, communication or organisational coordination. Recognising a concern does not itself provide the authority or resources to address it.

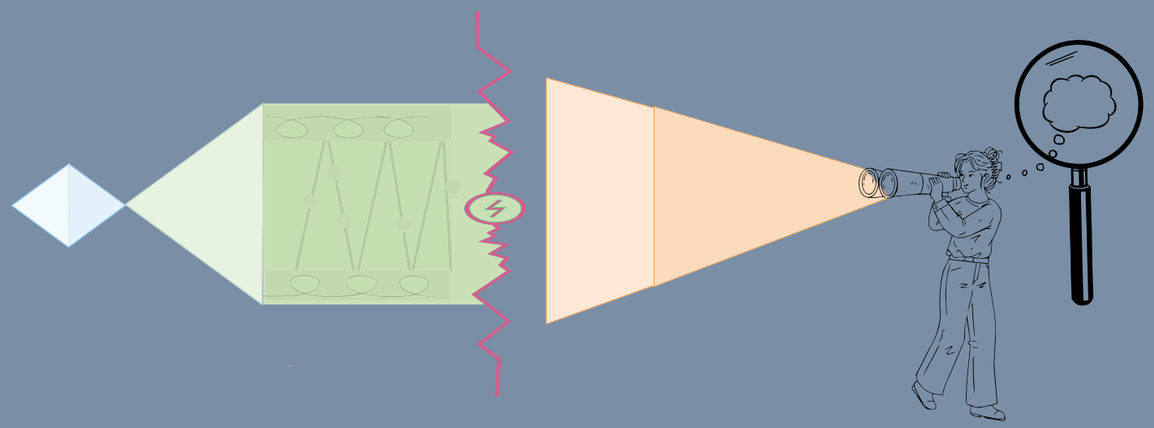
The research also proposes exploring a shared starting point in which residents help define priorities before a spatial assignment is fixed. This follows from encounters in which residents' concerns extended beyond the greening agenda but remained relevant to their willingness to engage.

The research provides a situated answer to the research questions. Individual accounts indicated value in particular encounters, while residents' assessment of the overall process and its eventual outcome remained unresolved. The framework's usefulness for other professionals and the effects of applying the insights require further investigation.

The theoretical contribution is a situated elaboration of contextual and reflective approaches to participation. The Scheepsmasttuin research connects examination of surrounding conditions with reconsideration of the designer-researcher's own interpretations and interventions. **The Multi-Lens Reflection Framework gives this connection a visual structure:** it brings spatial, relational and emotional perspectives into dialogue and supports comparison within and across activities. Its contribution lies in making these connections explicit and available for further inquiry. Its usefulness beyond this research remains to be assessed.

Chapter

10

Reflection

When I started this graduation project, I knew I was stepping into the unknown. That was part of the attraction. I wanted to challenge myself and learn to navigate a process without knowing exactly where it would lead. Looking back, I certainly got what I signed up for, although perhaps a little more than expected! If this project taught me anything, it is that a carefully prepared plan and reality can have very different ideas.

Throughout the project, I explored ways of working beyond those I was familiar with. I tried different methods, followed unexpected directions and became more comfortable taking action before knowing exactly how things would turn out. “The more you explore, the more you discover” became a fitting description of the process. Each activity offered something to learn from, even when that lesson had little to do with what I had originally intended to investigate.

Several things went wrong along the way. Or, looking back, perhaps they unfolded in ways that working with participation in a real neighbourhood can involve: people disagreed, circumstances changed and organisational support proved less stable than expected. That did not make those moments easy, but it changed how I understood them. Some difficulties called for reflection on my own choices; others required recognising the limits of what I could influence. Learning to distinguish between the two became an important part of the project.

When the foundation withdrew, I found myself carrying much more of the project independently than I had anticipated. There were moments when I felt close to my limit. There were also conversations that opened up a new direction, encounters that restored my energy and satisfying moments when scattered observations finally began to make sense together. The guidance and support of Ellen, Yasmin and Sanne helped me navigate these changes. Gradually, I realised that I had developed a depth of understanding of the project that I could trust, even while many questions remained unanswered.

I felt a strong sense of ownership over the work, and my coaching sessions with Silje and Ingrid became valuable moments to step back and think alongside others. I often left with renewed confidence, fresh ideas and a clearer direction. Sometimes, they gave me exactly the push I needed: I could explain what I was doing and why, but still needed encouragement to believe in my own judgement. They also helped me untangle my thoughts and turn them into words that other people could follow. My dyslexic brain was particularly grateful for that! I thoroughly enjoyed our conversations and feel fortunate to have had them as my supervisors.

Spending time in the neighbourhood was one of the most rewarding parts of the project. Joining activities, talking with residents and gradually getting to know the people and the place brought depth to the research and a great deal of personal fulfilment. Planting flowers with an older resident and joining line-dancing sessions were certainly not how I had imagined spending my graduation project, but they became some of its most memorable moments. Sharing knowledge, getting my hands dirty and trying to keep up with the dance steps made the work matter to me beyond the goal of graduating.

This was also the first time research became such a substantial part of my design practice. Alongside my enjoyment of making and doing, I learned to slow down, observe more carefully and question my first interpretations. I became more attentive to what I did not yet understand, and more willing to let that uncertainty reshape my direction.

I leave this project with a broader understanding of what I can contribute as a designer, and a clearer sense of when I need the knowledge, support or authority of others. I still enjoy putting ideas into action. I now also appreciate the value of pausing to ask what is happening around them.

The destination may remain unclear, but I have much more confidence in my ability to find a way forward.

Reference list

AlleCijfers.nl. (2026, October 2). Statistieken buurt Noordereiland. Retrieved October 6, 2026, from https://allecijfers.nl/buurt/noordereiland-rotterdam/

Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. Journal of the American Institute of Planners, 35(4), 216–224. https://doi.org/10.1080/01944366908977225

Atkinson, R. (2000). Combating social exclusion in Europe: The new urban policy challenge. Urban Studies, 37(5–6), 1037–1055.

Atkinson, R., & Zimmermann, K. (2018). Area-based initiatives: A facilitator for participatory governance? In H. Heinelt & S. Münch (Eds.), Handbook on participatory governance. Edward Elgar Publishing. . https://doi.org/10.4337/9781785364358.00019

Attree, P., French, B., Milton, B., Povall, S., Whitehead, M., & Popay, J. (2011). The experience of community engagement for individuals: A rapid review of evidence. Health & Social Care in the Community, 19(3), 250–260. https://doi.org/10.1111/j.1365-2524.2010.00976.x

Bannink, D. B. D., & Verhoeven, I. (2016). De nieuwe Omgevingswet: Participatie, ongelijkheid en conflict. Beleid en Maatschappij, 43(3), 68–69.

Bell, K., & Reed, M. (2022). The tree of participation: A new model for inclusive decision-making. Community Development Journal, 57(4), 595–614. https://doi.org/10.1093/cdj/bsab018

Bican, N. B. (2020). A new methodology for analysis of spatial interventions towards sustainability in social housing regeneration: The case of Gyldenrisparken in Copenhagen. METU Journal of the Faculty of Architecture, 37(2), 35–58. https://doi.org/10.4305/metu.jfa.2020.2.2

Bleijenberg, C. E., Aarts, N., & Renes, R. J. (2019). Hoe gesprekken een participatieproces maken of breken: Een vergelijkende casestudie naar de betekenis van gesprekken tussen burgers en overheid voor het verloop van een lokaal participatieproces. Tijdschrift voor Communicatiewetenschap, 47(1), 27–44. https://doi.org/10.5117/2019.047.001.003

Brodie, E., Hughes, T., Jochum, V., Miller, S., Ockenden, N., & Warburton, D. (2011). Pathways through participation: What creates and sustains active citizenship? Summary report. National Council for Voluntary Organisations, Institute for Volunteering Research, & Involve. https://pathwaysthroughparticipation.org.uk/resources/summaryreport/index.html

Burton, P. (2009). Conceptual, theoretical and practical issues in measuring the benefits of public participation. Evaluation, 15(3), 263–284. https://doi.org/10.1177/1356389009105881

Carrick, J., Bell, D., Fitzsimmons, C., Gray, T., & Stewart, G. (2023). Principles and practical criteria for effective participatory environmental planning and decision-making. Journal of Environmental Planning and Management, 66(14), 2854–2877. https://doi.org/10.1080/09640568.2022.2086857

Convergence. (2026, October 22). Rotterdam moet zich wapenen tegen het stijgende water. Maar tegen welke prijs? https://convergence.nl/nl/the-price-of-staying-documentaire-hoogwater-rotterdam/

Dekker, K., & van Kempen, R. (2009). Participation, social cohesion and the challenges in the governance process: An analysis of a post-World War II neighbourhood in the Netherlands. European Planning Studies, 17(1), 109–130. https://doi.org/10.1080/09654310802514011

Fainstein, S. S. (2010). The just city. Cornell University Press.
Fenger, M., & Broekema, B. (2019). From welfare state to participation society: Austerity, ideology or rhetoric? In E. Heins, J. Rees, & C. Needham (Eds.), Social policy review 31: Analysis and debate in social policy (pp. 101–124). Policy Press. https://doi.org/10.1332/policypress/9781447343981.003.0005

Fischer, F. (2009). Discursive planning: Social justice as discourse. In P. Marcuse, J. Connolly, J. Novy, I. Olivo, C. Potter, & J. Steil (Eds.), Searching for the just city (pp. 52–71). Routledge.

Fung, A. (2003). Survey article: Recipes for public spheres: Eight institutional design choices and their consequences. Journal of Political Philosophy, 11(3), 338–367.

Fung, A. (2006). Varieties of participation in complex governance. Public Administration Review, 66, 66–75.https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00667.x
Gemeente Rotterdam. (2023). Rotterdam gaat voor groen: De groenagenda 2023–2026. https://www.rotterdam.nl/groen

Gierveld, H. A. J. (2019). Participatie in en onder de Omgevingswet. Tijdschrift voor Omgevingsrecht, 19(3), 65–68. https://doi.org/10.5553/TO/156850122019019003001

Gemeente Rotterdam. (2023). Rotterdam gaat voor groen: De groenagenda 2023–2026. https://rotterdamsweerwoord.nl/content/uploads/2025/02/De-groenagenda-2023-2026.pdf

Gemeente Rotterdam. (2025). Groene Waterstad 2050: Rotterdam gaat voor groen. https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/b220e24a-f79b-4f1e-a8e7-7b8e906994ba

Healey, P. (1997). Collaborative planning: Shaping places in fragmented societies. Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-1-349-25538-2

Hoppe, R. (2011). Institutional constraints and practical problems in deliberative and participatory policy making. Policy & Politics, 39(2), 163–186.

Ianniello, M., Iacuzzi, S., Fedele, P., & Brusati, L. (2019). Obstacles and solutions on the ladder of citizen participation: A systematic review. Public Management Review, 21(1), 21–46. https://doi.org/10.1080/14719037.2018.1438499

Inch, A. (2015). Ordinary citizens and the political cultures of planning: In search of the subject of a new democratic ethos. Planning Theory, 14(4), 404–424. https://doi.org/10.1177/1473095214536172

Innes, J. E., & Booher, D. E. (2004). Reframing public participation: Strategies for the 21st century. Planning Theory & Practice, 5(4), 419–436. https://doi.org/10.1080/1464935042000293170

Jollymore, A., McFarlane, K., & Harris, L. M. (2018). Whose input counts? Evaluating the process and outcomes of public consultation through the BC Water Act Modernization. Critical Policy Studies, 12(4), 381–405. https://doi.org/10.1080/19460171.2017.1282377

Karic, S. (2024). Citizen participation and acceptance in the context of urban events. An investigation on regional garden shows in Germany. Planning Practice & Research, 39(3), 479–497. https://doi.org/10.1080/02697459.2024.2315392.

Kochanowska, M., Gagliardi, W. R., & Ball, J. (2022). The double diamond model: In pursuit of simplicity and flexibility. In D. Raposo, J. Neves, & J. Silva (Eds.), Perspectives on design II: Research, education and practice (pp. 19–32). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79879-6_2

Lichting. (2023, June 19). Publicatie Weerwoord over klimaatrisico's. Noordereiland.org Rotterdam. https://noordereiland.org/2023/publicatie-weerwoord-over-klimaatrisicos-noordereiland/

Manzo, L. C., & Perkins, D. D. (2006). Finding common ground: The importance of place attachment to community participation and planning. Journal of Planning Literature, 20(4), 335–350. https://doi.org/10.1177/0885412205286160

May, J. (2007). The triangle of engagement: An unusual way of looking at the usual suspects. Public Money & Management, 27(1), 69–75. https://doi.org/10.1111/j.1467-9302.2007.00557.x

Meijer, A. J., Lips, M., & Chen, K. (2019). Open governance: A new paradigm for understanding urban governance in an information age. Frontiers in Sustainable Cities, 1, Article 3. https://doi.org/10.3389/frsc.2019.00003.

Michels, A. (2011). Innovations in democratic governance: How does citizen participation contribute to a better democracy? International Review of Administrative Sciences, 77(2), 275–293. https://doi.org/10.1177/0020852311399851

Nuamah, S. A. (2021). The cost of participating while poor and Black: Toward a theory of collective participatory debt. Perspectives on Politics, 19(4), 1115–1130. https://doi.org/10.1017/S1537592720003576

Osborne, S. P. (Ed.). (2010). The new public governance: Emerging perspectives on the theory and practice of public governance. Routledge.

Parés, M., Bonet-Martí, J., & Martí-Costa, M. (2012). Does participation really matter in urban regeneration policies? Exploring governance networks in Catalonia, Spain. Urban Affairs Review, 48(2), 238–271. https://doi.org/10.1177/1078087411423352

Pateman, C. (1970). Participation and democratic theory. Cambridge University Press.

Quick, K. S., & Bryson, J. M. (2016). Public participation. In C. Ansell & J. Torfing (Eds.), Handbook on theories of governance (pp. 158–169). Edward Elgar Publishing. https://doi.org/10.4337/9781782548508.00022

Reed, M. S., Vella, S., Challies, E., de Vente, J., Frewer, L., Hohenwallner-Ries, D., Huber, T., Neumann, R. K., Oughton, E. A., Sidoli del Ceno, J., & van Delden, H. (2018). A theory of participation: What makes stakeholder and public engagement in environmental management work? Restoration Ecology, 26(S1), S7–S17. https://doi.org/10.1111/rec.12541

Rowe, G., & Frewer, L. J. (2005). A typology of public engagement mechanisms. Science, Technology, & Human Values, 30(2), 251–290. https://doi.org/10.1177/0162243904271724

Savini, F. (2011). The endowment of community participation: Institutional settings in two urban regeneration projects. International Journal of Urban and Regional Research, 35(5), 949–968. https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2010.00997.x

Schwartz, S. H. (2006). Les valeurs de base de la personne: Théorie, mesures et applications [Basic human values: Theory, measurement, and applications]. Revue française de sociologie, 47(4), 929–968. https://doi.org/10.3917/rfs.474.0929.

Schwartz, S. H. (2006). Les valeurs de base de la personne: Théorie, mesures et applications [Basic human values: Theory, measurement, and applications]. Revue française de sociologie, 47(4), 929–968. https://doi.org/10.3917/rfs.474.0929.

Solitare, L. (2005). Prerequisite conditions for meaningful participation in brownfields redevelopment. Journal of Environmental Planning and Management, 48(6), 917–935. https://doi.org/10.1080/09640560500294475

Tan, W. G. Z. (2018). De kunst van het loslaten: Onderzoek naar nieuwe partnerschap tussen overheid, markt en burgers. Ruimte en Wonen, (3), 38–47. https://edepot.wur.nl/513781

Tan, W., Levelt, M., & Stapper, M. (2019). Ladder op, ladder af: 50 jaar participatie. Rooilijn, 52, 160–167.

Teernstra, A. B., & Pinkster, F. M. (2016). Participation in neighbourhood regeneration: Achievements of residents in a Dutch disadvantaged neighbourhood. Urban Research & Practice, 9(1), 56–79. https://doi.org/10.1080/17535069.2015.1045931

Tomasini Giannini, F. (2020). Balancing power: Explorations towards a more decolonial participatory design process [Master's thesis, Delft University of Technology]. TU Delft Repository. https://resolver.tudelft.nl/uuid:1257a00a-3263-47f1-947d-5afcabef3b4d

Tomasini Giannini, F., & Mulder, I. (2022). Towards a power-balanced participatory design process. In Proceedings of the Participatory Design Conference 2022: Volume 2 (pp. 111–117). Association for Computing Machinery. https://doi.org/10.1145/3537797.3537819

van Aanholt, J., Nio, I., de Nijs, K., & van den Hende, H. (2021). Gedegen keuzes: Verder komen bij participatiedilemma's in de Amsterdamse ontwikkelbuurten. Hogeschool van Amsterdam.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2024, September 4). Wat is het Right to Challenge en waar komt het vandaan? https://vng.nl/artikelen/wat-is-het-right-to-challenge-en-waar-komt-het-vandaan

Wampler, B. (2012). Participation, representation, and social justice: Using participatory governance to transform representative democracy. Polity, 44(4), 666–682.

Winograd, T., & Flores, F. (1986). Understanding computers and cognition: A new foundation for design. Ablex Publishing Corporation.

Zimmerman, J., Stolterman, E., & Forlizzi, J. (2010). An analysis and critique of Research through Design: Towards a formalization of a research approach. Proceedings of the 8th ACM Conference on Designing Interactive Systems, 310–319.

Appendix

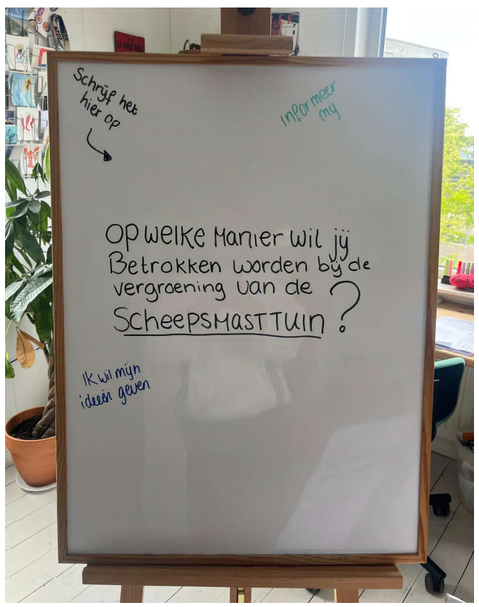
Appendix A: Participation materials 128
Appendix B: Spatial design developments 132
Appendix C: Local newspaper and social media 134
Appendix D: Research diary 135

Appendix A: Participation material

Pop-up:

Flyer: The flyer was folded

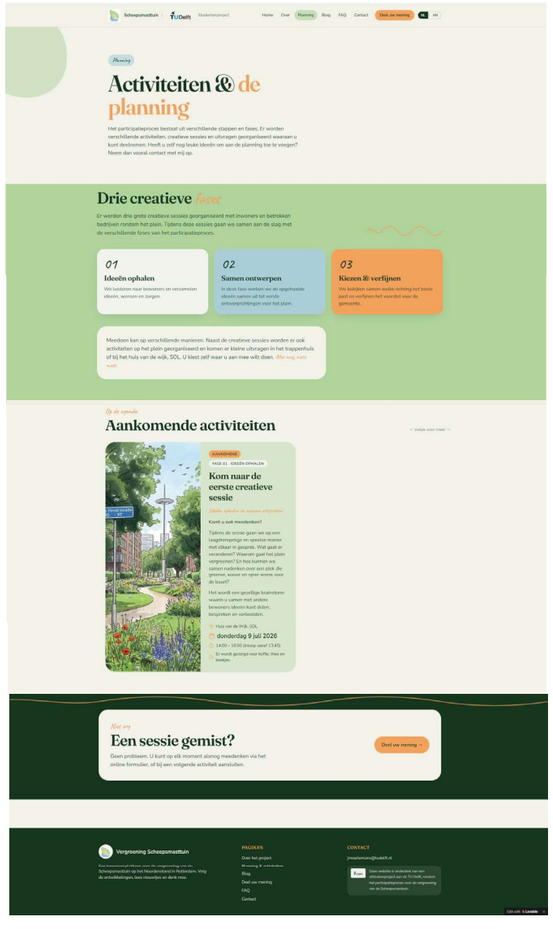
Website:

The first opening page and another example of the subtabs.

The page went offline after the co-creation session

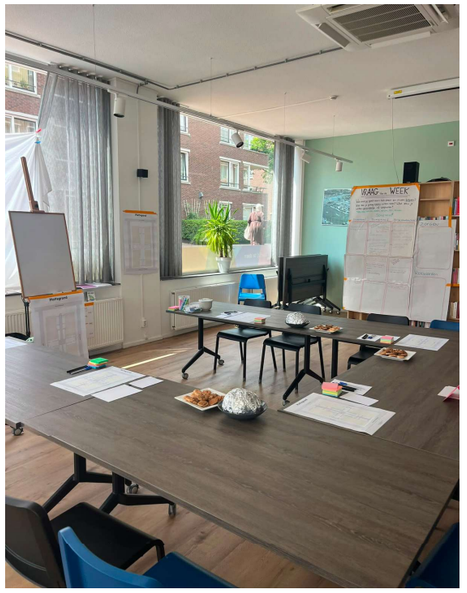
This is a preview link:
https://preview--scheepsmasttuin.lovable.app/

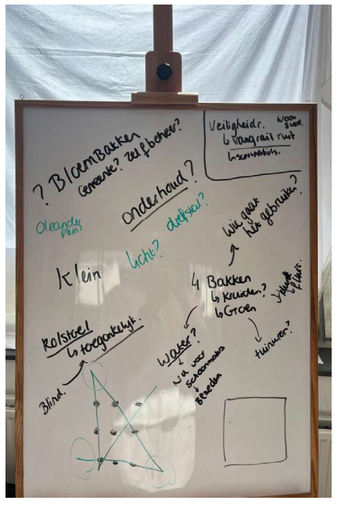

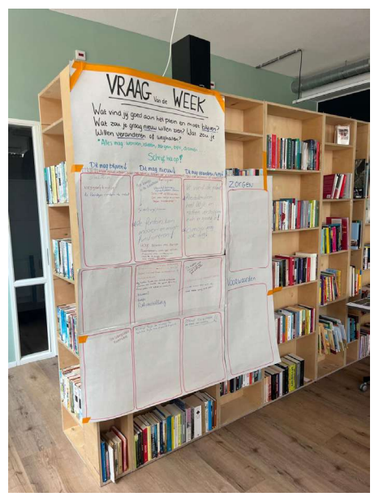

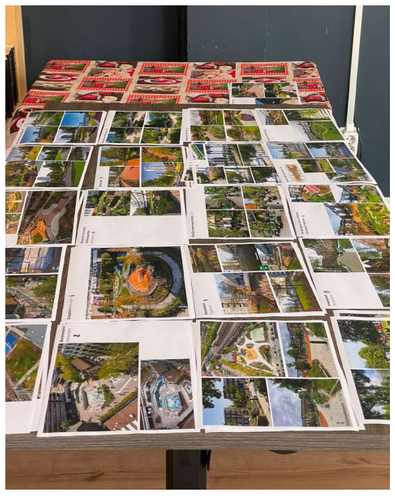
Question of the week and co-creation session

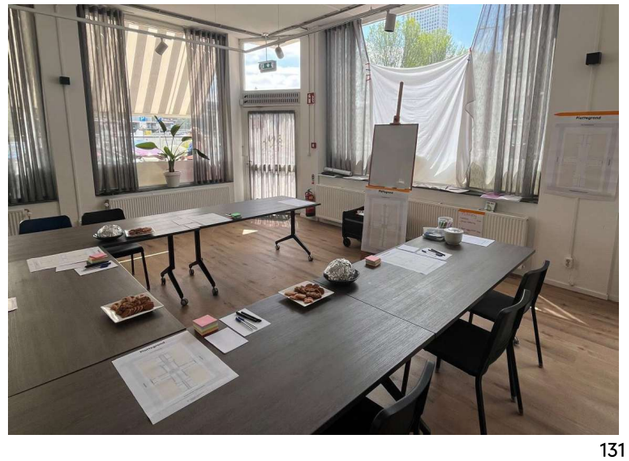

Appendix B: Spatial design developments

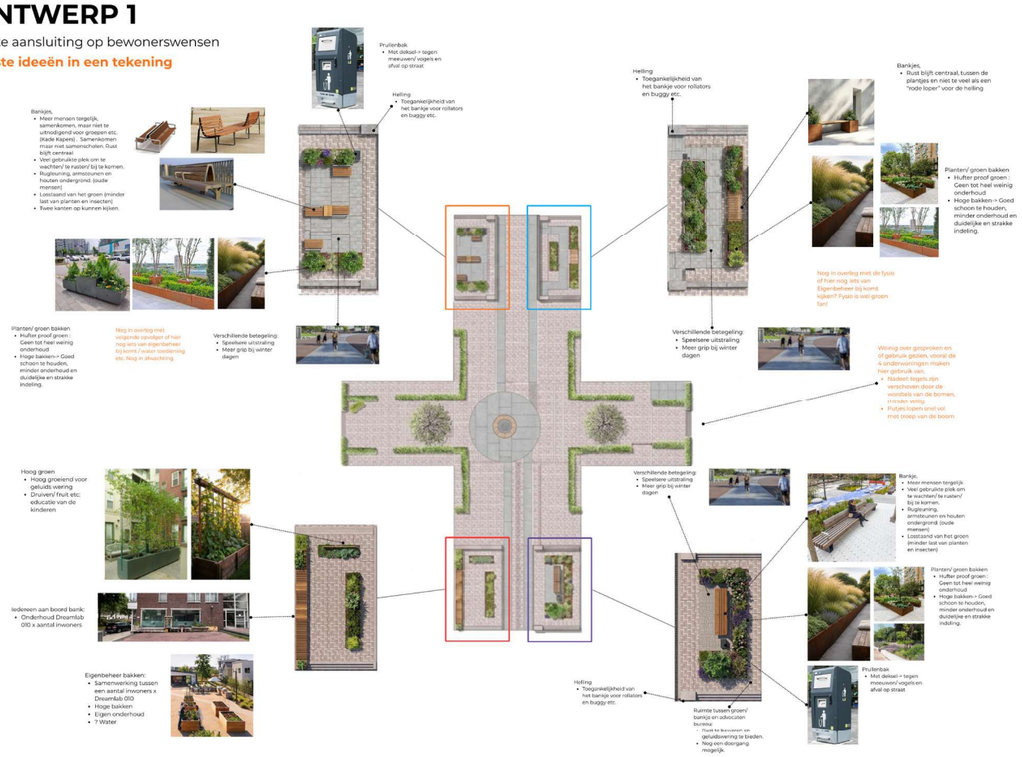
At the time of publication, two spatial design proposals had been developed. A third proposal exploring more extensive greening beyond the existing street layout remained to be developed.

Versie 1

ONTWERP 1

Beste aansluiting op bewonerswensen

Eerste ideeën in een tekening

ONTWERP 1 Al gegenereerde foto's om de sfeer en uitwerking van het ontwerp goed te kunnen laten zien.

ONTWERP 1 Al gegenereerde foto's om de sfeer en uitwerking van het ontwerp goed te kunnen laten zien.

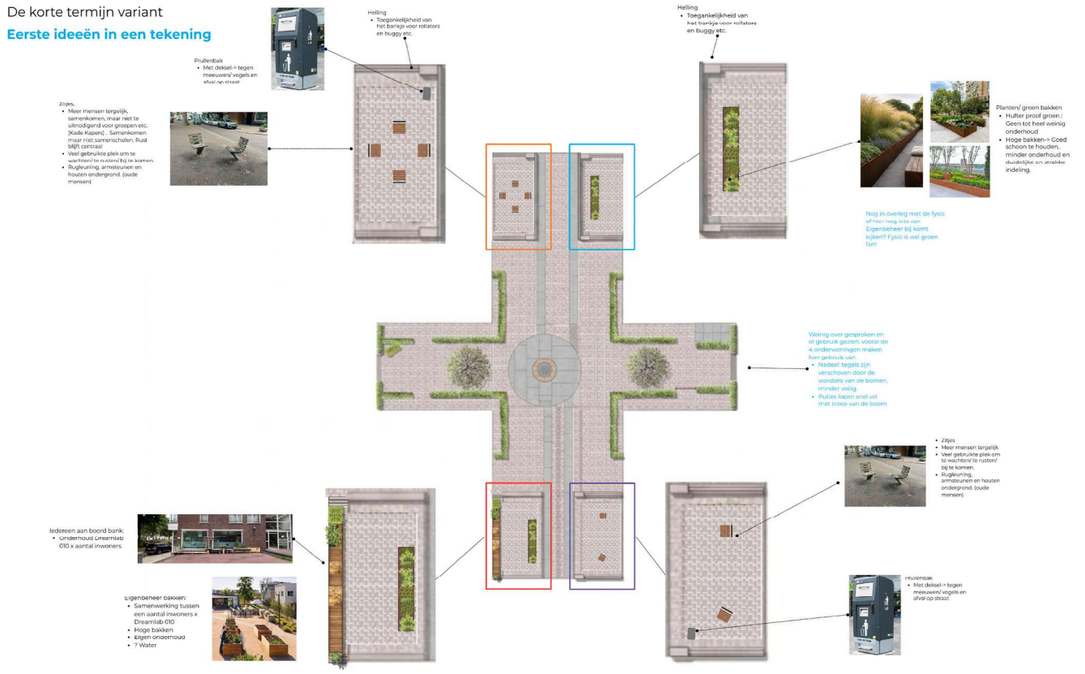

Versie 2

ONTWERP 2

De korte termijn variant

Eerste ideeën in een tekening

ONTWERP 2 Al gegenereerde foto's om de sfeer en uitwerking van het ontwerp goed te kunnen laten zien.

Stoeltjes in Rotterdamse Stijl

Aantal: minimaal 2, maximaal 4

Op deze plek ligt de behoefte vooral bij onstmoeren, samen zitten en verstijven. Bewoners geven aan hier graag met anderen samen te komen, een praatje te maken en wat langer buiten te kunnen zitten.
Tegelijkertijd blijft ook hier de mogelijkheid om even te rusten belangrijk, met name voor oudere bewoners. De zitplekken ondersteunen daarom zowel sociale ontmoeting als kortdurend rusten.
Omdat deze locatie nadrukkelijker als ontmoetingsplek wordt gebruikt, is hier bewust gekozen voor een groter aantal stoeltjes. Door meerdere zitplekken bij elkaar te plaatsen ontstaat ruimte om samen te zitten en te praten, terwijl bewoners ook individueel gebruik kunnen maken van de plek om even bij te komen of buiten te verblijven.

Nog in overleg met de fysio praktijk of zij geinteresseerd zijn in een eigenbeheer planten bak. Er zijn inwoners die hierbij een samenwerking willen.

Dilemma is nog wel hoe deze bak voorzien kan worden van water.

Zo niet, dan geheel leeg stuk straat.

ONTWERP 2 Al gegenereerde foto's om de sfeer en uitwerking van het ontwerp goed te kunnen laten zien.

Eigenbeheer-tuinierbak

Vanuit meerdere bewoners is de wens naar voren gekomen om op het plein ruimte te creëren voor plantenbakken in eigen beheer. Deze bakken geven bewoners de mogelijkheid om zelf actief bij te dragen aan het groen en het onderhoud van de plek.

In samenwerking met DreamLab 010 kan de plantenbak daarnaast een educatieve functie krijgen. Een bewoner gaf aan kinderen graag te willen betrekken bij het tuinieren en hen meer te leren over planten en onderhoud. Zo kan de bak gezamenlijk worden verzorgd en tegelijkertijd bijdragen aan ontmoeting en kennisoverdracht tussen verschillende generaties.

Een belangrijk aandachtspunt is de watervoorziening. Op dit moment wordt nog onderzocht of DreamLab 010 hierin een rol kan spelen of dat hiervoor een andere oplossing nodig is.

ONTWERP 2 Al gegenereerde foto's om de sfeer en uitwerking van het ontwerp goed te kunnen laten zien.

Stoeltjes in Rotterdamse Stijl

Aantal: minimaal 1, maximaal 2

Op deze plek ligt de behoefte vooral bij kortdurend zitten en rusten. Met name oudere bewoners geven aan dat een zitmogelijkheid hier prettig zou zijn om even bij te komen na het oversteken vanaf SOL of de Prins Hendrikkade.
Daarnaast wordt aan deze zijde van de straat regelmatig gewacht op taxi's of ander vervoer. Een klein aantal zitplekken ondersteunt daarom ook het wachten op vervoer en biedt bewoners de mogelijkheid om dicht bij huis even buiten te zitten en van de frisse lucht te genieten.
Omdat de functie hier voornamelijk bestaat uit rusten, wachten en kort verblijven, is bewust gekozen voor slechts één à twee stoeltjes. Een grotere hoeveelheid zitplaatsen is op deze locatie niet nodig en zou minder aansluiten bij het rustige karakter van het gebruik.

Appendix C: Local newspaper and social media

Instagram and facebook the same post

NOORDEREILAND

HOME AGENDA WIJKRAAD NOORDEREILAND SOCIAL MEDIA BERICHTEN CONTACT

2026

9 juli 2026: Scheepsmasttuin

Noordereiland Nieuws > 9 juli 2026: Scheepsmasttuin

Van stenig plein naar groene tuin

De Scheepsmasttuin op het Noordereiland gaat vergroenen. Het stenige plein tussen de Leliestraat, Anjerstraat, het Burgemeester Hoffmanplein en de Prins Hendrikkade verandert de komende tijd stap voor stap in een groenere, koelere en prettigere plek voor de buurt.

De gemeente Rotterdam heeft Iedereen aan Boord gevraagd om samen met bewoners te onderzoeken hoe deze plek beter ingericht kan worden. **Jade Oerlemans**, afstudeerstudent aan de TU Delft, begeleidt dit participatieproces. Zij gaat de komende maanden met bewoners en betrokkenen in gesprek over wensen, ideeën en ervaringen rondom het plein.

Wat mist er nu? Waar is behoefte aan? Moet er meer schaduw komen, meer ruimte om te zitten, meer groen, meer ontmoeting of juist iets heel anders? Alle ideeën helpen om tot een ontwerp te komen dat past bij het plein én bij de mensen die eromheen wonen en werken. Het doel is om gezamenlijk een nieuw ontwerpvoorstel te maken en dit aan de gemeente te presenteren. De gemeente kijkt vervolgens wat haalbaar en mogelijk is om uit te voeren.

Bewoners kunnen meedenken via de website, door een reactie achter te laten of door mee te doen aan de brainstormsessies.

Doe mee op 9 juli

Eerst creatieve sessie: donderdag 9 juli,
14:00 – 16:00 uur
Locatie: Huis van de Wijk SOL, Prins Hendrikkade 89 Rotterdam
Meer informatie: https://scheepsmasttuin.lovable.app/

Vragen of ideeën, mail dan: jmoerlemans@tudelft.nl
Dringend? Stuur een kort berichtje naar: 06 – 237 45 141

Het kruis tussen de Leliestraat, Anjerstraat, het Burgemeester Hoffmanplein en de Prins Hendrikkade.

Plattegrond

Kom naar de eerste creatieve sessie!

Op donderdag 9 juli organiseren we de allereerste creatieve sessie over de toekomst van de Scheepsmasttuin.
Tijdens deze sessie gaan we op een speelse manier in gesprek over de toekomst van de Scheepsmasttuin. Waarom gaat het plein veranderen en hoe kunnen we dit samen aanpakken?

U hoeft geen ontwerpkennis te hebben. Uw ervaring met het plein is genoeg. Ook hoeft u zichzelf niet creatief te vinden. Uw ervaring, mening, verbeelding of energie is al meer dan genoeg!

Er wordt gezorgd voor koffie, thee en koekjes!

Bron: Jade Oerlemans

IEDEREEN AAN BOORD

Wat mist er nu? Waar is behoefte aan? Moet er meer schaduw komen, meer ruimte om te zitten, meer groen, meer ontmoeting of juist iets heel anders? Alle ideeën helpen om tot een ontwerp te komen dat past bij het plein én bij de mensen die eromheen wonen en werken. Het doel is om gezamenlijk een nieuw ontwerpvoorstel te maken en dit aan de gemeente te presenteren. De gemeente kijkt vervolgens wat haalbaar en mogelijk is om uit te voeren.

Bewoners kunnen meedenken via de website, door een reactie achter te laten of door mee te doen aan de brainstormsessies. De eerstvolgende creatieve sessie is op donderdag 9 Juli, 14:00-16:00, in het Huis van de Wijk, Prins Hendrikkade 89.
Kom je even meepraten?

Kijk vooral ook even op de website:
https://scheepsmasttuin.lovable.app/

Eiland krant

Appendix D: Research Diary

Reading guide and interpretive context

Purpose and perspective

This appendix presents field notes, reflections and visual material from the Research through Design process in the Scheepsmasttuin and its wider context. The diary documents how the designer-researcher understood encounters and developed questions and interpretations over time. It is a working research record, rather than a complete or independently verified account of events.

The diary entries have been retained in their working form and have not been retrospectively revised or edited for language and consistency. They may therefore contain spelling and grammatical errors, informal wording, abbreviations and incomplete sentences. They reflect the researcher's understanding at the time of writing, which may differ from the interpretations developed later in the thesis.

Observations, interpretations and reported experiences

The entries combine direct observations, accounts shared by others, personal impressions and emerging assumptions. Even descriptive notes involve selection and interpretation. Statements about people's feelings, intentions or motivations reflect the researcher's understanding and should not be read as established facts about those individuals. Reported experiences and allegations should not be treated as independently confirmed events or as representing the views of an entire neighbourhood or organisation. Early impressions may have been reconsidered during the research; the diary should therefore be read alongside the analysis and limitations in the thesis.

Conversations and quotations

Informal conversations were not audio-recorded. Unless identified as written contributions, statements presented as quotations are reconstructions based on the researcher's notes and ecollection, rather than verbatim transcripts. They convey the researcher's understanding of what was expressed and should not be assumed to have been verified or endorsed by the people concerned.

Illustrations and photographs

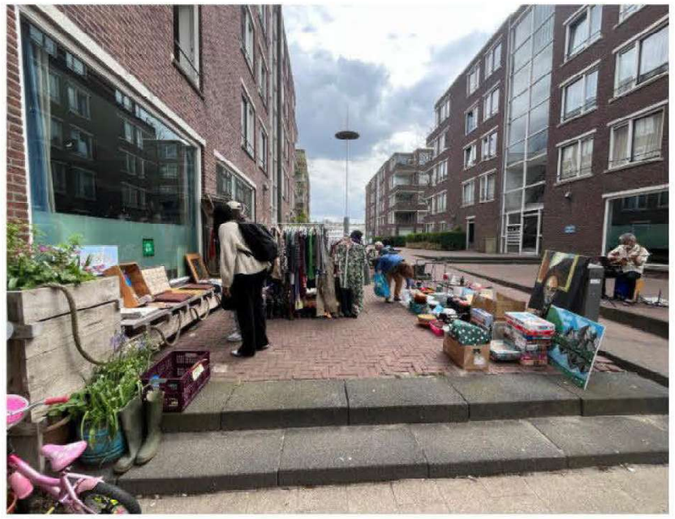
The drawn scene illustrations are interpretive visualisations created to communicate situations and interactions. The depicted people are fictional representations: their faces, appearance, clothing end other visual characteristics are not intended to resemble, identify or portray the actual people encountered. These illustrations are not evidence of what an individual looked like or precisely how an encounter unfolded. Photographs and screenshots are documentary material and are distinct from these illustrations.

Stuurhut opruiming

Date: 17 april 2026

Descriptive notes:

- Alle spullen van de ruilwinkel moeten weg, [redacted] Ik met alle matrozen spullen buiten zetten, heel veel mensen kwamen om spullen mee te nemen. [redacted] ging muziek maken en de fietsenmaker die kwam gratis fietsen repareren. Dit was in samenwerking met de milieu straat die nu ook maandelijks langs komt op het eiland. Ik meost vooral met [redacted] kleding ophangen, leuk met mensen praten.
- Iedereen kwam langs om een kletstje te maken, en iedereen was gestreurd dat ze ermee stoppen
- Liefde voor natuur, duurzaamheid, gezelschap, het goede doen. Energie van het eiland milieu groen en blauw rood en geel staat centraal. Milie reseilliance maar ook echt sociale redzaamheid. Voor elkaar klaarstaan en mee doen. Ze maakte het mogelijk om mee te gaan, mee te doen en laagdrempelig te participeren.
- Ook mensen die alles gratis mee willen nemen. en profeit wilde halen uit de stuurhut en minder zelf bijdragen.

Interpretive notes:

- Ik dacht toen dat dit een mega bijzondere plek was waar iedereen positief en groen lovers waren. Later blijft de energie niet altijd positief te zijn.

Context notes:

- *Welke sociale dynamiek spelen?*

Iedereen is welkom en iedereen wordt ook bij nam begroet. De matrozen weten precies wie wie is en de matrozen hebben een duidelijke overal aan.

Ik vroeg me alleen maar af, dit is toch een perfecte locatie voor organisaties, gemeentes en universiteiten om samenwerkingen te hebben. Dit hadden ze ook. Maar hoe kan het dan falliet gaan, wrm financierd niemand dit?

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ik deed mee als matroos, sinds die dag ben ik ook een matroos. Erg leuk. Ik mocht ook zo'n pak mee

- was ik facilitator, onderzoeker, ontwerper, luisteraar?

Luisteraar en observer

Weekly cleanup + diertjes tellen [redacted]

Date: 22 mei 2026

Descriptive notes:

- Dit was met [redacted]
- Wrm doe ik dit: kijken welke initiatieven lopen, wie doen dat, Wrm etc wie zijn deze mensen.
- Een groep verzameld elke vrijdag ochtend om het eiland schoon te prikken. Afval te verzamelen zodat het niet in het water beland.
- [redacted] gingen prikken met de basisschool. Kinderen leren zo dat afval zichzelf niet opruimt, hoeveel je eigenlijk vind en dat het ook erg leuk kan zijn om het op te ruimen.
- [redacted] belangrijk figuur op het eiland. Heeft de hele beweging van het schip, beweging varen kunstw3rken etc bedacht.
- Neemt nu voor veel evenementen de locatie over, waar eigenlijk de stuurhut voor gebruikt zou worden. Rol wordt dus wel verder opgepakt.

Interpretive notes:

- De groep komt samen om ook gezellig te kletsen en over de wereld te praten. Ze zijn een hechte en verwelkomende groep

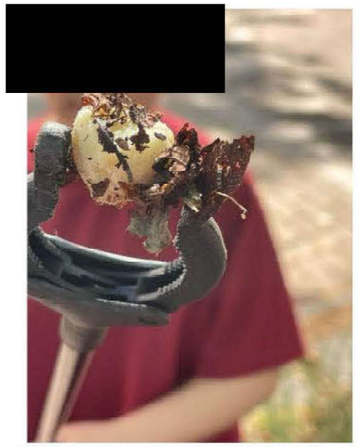
Context notes:

- Opvallend : is deze groep een groep usual suspects? Beïnvloeden zij de mogelijkheden/ de wil voor initiatief nemen van anderen? Wat weerhoud anderen van meedoen met het prikken? Kunnen andere makkelijk mee doen? Wat is de positie van ellen. Helpt het of weerhoud het juist dat zij zo'n trekker is in dit soort initiatieven?

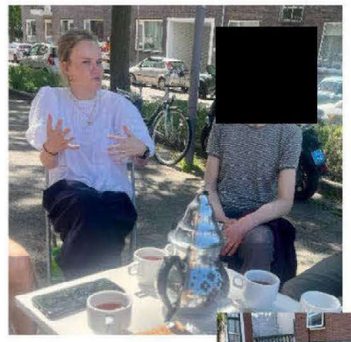
Reflexive notes:

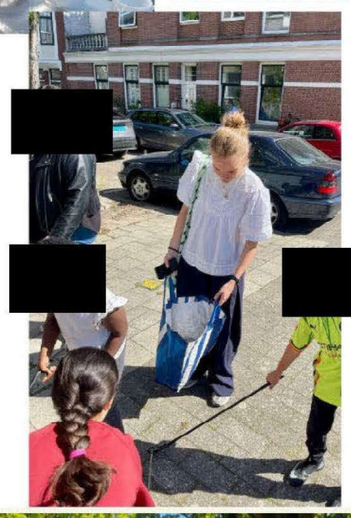
- *Wat was mijn rol?*

Ik participeerde mee in wat er al bestaat.

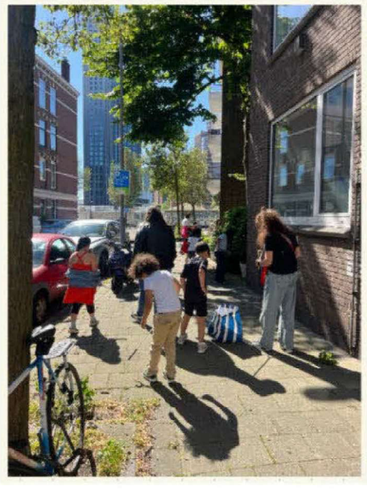

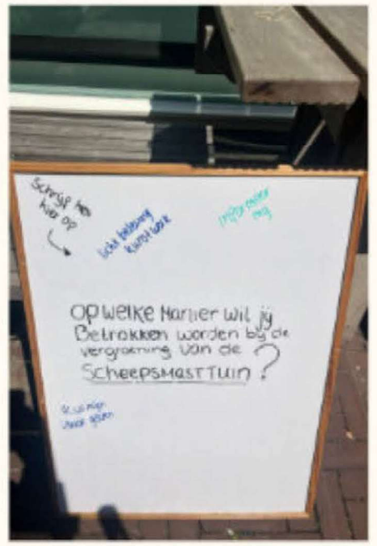
De eerste kennismakings pop-up event

Date: 22 mei 2026

Descriptive notes:

- Ik wilde iets doen om mezelf te introduceren in de buurt, met mij te kunnen praten, laagdrempelig, leuk en voor mezelf om goed te kijken Ik had een pop-up event met eten en drinken en wat povotypes. Een poster met pos-its en de plattegrond met het plein met een tirggerende vraag erop. En de vraag hoe wil jij meedoen met de nieuwe scheepsmasttuin. Denken, ontwerpen, kiezen etc.
- Met 11 mensen gepraat
-
-
-
-
-

- Gesprek met [redacted] Geen gemeente en groen lover. Onderhoud is slecht, veel onkruid en heeft zoiets de gemeente beloofd veel maar realiseerd weinig. Hoeft er niet echt bij betrokken te worden.
- [redacted] Die laat weten wel mee te willen kiezen maar niet mee te ontwerpen. Zegt dat er veel mensen met sterke meningen zijn op het plein en dat het nog wel een uitdaging wordt. Ze is enthausiast en vind het leuk dat er wat neiuwe verandering komt. Ik mag [redacted] gebruiken om het pand in te komen
- Ilonka: Kwam met haar hondje en was heel enthausiast over het groen, ze wilt wel wat gras met een hekje eromheen en wat fleurige bloemen
- [redacted] Nummers uitgewisseld, hij vind het wel erg leuk om mee te ontwerpen denken en heeft ook al groene ideeËn.

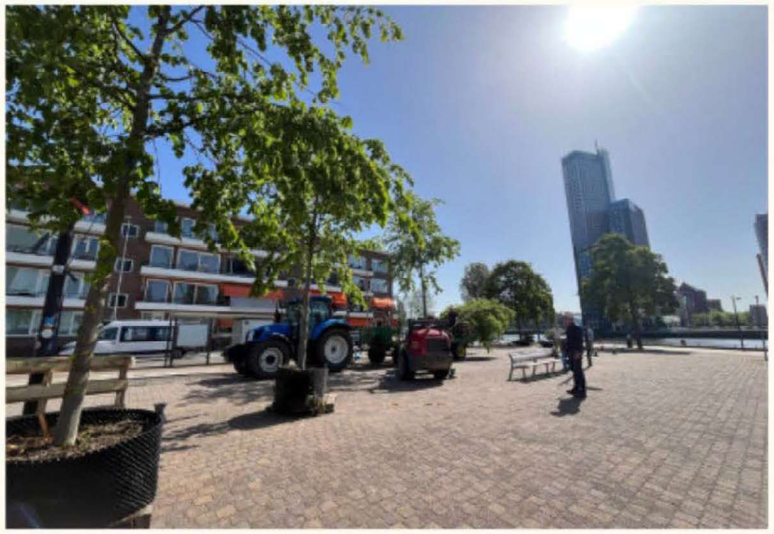
- Croatische man: woont niet op het eiland maar was nu evenop bezoek. Hij was mega enthausiast hoe ik dit aanpakte en verbinde me met zijn huiseigenaar die architect is en op het eiland woont.
- man met cowboy hoed en Meid van verder op het eiland: gaven beide aan dat dit meer een onderdeel is voor echte directe omwonende.

Bos op poten (Noordereiland)
Date: 26 April 2026

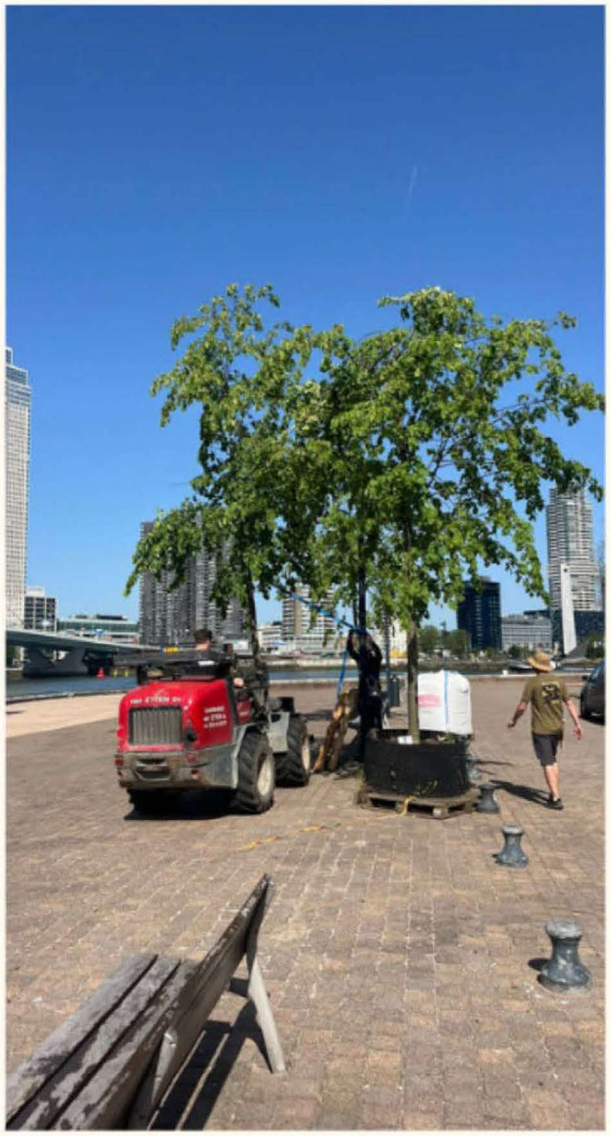
Descriptive notes:

[redacted] project leider gemeente en [redacted] wijknetwerker

- Wrm doe ik dit: langsgaan om te kijken wat het participatie proces van [redacted] is geweest voor het planten van de bomen, wat verwacht h8j hierna, wat is z'n plan etc.
- Ik ging langs. Bomen werden geplant, ik ging kletsen met hem en heather.
- Het blijkt zo te zijn dat hij eig nog niks van participatie heeft gedaan. Hij heeft de bomen geregeld, zet ze neer en gast in afwachting wat de redactie van mensen is. Willen ze deze natuur, zien ze de voordelen, etc.
- Hij heeft nog geen strak plan om participatie te regelen, ook nadat de bomen weg zijn niet. Mogen nu drie maanden blijven volgensmij.
- Voor mij een proces om af te kijken als je gewoon wat doet, of het een trigger geeft om ere te participeren. Of wekt het negatieve gevoelens bij inwoners.
- De gemeente pakt dit zo aan omdat er weinig mankracht en geld was. [redacted] heeft geld bij elkaar verzameld om de bomen tijdelijk daar te kunnen plaatsen. Gevalletje, zonder inwoners gedoe gaat het sneller. Maar werkt dit ook?

Interpretive notes:

- hij ziet participatie dus niet als iets in een begin fase. Gewoon iets neerzetten en wachten op reacties.
- Groen agenda staat hoger dan gedegen projecten/ participatie?

Context notes:

- Ik vraag me af hoe iedereen hierop gaat reageren? Zal dit juist positieve of negatieve gevoelens opwekken.

He tis eigenlijk gewoon participatie probing.

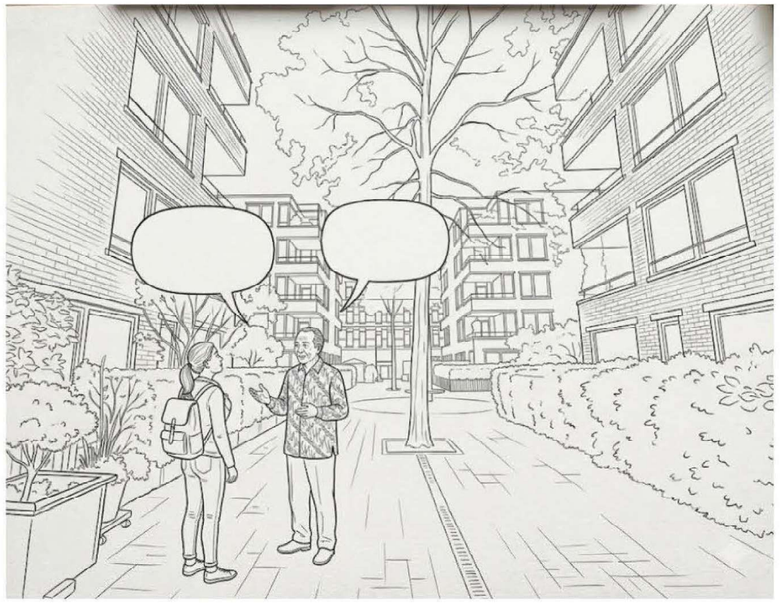
Reflexive notes:

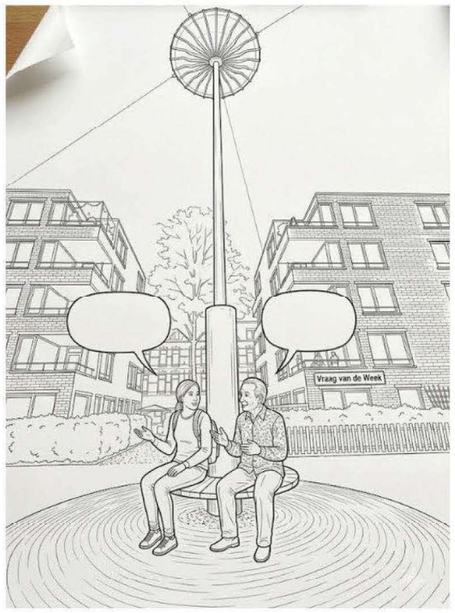
- *Wat was mijn rol?*

Ik observeerder en onderzocht.

Straat gesprek: [redacted]en man van het hoekje

Date: 26 April 2026

Descriptive notes:

- Gesprek met de man op de hoek van het plein.
- Hij vertelde dat hij de heggen van de huizen onderhoud, hij vaak gevraagd wordt naar zijn planten bakken en bloemen etc. Dat de vrouw die boven hem woont, graag wilt dat die klimpop plant door groeit naar haar balkon.
- Dat er bij hem was ingesbroken laatst end at hij nu goed let op het licht en een soort sensor erop heeft geplaatst.
- hij heeft eigen losse natuurbakken staan, hij vond het plein niet groen genoeg du sheeft zelf wat bedacht.
- Zijn tuin staat bom vol met groene dingen en planten.
- Hij wil wel graag tuinieren op het plein en meer groen hebben.
- Hij onderhoud het bankje van het kunstwerk met lak en vind het belangrijk dat het plein schoon blijft en tegels ook goed recht netjes blijven voor veilgiheid van de mensen en het plein.
- [redacted]is een persimist en wilt niks met groen, de gemeente of actie etc.
- [redacted]praat over kansloos van gemeente, slecht onderhoud en dat hij gif gooit in de kruin van de boom naast zijn huis, omdat hij wilt dat de boom dood gaat. niet echt gif, maar azijn.

Interpretive notes:

- Man op het hoekje, wilt wel graag mee doen en meedenken met het plein. Hij is uiteindelijk niet komen opdagen bij de co-creatie.

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Wens: MEer groen en goede onderhoud, Zorgen: Slecht onderhouden plein. Motivatie: wilt zelf ook wel mee doen!

- *Welke sociale dynamiek spelen?*

Alle onderburen onderhouden het plein zo slecht, dat hij de heggen van de buren maar onderhoudt. Zelf hef thij enorm veel groen en wilt dit dus ook graag.

- *Welke spanningen zie ik tussen gemeente, bewoners, stichitng of stakeholders*

Hij benoemde dat [redacted] echt geen zak doet aan zn tuin

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Veiligheid is belangrijk

Process notes:

- Wat betekent dit voor participatie momenten?
- Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.

Goed gesprek met hem maakt hem al heel wel willend om mee te denekn en mee t doen.

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Het was vooral een dialoog en gezellig gesprek, dan dat ike cht onderzoeker was. Al wist hij wel dat ik vna de universiteit ben.

- was ik facilitator, onderzoeker, ontwerper, luisteraar?

Luisteraar met een beetje de pisitie van een ontwerper. Hij ging wel in gesprek alsof hij mij alle ins en outs moest vertellen

Quotes:

- "j moet die struiken een beetje netjes houden, anders komen er zeker ratten in. Daarom doe ik het maar af en toe bij de buren want anders gebeurd het niet"
- [redacted], is een oude taart, die doet niks meer aan zijn tuin"

Hitteplein

Date: 29 April 2026

Descriptive notes:

- Ik doe mee omdat [redacted]en belangrijke speler is op het noordereiland en het fijn is om haar aan mijn kant te hebben. Ook ben ik benieuwd hoe je gemakkelijk mensen kan laten participeren en is het goed om mijn gezicht in de wijk meer te laten zien
- [redacted]2 studenten projecten van minor reseilliant delta. Wrm doe ik dit: ik kan een beetje meekijken wat mensen trekt bij eeen enquête. Wat waardes en drijfveren zijn van mensen rondom natuur en hitte.
- Praten met inwoners over hoe ze dealen met hitte, hoe ze omgaan met natuur en dit zien als een mogelijke oplossing. Leuk, zelf niet mega veel aan gehad. Wel energie gestoken in verbinders[redacted]die veel zeggenschap en energie heeft voor het eiland en vergroenings ideeen etc.
- veel doen meer omdat je plantje kon krijgen. Meer mensen willen praten dan ik had gedacht.

Interpretive notes:

- Er is veel betrokkenheid omdat mensen[redacted]kennen. Mensen willen plantjes en de rest beoit eigenlijk niet.
- Dingen die vanuit de gemeente komen worden niet echt gewenst, mensen haken dan sneller af

Context notes:

- Het was wel een plek waar je snel ook doorgaat, dus niet perfect voor samenkomen of echte ontwrp vragen etc.

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ik observeerder en onderzocht voor mijn eigen project.
Maar hielp mee met mensen aanspreken, klaar zetten etc.

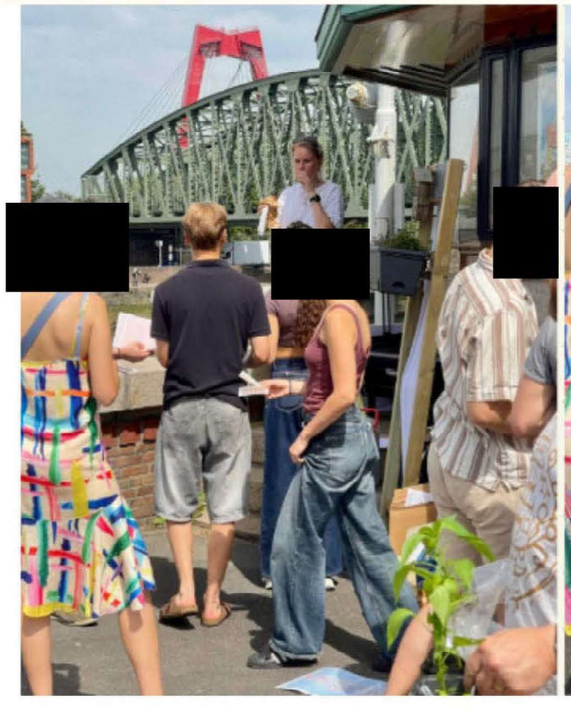

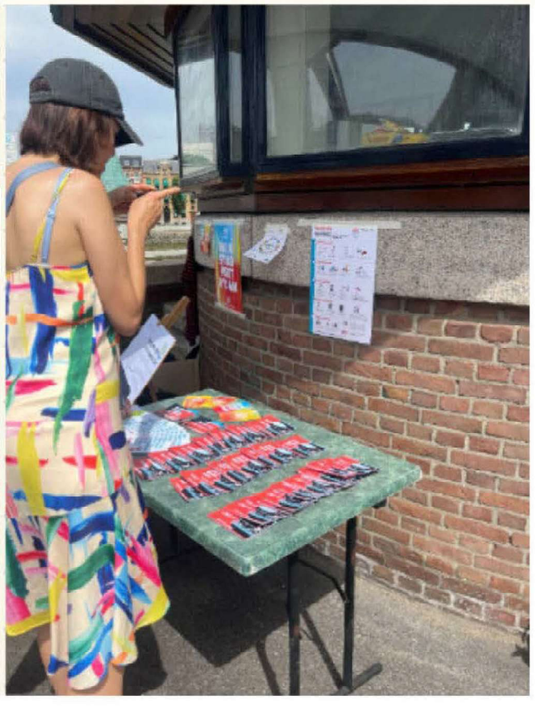

Zweten is weten: Hittelab
Date: 2 juni 2026

Descriptive notes:

- mensen van weerwoord, organisaties voor hitteplan, beleidswereld en universitaire mensen
- Wrm doe ik dit: ik ging hierheen om te kijken wat de gemeente doet aan hitte, wat is de rol van inwoners in deze context en wat is de rol van natuur hierbij. Context begrijpen.
- Meerdere rondes. Ronde 1 was een presentatie gevolgd met een gesprek. Presentatie over omgang met natuur in steden, een drijvend dorp en belang van vergroenings in gemeentelijke context als andere onderwerpen als woningen urgenter voelt.
- Ervaarde eigenlijk dat er meer living labs nodig zijn. Meer van elkaar leren en de juiste mensen om tafel krijgen. Feiten en onderzoek helpen relevantie te reeëren maar er moet ook anders georganiseerd worden.
- Quick fixes van woningen gaan het land niet redden en ook hitte niet tegen. Hetgene wat nieuw wordt gebouwd moet gedegen en goed zijn om op lange termijn niet een nieuw probleem te worden.
- Sol ondertekende hitteplan, maar is schijn, want in realiteit helpen zij inwoners niet als het heel warm is. Ze hebben airco en gaan gewoon dicht.
- Hittekaart is handig om natuur relevant te maken.
- Andere ontwerpen die milieu vriendelijk zijn. Baksteen van keramiek, planten bakken met eigen water opslag. Minor ontwerp nog iets.

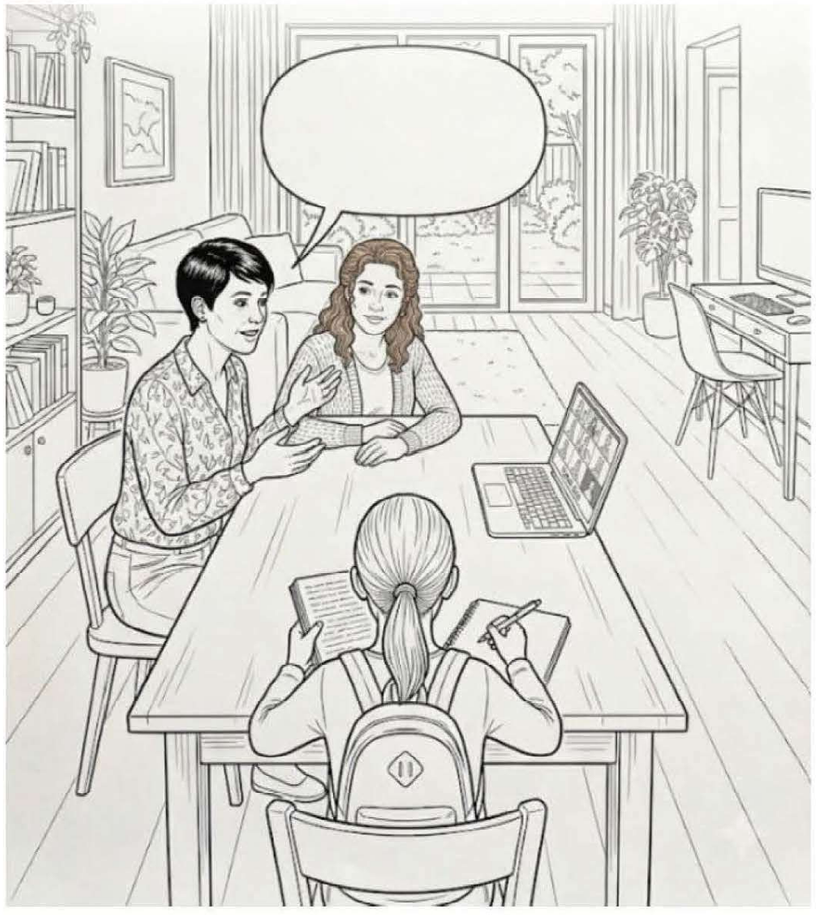

Interpretive notes:

Opvallend : Rotterdam is innovatief en stoppen klimaat verandering en problemen niet in de doofpot, wel vraag ik me af wat Wrm er bij dit evenement geen inwoners waren? Wrm alleen beleid?

Project meeting
Date: 4 juni 2026

Descriptive notes:

- [redacted] wilde pas weer contact nu [redacted] de urgentie van mijn project heeft aangekaart. Nu gaan we met z'n drieën zitten
- ik overhoorde het gesprek die [redacted] hadden voor mij. Met de gemeente over alle initiatieven die ze nog hebben lopen, ondanks dat hun bedrijf failliet is. Ze kregen opeens abrupt geen funding meer voor een drie evenementen plan van het hitteplan. Nu eentje gehad en verplicht moeten stoppen. Ze hadden het over vrijwilligers werk, maar [redacted] zijn professionals en vonden het absurd dat de gemeente dit voorstelde als iets wat een inwoner ook zo kan overnemen. Ellen vind het ook lastig dat de gemeente niet haar stichting verder heeft willen ondersteunen, want ze is een sleutelfiguur in de wijk. Ze was een bruggenbouwer tussen systeem en leefwereld en de stichting was een plek dat als een soort living lab werd gebruikt en enorm veel profeet gaf voor de gemeente en inwoners. Pijn dat er wel veel wordt verwacht van haar, terwijl ze zelf amper zekerheid heeft over haar inkomen en voortgang.
- Hier werd hun kennis en kunnen bevraagd, ze werden aan de kant geschoven op financieel niveau en onzeker over toekomstige plannen en inkomen. Resultaat, gefrustreerd, moe, weinig voor de gemeente nog willen doen.

Interpretive notes:

Gemeentelijke ambtenaren doen zich soms naïef voor naar belangrijke figuren in wijken. Ze verwachten dat bepaalde aanvragen, initiatieven en ideeën zomaar worden opgepakt door inwoners. In werkelijkheid zijn er veel meer uitdagingen die inwoners hebben om überhaupt de ideeen te willen aanpakken. Laat staan onderhouden en voortzetten. Is dit naïviteit? Bewuste onnozelheid?

Als de gemeente dit soort gesprekken vaak heeft en enorme initiatief nemers voor lief nemen, vraag ik me af of zij niet ondergaan in de energie en tijd die ze geven. Hoe kan je die initiatiefnemers meer waarde geven in zo'n proces

Interview/ kennismaking [redacted]

Date: 9 juni 2026

Descriptive notes:

- [redacted] -> adviseur klimaatadaptatie en wijkgericht werken. Wijkaanpak ontwikkeling van mijn wijk/ plein.
- Wrm doe ik dit: Ik hoopte te begrijpen wat alle condities zijn, verwachtingen voor de ontwerpen. Om alvast haar een beetje warm te krijgen voor mijn plannen en het ontwerp sneller te laten goedkeuren
- Het blijkt dat zij eigenlijk helemaal niet echt zeggenschap heeft. Vergroenings/ wijk projecten moeten worden aangevraagd/ gepresenteerd bij het kendoe overleg. Niet bij haar. Zij is eigenlijk hoger gemeentelijk orgaan voor als er financiering moet komen voor vergroenings of wijkaanpak gerichte projecten. Meer niet

Interpretive notes:

- Opvallend / interessant: er zijn enorm veel verschillende groepen, mensen en lagen binnen de gemeente. Ze spreken elkaar amper. Terwijl ze soms best wel vergelijkbare projecten uitvoeren. Het bos op posten is namelijk ook weer een project die zowel los van het kendoe overleg is als los van de wijkaanpak.
- Als ik het al enorm moeilijk vind om mezelf te navigeren in het gemeentelijke/ ambtelijke veld. Hoe wordt dit verwacht van inwoners? Hoe moeten zij weten dat ze dingen op een specifieke manier moeten aanpakken. Wanneer gelde welke regels en routes. Wrm wordt het zo moeilijk gemaakt?

Vragen?

hoe kan ik de beslissing nemers van mijn plein, vroeg betrekken als zij eigenlijk niet met mij in contact willen komen?

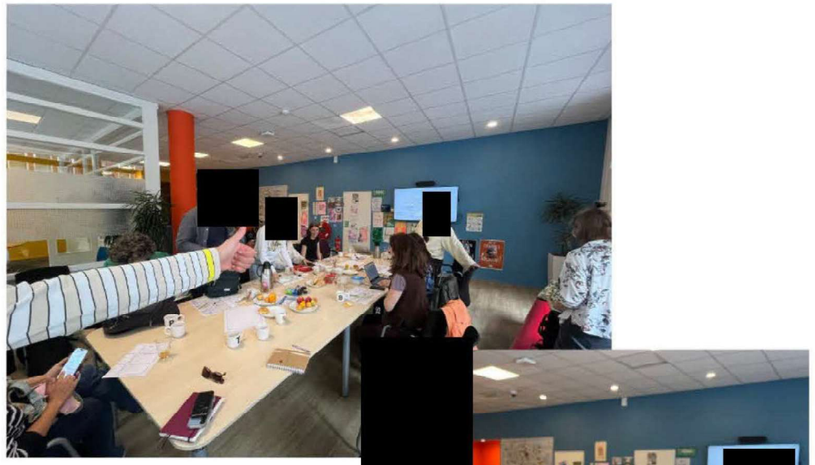
Verassingen: grappig dat ik als student niet serieus wordt genomen. Wel in dit gesprek maar niet bij het kendoe overleg. Patrick, houda.

Kwartaal sessie wijk coordinatoren weerwoord
Date: 12 juni 2026

Descriptive notes:

- Kwartal sessie, wijkcoordinatoren van de wijkaanpak
- Aanwezige: wijkcoordinatoren van Rotterdam: 19 mensen. [redacted] en aantal gemeentelijke ambtenaren.
- Wrm doe ik dit: benieuwd hoe zo'n sessie gaat. Waar lopen ze tegenaan. Wat werkt. Hoe helpen ze elkaar etc.

- Uitleg gekregen over inclusieve vergroenings/ vernieuwings projecten. Hoe maakt je ze inclusief voor Emden met rolstoel, blind. Afweging van groen VS inclusieve straat projecten.
- Mega vette presentatie over waarde verbreden in het systeem. Hoe breng je als wijkcoordinatoren het juiste gesprek op, bij mensen met verschillende agenda's. Mapping om relevantie te krijgen.
- Mobiliteit zichtbaar maken, rust plekken, recreatie plekken in kaart brengen. Parkeer plaatsen, fietsplekken etc. Daarin de tegenstellingen aangeven en zo met feitelijke context de ruimtelijke kansm aangeven. Bv. Openbaarvervoer komt niet bij plekken waar mensen met wel op kleine vierkante meters wonen. Ze kunnen niet de auto kwijt en hebben geen fietsen rekken. Of. Rust plekken worden ook gebruikt voor recreatie. Is het dus wel echt rust?
- Rondje in de wijkgelopen en plekken aangekaart die beter kunnen. Schoolplein buiten d hekken, naars en bejaarden tehuis. Willem hier zitten. Kan niet want speelplaats.
- Voor d opdracht om. De wijk strategie t bouwen, kwam door 1 wijkcoordinatoren naar boven dat ze in haar wijk vel vette dingen heeft maar het altijd wordt afgewezen en gekleineerd wordt door het endorfine overleg. Ze wordt niet serieus genomen of de projecten zijn niet in de Rotterdamse stijl. Zij vroeg zich af. Wat is het nut van mij? Als alles wordt afgewezen? Hoe moeten we initiatief van inwoners stimuleren en dat het vervolgens wordt afgewezen door hè kendoe overleg. Wrm hebben die mensen zoveel macht?
- Zie docs voor meer details van de dag.

Interpretive notes:

- Opvallend: gemeent wilt graag participatie, initiatief van ienwoners. Maar maken het onmogelijk om en vergroeningsproject te realiseren in het kendoe overleg. Geven
- Uitdaging: directe bewoners goed betrekken, niet bewoners wel de kans geven, maar "minder" belangrijk maken? Mensen daarin tevreden houden?
- Verassingen: Mapping gebruiken om mijn project relevanter te krijgen voor mij het kendoe overleg? Kansen?

Quotes:

over het kendoe overleg: Een wijkcoordinator:

Ik presenteer ons idee (ik met een inowner) aan het overleg. We worden afgewezen want het past nit binnen de Rotterdamse stijl en we worden wegewuifd om niet nog een keer te komen, want we nemen te veel tijd in het kendoe overleg. Wat gek is want ze hadden ons geen beschrijving gegeven van wat ze van ons verwachtte, hoeveel tijd etc. Zonder iets van een agenda tezien te hebben.
Wat verwachten ze? Ze willen ideeën vanuit inwoners, maar maken het onmogelijk om die goed te laten keuren. Het realiseren is onmogelijk.

Ik ga meteen met onze wijknetwerkers aan de slag over onze data om die in van deze zelfde kaarten te krijgen. Ik wil ook wel dit soort nuttige kaarten van onze buurt.

Dit moeten wij ook. We moeten sterkere argumenten hebben voor vergroening en niet alleen goed voor de natuur. Meer. Op meerdere thema;s en vlakken.

Line dance eerste keer

Date: 16 juni 2026

Descriptive notes:

- Leuk mee doen, iedereen is enthausiast en ze willen me veel leren.
- [redacted] gaf me een moment om wat te zeggen ove rmijn project. Waar ik zei: SOL hoort bij het plein en jullie zijn vaste gebruikers van SOL, als jullie het dus leuk vinden om mee te denken overd e inrichting van het plein, dan is alles welkom etc.
- Waarop [redacted] vervolgens een soort flipte, want hoe kan het dat mensen die niet om het plein wonen hier iets over te zeggen hebben.
- Op een gegevenmoment wel weer goed met [redacted] kunnen praten en het erover kunnen hebben hoe zij met inwoners mee zou willn denken en doen en toen kwam ze zelf met het idee voor een soort brainstorm sessie mee denk sessie.

- Lerares [redacted]1 resident [redacted]en nog 11 andere dames van buiten het eiland. 6 mannn schippersgroep.
- Wrm doe ik dit: [redacted] is een groen liefhebber, doet hel veel voor het eiland activiteiten. Sleutel figuur.
- Situatie:
- Kennismaken met iedereen. Dansen. In de pauze riep [redacted] me om mezelf even te presenteren aan iedereen en m'n project. Toen kwam ik erachter dat er 1 inwoner was. Zij voelde zich een beetje gefrustreerd dat ik de mogelijkheid aan niet eilanders/ residents gaf om mee te denken, zonder al echt een moment met inwoners te hebben gehad.
- Later met haar in gesprek gegaan en vertrouwen gewonnen. Met een vriendin van haar, inwoner van het eiland. Geeft schilder les elke maandag. Weinig betrokkenen. Max 3. Geen sleutel figuur.
- Schippers groepje van mannen zat toen ook bij het line dansen in het buurthuis. Enthousiast over mij en m'n project. Inwoners van het eiland, niet residents plein. 1 resident van Plein. Willen wel en keertje meedenken als je in het buurthuis is. Zijn niet allemaal groen lovers. Eentje benoemde het bos op poten op de punt als uitzicht verpesten. Ander vond de bomen erg lelijk afgewerkt en onverzorgd. Ze vonden het een interessante opdracht.

Interpretive notes:

- Ze is een beetje van eilandje pikken. Dus dit is van mij en dit is van jou en niet delen of kennis willen gebruiken van mensen buiten het plein.
- De introductie had ik neit voorberied en ook niet verwacht, dus ik wilde eigenlijk onopvallend eerst meedoen en later een keer hierover beginnen. Maar dat ging dus al snel een beetje mis
- [redacted] is echt een sleutel figuur in de wijk. Iedereen kens haar en iedereen kijkt naar haar op.

Quotes:

- [redacted]e buurt is echt een soort dorp, je deed alles voor elkaar. Op het plein op elkaars kinderen passen" "je kon bij de bakker nog wel eens zeggen dat je geen geld had en kon je het de dag erna betalen" "Nu is iedereen oud en op zichzefl, families hebben minder contact en het dorpse gevoel is wel wat minder"
- "het ... concept werkte geweldig, er waren overal spelende kinderen en het eiland leefde echt"
- Schippers:
- "[redacted] doet veel met het wandelen en ze weet enrom veel van groen en natuur"
- "[redacted]weet veel van planten en zij wilt vast met je meedenken"
- "Bos op poten op de punt van het eiland wordt gezein als uitzicht verpesten"

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Zorgen: dat mensen die er niks van weten wel mee doen/ mee bepalen?

Welke sociale dynamiek spelen?

Volgens [redacted] als je er lang woont heb je wat te zeggen of als je aan de straat wont, anders niet. Alsof zij even kan bepalen wie wel of niet mee doet in zo'n process.

[redacted] werd ook door de mannen genoemd als actieveling, groen lover en belangrijk persoon! Door veel mensen gezien als sleutel figuur. Het helpt om zichtbaar ze zijn in de buurt. Laagdrempelig met mensen te kunnn praten en informatie op te halen. Ik werd al snel meegenomen en mag volgende week mee doen aan een kralen workshop van een van de vrouwen doen die line dance doet.

Uitdaging: directe bewoners goed betrekken, niet bewoners wel de kans geven, maar "minder" belangrijk maken? Mensen daarin tevreden houden?

Verassingen: de schippers mannen. Mee doen kralen workshop. Bel mensen buiten hè eiland die gebruikmaken van het buurthuis.

Mail contact met eiland krant

Date: 26 juni 2026

Descriptive notes:

- uitwisseling van contact voor een post in de eilandkrant.De krant was kennelijk al vol dus ik werd alleen op de site gezet.

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Participatie promotie op verschillende vlakken en kanalen doen zodat het meer verschillende mensen bereikt.

NOORDEREILAND HOME AGENDA WIJKRAAD VACATURES NOORDEREILAND SOCIAL MEDIA BERICHTEN CONTACT

2026

9 juli 2026: Scheepsmasttuin

Noordereiland Nieuws › 9 juli 2026: Scheepsmasttuin

Van stenig plein naar groene tuin

De Scheepsmasttuin op het Noordereiland gaat vergroenen. Het stenige plein tussen de Leliestraat, Anjerstraat, het Burgemeester Hoffmanplein en de Prins Hendrikkade verandert de komende tijd stap voor stap in een groenere, koelere en prettigere plek voor de buurt.

De gemeente Rotterdam heeft iedereen aan Boord gevraagd om samen met bewoners te onderzoeken hoe deze plek beter ingericht kan worden. **Jade Oerlemans**, afstudeerstudent aan de TU Delft, begeleidt dit participatieproces. Zij gaat de komende maanden met bewoners en betrokkenen in gesprek over wensen, ideeën en ervaringen rondom het plein.

Wat mist er nu? Waar is behoefte aan? Moet er meer schaduw komen, meer ruimte om te zitten, meer groen, meer ontmoeting of juist iets heel anders? Alle ideeën helpen om tot een ontwerp te komen dat past bij het plein én bij de mensen die eromheen wonen en werken. Het doel is om gezamenlijk een nieuw ontwerpvoorstel te maken en dit aan de gemeente te presenteren. De gemeente kijkt vervolgens wat haalbaar en mogelijk is om uit te voeren.

Bewoners kunnen meedenken via de website, door een reactie achter te laten of door mee te doen aan de brainstormsessies.

Doe mee op 9 juli

Eerst creatieve sessie: donderdag 9 juli,
14:00 – 16:00 uur
Locatie: Huis van de Wijk SOL, Prins Hendrikkade 89 Rotterdam
Meer informatie: https://scheepsmasttuin.lovable.app/

Vragen of ideeën, mail dan [redacted]

Het kruis tussen de Leliestraat, Anjerstraat, het Burgemeester Hoffmanplein en de Prins Hendrikkade.

Plattegrond

Kom naar de eerste creatieve sessie!

Op donderdag 9 juli organiseren we de allereerste creatieve sessie over de toekomst van de Scheepsmasttuin.
Tijdens deze sessie gaan we op een speelse manier in gesprek over de toekomst van de Scheepsmasttuin. Waarom gaat het plein veranderen en hoe kunnen we dit samen aanpakken?

U hoeft geen ontwerpkennis te hebben. Uw ervaring met het plein is genoeg. Ook hoeft u zichzelf niet creatief te vinden. Uw ervaring, mening, verbeelding of energie is al meer dan genoeg!

Er wordt gezorgd voor koffie, thee en koekjes!

Bron: Jade Oerlemans

IEDEREEN AAN BOORD

Line dance en workshop en hitte tips

Date: 23 juni 2026

Descriptive notes:

- Line dance sessie
- We hadden erna een workshop van [redacted] het het maken van een ketting van papieren kralen. Ze had het helemaal voorbereid en bijna iedereen van de line dance deed mee aan de workshop.
- Iedereen was enorm enthausiast en begon meteen te praten over nieuwe andere workshops die andere mensen konden organiseren.
- Voor de workshop ving ik wat op van [redacted] n gesprek met [redacted] over dat de gemeente altijd te veel regels heeft. Zo dat hitteplan waarbij je ineens niet meer dingen mag doen die je normaal gesproken wel altijd mag doen is erg irritant. Ze is ervan overtuigd dat mensen zelf kunnen bepalen of het handig is om mee te wandelen of te dansen in de zon
- Ze begonnen ook een gesprek dat er ook altijd zoveel handleidingen, boekjes etc zijn voor dingen en dat de weg gewoon kwijt raakt als je het echt nodig hebt.
- [redacted] begon ook tips te delen voor iedereen in de hitte : een kleine Ice pack in je bh zodat je het leker koel hebt, beddengoed voor je raam zodat het zonlicht niet in je huiskamer komt en een natte doek in je nek leggen als je gaat slapen. Iedereen nam het met liefde aan en vroeg elkaar om tips en tricks in de hitte.

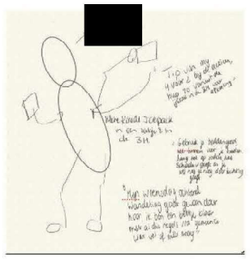
- 2e line dance les met kralen workshop
- Aanwezige: 2 directe bewoners van het plein en de rest, zie foto
- Situatie: line dance met daarna Hermine samen en een workshop gegeven bij een line dance dame.
- [redacted] geeft iedereen tips over hitte. Bescherming van lakens op het balkon. IJspacks bij de borst etc. Wat je het beste kan doen. Iedereen luisterd aandachtig en wordt enthousiast.
- Veel mensen zijn tegen hitteplan van gemeente of sol. Mensen kunnen zelf bedenken hoe ze voor zichzelf kunnen zorgen. Zo alleen in de hitte binnen zitten is ook niet beter. Dan is zo'n verkoelende airco toch juist goed.
- Ze willen wel tips, maar werkt het nu wel zo. Gemeente flyers en bladen worden genegeerd. Mond op mond verspreiding werkt eig beter door sleutel figuren

[redacted] is de goede danseres

[redacted] evraagd door de groep om de workshop te doen

[redacted] baars, woont op complex boven Sol met dame in het rood gestipt

[redacted] woont op het eiland, heeft oorbellen gemaakt en werkt bij sol. geeft naailes op woensdag. Mensen vroegen of zij niet ook nog een workshop kon geven want ze is ook erg creatief.

Veel bewoners die buiten het eiland komen

[redacted] n het rood voorin

[redacted] met de armband voorin

Dan is er nog een [redacted]

Quotes:

- "Als ik eerlijk mag zijn, moet de gemeente echt ophouden met zo betuttelen, mensen kunnen toch zelf bedenken of het voor hun handig is om met die hitte naar buiten te gaan"
- "Dat is hetzelfde als in de corona tijd, mensen moeten zelf risico's afwegen en kiezen wat ze belangrijker vinden, of eenzaam en alleen binnen zitten of gewoon naar buiten gaan maar afstand houden of dan in dit geval niet in de zon lopen of zitten."
- "Dames, ik heb een tip voor jullie allemaal. Gewoon hup zo'n kleine ice pack in de bh stoppen en dan af en toe wisselen van links naar rechts". "Ze zijn nu 4 voor 1.50, dus ik zou ze meteen kopen als ik jullie was"
- "Ik doe ook gewoon mee in dit soort dingen omdat ik het zo gezellig vind"
- "Je komt dichterbij je buren en gewoon een gezellige club dames"
- [redacted] "Toen ik hier net kwam wonen ben ik al snel mee gaan doen met allemaal activiteiten bij het huis van de Wijk want zo kan je lekker snel mensen ontmoeten, kom je dichterbij je buren en heb je ook gewoon veel leuke dingen te doen"
- [redacted] moet jij je ook houden aan het hitteplan van de gemeente?" "Nee joh, ben je gek, daar ga ik echt niet aan beginnen"
- "Dit clubje dames is gewoon zo leuk, dat mijn zus ook graag mee doet met zo'n workshop want dat doen ze niet bij andere Huizen van de Wijk"

Interpretive notes:

- Mensen nemen sneller tips en tricks aan van een key figure in deze context dan van een boekje van de gemeente. De generalisatie van de gemeente voelt voor veel al snel als betutteling al is het goed bedoeld natuurlijk.
- [redacted] s een persoon die veel tips en tricks heeft en die goed met eidereen deelt, ze heeft veel groen kennis en hitte en sport kennis.
- Waarom is de overheid meteen een label van betutteling? En waarom is het bij deze mensen niet zo dat regels regels zijn en verzetten ze zich omdat hun vrijdhid wordt afgenomen?
- ER werd ook gerefereerd naar de tijd in corona, "mensen kunnen dat zelf bepalen"? Maar is dat ook echt zo vraag ik me af?

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Motivaties om dingen meer zelf en als community op te lossen en niet te vertrouwen op het kunnen en de wil van de overheid/ gemeentes
wensen: Veel samen komen, meer doen dan alleen line dance en "iedereen organisseerd een workshop vanuit eigen kennis en kunnen"

Welke sociale dynamiek spelen?

[redacted] wordt gezien als de alles kunner. Veel kennis en ook allemaal als waarheid aangenomen. HEeft het beste met iedereen voor, maar is dus ook een key figure.

Ze willen wel tips, maar werkt het nu wel zo. Gemeente flyers en bladen worden genegeerd. Mond op mond verspreiding werkt eig beter door sleutel figuren. Enorm veel flyers over natuur, groen hitte etc. Werkt het wel?
Gemeente doet te veel losse dingen en uitvragen etc. To much, overload en daardoor geen interesse en gezien als te veelregels. Al kan het
Verassingen:
Twee nieuwe vrouwen ontmoet. Erg enthousiast! Gebruiken het buurthuis echt als gezellige en nuttige plek om dingen van elkaar te leren. De kralen workshop.

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

De line dance vrouwen doen mee in zo'n workshop doordat het veel gezelligheid bied ze iets nieuws leren en gezellig met elkaar kletsen. Dit is dus ook belangrijk in mijn partiicpatic process, gezelligheid en laagdrempelig nieuwe dingen leren/ kennis opdoen en kennis delen.

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ik participeer me in wat er al is en heb hier geen dubbele agenda. Gewoon mee dansen en mee knutselen en gezellig kletsen.

Line dance en verjaardag

Date: 30 juni 2026

Descriptive notes:

- Er was een line dance sessie, er waren geen nieuwe mensen bij
- Er werd wel een verjaardag gevierd van [redacted]Ze nam cakejes mee en zei dat z het ook erg leuk vond om even met alle dames haar verjaardag te vieren. Ze is zelf de dag erna jarig namelijk.
- Ze benoemde ook dat ze het enorm leuk vonden dat er een keer een jong iemand mee doet, omdat ze het ook niet iets vinden voor alleen oude taarten en het leuk vinden dat de jonge generatie ook leert.
- Er wordt in de pauze ook gesproken over het parkeerplaats probleem, kade kapers en het bos op poten op de punt van het eiland.
- Parkeerplaatsen moesten opgegeven worden om een soort vertragings en stop obstakels neer te zetten voor Kade kapers. Er is wel ook een systeem waar ze betaald parkeren hebben ingesteld op de kades, maar dit zorgt juist voor meer gedoe. Ze blijven langer staan, ze zitten in hun auto's of ernaast, hebben de muziek hard en wachten gewoon tot controle en dan rijden ze weg. Ze ehbben nooit echt geparkeerd. Er wordt gsproken over dat het eerst veel gebeurde bij Esch mar dat ze daar gewoone cht een slagboom hebben geplaatst. Een obstakel die gewoon niet te omzeilen valt en nu zijn al die kade kapers naar het noordereiland gekomen.

Interpretive notes:

- Line dance dames zijn echt een soort kleine vriendinne groepje. Ze komen samen om te bewegen maar ook echt voor de gezelligheid
- Er worden vaak snel conclusies getrokken
- Mensen willen geen kade kapers maar vervolgens ook niet dat het voor hun moeilijker wordt om bij hun huizen te komen. Te veel regels is vervelend maar geen regels ook.
- Er komen geen jonge mensen naar die dans sessies want als eerste is het line dance, is ouderwetse dans en ten tweede is er ook nul promotie of iets van support van SOL om jongere leeftijds groepen te benaderen.

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

De kade kapers moeten weg, gemeente moet strenger erip worden, Parkeerplaatsen moeten niet weggaan, want waar moeten de auto's geplaats worden? We zijn ook oud en kunnen niet mega ver lopen?

Welke sociale dynamiek spelen?

Geklaag door [redacted]n beaamd door anderen. [redacted] probeerd nog meer dingen uit te leggen en begrip te tonen van verschillende kanten.

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Geen parkeer plaatsen weghalen voor een oprit

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ik was echt een observer en voerde dialogen, ze vertelde alles zelf en reageerde zelf op dingen.

Quotes:

- "De gemeente moet er gewoon echt wat aan doen, die kade kapers scheuren over het eiland en maken zoveel overlast"
- "Ze hebben nu een parkeer regeling gedaan, maar dat werkt helemaal niet, in de praktijk zorgt het ervoor dat er eigenlijk alleen maar meer overlast is"
- "Ze moeten gewoon er een slagboom neerzetten zoals bij Esch, dan kunnen ze er in ieder geval ook gewoon niet meer langs.

Gesprek met vrouw en kind ophangen vraag van de week

Date: 30 juni 2026

Descriptive notes:

- Met het ophangen van de vraag van de week kom ik in gesprek met een moeder. We hebben het over miijn roject en plannen en ze is erg enthausiast.
- Zevraag niet echt verder door, maar zegt weld at het leuk en goed is dat er meer groen op het plein komt.

Interpretive notes:

- Iemand die wel voor groen en verandering is, maar misschien niet de mentale ruimte heeft om hier aan mee te helpen

Context notes:

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Ze zei wel, ik zal er dan later deze week even een keer wat opschrijven

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Het moet passen bi wat inwoners willen om mee te doen.

- *Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.*

Persoonlijk mensen spreken, helpt. Ze had de flyer namelijk niet bewust gelezen maar ze ging het nu wel doen omdat ze mij persoonlijk even had gesproken.

Quotes:

- "Ik zal er later deze week wel even wat op schrijven"
- "O nee ik heb de flyer eigenlijk niet gelezen, ik had even andere dingen aan mijn hoofd. Ik zal het zo als ik thuis ben er even bij pakken"

Reflexive notes:

Gesprek [redacted] ophangen vraag van de week

Date: 30 juni 2026

Descriptive notes:

- Bij het ophangen van de vraag van de week kom ik [redacted] tegen. Zij begint gelijk over de ruilkast en gedoe en rotzooi en kinderen die dingen uit de kast halen en op het plein komt. Dat zij die rotzooi moet opruimen en dat het drama is.
- Dat die kast wegmoet en ze al regelmatig met woonstad contact heeft gehad om die bank met die kast weg te halen
- Ze is gefrustreerd over de bank
- Ze zegt, O was die flyer van jou project? Ja ik heb hem eigenlijk meteen weggegooid want ik kan nie tlezen en schrijven.
- Samen met haar heb ik dus haar aanvraag om de ruilkast weg te doen opgeschreven en hebben we toch haar mening gegeven.

Interpretive notes:

- [redacted] s een veel vragende en echt mening gevende buur. Ze is eigenlijk vaker negatief dan positief. Ze verschuilt een beetje achter meningen van anderen maar eigenlijk is zij degene die die sterke mening heeft.
- Ik vraag me af of er ook echt andere zijn die dit zo negatief zagen de ruilkast.
- Zij was in ieder geval erg fel
- Ik heb van andere gehoord dat ze nog nooit afval of gedoe rondom de ruilkast hebben gezien.

Context notes:

Welke sociale dynamiek spelen?

[redacted] ehoort tot de groep mensen die er al lang wonen, en die groep mensen is erg fel en vaak negatief voor verandering.

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Ik heb met [redacted] besproken om de ruilkast weg te halen, het geeft veel te veel spanning en negatieve energie op he tplein en onder de mensen.

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Zij zag mij ook als een alles oplosser rondom he tplein. Alsof ikz omaar even de ruilkast kon verwijderen etc.

De inwoners van het plein kunnen moeilijk de verschillende organisaties en zeggenschap ondersheiden van elkaar.

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Niet alles met via flyers, of via dingen opschrijven zijn. Want er woont dus iemand die helemaal niet kan lezen en schrijven. Het moet veelpersoonlijker en via spraak met haar. Al is het niet zo dat als je dat organiseerd ze komt, want bij de co-creatie was ze niet. Terwijl ik haar nog wel 4x persoonlijk heb uitgenodigd toen ik haar tegen kwam.

- *Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.*

Vooral verbaal

Quotes:

- "O meid, die flyer was van jou? Ik heb die meten weg gemieterd want ik kan helemaal niet lezen en schrijven. "
- "Kan je even voor mij opschrijven dat die ruilkast echt weg moet"
- "Het is altijd een puinhoop, ik word er strond ziek van. Die marokkaanse dame van de overkant pleurt al haar oude dingen in die kast, dan komen er weer kinderen langs die alles op de grond gooien en dan sta ik dat elke keer weer op te ruime, wordt er strond ziek van"

Gesprek [redacted] en [redacted] rondom scheepsmast bij het ophangen vraag van de week

Date: 30 juni 2026

Descriptive notes:

- Ik zag [redacted] zitten en ging met hem in gesprek. Laagdrempelig en gezellig.
- Wat hij voor groen wilt, wat hij heeft gehoord van inwoners en hoe de community van het plein er eigenlijk een beetje uitziet. Hij vertelde dat [redacted] en hij wel clos zijn. Dat er nog iemand is met wie hij aktijd rond de mast zit. Dat eidereen wel close is en mensen veel voor elkaar doen.
- Hij ging een beetje rodellen over tineke, haar familie, leven etc
- [redacted] kwam hoi zeggen, waa rik me vervolgens weer aan voorstelde en we even een kort gesprek hadddne. Ze had de flyer gelezen en was enthausiast. Al kwam ze in de co-creatie sessie nie topdagen.
- Hij ging vertellen over [redacted] en haar leven
- Toen het gesrek weer afgerond.

Interpretive notes:

- [redacted] negatief over vergroenen, de gemeente en moeite doen. Hij is wel heel enthausiast met zijn omgeving en de mensen die wonen rondom het plein.

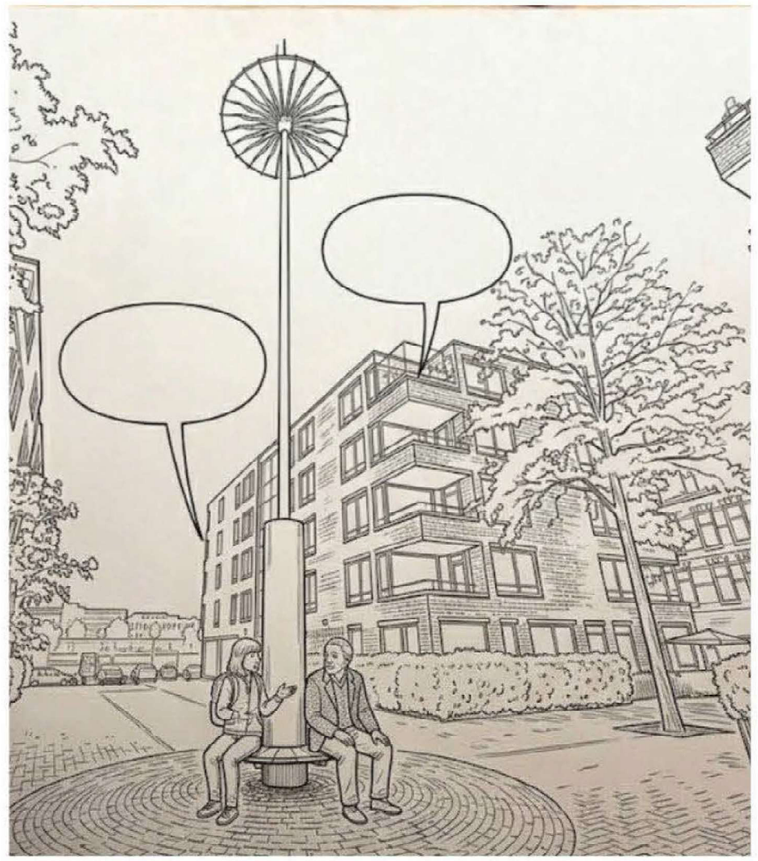
Context notes:

Welke sociale dynamiek spelen?

De oudere mensen die er al lang wonen vormen wel een soort halve vrienden groep. Ze respecteren elkaar. Ze zijn ook niet altijd aardig over elkaar maar toch doen ze wel weer veel voor elkaar. Gekke dynamiek

Quotes:

- Kom je naar de sessie? "Nee ik kom niet, het is te ver en ik kan niet zo goed lopen" (5 meter naast zijn huis, de mast is zelfs verder)

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

De scheepsmast is een plek om samen te komen, dat kan beter en meer gericht op samen komen worden ontworpen.

Process notes:

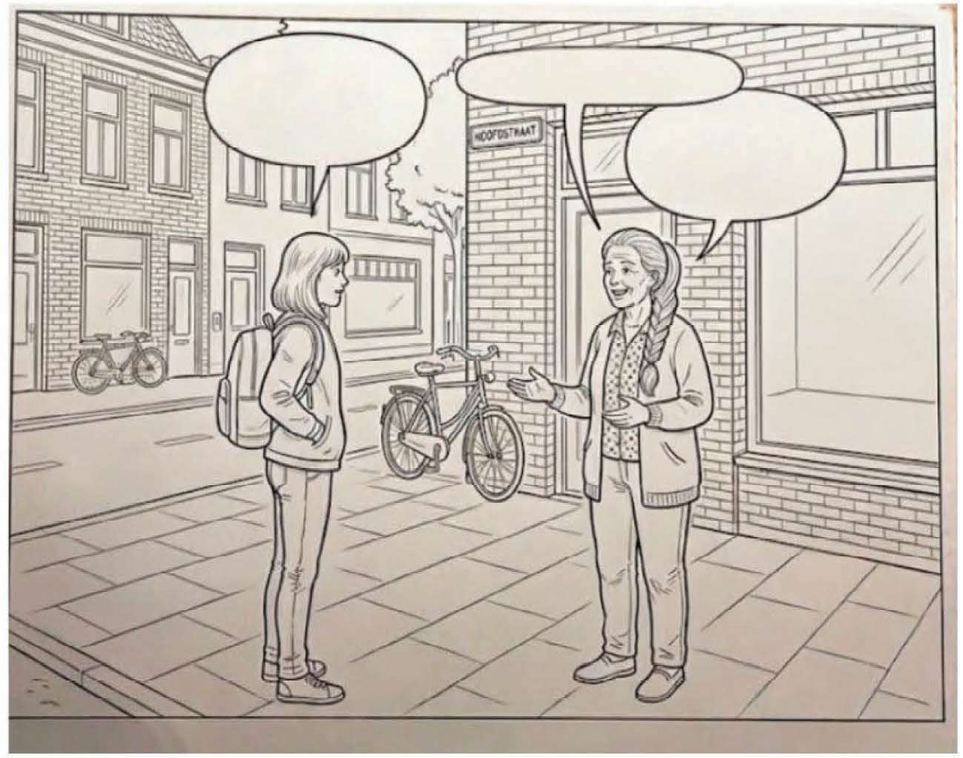
- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Hij weigert mee te doen met iets. Hij vond de sessie al te ver lopen terwijl he tech t5 meter naast zijn huis is. Dus hij wilt gewoon niet mee doen. Misschien ook omdat het bij SOL is. het huis van de wijk, waar hij ook een soort aversie tegen heeft.

- *Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.*

Gesprek [redacted] vraag van de week

Date: 30 juni 2026

Descriptive notes:

- [redacted] komt naar me toe op straat en begint al meteen negatief. Ik weet niet wat je denkt maar niemand wilt dit en niemand wilt hier groen. Ik denk dat niemand hier wat op gaat schrijven en ik denk al helemal niet dat ze willen wat jij wilt.
- Ze begon over verwoordingen, taal etc

Interpretive notes:

- Ik wet niet precies waarom ze altijd zo negatief is. Ik krijg de indrukd at ze me wel mag, maar ze is wel echt enomr negatief. Negatief over verandering plannen, opdrachten spelletjes etc. Alles.
- Ze kan zich er ook niet goed bij neerleggen dat er sws dingen gaan veranderen.

Context notes:

Welke sociale dynamiek spelen?

Veel negativiteit. En ze denken dat als er verandering komt en je maar hard genoeg tegen schreeuwt de verandering niet komt of ze die tegen kunnen werken.

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ze zag mij en als student maar ook als iemand waar ze meteen al een soort tegen gas aan wilde geven. Ik ken haar van de line dance en onze eerste ontmoetting was ook erg vurig en scherp. Ze wilde echt niet dat "niet bewoners" meedachten over de inrichting van het plein.

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Bevragen of mensen uperbaupt wel verandering willen en of groen willen.

Quotes:

- "Meid ik denk niet dat iemand hier wat op gaat schrijven hoor, mensen willen dit niet!"
- "Je gebruikt ook het woord plein, maar dat snapt niemand. Als je het plein zegt, denkt iedereen aan het Burgermeester Hoffmanplein. "

Gemeente gesprek [redacted] OBI

Date: 2 juli 2026

Descriptive notes:

- Het gesprek met [redacted] aan tafel, opname van hun voor wat het contact is met de gemeente, uitdagingen en moeilijkheden vanuit een coordinator [redacted] met de gemeente.
- [redacted] had al meer beweging verwacht met het plein. Kijk bij aantekeningen wrm er minder is gebeurd.
- Er werd nog iets neergelegd met de energie map/leiderschasp kaart/ gevoels kaart. Hebben we nie tkunnen invullen omdat er dus veel bij te praten was
- Het ging vooral over wat de connectie is van de wijkcoordinaten met de gemeentelijke landschaps ontwerpers. OBI is dat aan het onderzoeken en aan het proberen te verbetere.

Interpretive notes:

- Wat denk ik dat hier gebeurde? Het was een gesprek waar veel nieuwe informtie gedeeld moest worden. OBI geeft advies aan de gemeente hoe zij die samenwerking kunnen verbeteren. Ik heb het idee dat er alleen bij de gemeente elke keer weer andere dingen gebeuren, dus dat advies nodig is maar ook structuur.
- Spanning, wat verwacht wordt van coordinatoren en wat ze kunnen realiseren en wat de rol van de gemeente hierbij is. Zie aantekeningen voor meer details
- Ik vond het gek om dit gesprek te hebben, want het maakte dus helemaal niet uit wat ik als onderzoek doe of hoe inwoners betrokken worden. Ze willen dus meer participatie, maar ze onderzoeken niet het participeren maar van tussen laag naar bovenlaag. Terwijl wat leer je als je dat verbeterd? Uiteindelijk komt er dan gewoon meer druk te staan op de wijkcoordinatoren.

Context notes:

- Ik merk dat in zo'n gesprek er dus erg veel op coordinaten wordt gelegd en verwacht, terwijl hier echt weinig tijd en energie voor is.
- Het is een complex systeem, waar eigenlijk vooral wordt gekeken naar de praktijk die moet participeren, meedenken etc om dingen voor elkaar te krijgen, dan dat de gemeente ook echt participeerd. Het is veel vanuit top down.
- Praktisch zie ik dat gemeente niet faciliteerd wat moet, allen als je er met een hamer achteraan gaat. Terwijl er zoveel goeds gebeurd. Zodra de hamer er is, wordt er ineens weer heel veel ernergie gegeven en moet alles a la minuut.
- Dit laat ook zien dat er wordt verwacht mee te gaan met de flow van de gemeente in plaats van de flow van de praktijk/ inwoners etc.

Reflexive notes:

- Wat was mijn rol? Ik werd geinterviewd zoda[redacted]een impact analyse ervan kan maken. wat is er geberud en welke barrieres etc zijn er. [redacted] moest ook alles up to date brengen. Ging vooral over het feit of er ook daadwerkelijk een ontwerp al uitgewisseld is. Gek dat er onderzoek wordt gedaan naar iets wat juist eigenlijk vanuit de gemeente erg moeilijk wordt gemaakt.
- Im stuurde wat naar dat het onmogelijk is om dit zonder mensen als ellen te doen. Gemeente is onmogelijk te volgen
- Ik had de rol van Onderzoeker en werd geinterviewd met ellen.

Quotes:

- Ambtenaren die tegen ellen zeggen"Doe het nu, je helpt ook ons" terwijl ze eigenlijk dus heel weinig ondersteuning geven in zo'n proces als het zo goed is voor hun.
-

Aantekeningen:

- De gemeente wilde eigenlijk steeds niks aan groen veranderen. [redacted] heeft toen met veel moeite het vergroenings element van hendrikje kunnen realiseren. Alles ging erg moeizaam en er was veel gedoe. Inwoners wilde wel gaan zorgen voor eht stuk plein, Iedereen aan boord had dus iedereen gemobiliseerd en toen was de gemeente ineens enorm afwezig. [redacted] aakte hier een beetje geirriteerd en moederloos van. Ze heeft iemand van hoger af, ik dacht iemand van d66, maar ik snap eigenlijk niet precies hoe dat werkt. Ze had dus een brief geschreven naar de project manager, hij heet volgensmij [redacted] Toen de brief was aangekomen was het en beetje een gekke reactie. Ellen verwachtte wat opstootjes of gedoe, maar eigenlijk werd ineens alles gedaan wat ze wilde. De aanvraag werd gerealiseerd, met meer tegels dan gedacht. Eerst hadden ze 120 tegels, toenw as dat allemaal terug gefloten en gingen ze naar 60 en in de doorvoering was het ineens 80 geworden. Ze konden het doen en het hendrikje werd vergroend. Het ruimtelijk ontwerp was dus met inwoners besproken, toen moest daar heel veel in geschrapt worden wat natuurlijk erg dubbel voelt voor inwoners etc. En dan ineens mag er meer waardoor je ook weer nieuwe gevoelens van iedereen krijgt.
- Voor ellen was dit natuurlijk erg fijn, maar ook erg dubbel. HEt is dus kennelijkk nodig om een brief te laten schrijven om uberhaupt serieus genomen te worden, dan worden er ook ineens andere plannen uitgevoerd en dan eigenlijk zo snel dat j ook als organisatie dan ineens moet opdraven op dat plan goed te laten landen. Dus hierin is het echt zo dat de gemeente zijn eigen pad doet en iedereen hier omheen moet bewegen.
- Er waren ook weinig mogelijkheden voor groene bakken op het hele eiland, en toen ineens mocht dat allemaal.
- De gemeente wilde dus ook in die tijd de scheepsmaststraat doen, maar het was eigenlijk voor iedereen aan boord te veel om alles tergelijk te doen en zeker als het veel energie kost en er dan heel lang weinig beweging te voelen en te zien is.
- Uiteindelijk was het hendrikje dus gedaan, mochten er groene bakken komen en werd het zo geformuleerd van "ja kom maar met een ontwerp voor de scheepsmasttuin" terwijl daar moet je natuurlijk ook veel tijd voor nemen.
- Er zijn dan nu ineens mega veel projecten op het eiland, waar vervolgens ook gewoon veel begeleiding etc voor nodig is om het goed te laten landen, wat allemaal de verantwoordelijkheid werd van iedereen aan boord.
- Het is gek dat dit soort dynamieken dan ineens veel meer beweging krijgen als je met een vuist op tafel slaat.

In mijn optiek is het dus gek hoe dit soort processen gaan. De gemeente wilt meer participatie en betrokkenheid van inwoners. Dan sturen ze dus wijkcoordinatoren aan om dat te regelen. Als dat geregeld is, schrappen ze vervolgens veel in de ontwerpen waar inwoners achter staan en verwachten dan dat dat nog steeds goed loopt en dezelfde betrokkenheid behoud. Dan moet je ook nog eens in de agenda van de gemeente mee bewegen in wanneer dingen worden gerealiseerd en opgeleverd. Dat kan dus super snel gaan en dan ineens moet de wijkcoordinaotr ook nog eens zorgen dat het allemaal een goede start krijgt en begeleiding.

Wa tmij betreft is dit echt veel vragen van wijkcoordinatoren waar eigenlijk weinig mee gesproken wordt of communicatie heeft van de gemeente die erover gaat. Het is het perfecte voorbeeld waar ook wijkcoordinatoren gevraagd worden om mee te participeren in het proces van de gemeente, terwijl in realiteit dit eigenlijk niet echt te doen is met de samenwerking met inwoners.

Ik zou zeggen, wijkcoordinatoren moeten het momentum bepalen en de gemeente participeerd mee vanuit hun kant. Zo kan je het veel meer eigen maken van inwoners.

Grappig dat he tbos op poten daar nu wordt geplaats. Want er mag uberhaupt helemaal geen bos op de punt komen. Er zitten leidingen en de metro onder. HEt kan dus niet eens een bos zijn. Als je het dus als participatief probing gebruikt, suggereer je in dit geval dat er dus ook bomen kunnen komen. Maar dat kan dus helemaal niet. Wat schept het dus voor verwachtingen?

niet geinteresseerd in wat wijkcoordinaten te verduren hebben, alleen hoe de band met wijkcordinatoren en de gemeente gestroomlijnder kan (ene heeft impact op de ander, wordt niet zo onderzocht)

Design notes:

- Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp? Als ik erachte rkom dat mensen het eigenlijk niet willen onderhouden dan moet het gewoon hufterproof groen worden. Eigenlijk 64 woningen en er moet 20% meedoen om een beetje change te krijgen.
- Welke wensen, zorgen, ideeën of waarden kwamen naar voren? x

Process notes:

- Wat betekent dit voor participatie momenten? Ik moet wat ontwerpen maken en dan met patrick hierover praten en sparren.
- Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonli

Notitie teruggeven aan overheid op klimaat plannen

Date: 2 juli 2026

Descriptive notes:

- We gingen een notie maken op de klimaat plannen van de overheid met en groepje mensen die bij elkaar kwamen.
- HEt ging vooral over hoe je deze plannen kan realiseren en hoe je di tpraktisch voo rinwoners kan presenteren en daar kan krijgen.
- Weten de risico dragers dat ze die risico's dragen. Nee. Ze weten niet dat deverzekeringen hun ook niet vergoede bij water schade etc. Dus weten ze wat het risico is en dat ze die zelf dragen? Weten ze ook wat ze ertegen kunnen doen?
- Het ging veel over bewustwording, eigen keuzes en acties die je kan doen om jezelf te ondersteunen. Mijn risico, weet ik dat het dus mijn risico is. Gelijkheid vergroten in plaats vanongelijkheid verkleinen. En je hebt nu allemaal klimaat reizers en verhuizers. MAar voor je het weet is nederland ook allemaal klimaat reizers/ verhuizers door overstromingen etc.

Context notes:

- Best wel interessant want de overheid maak mega veel dingen voor klimaat bestendigheid, plannen etc. Maar er wordt altijd weinig gekeken naar de realisatie naar iwnoners. Het wordt verwacht dat mensen wel doen voor hun eigen veiligheid, maar als ze niet weten wat de risico's zijn en niet alleen dat je huis nat wordt want je woont onder de zeespeigel, maar ook dat je dus echt financiele problemen krijgt als dat je overkomt, maakt het een verhaal dat een stukd ichtbij komt dan altijd dat hoog overe landelijke probleem.

Mail contact voor lokale promotie:

Date: 2 juli 2026

Descriptive notes:

- Van de uitwisseling van het Noordereiland krant, werd mijn mailtje dook goodrgestuurd naar de eialnd instagram en facebook, waar ik vervoglens een reactie van kreeg. Zowel op taal gbruik, als input van waardes en ideeËn.

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Ondanks dat ze uitgenodigd was voor de sessie, wilt ij dus ook liever inout geven via de mail.
Verschillende contact manieren en flows zijn dus belangrijk.
Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.
Zoals [redacted] voorstelde een co-creatie/ brainstorm sessie organiserne.

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Vanuit hun willen ze dus graag communicatie gelijk trekken en wat in de eiland krant komt ook op de insta zetten en facebook etc.
Welke sociale dynamiek spelen?
Volgens [redacted] als je er lang woont heb je wat te zeggen of als je aan de straat wont, anders niet. Alsof zij even kan bepalen wie wel of niet mee doet in zo'n process.

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Dat er dus inderdaad planten bakken stonden die weg zijn gehaald, wrm weet dus niemand. Dat een fijne plek om te zitten belangrijk is. De onderhoudsdiensten nu het plein ook slecht kunnen bereieken. Dat watrtappunt belangrijk is bij groen. en dat prullenbakken met deksels gewenst zijn omdat nu vogels en ongdiertje hierop af komt.

Ha Jade,

Ik ontving je bericht over je onderzoek naar de vergroening op het plein (doorsteek) van BH plein naar Prins Hendrikkade. Van de term Scheepsmasttuin heb ik nog nooit gehoord en ook nooit zo beschouwd. Maar goed dat dit mogelijk vergroend gaat worden. Ik hoop dat het niet alleen bij een lijst van wensen een goede beoordeling van je onderzoek blijft, maar ook daadwerkelijk stappen gezet worden om het daar wat aangenamer te maken.

Ik heb je bericht zojuist geplaatst op facebook.com/noordereiland, insta @eilandnieuws (van beiden ben ik redacteur)en de facebookgroep Noordereiland&omgeving. Dus als je een update hebt voor de sociale media kan je behalve Nils ook mij mailen.

Privé nog even een reactie als bewoner, ik woon namelijk aan die doorgang:

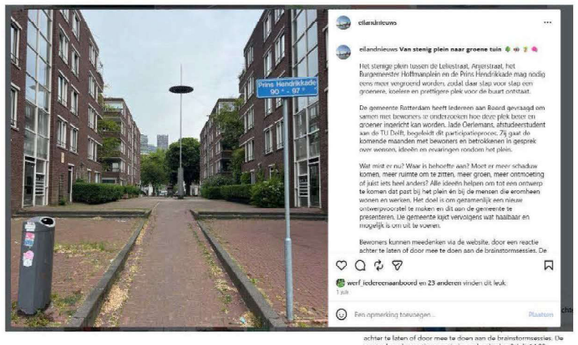
- Er stonden jarenlang grote plantenschalen, die zijn weggehaald door de gemeente.
- Een mooie plek om even te zitten en elkaar te ontmoeten zou mooi zijn. Nu zie je alleen af en toe buren wat ongemakkelijk rond de scheepsmast zitten.
- de portieken moeten wel zo nodig bereikbaar zijn voor ambulances en brandweer, misschien door bij de oprit verwijderbare paaltjes te plaatsen
- Ook de glazenwasser of onderhoudsdiensten moet de opgang goed kunnen bereiken.
- Héél graag en aantal prullenbakken met deksel. Het is een doorn in het oog dat de huidige prullenbakken telkens worden geplunderd door meeuwen en kraaien en de stoep bezaaid ligt met afval. Dat moet eenvoudig op te lossen zijn door afsluitbare bakken te plaatsen. We kunnen aan de gang blijven met telkens weer dat afval rapen. Bovendien nodigt al dat afval op de stoep ook ratten uit.
- Zeker als er ook meer groen komt, zou een watertappunt op die plek fijn zijn zodat het groen ook bewaterd kan worden door bewoners.

Veel succes met je onderzoek en ik blijf graag op de hoogte van de resultaten en concrete plannen.

Hartelijke groet,

[redacted]

ss van 17-07-2026

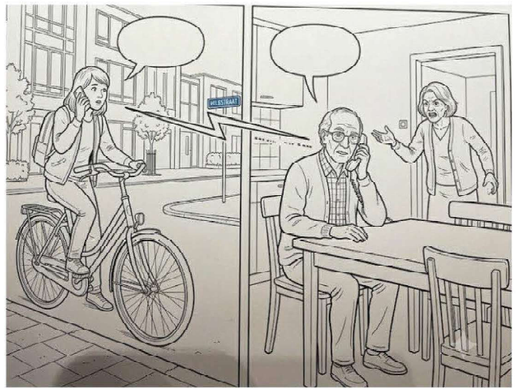
Telefonisch gesprek: Man [redacted]
Date: 6 juli 2026

Quotes:

- "Het is hier altijd een godganze troep"
- "Dan komt die lui weer, ik bedoeld aar niks rasistisch mee maar dat zijn dan weer mannen van weet ik veel waar, die alleen maar pauze houden en niks doen. Ze maaien dat gras in een minuut en laten het daarbij. Nee hoor daat komt geen bezem aan te pas , ze laten al die troep gewoon liggen"
- "Al die troep waait dan weer ons complex in, en maakt alles dus weer een rotzooi'
- "We betalen ook ontiegelijk veel geld voor deze woningen en dan wordt er zo mee omgegaan"
- "Iedereen weigert het goed te onderhouden en het dus altijd een troep"

Descriptive notes:

- Ik werd meerdere keren gebeld door een onbekend nummer. De beller hing telkens op, maar na een paar pogingen kregen we elkaar uiteindelijk te spreken. Hij vertelde dat hij de vraag in het trappenhuis had gezien en daar graag op wilde reageren.
- De bewoner klonk direct gefrustreerd. Volgens hem zou de gemeente eerst het huidige onderhoud op orde moeten brengen voordat er meer groen wordt toegevoegd. Hoewel de straat nu grotendeels verhard is, wordt het aanwezige onkruid volgens hem al onvoldoende onderhouden. Het wordt met een maaimachine afgesneden, maar niet goed uit de grond verwijderd. Ook blijft het groenafval liggen, waardoor het bij het openen van de deuren de wooncomplexen in waait.
- Daarnaast sprak hij uitgebreid over ratten, ongedierte en algemene vervuiling in en rondom de complexen. Hij vreest dat vergroening deze problemen alleen maar zal verergeren, doordat meer beplanting volgens hem extra schuilplaatsen en voedselresten kan aantrekken. Ook het afval rond de prullenbakken op het plein ziet hij als een groot probleem.
- De bewoner gaf aan dat de woningen duur zijn en dat bewoners volgens hem steeds meer moeten betalen, terwijl de straat en de gemeenschappelijke ruimtes vaak vies en rommelig blijven. Hij noemde ook problemen met de deurbel, omdat bewoners niet kunnen zien wie er voor de deur staat. Daarom zou hij graag een camera bij de ingang willen. Daarnaast ervaart hij regelmatig overlast door vervuiling in de lift.
- Ook vertelde hij dat Dreamlab 010 de dag ervoor veel geluidsoverlast had veroorzaakt. Hij benadrukte dat het plein volgens hem geen speeltuin moet worden en dat activiteiten voor kinderen niet ten koste mogen gaan van de rust van omwonenden.
- Zijn belangrijkste boodschap was dat uitbreiding van het groen alleen wenselijk is wanneer onderhoud, afval, overlast en ongedierte eerst structureel worden aangepakt. Volgens hem is het huidige beheer al onvoldoende en bestaat het risico dat meer groen en extra activiteiten de bestaande problemen verder vergroten.

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Goede afspraken over onderhoud en zorg. Het plein moet goed onderhouden blijven en verzrogd en schoon .

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Persoonlijk contact was hier gewenster dan dus de vraag van de week te beantwoorden. Misschien vonden ze het moeilijk om dit gehele verhaal in kort termen of zinnen op te schrijven. Ik denk wel dat ze ook niet op een andere manier willen mee doen. Ze wilde even zeuren en klagen en het verder hier ook bij houden. Kreeg ik de indruk. Ik begon nog over de co-creatie en het moment namelijk, om erbij te zijjn. Maar daar kwam verder ook geen reactie meer op

- *Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.*

Voor hun is het nog laagdrempeliger om te bellen dan om deze dingen op te schrijven.

Interpretive notes:

- Ik hoorde een vrouw ook op de achtergrond. Ik kreeg de indruk dat ze erg oud waren en mij ook verwarde met het feit dat ik deze problemen kon oplossen en ik van de gemeente of woonstad ben.
- Ik probeerde het gesprek steeds af te ronden met ook ik neem deze input mee en de achtrliggende waardes, maar de problemen op zichzelf kan ik nieet oplossen.
- Wat naar mijn idee nog meer frustratie gaf.
- Ze hadden de indrukd at het ook de bedoeling was om mij te bellen, naar aanleiding van de vraag van de week in het gangpad. Echter hebben ze er dus niks opgeschreven en mij alleen gebeld.
- Vrij veel frustratie kwam hier naar boven en weinig lusiteren en begrip. Ik kon niet goed begrijpen of dit was omdat ze niet goed begrepen wat ik deed/ doe en wat de bedoeling was, of dat het ze gewoon niet boeide.

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Zorgen: veel afval, slecht onderhoud, veel rotzooi. Wensen dat het schoon is en goed onderhouden. Motiviaties: Ze belde meer omdat ze wilde klagen dan dat ze medachtn in oplossingen.

Welke sociale dynamiek spelen?

Ik kreeg de indrukd at het vrij normaal was om op deze manier te bellen, veel zeuren, veel frustratie te projecteren en niet goed te luisteren.

- *Welke spanningen zie ik tussen gemeente, bewoners, stichitng of stakeholders*

Met het woord van de gemeente te gebruiken, krijg je bij veel mensen dus automatisch errror. Ze hebben echt een negatieve sfeer rondom de gemeente.

- *Welke practische beperkingen/ kansen zie ik in de context wel of niet mee doen?*

Onderhoud

Opvallend?:

- Ik had niet gedacht dat iemand mij zou gaan bellen, ondanks dat ik mijn nummer erbij had gehangen.
- Daarnaast was het ook meer een monoloog dan een gesprek
- Kennelijk is voor hun persoonlijker of beter werkend om hun mening telefonisch te delen, dan naar de sessie te komen of de vraag van de wek te gerbuiken om input te geven.

Persoonlijke uitdagingen? :

- Ik dacht meteen als dit vaker gebeurd wat moet ik ermee.
- Steeds bellende mensen die komen zeuren, is ook niet bepaald gewenst hahah

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ik was in hun ogen echt wel de opdrachtgever/ uitvoerder/ macht hebbende. Er was niet echt een dialoog of echt gesprek mogelijk.
Stuurde ik te veel? zoja waaheen?
Ik stuurde wel naar het afsluiten van het gesprek en herhaling. De kern wat ik eruit kon halen was al regelmatig gezegd, voor hun begrip naar wie ik was of wat ik doe/ hoever mijn zeggenschap gaat was ook niet echt duidelijk te mogelijk te maken.

- was ik facilitator, onderzoeker, ontwerper, luisteraar?

Ontwerper/ macht hebbende

Expert meeting co-creatie

Date: 3 juli 2026

Descriptive notes:

- Met Willemijn Bloem
- Gesprek over hoe ik het beste mijn co-creatie kan insteken.
- Waar ik op moet letten
- Hoe ik deze sessie het beste kan opzetten in vergelijking met de andere sessies
- en nog eventuele prompting en materialen die ik kan gebruiken daarvoor.

Aantekeningen:

- Handig om iemand erbij te hebben -> Daarna meteen contact gehad met [redacted]
- Niet te veel in het eigen plein blijven hangen, maar met voorbeelden van andere pleinen kijken of je de energie wat meer in verbeelding kan krijgen. Wat ruimer denken en nog even buiten de context van de tuin. Daarna kan je altijd terug komen op de tuin.
- Ook kijken naar de Waarom achter bepaalde klaag punten of angsten/ zorgen van inwoners. Wrm wil je geen lage plate struiken, omdat je het snel vies vind, en waarom wil je het niet vies hebben, omdat er dan ratten komen. of juist viezigheid naar binnen in de panden gaat.
- Zorg dat je als je om consent vraagt dit alleen duidelijk doet omdat het van de TU delft moet.
- Het gaat om de mindset opwarming, niet persé alle diamonds
- Laat ze focussen op wat kan wel en niet steeds wat niet goed was of beter zou moeten.
- Hou dingen zo simpel mogelijk
- Wat vind je goed en waarom. Kan je dat principe vervolgens toepassen op de tuin.
- Met waarde kaarten kan jeze een waarde laten geven aan een voorbeeld of een stukje van een voorbeeld van een ander plein/ tuin.
- Voor een volgende sessie is het leuk om een interactieve manquette te maken, wat leuk is als je hem een beetje groot maakt, dan kunnen ze met elkaar ing esprek over de inrichting etc.
- Laat kinderen is mee ontwerpen, kinderen zorgen voor het denken buiten het realistische
- Wat is het idiale plein voor u en waarom?
- Het spelletej van de nege stippen, verbind met 4 rechtelijnen die aan elkaar zitten. -> out of the box denken, aannames loslaten en verder kijken
- De fruit oefening: associeren buiten hetgene wat logisch is. Eeerst opschrijven wat moet/ saai is/ eerste gedachtes, daarna kan je losgaan met gekke niet zo logische associaties.

"Het noordereiland redt zich wel" Zo worden ze bestempeld vanuit woonstad en ook vanuit de gemeente.

Expert meeting co-creatie / participatie sessie

Date: 3 juli 2026

Descriptive notes:

- Gesprek met [redacted] over haar ervaring met sessies en ook hoe je volgende sessies het beste kan indelen
- Tradeoffs-> wat als je een plattegrond maak en het inricht als eens oort spel. Je hebt totaal ... te besteden en wat als je die boom er neer zet, dan kan je niet ook nog ... kiezen. Dus kiezen, overleggen, prioritiseren. Waardes zijn zo gemakkelijk te vinden van mensen. een soort monopoli spel ook gemaakt door [redacted] van Rotterdams weerwoord bij het tielemanplein met kinderparticipatie.
-

Aantekeningen:

- Plattegronden zijn ingewikkeld, niet iedereen begrijpt proportities en dat als je een boom van boven ziet je vooral de bladeren ziet maar dat er een smalle kruin onder zit en er nog wel langs kan lopen.
- Mensen vinden het ook lastig om in hde verbeelding te denken en te zitten.

"Het noordereiland redt zich wel" Zo worden ze bestempeld vanuit woonstad en ook vanuit de gemeente.

Stakeholder meeting met woonstad

Date: 6 juli 2026

Descriptive notes:

- Het was samen met [redacted]
- We hadden het ove rmijn ruimtelijke plannen wat zij doen en wat sws wel en niet mag
- Dat zij gaan voe rburen ruzies en de buiten ruimte

Interpretive notes:

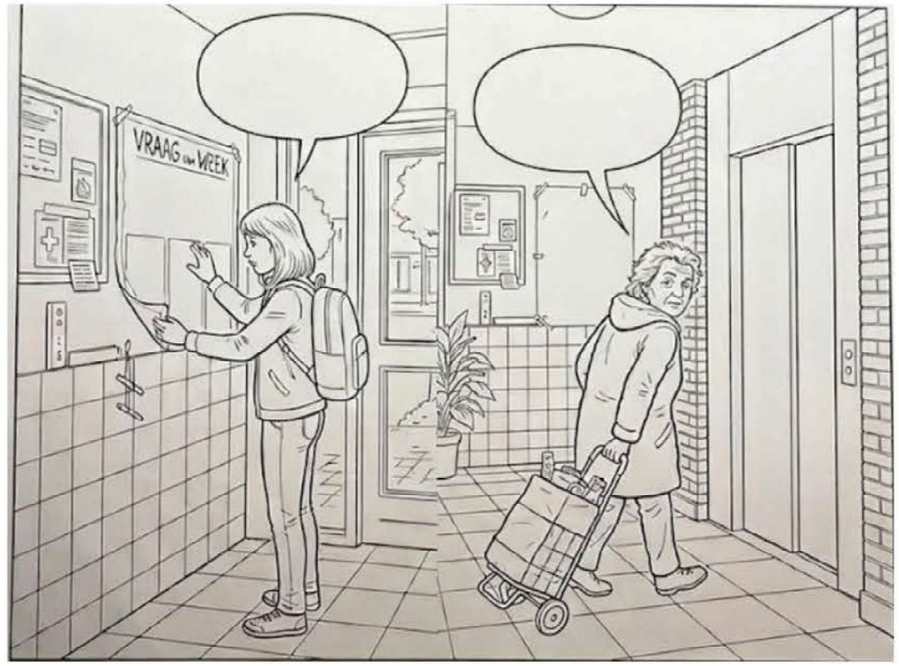
- Ik kreeg een beetje de indruk da thet geen zin had dat ik daar zat. Het is een grote organisatie en er wrodt weinig me elkaar gepraat over deze onderdelen. Het is vooral dat ze even de regels willen laten zien en zichzelf belangrijk willen maken. Maar meedenken nee of echt het huis of de omgeving van deze mensen willen verbeteren doen ze niet als het ze te veel gedoe kost.

Aantekeningen:

- Gemeente doet onderhoud in de straat
- Als de inwoners zelf groen willenz oals een gevel tuin kunnen ze hier een bewonersinitiatief vooraanvragen bij woonstad.
- Er woont iemand van woonstad in de panden
- Flokies kan iets zijn
- Annette de bus: die is van woonstad en woont daar.

"Het noordereiland redt zich wel" Zo worden ze bestempeld vanuit woonstad en ook vanuit de gemeente.

Gang gesprek
Date: 7 juli 2026

Descriptive notes:

- Bij het weghalen vand e vraag van de week kwam ik een vrouw tegen in het trappen gat, waarbij ze zei dat ze zeker wat had opgeschreven. Het leek haar zo leuk als er meer appelbomen of andere fruit bromen kwamen want dan kunnen de kinderen beter begrijpen hoe de natuur werkt.
- Ze wilt wel bomen voor schaduw en leuk vergroenen.

Interpretive notes:

- Ze liep snel door, dus het leek niet alsof ze meer input wilt geven of een sterke mening heeft.

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Er is dus een motivatie om te vergroenen, zodat het kinderen meer kan leren. Hoe natuur werkt en waar het allemaal vandaan komt

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Het leergierige/ het educatieve van de natuur ook menemen in het ontwerp. Wat voor groen kan nog meer uitleggen dan alleen maar er zijn of mooi zijn.

Process notes:

- *Wat betekent dit voor participatie momenten?*

Voor dit soort mensen met niet een mega sterke mening, maar wel wat leuke ideeën en meedenken was deze vraag van de week bedoelt. Niet genoeg motivatie te hebben voor co-creaties en ech tgesprekken maar wel genoeg baat erbij zien om je mening te delen.

- *Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.*

Goede track

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ze ging denk ik toch even in gesprek omdat ze zag da tik het las en gin gopruimen. Uit liefhied en beleefdheid

Quotes:

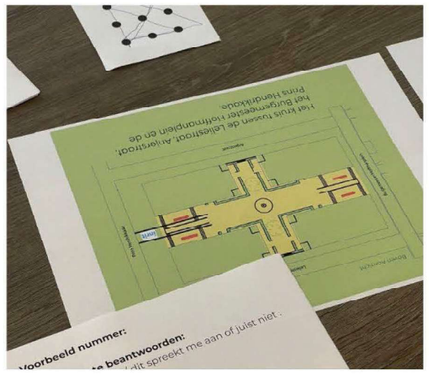
- "Kinderen weten nog niet eens hoe een appel groeit, dus het zou wel leuk zijn als er appelbomen of andere fruit bomen komen, zodat we kinderen kunnen leren hoe de natuur werkt"

Straat gesprek: [redacted]
Date: 7 juli 2026

Descriptive notes:

- Gesprek met [redacted] over meerdere elementen.
- Hij was enthausiast over de flyer en dat we samen komen met mensen om erover te praten etc.
- Hij deelde zijn kennis over de oprit voor veiligheid van de brandweer en ambulance.
- Hij deelde zijn visie over uiteindelijk eigen planten bakken en struikjes met bessen en of ander fruit om dan in de toekomst een samenwerking met dreamlab 010 te hebben en samen met kinderen jam te kunnen maken.
- Hij deelde zijn kennis waarom de brandweer nu niet ver genoeg komt op het plein en wat hiervoor het probleem is.
- Hij vroeg zich af hoeveel mensen er gaan komen
- Na mijn vraag, wat zijn je verwachtingen voor de co-creatie, liet hij ook weten da thij graag wilt kijken naar wat er al is gebeurd en waarom dat wel of niet werkte. Er gingen verhalen rond over bloemen bakken. Werkte die niet door dieven, slecht onderhoude? wie onderhield ze etc.
- Hij vertelde dat hij van mijn website een screenshot heeft genomen van de plattegrond en daarop tekeningen heeft gemaakt van de planten bakken etc.
- Hij dacht mee over de gemeente en het beter en sneller kunnen realiseren van tuinier bakken.
- Hij spaart al een hele lange tijd zaden, zodat we die kunnen gebruiken in de bakken. Dat is goedkoper dan als de gemeente weer dingen moet regelen
- We spraken over water kraantjes, water gebruik etc. We hadden her erover dat hij wel water wilt geven, maar dan wel iets van geld ervoor wilt, want veel water in een jaar wat je moet tappen. Als hij het vanaf zijn eigen appartement moet doen, meot er een hefkarrtje komen. Idialiter zoue r een grote tuinslang zijn met een buiten kraantje. Of dat het kraantje beneden in de kelders die nu worden gebruikt door de schonmakers, ook beschikbaar komen om de plantjes water te geven.

Interpretive notes:

- Wat ik erg cool vond is dat [redacted] veel enthausiasme en passie heeft voor groen en elkaar helpen.
- Hij denkt al na over de toekomst. Samenwerkingen. Elkaar steunen
- Hij heeft dus echt al dingen ontworpen en wilt graaq het voortouw nemen
- Hij is alleen niet zo enthausiast dat hij al met andere inwoners praat over zijn ideeën of dat hij dingen in beweging wilt zetten.Hij wacht af wat ik doe en wat er mogelijk is bij de gemeente. Misschien omdat ik hierbij deze positi heb ingenomen? of omdat hijook uitspreekt niet zoveel met de gemeente te hebben.

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Zorg vanuit hem is dat er t snel conclusies zijn getrokken uit de eerdere bloembakken project en terwijl daar eigenlijk nog steeds weinig over bekend is. Hij wenst de mogelijkheid voor tuinier bakken om zo verder mensen samen te brengen en hij hoopt dat het lukt om ergens een waterkraan/ water opslag te hebben. Zonder dat is het eignlijk ook niet mogelijk om een eigen beheer bak neer t zetten.

- *Welke sociale dynamiek spelen?*

[redacted] is relatief nieuw als buur in de straat, hierdoor wilt hij graag mee doen met veel dingen maar wordt hij nog niet helemaal betrokken. Zo ook het zitten rondom de scheepsmast door mannen en vrouwen die al lange tijd ind e straat wonen.

- *Welke spanningen zie ik tussen gemeente, bewoners, stichitng of stakeholders*

De gemeente wordt door heb ervaren als een enorm moeilijke en ingewikkelde organisatie. Hij heeft veel motivatie en energie maar hij gaat zijn vingers niet branden aan de gemeente. Spanningn tussen bewoners die er al lang wonen en niet lang wonen. Het is niet persé erg verwelkomend.

- *Welke practische beperkingen/ kansen zie ik in de context wel of niet mee doen?*

Practisch moet er dus water nodig zijn, en moet de cultuur rondom het plein zo worden ingericht dat het niet negatief uitpakt. Over waarde in het proces, ziet mijndert al veel waarde, hij neemt zijn ruimte en denkt mee en ntwerpt mee. Spreekt uitdagingen uit etc. Hij is wel het perfecte voorbeeld hoe je mensen zou willen hebben in dit participatie proces.

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

In ieder geval iets van een kruidenbak in eigen beheer van Mijndert en misschien Dreamlab 010. Dat zij een samenwerking doen en hier wat leuks van kunnen maken. [redacted] stel zelf voor om uiteindelijk 4 grote bakken te hebben, maar dan moeten er ook meer bewoners mee doen. Misschien dat de fysio of SOL met een nieuwe leider misschien wel mee willen doen, maar dit volgt dan later in het proces.

- *Welke wensen, zorgen, ideeën of waarden kwamen naar voren?*

Zorgen: Waar moet water vandaan komen. Waarden: samenwerken en samenbrengen is belangrijk. Ideeën: vrier grote planten bakken op hoogte. Wensen: Zelf veel eigen beheer, weinig bvertrouwen in het onderhoud van de gemeente en liever zelf dingen deon. Ook graag zijn zaden en methodes enzo gebruiken. Hij heeft veel kennis dus waarom niet.

Process notes:

- Wat betekent dit voor participatie momenten?

Nog niet veel, misschien uiteindelijk iets van een samenwerkings meeting met Dreamlab 010 en [redacted] faciliteren?

- Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.

Misschein wel meer ruimte overlaten voor [redacted] en of andere om het woord te voeren en leiding te geven.

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Doordat ik natuurlijk nu die co-creatie sessie heb georganiseerd en faciliteer. Zorg ik wel ervoor dat er naar mij wordt gekeken voor een ontwerp en samenwerking met de gemeente. Dit haakt aan op Fabianna's scriptie. Waar eigenlijk de design positie die ik nu in neem ook heel erg macht

- Stuurde ik te veel? zoja waaheen?

Bij mijndert stuurde ik niet te veel, hij heeft zelf vel ideeën. Wel krijg ik door mensen zoals hij veel enthausiasme over hoe het plein eruit kan zien, maar of dit ook daadwerkelijk gewenst is, is nog even de vraag.

- was ik facilitator, onderzoeker, ontwerper, luisteraar?

In deze context werd ik door heb aangekeken als de facilitator, dat ik dingen mogelijk ga maken en zijn ideeën weer ga vertalen. echter denk ik dat deze situatie ook wel echt een dialoog was. Hij was geinteresseerd in mijn kennis en aanpak rondom de gemeente etc. EN ik weer in zijn kennis over de oprit, regel geving, zijnn ideeën etc.
Meer een vriendschappelijk buren gesprek, dan echt iets om meteen conclusies uit te trekken.

Quotes:

- "Ik heb je plattegrond van de website overgenomen en er alvast mijn eigen ontwerp op getekend"
- "Ik ben benieuwd wat we allemaal gaan bespreken donderdag"
- "Het is vooral belangrijk dat we ook gaan kijken naar wat er allemaal al is gedaan aan vergroening en wrm dit wel of niet werkte" "Om ook even de bepaalde aannames weg te halen"
- "De brandweer kan nu niet goed bijd e binneste 4 hoeken van de panden, dus die lopen gevaar met brand"
- "Als je een grote wagen met veel gewicht op de straat laat rijden, dan moten de tegels wel goed zijn aangelegd. Eigenlijk meot er ook een mogelijkheid zijn om te kunnen steken naar voren. "

Opvallend?:

- Mega leuk dat [redacted] de website zo goed heeft bekeken
- Dat hij een foto daarvan heeft genomen en zo zijn eigen ontwerp heeft getekend
- Veel enthausiasme heeft
- en zonder dat hij weet wat door kan gaan en hoe het plein eruit kan zien, al helemaal ideeen en een visie heeft om samen te werken en gezamelijk te zorgen voor het groen met dreamlab 010. Dreamlab 010 zit nog niet eens in het pand.
- Ook denkt hij na over haalbaarheid en realistische verwachtingen en vragen. niet meer dan 4 bakken, want de buurt wilt eigenlijk niet zoveel groen.

Persoonlijke uitdagingen? :

- Niet te veel druk gaan voelen dat mensen zoals Mijndert heel veel leuke en goede energie hebben en dat ik dat wil gaan realiseren. Mijn doel is niet het ruimtelijk ontwerp. Dus dat moet ik zeker na dit soort gesprekken wel in mijn achterhoofd houden.

Vragen?

- Wie gaat realiseren dat er water op ht plein komt voor het groen. Misschein als de gemeente het onderhoud doet, wordt dat niet geregeld. Maar de inwoners willen het wel verzorgen als het er slecht uit komt te zien. dus eens soort gezamelijke zorg is eigenlijk wel belangrijk. Anders zal de negativiteit rondomd e gemeente misschien te groot zijn.

Straat gesprek: Vrouw op [redacted]

Date: 7 juli 2026

Descriptive notes:

- Terwijl ik de Question of the week van de muren aan het halen was, moest ik aanbellen bij de panden. Bij het band boven Sol moest ik bij vel huizen aanbellen en kwam ik terecht bij nummer [redacted] Omdat ik uit beleefdheid de mevrouw even wilde bedanken om de deur open te doen, raakte ik in gesprek.
- Ze ging praten over persoonlijke omstandigheden
- Toen over het feit dat ze graaginput had willen geven op de vraag, maar door omstandigheden hier geen tijdvoor had gehad.
- Ik vervolgens haar uitleggen dat ik nog lang aanwezig ben op het plein en hoe dit proces verder ging.
- We raakte aan de praat over wat zij belangrijk vind rondom het plein en waarom etc.
- De kern. Ze wilt veiligheid en zichtbaarheid. Dit voornamelijk van opmerkingen die haar meoder altijd zij. Als het donker is moet je nooit dte dicht langs hoge struiken lopen, er kunne zo mannen in verstopt zijn en je loopt gevaar. Zo was dus een zorg van haar dat er zichtbaarheid blijft over het straatje en dat je altijd goed kan zien wat er gebeurd. Ook dat de veilgheid goed bedacht is en misschien iets van straat ligt.
- Daarnaast had ze het over het uizicht die wordt verpest door de bomen op de prins hendrik kade die te dicht bij elkaar staane n dus weinig ruimte over laten voor uitzicht. Terwijl de woningen aan de water kant ooke cht een stuk duurder zijn door het uitzicht.
- Vervolgnens ging het over de kade kapers met veel lawaai engedoe, dat ze wel eens de brandweer beld enzo
- Ze heeft ook regelmatig contact met de gemeente als er weer eens een lamp of iets kapot is.
- Ze is voor groen en verandering, maar wel goed doordacht.

Opvallend?:

- Ineens een ovnerwacht gesprek met waardes die belangrijk zijn voor het plein.
- Ze wilde graaag persoonlijk contact en dat maakte voor haar al een leuk moment op de dacht vertelde ze.

Interpretive notes:

- Ze is een enthausiasteling, maar houdt meer van dr mening geven dan ook echt meedenken en mee ontwerpen.
- Ze vind sociaal contact belangrijk en houdt ook niet snel op met praten.
- Naar omstandigheden is dit ook t verklaren maar toch.
- Oudere vrouw die naar mij indruk ook niet persé echt veel tijd neemt om zichzelf goed te onderhouden.

Persoonlijke uitdagingen? :

- Laag groen combineren met de nodige schaduw creëren.

Context notes:

- *Welke zorgen, wensen of motivaties komen terug?*

Zorgen was veiligheid, zichtbaarheid. Motivaties: fijn voor het hondje, fijn voor ons allemaal wat groen en goed voor de stad en natuur. Wensen: licht en lage struiken.

- *Welke sociale dynamiek spelen?*

Ze komt wel buiten, maar vooral om het hondje uit te laten. Ik zag haar wel lopen terwijl de co-creatie sessie was. Ze had er dus bij kunnen zijn en voor welke reden dan ook is ze niet erbij gekomen. Terwijl ze wel een echte mening en ideeën had. En ook enthausiast was over groen.

- *Welke spanningen zie ik tussen gemeente, bewoners, stichitng of stakeholders*

?

- *Welke practische beperkingen/ kansen zie ik in de context wel of niet mee doen?*

Praktisch: groen voor schaduw, maar je wilt wel zichtlijnen open houden. Moeilijke uitdaging.

Design notes:

- *Wat betekend dit voor het ruimtelijk ontwerp?*

Ruimtes nit te vol maken en te hoog groen, veilgheid is belangrijk.

- *Welke wensen, zorgen, ideeën of waarden kwamen naar voren?*

Zorgen was veiligheid, zichtbaarheid. Motivaties: fijn voor het hondje, fijn voor ons allemaal wat groen en goed voor de stad en natuur. Wensen: licht en lage struiken.

Process notes:

- Wat betekent dit voor participatie momenten?

Ik had haar wel verwachtbij de sessie, misschien door de persoonlijke omstandigheden is dit er niet van gekomen. Wel denk ik dat er meer mensen zijn zoals zij. Wel een mening maar niet hard genoeg om dit te delen met andere of hierover in gesprek te gaan met anderen.

- Moet het laagdrempeliger, concreter, persoonlijker, informeler, zichtbaarder, persoonlijk.

Persoonlijk contact was in dit geval erg goed. Zonder dit deur gesprek had ik haar input niet gehad en deze waarden ook niet. Ze had dus ook niet mee gedaan aan de vraag van de week en ik denk dat ik haar misschein toch ook niet had gezien bij de co-creatie. De flyer had ze niet meer goed gezien door omstandigheden, dus ondanks dat ze hele goed einput had, was ze anders wss door het proces heen geslipt.

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Voor haar was ik denk ik wel een facilitator, al hadden we meer een dialoog als gesprek. Ht was heel laagdrempelig. Ik nam geen notities en het had onverwachts ineens belangrijke informatie.

- Stuurde ik te veel? zoja waaheen?

Ik stuurde wel naar dignend ie voor haar belangrijk waren en doorvragen op die onderwerpen.

- was ik facilitator, onderzoeker, ontwerper, luisteraar?

Facilitator en luisteraar en interviewer.

Quotes:

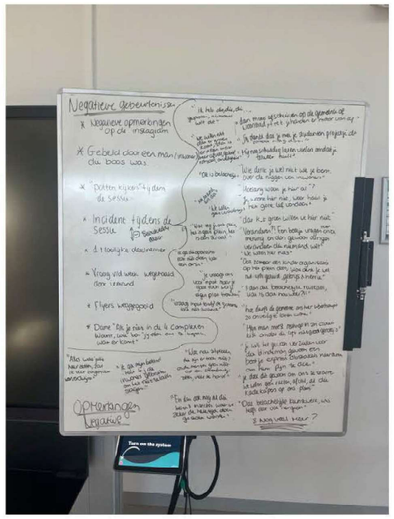
- "Nooit te dicht langs hoge struiken lopen, je weet nooit of er ineens iemand in zit en kwade bedoelingen heeft"
- "Het is ook altijd wel erg donker in de straat als ik mijn hondje uitlaat, dus als er nog meer groen komt die het portier licht blokkeerd, moet er ook een lantaren paal komen"
- "Het uitizicht wordt altijd wel verpest door groen"
- "Ik bel de gemeente dan gewoon op en vraag of ze die lantaren palen willen vervangen" "Dat doe ik ook met de politie hoor, en de kade kapers" "Ik meld het gewoon"
- "Fijn om je even zo te spreken, dat is tochw at makkelijker dan het allemaal op te schrijven, en ook een stuk leuker"

Insident bij de co-creatie

Date: 9 juli 2026

Quotes

Descriptive notes:

- Schreeuwende vrouw
- negatieve energie van een deelnemer aan de co-creatie
- 2 potten kijkers vanaf het balkon
- 1 telefoontje van een man die ook erg negatief was

allemaal geheel over verandering en problemen. De problemen die ik niet kan oplossen en de verandering tegen willen gaan, want niks is goed? Maar wel alles opgelost willen hebben.

Context notes:

- Veel negatieve energie rondom woonstad
- Veel negatieve energie rondom de gemeente me tonderhoud en uberhaupt vertrouwen
- De ruilkast zorgde ook voor negatieve energie rondom iedereen aan boord.
- en enorm veel negatieve energie voor de nieuwe organisatie Dreamlab 010 met geluidsoverlast etc.

Reflective notes:

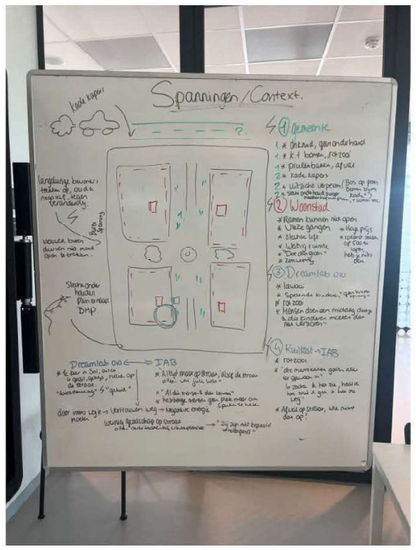
- heb ik de co-creatie te hard ingezet/ te vroeg? dat ik haar angst heb gegeven? \
- Hoe heb ik dit kunnen laten gebeuren? er had iemand bij moeten zijn die grenzen aan gaf? of ik had dit zelf moeten doen?

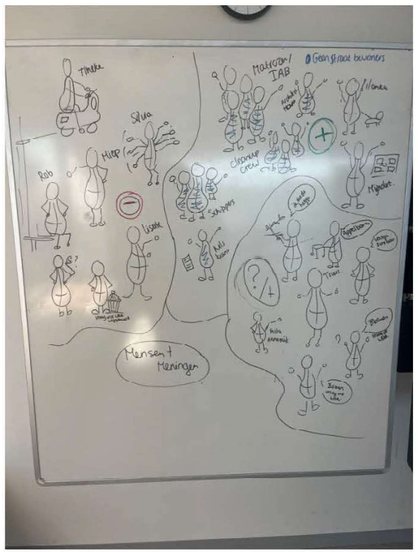
Process notes:

- Een aantal Not in my backyard mensen NIMBY
- en een aantal early adapters (in de verandering en groene energie)
- Ook een aantal mensen die wel gemakklijk mee te krijgen zijn als er groen is. Want enthausiast waren ze, ze willen alleen er zelf niet al te veel aan moeten doen.

Intuitive notes:

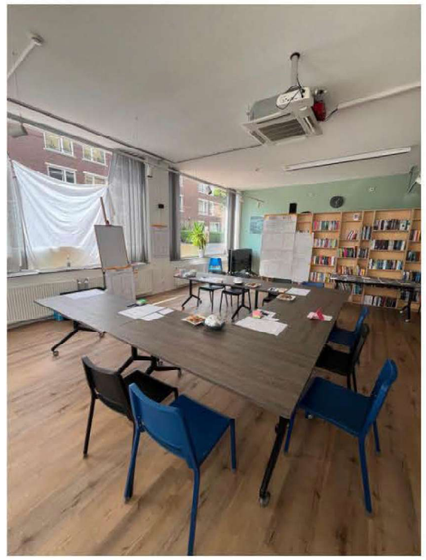
- Er gebeurd veel rondom het plein aan verandering. Deze vrouw is gewoon erg bang voor verandering en dat ze dingen niet meer onder controle heeft. Dus ik denk dat dit een soort tegen reactie was van alles wat niet met haar mee beweegt en een soort het weg pesten van de verandering.
- Ze heeft dit niet voor het eerst gedaan maar wel voor het eerst zo direct naar iemand vrij ondschuldig en ook echt expliciet naar ellen.
- Ik denk dat het niet hielp dat ik niet ech tvan een organisatie ben, of dat het zeggenschap wat wij daar hadden niet erg sterk was. Ik vroeg om input en we gaan kijkenw at er veranderd kan worden. Daardoor is er weinig vertrouwen in het echt realiseren van die verandering en is er weinig vertrouwen in ons als initiatief nemers.
- Daarnaast is het ook zo dat ik wel als drivers van de verandring de gemeente en veiligheids diensten noemde, die juist dan eigenlijk weer een trigger vormen voor extremere reacties. De gemeente is een buzz word en veiligheid is belangrijk en waarom woont zij er dan al 30 jaar zonder die veiligheid. "Waarom nu opeens", "waarom zijn we nu wel belangrijk genoeg".
- Het maakte nie tuit wat ik of [redacted] als reactie gaven op haar vragen/ geschreeuw. Ze ging er tegen in en liet je niet uitpraten. Dit betekend dat ze daar ook niet kwam op er iets uit te halen of informatie op te halen etc. Ze kwam alleen energie weghalen en iedereen die bij die sessie was te beinvloeden. Bijna een soort sociale druk, van ik zie dat jij hier nu zit en wrm zit jij hier. Dat mensen niet meer daarheen durven of iets dergelijks .
- De mensen die vanaf het balkon keken, zijn juist misschien mensen die wel hadden willen gaan maar meer kat uit de boom kijken en niet durfte, of even wilde kijken of het echt doorgezet werd.
- Al is het een gedeelde energie, dus het was niet alleen dit incident, maar meerdere kanten en mensen hebben dezelfde zorgen en problemen aangekaart. alleen een groot deel kan ik niet veranderen en ligt bij andere organisaties.

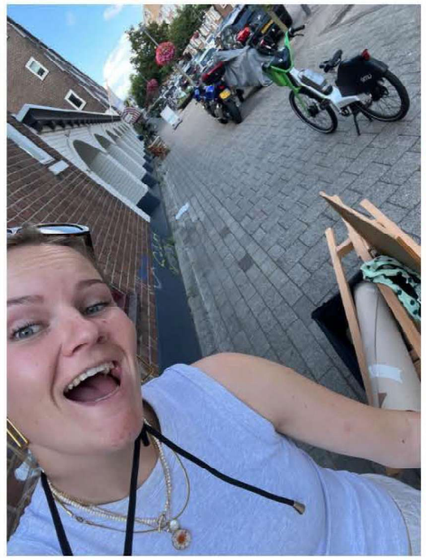
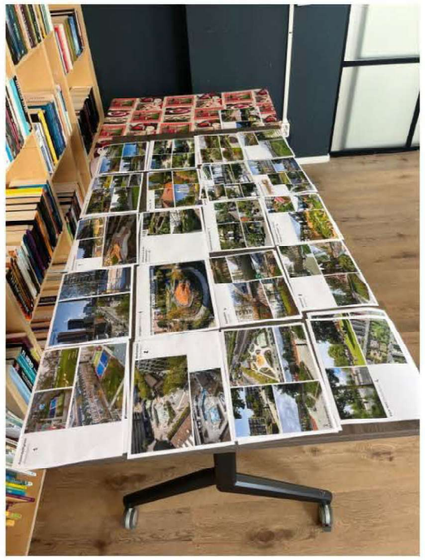

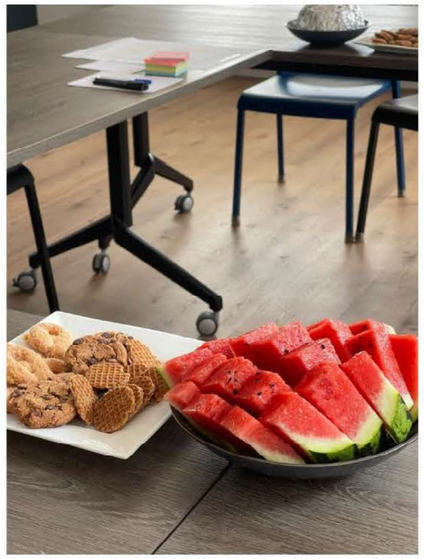
Co-creatie voorbereidingen

Date: 9 juli 2026

Descriptive notes:

- Posters van het plein, zodat hierop getekend kan wordenof aantekeningen op gemaakt kunnen worden.
- Een whiteboard zodat ik aantekeningen kan maken van wat belangrijk is
- De vraag van de week met toegevoegd zorgen en voorwaarden, zodat we ook hierove rkunnen praten wat belangrijk is en wat iedereen wel of niet wilt en wrm etc.
- Snacks
- Voorbeelden van pleinen die vergroend en veranderd zijn, dus wat er wel of niet leuk aan is en wrm. Wat kan het betekenen voor het plein etc.

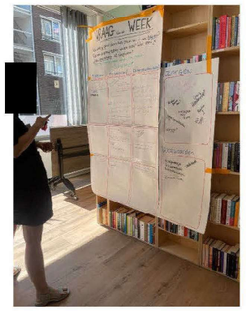
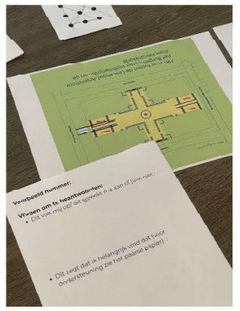
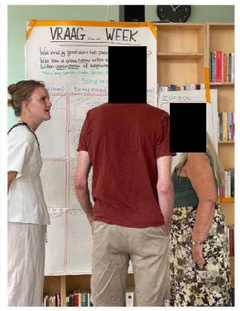
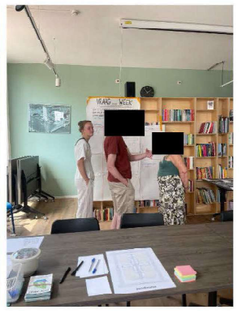
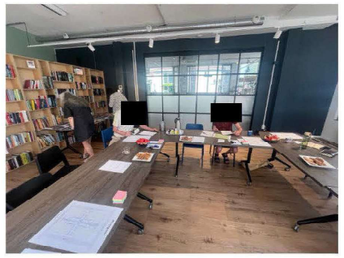
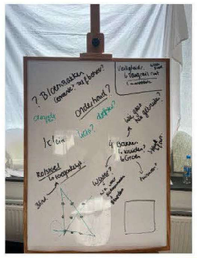
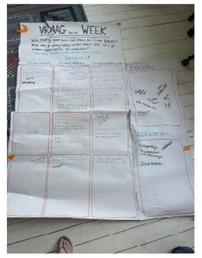
Aanpak:

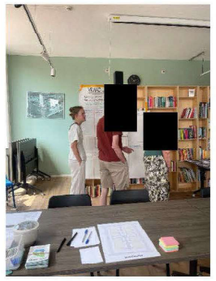
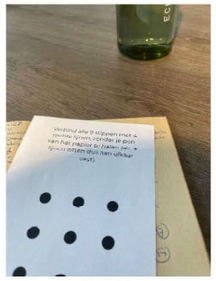
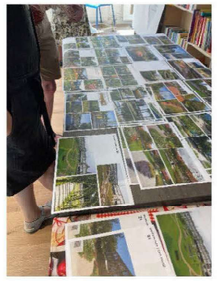
- Eerst welkom
  - Ik vertellen wie ik ben
  - Wrm het plein gaat veranderen
  - Wat voorwaardes zijn (persleidingen geen bomen etc)
  - Hulpdiensten etc
- Rondje wie zitten er, woon je er lang, wat wil je vandaag komen doen?

- Vraag van de week bespreken
  - zorgen en voorwaarden opschrijven

- Spelletje
- Voorbeelden opdracht
  - Kiezen en opschrijven wat je leuk vind en wat de waarden zijn die je belangrijk vind
  - Wat kan het betekenen voor de scheepsmasttuin
- Afsluiting

Evaluatie co-creatie
Date: 9 juli 2026

Ideeën

[redacted]
- Kleine ruimte eigenlijk als je het veel vrij wilt houden.
- Voorstel van 4 grote hoge bakken met kruiden en ander groen
  - kleurt en fleurt het plein op
  - Dan kunnen mensen die het leuk vinden wat tuinieren
- Voorwaardes en vragen
  - Wie gaat ht allemaal gebruiken? Hoe gaan we om met diefstal?
  - Water, waar kunnen we het vandaan halen? Buiten kraan? Kraan van schoonmakers? trollie

- Hier onder de aantekening van de inwoner zelf!

Aanwezige

- [redacted] Was heel aanwezig, had een ontwerp voorbereid, vragen voorbereid en zat er met een hele open houding.
- [redacted] kwam wat later aan, maar is super enthausiast over verandering en groen. Wilt graag bloemetjes en gras en vind ookd at er niet mega veel hoeft te veranderen om het al wel meer sfeer en natuur te kunnen geven.
- [redacted] was erbij
- [redacted] was erbij (woont niet in de complexen)
- [redacted] was erg negatief, vooral ook door het gesprek vooraf met [redacted] en wilde ook niet mee doen met meerdere opdrachten, schreeuwde er vooral steeds negatief doorheen.
- [redacted] en [redacted] hebben de website bekeken. [redacted] kwam doordat ze me via line dance kent

Reflexive notes:

- *Wat was mijn rol?*

Na het lezen van de dingen van Fabiana, was deze co-creatie natuurlijke en beetje een machtspositie innemen. Ik had alles al opgehangen en voorbereid. wat suggereerd da tik al helemaal weet wat ik wil doen en wat de uitkomst zou moeten zijn. Dit geeft voor sommigen de verkeerde indruk. Dan kan je nog zo open beginnen en elke kant op kunnen gaan, maar het geeft de verkeerde indruk

- Stuurde ik te veel? zoja waaheen?

Ik stuurde niet veel, maar ze keken me wel steeds aan dat ik het volgende ging inleiden, als je eenmaal in die machtpositie zit kom je er ook echt moeilijker uit. [redacted] nam ook vooral het voortouw, wat wel werkte want daarna ging [redacted] ook mee rmee doen.

- was ik facilitator, onderzoeker, ontwerper, luisteraar?

facilitator.

Realiteit:

- Eerst welkom
  - Dit ging wat minder goed omdat er gewoon veel gebeurde, We hadden al veel dingen uitgelegd bij het gesprek met sylvia
- Rondje wie zitten er, woon je er lang, wat wil je vandaag komen doen?
  - Dit uiteindelijk ook niet gedaan, ze kende elkaar allemaal

- Vraag van de week bespreken
  - zorgen en voorwaarden opschrijven
  - Dit ging wel goed. hier hebben we veel over gehad en alle zwarte termen die erbij zijn gekomen hebbben we besproken.

- Spelletje
- Vonden ze erg leuk om te doen

- Voorbeelden opdracht
  - Kiezen en opschrijven wat je leuk vind en wat de waarden zijn die je belangrijk vind
  - Wat kan het betekenen voor de scheepsmasttuin
  - Hier weigerde lisette om aan mee te doen. Misschien wat het een te grote opdracht met de waarden en vooral ook die A4 dingen erbij. We hebben uiteindelijk gewoon modeling besproken welke elementen wel of niet goed zouden werken op het plein.
- Afsluiting
- Besloten om verder ook niet meer echt veeldingen op de website te doen, maar vooral gewoon het tegen Ilonka en Mijndert te vertellen.

Resultaten:

Zorgen
- Geluid vanaf de kinder organisatie
- Gras en dan hondenpoep erop
- Andere fietsen die hier worden gestalt
- Ratten als het niet schoon is
- Niet goed onderhoud
- Winter en gladheid
- Viezigheid dat naar binnen waait van de tuin naar de complexen

Voorwaarden
- toegankelijkheid van het plein, voor blinde, rollators, kinderwagens etc
- Zoutbakken
- Onderhoud.

Dingen die moeten blijven:
- Bankjes
- Rollator toegankelijkheid
- Ontmoeting

Nieuw;
- gras? met een hekje zodat er geen honden op poepen

Onbeantwoorden vragen:

- De bloembakken die eerder op het plein stonden en zijn weggehaald door de gemeenten, waren deze eigen beheer? Waren ze niet goed onderhouden? of wat het gestolen? wrm werkte het niet?
-

Gezamelijk besproken elementen

- Er moet eigenlijk ook licht in de straat komen
- Hoe gaan we om met diefstal als we iets van kruiden of bloemen in de straat doen?
- Het moet echt rolstoel toegankelijk blijven in zowel de winter als in de zomer. Dus er moet iets gedaan worden aan grip

Besproken elementen voor andere organisaties

Woonstad:
- Raam rail voor de ruit, zodat je er niet uit rijdt met je rollator tegen over de lift.
- Scooter en rollator opslag slaat nergens op, heel ver weg geplaats maar als je niet goed kan lopen wrm dan daar nog plaatsen.
- In de lift kan je niet goed iemand horizontaal vervoeren. Dus verhaal dat haar overleden man met kussens rechtop ind e lift moest was natuurlijk vreselijk.
- Ramen kunnen niet open, dus er kan ook niemand door het raam worden vervoerd.
- Geluid van dreamlab 010 is ook niet gewenst

Evaluatie van website, platformen en flyers
Date: 17 juli 2026

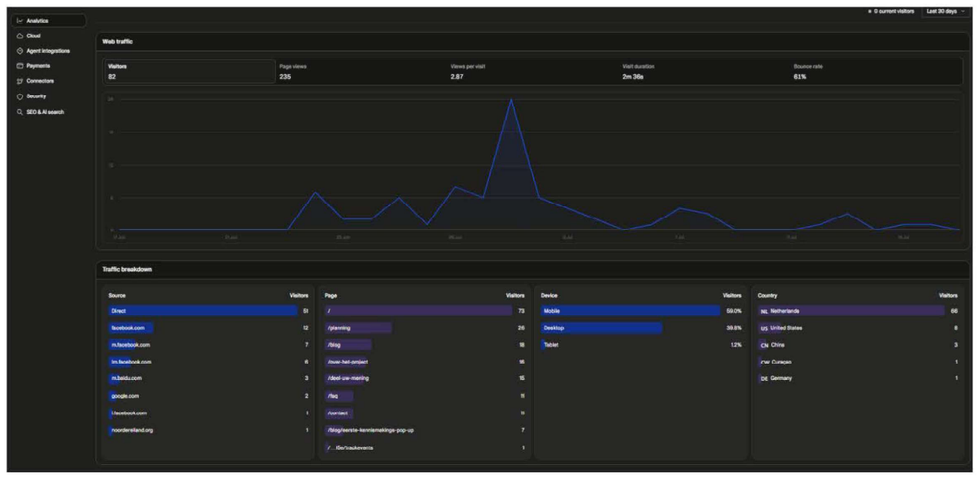
facebook 19 likes
Insta : 24 likes

Flyer:

- Veel gelezen. 64 woningen een flyer gegeven waaronder ook de fysio met een gesprek, het advocaten bureau nog na gemaild en ook SOI een flyer gegeven en het architecten bureau erachter.
- Ik weet dat 1 iemand hem heeft weggegooid.
- Maar ook veel hem niet hebben gelezen

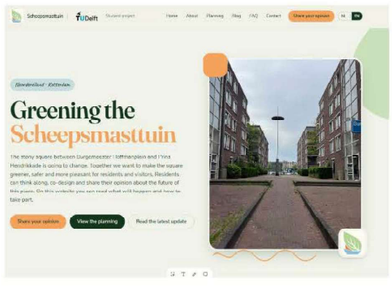
Website:

- Zelf gestuurd naar 4 mensen. Die niet op het eiland wonen. De rest is dus vanuit de flyer en de promotie kanalen.
- 81-4 = 79 bezoekers.
- Veel via facebook
- Veel via mobiel

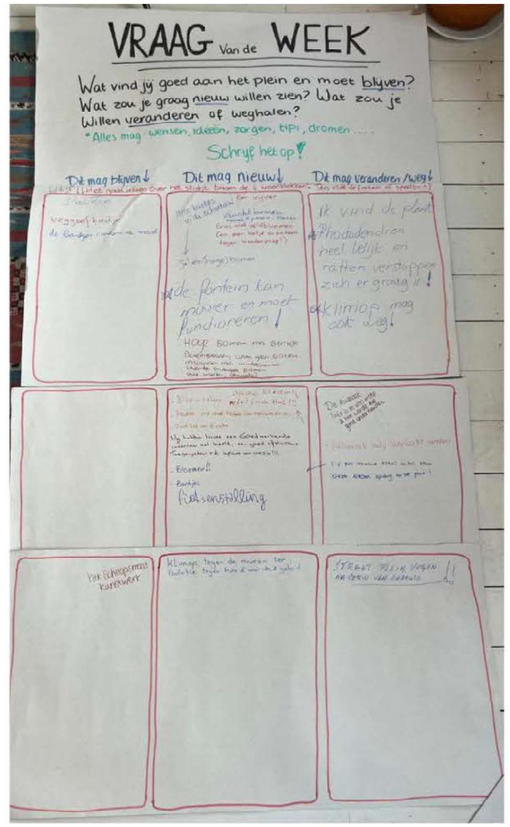

Evaluatie van de vraag van de week

Date: 18 juli 2026

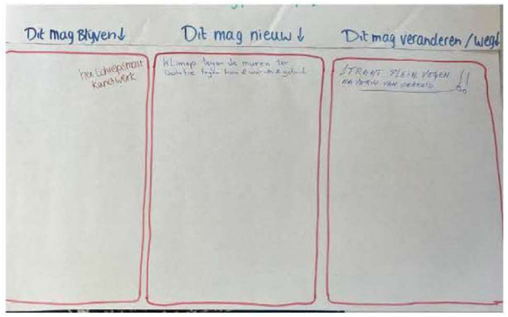
Opgehangen in alle 4 de panden.

1 gehele vraag van de week is weggehaald door een deelnemer omdat die niet wilde dat dingen veranderen. -> gehoord van Lisette die in dat pand woont.

De rest is wel beantwoord.

Deelnemers: 18 totaal

2 deelnemers

Kern dit mag blijven:

- bankjes/ zitplekken rondom de mast
- de ruilkast

Kern dit mag nieuw:

- Fietsen stalling
- klimop tegen de muren voor isolatie: warmte en kou
- Meer bankjes in de schaduw
- Meer hoge bomen voor schaduw
- Vruchten bomen => Appel of kersen
- Gras met veldbloemen, wel met een hekje zodat er geen honden op poepen
- Bloembakken waar geen ratten in kunnen zitten
- Vlinderstruiken, Lauzander n andere bloemen voor insecten
- Grasveldje
- 1x in de maand markt op het pleintje
- Bredere inrit voor de ambulance
- Zoutbakken voor in de winter

Kern dit mag veranderen/ weg:

- De ruilkast

Dingen voor andere organisaties:

Gemeente

- Straat en plein vegen als het onkruid is gedaan

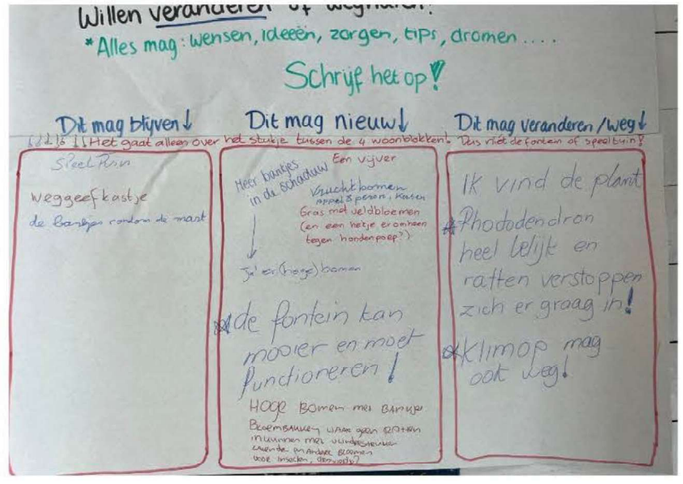
Woonstad:

- Een goede intercom dat je kan zien wie er aanbeld
- Geen kinderopvang op het plein
- Oude kleding niet in de hal

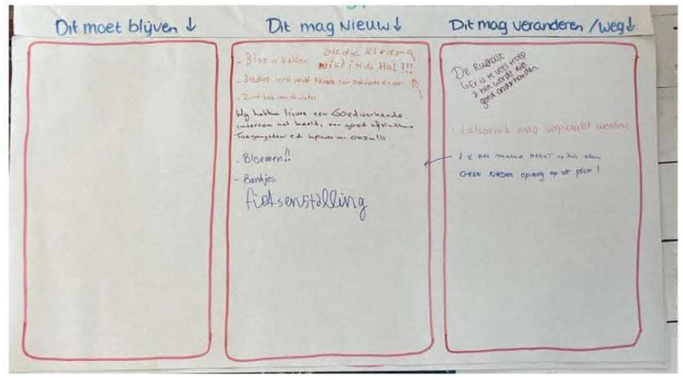
Iemand heeft opgeschreven wat er wordt bedoelt met het plein => Taal is belangrijk

Hoffmanplein => Speeltuin, fontein, type planten en klimop. hoort dus bij het verkeerde plein

9 deelnemers

7 deelnemers

Bloemhof in Rotterdam

Zo'n groene haag kan leuk zijn voor bij de kinder organisation. Meer geluid tegen gaan en speels groen.

Zo'n paadje naast het echte rollator pad? Maakt het speels en vrolijk.

Kapiteln tuin (Den Haag)

Wat hoger zandje wat meer, zodat je stampi kan

angst dat het kinderen trekt in plaats van schadow dat voor de studenen gebruikt kan worden

Zo'n paadje naast het echte rollator pad? Maakt het speels en vrolijk.

Leuvenhoofd park (Rotterdam)

Binnenrotte (Rotterdam)

Bankje dus toch los van bloembak

Tijdelijke groene oase op Meent

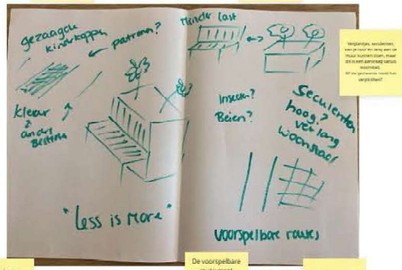

Hoge planten bakken met leuke bloemen. Groter dan dit, maar wel leuk als het een beetje zo uitpakt.

Binnentuin van de drie Matheneserflats (Rotterdam)

Van dit soort bakken met groen en bloemen erin is erg leuk. De combi met een bloemenrijk en een mooie(kleur) zon te zitten en/of wat leuk speelmeubel.

Ook moeilijker want dan zit je stil maar ook kussen de bijen en insecten. Misschien banken appart van de hoeveelheid bak?

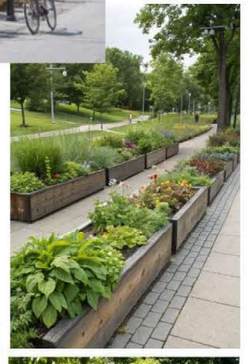

schaduw en samen zitten/ geluidsoverlas t?

tegen geluids overalst?

Gesprek [redacted] over incident en context

Date: 15 juli 2026

Descriptive notes:

- Drankje drinken met [redacted] om alles wat er rondom het indicent en het plein allemaal gebeurd.
- Wij hadden het insident met zijn tweeen gehad. Die donderdag kreeg [redacted] van Dreamlab010 de sleutel. De kinder organisatie die op het eiland kom. Er was een enorme buren ruzie ontstaan, toen kimerbly daar een keer binnen was. Ze zou veel lawaai maken, het niet goed doen, de kinderen niet in bedwang houden etc etc.
- De kinderen zijn door buren benaderd met enorm rasistische opmerkingen
- [redacted] gebeld en bericht in de nacht omdat er 3 kinderen/ jongeren hadden ingebroken in het pand. Waar vervolgens weer nog meer rasistische opmerkingen en heissa van kwam door bewoners.
- Ze hebben [redacted] voor van alles uitgemaakt en er is politie bij gekomen
- Kortom Chaos

- [redacted] vertelde dat een aantal jaar geleden er ook een crossfit organistatie kwam, met een zwarte eigennaar, daat het hele eilland daar ook eers mega laaiend over was en rasistisch. Nu zit hij er al 3 jaar en is het gelukkig voorbij en heeft hij alleen positieve energie

- Ook een verhaal van de maaskade vergroening, waar neorm veel tijd en energie in zat, de landschapsarchitect had een teams meeting georganiseerd met een presentatie en vragen, maar hij kon nog niet eens zijn presentatie goed afmaken/ afronden en er gingen al bewoner doorheen schreeuwen etc. Afblaffen van de verandering. Covid tijden btw.

Interpretive notes:

- Het eiland oogde eerst als een betrokken eiland, met veel liefde voor de natuur, de mensen etc
- Blijkt ook dat dit hand in hand gaat met toch wat oudere mensen die er al lang wonen en bang zijn voor verandering. Het moet blijven zoals het was en niks kan beter of nieuwer.
- Heel erg wegpesten van de verandering alsof er nog wat kan komen. Terwijl in werkelijkheid ze weten dat dat niet zo is.
- Zo ook [redacted] die vertelde dat ze bij een heel ontwerp van een plein betrokken ooit was, dus ik vragen waarom daar wel en hier niet. Zegt ze, nee schat ik hou niet van groen, dat boeit me helemaal niet het gaat erom dat er geen huizen complex komt. ik wil vooral geen huizen, liever dan wat dom groen.
- Dus eigenlijk het groen als een vervanging voor een grotere verandering. Maar verandering in het algemeen is dus al niet gewenst.

Reflexive notes:

- Omdat ik verandering kwam brengen, raakte ik iets heel gevoeligs en dus iets waardevols.
- Hetgene wat goed is moet blijven en niet weg
- Het maakt niet uit wat ik daar doe en hoe goed het is en hoe leuk het voor ze zou zijn, het gaat erom dat het verandering is en die verandering is eng en niet gewenst.

Opening Super straat op het noordereiland

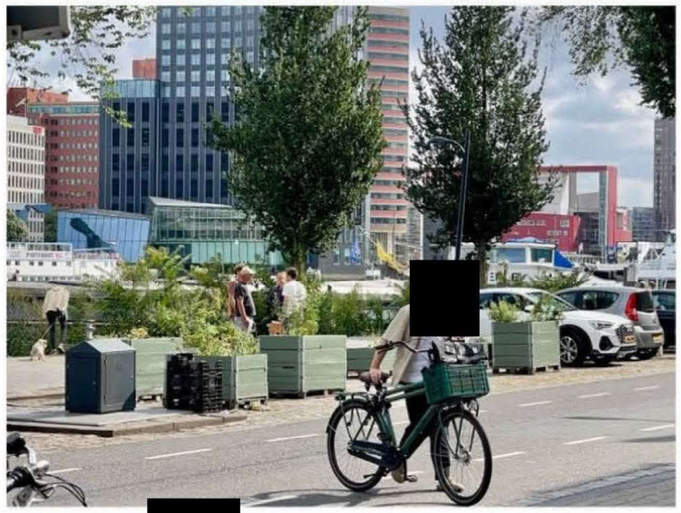
Date: 23 juli 2026

Descriptive notes:

- Er is al twee jaar veel geregeld en gepraat met inwoners en de gemeente om op de Prinshendrikkade, 3 a 4 parkeerplekken op te offeren om hier een tuin te maken vand e buurt. Tegen over het café zodat de mensen ook meer gebruik kunnen maken van het groen dat in die bakken zit.
- [redacted] zijn hier grote trekkers van
- We gingen plantjes in de bakken doen en er waren een aantal mensen aanwezig.
- Meid van Groene tengels-> project van stadstuinieren waar ze uiteindelijk ook willen uitbreiden naar de wijk om het meer een community tuin van te maken dan externe mensen

Interpretive notes:

- Dit initiatief met wat sturign van IAB is uiteindelijk gerealiseerd, maar vooral met heel veel initiatief van [redacted] en [redacted] om het te realiseren. Het is bizar dat zoiets 2 jaar duurt, want zo haal je motivatie en initiatief van mensen ook naar beneden.
- Daarnaas thoorde ik binnen bij het cafe ook veel gemikste signalen, ze zeiden "Het is erg dubbel, leuk maar erg dubbel" toen ik zei dat we lekker aan het tuinieren waren.
- Ik denk dat dit ging over mobiliteit probleem van parkeren en dat dit veel gezeur met zich meebrengt

Gesprek Landschapsontwerper en wijknetwerker over de tuin (gemeente x IAB)

Date: 23 juli 2026

Descriptive notes:

- Gesprek met [redacted] Ook [redacted] was erbij om te kijken wat mogelijk is etc.
- [redacted] had in eerder mail contact niet opmij gereageerd.
- Nu heef[redacted]e meeting opgezet.
- We bespraken de spanningen rondom het plein, de dingen die ik ben gaan doen in de wijk om input op te halen en hoe ik tot mijn ontwerp ben gekomen
- We hebben het ontwerp een beetje besroken, maar echt goed kijken hebben ze niet gedaan.
- De kern: er kwam uit dat ik nog een itteratie moet doen op het ontwerp, zowel een versimpelde versie wat met weinig geld van de gemeente en veel initatief can bewoners en ons wel gerealiseerd kan worden en een plan die heel radicaal is waardoor het echt gaat voelen als een plein en het klimaat adaptief is etc.
- verwachtingen kwamen niet overeen met de werkelijkheid.
-

Interpretive notes:

- Ik moet zeggen dat het gesprek echt een andere wending had dan gehoopt, de gemente heeft eigenlijk helemaal geen momentum om verandering t ebrengen, en wij hebbeneigenlijk gewoon hard gewerkt voorniks wss.

Context notes:

We praatte met [redacted]e normaal bealgnrijk onderdeel is van het Kendoe overleg. Waaar wijons ontwerp zouden pitchen en nu doet hij alsof het dus neit eens bij het kendoe overleg kan komen. Dus vrij vaag en gek

Process notes:

- *Wat was mijn rol?*

Doordat ik natuurlijk nu die co-creatie sessie heb georganiseerd en faciliteer. Zorg ik wel ervoor dat er naar mij wordt gekeken voor een ontwerp en samenwerking met de gemeente. Dit haakt aan op [redacted] scriptie. Waar eigenlijk de design positie die ik nu in neem ook heel erg macht

- Stuurde ik te veel? zoja waaheen?

Bij [redacted] stuurde ik niet te veel, hij heeft zelf vel ideeën. Wel krijg ik door mensen zoals hij veel enthausiasme over hoe het plein eruit kan zien, maar of dit ook daadwerkelijk gewenst is, is nog even de vraag.

- was ik facilitator, onderzoeker, ontwerper, luisteraar?

In deze context werd ik door heb aangekeken als de facilitator, dat ik dingen mogelijk ga maken en zijn ideeën weer ga vertalen. echter denk ik dat deze situatie ook wel echt een dialoog was. Hij was geinteresseerd in mijn kennis en aanpak rondom de gemeente etc. EN ik weer in zijn kennis over de oprit, regel geving, zijnn ideeën etc.
Meer een vriendschappelijk buren gesprek, dan echt iets om meteen conclusies uit te trekken.

Quotes:

- "Er moet nog wel ergens een potje vrijkomen"
- "Wij hadden besrpoken, na een ontwerp vanaf onze kant dat we naar het Kendoe overleg zouden gaan en we over een 1 jaar een goede verandering van het plein konden krijgen", "hahahahhah, nee dat is echt alles behalve wat gaat gebeuren". "Eerst moet er nog geld vrijkomen, dan moet er nog een daadwerkelijke project manager op, dan moet uitvoerings werkzaamheden er nog overheen en ga nog maar door, we zijn dan nog zeker wel 3 jaar bezig"
- "Je kan gemakkelijker losse stoeltjes plaatsen, die zijn minder duur en gemakkelijker realiseerbaar. Zeker als inwoners geluid en overlast niet willen is dat een goede oplossing"
- "Begin eerst maar met 1 stoeltje en dan kan er altijd meer komen" terwijl daarna eigenlijk ook wordt gezegd "Doe maar een groots ontwerp en dan kunnen we altijd daarna kijken wat we weg moeten strippen om het realistisch te maken"
- "Kom maar met een ontwerp en dan kijken we dan verder", terwijl ik al een ontwerp had? Eigenlijk bedenk ik me nu? Wat was er nou eig mis met mijn ontwerp? Wrm moe tik het herontwerpen en neemt hij het niet gewoon over met het perspectief hoe de gemeente dingen graag ziet? Dat snap ik niet zo goed. Geen zin, tijd en geld, maar wat heeft he tvoor nut om mij dit nog te laten doen als het nu eerst gaat om momentum creeëren binnen de gemeente?

Aantekeningen:

Verslag van samenwerking van ons met de gemeente voor het obi onderzoek:

Verslag overleg Scheepsmasttuin – 22 juli 2026
OBI- Onderzoek
Aanleiding en aanwezigen
[redacted]eeft op [datum] contact opgenomen met [redacted]k om de voortgang, mogelijkheden en het eerste ontwerp voor de Scheepsmasttuin te bespreken. Na een herinneringen is op 20 juli een afspraak tot stand gekomen.
Het overleg vond plaats op 22 juli 2026, met [redacted]wijknetwerker en [redacted]
Het was over het algemeen een prettig en open gesprek. Tegelijkertijd bleek dat wij vooraf een ander beeld hadden van de status, urgentie en mogelijke vervolgstappen van het project dan Patrick tijdens het overleg schetste.
We bespraken:

- de huidige situatie rondom de Scheepsmasttuin;
- spanningen, zorgen en perspectieven van inwoners;
- het eerste ruimtelijke ontwerp;
- de positie van het project binnen de gemeente;
- mogelijke stappen voor de korte en lange termijn.

Onze verwachtingen vooraf
Op basis van eerdere gesprekken en afspraken hadden wij begrepen dat er al momentum bestond om de Scheepsmasttuin te veranderen en te vergroenen.
Wij hadden meegekregen dat een aanpassing van het plein noodzakelijk zou zijn vanwege zorgen vanuit de veiligheidsregio over de toegankelijkheid voor onder andere brandweer en ambulance. Daarbij bestond volgens ons ook vanuit de gemeente de wens om de noodzakelijke verandering te combineren met vergroening. De belangrijkste openstaande vraag leek vooral te zijn wat inwoners voor deze plek nodig en wenselijk vonden.
Ons beeld was daarom dat de bal bij ons lag om samen met inwoners een ruimtelijk ontwerp te ontwikkelen. Dit ontwerp zou vervolgens bij [redacted]worden aangeleverd, eventueel verder worden aangescherpt en daarna aan het Kendoe-overleg worden voorgelegd.
Deze verwachting was onder andere ontstaan tijdens een eerdere bijeenkomst met [redacted] waarin de status van het project werd besproken en een projectteam werd opgezet dat regelmatig zou samenkomen. Daarnaast kregen we na het ontwerp voor het Hendrikplein vrij snel de vraag of er ook al een ontwerp voor de Scheepsmasttuin beschikbaar was, zodat dit eveneens kon worden doorgezet.
Dit versterkte de indruk dat er urgentie en bestuurlijk momentum waren. Vanuit deze verwachting hebben we tijd en energie geïnvesteerd in gesprekken met inwoners, het verzamelen van verschillende perspectieven en het ontwikkelen van een eerste ontwerp.
Wat tijdens het gesprek naar voren kwam
Tijdens het overleg bleek dat [redacted]niet bekend was met, of niet meer op de hoogte was van, de projectstatus zoals wij die hadden begrepen.
Hij gaf aan dat er momenteel geen budget beschikbaar is voor een grootschalige herinrichting. Ook is er nog geen projectontwikkelaar of projectleider aan het project gekoppeld en is het project volgens hem nog niet gereed om aan het Kendoe-overleg voor te leggen.
Daarnaast is er op dit moment geen duidelijk vervolg vanuit de veiligheidsregio. Wij hadden eerder begrepen dat vanuit de veiligheidsregio behoefte bestond aan een relatief snelle verandering van de locatie, maar volgens [redacted] is hier nog geen concrete opvolging aan gegeven.
Voordat een volledige herinrichting mogelijk is, moeten daarom eerst verschillende randvoorwaarden worden georganiseerd. Er moet binnen de gemeente opnieuw belangstelling en momentum ontstaan, er moet iemand formeel verantwoordelijk worden voor het project, er moet financiering worden gevonden en verschillende gemeentelijke en externe partijen moeten worden betrokken. Volgens Patrick kan een grootschalige herinrichting daardoor nog enkele jaren op zich laten wachten.
Op kortere termijn zijn mogelijk wel kleinschalige ingrepen haalbaar, zoals eigen beheer bakken, losse zitgelegenheden en andere elementen die grotendeels door inwoners en lokale organisaties kunnen worden aangevraagd, georganiseerd en beheerd. Hiervoor zou mogelijk een kleiner budget beschikbaar kunnen worden gemaakt.
Verschil tussen verwachting en huidige situatie
De belangrijkste constatering uit het gesprek is dat er een duidelijk verschil bestaat tussen de projectstatus zoals wij die uit eerdere gesprekken hadden begrepen en de actuele situatie zoals [redacted]ie beschreef.
Wij gingen ervan uit dat er al gemeentelijk momentum en urgentie waren en dat vooral een concreet ontwerp ontbrak. Tijdens het overleg bleek echter dat ook de interne opdracht, financiering, capaciteit, projectleiding en formele verantwoordelijkheid nog niet zijn georganiseerd.
Dit was teleurstellend om te horen. Het momentum dat wij dachten te ondersteunen, lijkt in de praktijk voor een groot deel door de lokale betrokkenen en initiatiefnemers zelf te zijn opgebouwd. Tegelijkertijd is nog onduidelijk of en door wie dit momentum binnen de gemeente wordt overgenomen.

Afgesproken vervolgstappen
Op basis van het gesprek worden twee ontwerp- en ontwikkelrichtingen verder uitgewerkt.
1. Kleinschalig korte termijn voorstel
Deze richting bestaat uit ingrepen die mogelijk met een beperkt budget en zonder volledige herinrichting kunnen worden gerealiseerd, zoals:

- eigen beheer bakken;
- losse of verplaatsbare zitgelegenheden;
- kleinschalige vergroening;
- elementen die door inwoners of lokale organisaties kunnen worden aangevraagd en beheerd.

Bij dit voorstel moet duidelijk worden gemaakt welke verantwoordelijkheid bij inwoners en lokale organisaties komt te liggen en welke ondersteuning de gemeente kan bieden.

2. Toekomstgericht ontwerp
Daarnaast wordt een ambitieus toekomstbeeld ontwikkeld waarin het plein ingrijpend wordt veranderd en daadwerkelijk het karakter van een tuin krijgt.
Dit ontwerp laat zien wat op langere termijn mogelijk is wanneer voldoende financiering, capaciteit, projectleiding en bestuurlijke betrokkenheid beschikbaar komen. Het kan worden gebruikt om richting te geven, nieuwe gesprekken te voeren en momentum te creëren. Daarbij moet wel duidelijk blijven dat het nog geen uitvoerbaar plan is en afhankelijk is van toekomstige besluitvorming.
Er is afgesproken dat jade deze ontwerpen gaat maken en de eerste versie verder gaat ontwikkelen, maar ook dat Patrick hierin ondersteuning geeft.
Conclusie
Het overleg heeft meer duidelijkheid gegeven over de actuele positie van het project, maar heeft ook een duidelijke mismatch zichtbaar gemaakt tussen onze verwachtingen en de huidige gemeentelijke mogelijkheden.
Wij gingen er op basis van eerdere gesprekken van uit dat er al urgentie en bestuurlijk momentum waren en dat vooral een concreet ontwerp nodig was om het project verder te brengen. In de praktijk blijken belangrijke randvoorwaarden, zoals financiering, intern eigenaarschap, projectleiding en formele besluitvorming, nog te ontbreken.
De centrale vraag voor het vervolg is daarom niet alleen welk ontwerp wenselijk is, maar vooral wie verantwoordelijk wordt voor het vasthouden en verder ontwikkelen van het opgebouwde momentum. Zonder duidelijk eigenaarschap vanuit de gemeente bestaat het risico dat de verantwoordelijkheid opnieuw bij wijkprofessionals, initiatiefnemers en bewoners terecht komt, terwijl zij niet over de middelen en bevoegdheden beschikken om de gewenste verandering daadwerkelijk te realiseren.

Persoonlijke reflectie (Jade)
Als het allemaal nog onduidelijk blijft wanneer en wie de verantwoordelijkheid neemt binnen de gemeente voor het vervolg, komt de bal opnieuw bij de lokale initiatiefnemers en bewoners te liggen. Van hen wordt verwacht dat zij nieuwe ideeën ontwikkelen, bewoners mobiliseren en voldoende momentum creëren om het project verder te brengen.
Er is vanuit de wijk echter al veel tijd en energie in het project geïnvesteerd. Tegelijkertijd hebben bewoners en initiatiefnemers niet de formele zeggenschap, middelen of capaciteit om een grootschalige verandering zelf te realiseren. Het is daarom de vraag hoeveel aanvullende inzet nog van hen kan worden verwacht, zonder dat eerst duidelijk wordt wie binnen de gemeente verantwoordelijk is/ neemt voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het project.

Meeting met stadsbeheer

Date: 23 juli 2026

Descriptive notes:

- Gesprek gehad me[redacted] die voormalig betrokken was de scheepsmast tuin.
- We hebben het over verschillende dingen gehad:
  - De wijkaanpak is zij bij betrokken. Dit is een aanpak om vergroening op wijk niveau te kunnen uitvoeren. Dit iseigenlijk vanuit de gemeente ingericht om neit altijd alles via de officele weg te moeten doen, want dan gaat er eneorm veel tijd over ruimtelijke ontwikkelings plannen.
  - De wijkaanpak is vanuit wijkcoordinaten opgezet. Elke regio heeft een persoonlijke wijkcoordinator die bij inwoners ophaalt waar kansen liggen om te vergroenen, zoals boom spiegels, gevel tuinen maar ook grotere projecten als pleinen en straten etc.
- Het Noordereiland wordt door haa rook gezien als een plek waar veel participatie plaatsvind, waar er veel wrodt meegedacht en geparticipeerd. (Mijn vraag hierbij nu eigenlijk wel,is dat niet alleen door ellen, en wat als ze stopt is er dan nog wele en goede basis?)
- Je hebt wijknetwerkers die vanaf de gemeente meer in het veld werken, zij doen alle dingen in de wijk dus mobilitiet, buren situaties, vergroening, verandering, riolering etc van alels en niet alelen vergroening. Wijkcoordinatoren heb je alleen bij de wijkaanpak en doen dus vergroening.
- De wijkaanpak is een beetje vanuit groen agenda gekomen.
- Coordinatoren zijn echt externe mensen die worden ingehuurd (8h) vanaf de gemeente om die wijkaanpak te organiseren, regelen en te trekken. Eigenlijk is het vaak dat de wijkaanpak die vergroeningen wilt doen, dan een wijk selectie doet en dan kijkt welke wijkcoordinator dit goed zou kunnen. Hier is ook een beetje hand in hand met wat er speelt in een wijk en of die coordinator hier geschikt voor is.
- Wijkcoordinatoren krijgen wel klein budget van de gemeente voor vergroeningen. via de wijkaanpak zegmaar.

De grote vragen die we hebben besproken en waar zij zelf over begon of in mee ging:

- Is het vergroenen niet gewoon een onderwerp die door inwoners niet zo wordt gedragen? Willen zij dit wel echt en is het niet iets wat eigenlijk een beetje top-down wordt gepushed om te doen. Ook binnend e wijkaanpak, zijn de coordinatoren degene die de trekkers van projecten vaak zin, is dat niet omdat zelf aannames of verlangens met zich mee brengen voor vergroening, mobiliteit etc.
- Momenteel wordt eigenlijk vaak ondrzoek gedaan door d wijkcoordinaten wat er nodig is,w aar en waarom. Ook of dit gewild en gewenst is door inwoners. Hier zit een enorme bias in en het onderzoek kan ook eigenlijk neit goed en gedegen uitgevoerd worden door tijd, kennis en eigen belangen. Eigenlijk zou je zoals de presentatie van Marlies mt verschillede kaarten met verschillende onderwerpen echt feiten willen odnerzoeken van zo'n wijk om ook te bepalen of alleen vergroening nodig is of nog meer en waar je het verhaal nog meer op kan basseren om soms projecten groter aan te pakken etc.
- Het kendoe overleg is eigenlijk eens oort gebiedsontwikkeling overleg. Dat het belangrijk is dat alles wel samen wordt gevoegd. Zij hebben ook geld om dingen uit te kunnen voeren. Daarom is er dus een kendoe overleg waar coordinatoren in moeten presenteren.
- Die relatie voelt ook gedeeltelijk scheef omdat coordinatoren extern zijn en het kendoe overleg gemeentelijke ambtenaren zijn. Als stadbeheer soms een pitch moet geven in het kendoe overleg wordt dat ook gedeeltelijk anders aangepakt en voelt de machtsverhouding ook niet zo.
- Wat eigenlijk over het algemeen niet goed gaat is verwachtingen en communicatie management. zowel tussen de gemeente als andere organen als buitenstaande organisaties.Er is gewoon heel veel winst te behalen binnen de processen waar dingen meer samen lopen en gebruik van elkaar kunnen maken.
- waar een grote mismatch inzit volgens[redacted] is dat er binnen de gemeente ook veel kansen worden misgelopen tussen de mensen die in de uitvoering zitten en dus echt ind e praktijk werken en de mensen die in de verwerking en beleid zitten. Deze werelden mengen te weinig,w aardoor processen los lopen er veel wordt gedaan maar niet met gemengde energie. Beleid zou in het concept van participeren echt veel meer de praktijk moeten mee krijgen. Begrijpen dat als het ene project doorgaat dat ook effect heeft op het volgende project etc.
- Het concept van stedelijk programmeren is hier ook een ding. Hoe bepaald de gemeente prioriteiten in wat er moet gebeuren en wat belangrijker is. Hierin is een grote uitdaging tussen de verschillende niveau;s
  Wijk
  Gebied
  Stad

  niveau's -> er ishier weinig communicatie in prjecten en mensen die in praktijk en beleid werken die hebben ook heel weinig wijk kennis en connectie. Ze zouden eigenlijk beter moeten weten wat gevolgen keuzes etc voor conclusies en gevolgenmet zich mee brengen in de wijk. Alelen dan wordt er urgentie gevoeld over bepaalde onderwerpen en dus ook bijvoorbeeld vergroening etc.

  Er zijn participatie avonden, alleen avonden waar standaard mensen naartoe komen, heel veel meer wordt er eigenlijk neit gedaan. Alleen in de wijkaanpak nog wel vanaf coordinatoren meer, maar is ook persoons gebonden hoe diepgaand dat is etc.
  voorbeeld dat bij rijnhaven veel veranderd, dat daar aan de weinige inwoners is gevraagd o te participatie, maar de afrikaanderwijk die veel gebruik gaat maken van rijnhaven hier helemaal in is overgeslagen.,

  Er is weinig contact binnen de gemeente maar ook kansen lopen mis door losse organisaties niet goed te betrekken en te laten landen in de gemeente, heel veel is persoons gebonden.

  Je zou eigenlijk een losse organisatie willen hebben die het participatie proces doet, om het zo objectief mogelijk te houden, alleen op lange termijn loopt zo'n organisatie misshien otch ook niet meer zo opbjectief en positief door een wijk. En krijgt ook een reputatie.
  Maar eigenlijk zou je mensne in de wijk willen hebben die dus kijkenw at een groep mensen beweegt en na wat tijd en meerdere keren die energie gevoelt te hebben het echt vanuit de inwoners te latenontwerpen etc en daarin alelen helpen en faciliteren, maar niet de stem weghalen

of specifiek inkaderen tot een bepaald onderwerp of ruimte of mogelijkheid. Nu wordt er eigenlijk meer geparticipeerd waar het proejct wordt ge presenteerd en je kan er ja of nee op zeggen en een beetje je mening delen, maar wat wordt daar nou echt mee gedaan?

[redacted]voelt zich zelf ook echt opgelaten om met inwoners te praten omdat je merkt dat zij voelen dat jij een agenda hebt en ook omdat je gewoon weinig tijd krijgt om echt een goed gesprek te kunnen voeren en bepaalde spanningen of energie te bespreken. Het is heel erg specifiek en kort.

je wilt ook geen valse hoop geven in zo'n kennismakings gesprek en je wilt ook wel een beetje vertrouwen opbouwen zodat je er ookuitkrijgt wat nodig is voor en goed ontwerp. Dus het voelt erg dubbel om het veld werk te doen.

Zij werkt voor ene veilige buitenruimte en daar moet je gewoon weten wat voor inwoners voelt als veilige buitenruimte en inclusief, dat kan e niet vanaf je kantoortje doen maar in realiteit krijg je daar echt hel wenig tijd en ruimte voor om te doen. Je wilt meer tijd daarvoor om dat onderzoek goed te kunnen doen.

Eigenlijk is het nu zo dat er een project begint met ene initiatief, dan wil je eigenlijk het programma van eisen bepalen, dit wordt nu vaak gedaan vanuit regels en weinig vanuit praktijk ervaringen en inowners etc. Uit eigen interesse doe[redacted]dat dan wel, en probeert met mensen te praten maar staat niet in haar baan beschrijving en ze heeft het zelf nodig om wel creatief te kunnen zijn en met goed ontwepren te komen. nahet origramma van eisen wordt een voorlopig ontwerp gemaakt dan definitief ondertussen soms wat korte kortsluitn gmet het zogenaamde participatie proces maar dat is het dan ook wel.

men zegt altijd wle, betrek de doelgroep, maar hoe dan is nooit goed uitgelegd, wanneer doe je dat goed? hoe moet je dat realiseren, hoe moet zo'n co-cratie eruit zien etc. want je kan het niet copy pasten enhet is per context anders.

Mega complex participatie en context specifiek en dus niet te copy pasten. Conclusie, vanuit de gemeente moet veelv eranderen. maar wat precies en hoe?

Rondje fietsen rondom eiland voor groen projecten

Date: 28 juli 2026

Rondje Groen Noordereiland
28-07-2026
[redacted]

We hebben een rondje op het eiland gefietst om verschillende vergroening projecten te bespreken, de voortgang, de verschillende meningen en energieën en de toekomst van verschillende projecten.

Besproken projecten:
- Ons park:
- De Hendrik
- Scheepsmasttuin
- De Superstraat
- Prinsenhoofd-> tijdelijk bos op poten
- De School

Samenvatting van de projecten:
Ons Park

Het ziet er in realiteit een stuk minder groen uit dan op de foto :)
Achtergrond
Ons Park is ontstaan vanuit een bewonersbeweging tegen de ontwikkeling van nieuwe woningen op deze locatie. Bewoners wilden de open ruimte behouden en organiseerden zich om hier een park van te maken. De naam 'Ons Park' verwijst hier dus ook naar.
Bij het ontwerp waren onder andere architecten en landschapsarchitecten betrokken die zelf in de omgeving wonen/ ernaast. Bewoners hebben gezamenlijk nagedacht over de inrichting en het gewenste gebruik van het park.
Tijdens de ontwikkeling ontstond weerstand tegen het gedeelte dat bedoeld was voor jongeren en sporters die aan calisthenics doen. Hierbij speelden spanningen en negatieve, soms ook racistische, reacties. Inmiddels lijkt deze weerstand grotendeels te zijn afgenomen en wordt de sportplek veel gebruikt.
Het park is momenteel vrij droog en kaal. Er is weinig schaduw en vooral het centrale gedeelte wordt beperkt gebruikt. Het staat als 'koele plek' op de koele kaart van Rotterdam, wat niet kan kloppen. Wel is er een watertappunt aanwezig.
Voorstel voor een Tiny Forest
IVN Natuureducatie, het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid, benaderde Iedereen aan Boord met de vraag of er op het Noordereiland een geschikte locatie beschikbaar was voor een Tiny Forest. Het ging om een dichtbegroeid bosje van ongeveer de grootte van een tennisveld, bij voorkeur in de buurt van een school. Het bosje zou niet alleen bijdragen aan vergroening en biodiversiteit, maar ook gebruikt kunnen worden voor natuureducatie met kinderen. Een mooie kans, zowel financieel als voor vergroening voor de gemeente: de provincie Zuid-Holland zou €14.250,- bijdragen aan een Tiny Forest, daarbovenop was een cofinanciering van €18.750,- nodig. De projectbegeleiding zou door IVN worden verzorgd.
Iedereen aan Boord onderzocht verschillende mogelijke locaties, waaronder de punt van het eiland en de kade bij Villa Zebra. Hierover vonden intern gesprekken plaats en werd het besproken met enkele gemeente-ambtenaren, waaronder [redacted] (Rondje Bruggen), [redacted], [redacted]; [redacted] en [redacted]. Vervolgens is contact opgenomen met Stadsbeheer om te bespreken welke locaties technisch en organisatorisch geschikt zouden zijn.
Stadsbeheer stelde zelf Ons Park voor als mogelijke locatie. Vanwege de eerdere spanningen rond het park vond IAB dit in eerste instantie een kwetsbare keuze. Tegelijkertijd zag de organisatie ook kansen: wanneer bewoners en betrokken organisaties achter het plan zouden staan, kon het Tiny Forest een waardevolle toevoeging worden. Onder andere de nabijgelegen school werd bij het idee betrokken en vanuit de omgeving ontstond enthousiasme.
Later stelde Stadsbeheer echter opnieuw de vraag of het Tiny Forest wel aansloot bij de wensen van bewoners en of de locatie daadwerkelijk geschikt was. Door deze veranderde houding is het plan uiteindelijk niet verder ontwikkeld.
Deze situatie laat zien hoeveel bemiddeling en voorbereiding nodig kan zijn om een nieuw vergroeningsidee lokaal te laten landen. Bewoners en organisaties worden enthousiast gemaakt en investeren tijd en vertrouwen, terwijl de oorspronkelijke opdrachtgever/ trekker zich later uit het proces kan terugtrekken. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor het vertrouwen in toekomstige vergroeningsprojecten.
Zoals tijdens het gesprek werd samengevat:
"Iets wat je zelf niet hebt aangevraagd, komt toch op je bord terecht. Vervolgens wordt het jouw verantwoordelijkheid om het goed te organiseren en lokaal te laten landen. Nadat je daar veel energie in hebt gestoken, wordt het plan alsnog bij je weggehaald."

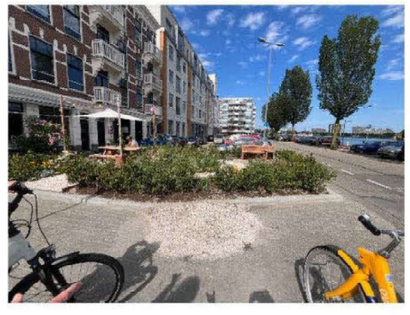

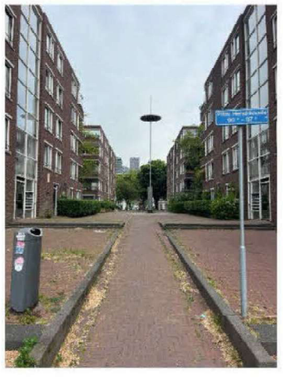
De Hendrik

De ontwikkeling van de groene plek bij De Hendrik heeft ongeveer drie jaar geduurd. Het uitgangspunt was een groenvoorziening die door bewoners beheerd zou worden. Voor de aanleg en financiering bleef ondersteuning vanuit de gemeente noodzakelijk.
Bewoners maakten zelf schetsen en verschillende architecten dachten mee over het ontwerp. Meerdere voorstellen werden echter afgewezen, onder andere omdat deze niet binnen de 'Rotterdamse Stijl' zouden passen. Door de herhaalde afwijzingen nam de motivatie bij zowel bewoners als Iedereen aan Boord af.
In mei van het voorgaande jaar werd uiteindelijk samen met Patrick een ontwerp vastgesteld. Dit ontwerp zou worden overgedragen aan UW voor uitvoering. Vervolgens bleef concrete actie lange tijd uit, ondanks de eerder gemaakte afspraken. Hierdoor liep de situatie uiteindelijk op.
Ellen koos daarna voor een andere route en nam contact op met een gemeenteraadslid. Door middel van een brief en de aankondiging dat het onderwerp in de gemeenteraad besproken zou worden, kwam het project opnieuw op de politieke en ambtelijke agenda. De dag voordat de bespreking zou plaatsvinden, kwam het bericht dat de uitvoering de daaropvolgende week zou beginnen.
Resultaat
Na realisatie had het ontwerp een duidelijk positief effect op de omgeving. Ook bewoners die vooraf minder enthousiast waren, reageerden positief op het uiteindelijke resultaat. De plek wordt intensief gebruikt en met veel aandacht door omwonenden onderhouden. Er groeien verschillende bloemen en de plek trekt onder andere veel leuke bijen aan.
De Hendrik laat daarmee zien dat een zichtbaar en zorgvuldig uitgevoerd resultaat weerstand kan verminderen en nieuwe betrokkenheid kan creëren. Tegelijkertijd maakt het lange voortraject duidelijk hoeveel doorzettingsvermogen nodig kan zijn voordat een relatief kleinschalig bewonersinitiatief daadwerkelijk wordt uitgevoerd. En ook met de zorgwekkende vraag, komt er dus echt pas actie van de gemeentelijke afspraken en beloftes als je van hogeraf druk zet?
Mogelijkheden voor de toekomst
Naast het huidige plantvak ligt nog een stenig gedeelte. Dit zou in de toekomst mogelijk kunnen worden vergroend als een uitbreiding van de bestaande boomspiegel. Eerder werd aangegeven dat dit niet mogelijk was vanwege een afvalcontainer. Deze container staat inmiddels bij de naastgelegen parkeerplaats, waardoor opnieuw onderzocht kan worden of vergroening mogelijk is.
Daarnaast is gesproken over het doortrekken van het plein richting de parkeerplaats. Dit kan ruimtelijk interessant zijn, maar vraagt om een bredere afweging vanwege het beperkte aantal parkeerplaatsen in de omgeving.

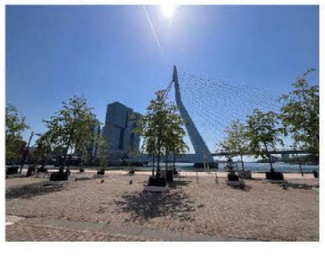
Scheepsmasttuin

Voor de Scheepsmasttuin zijn binnen het Kendoe-overleg afspraken gemaakt over de ontwikkeling van een ontwerp dat aansluit bij de wensen van bewoners. De plek werd daarbij omschreven als een mogelijke rusttuin en gemeentelijk gezien als een logisch vervolg op De Hendrik.
Tegelijkertijd kwam de straat onder de aandacht van de veiligheidsregio en werd vastgesteld dat er veranderingen nodig waren. Hierdoor ontstonden meerdere belangen en werden afspraken gemaakt over maandelijkse overleggen, concrete acties en een gezamenlijke aanpak.
Iedereen aan Boord zou ophalen welke vormen van vergroening bewoners belangrijk vonden. Op basis daarvan zou een ontwerp worden ontwikkeld, gepresenteerd en verder besproken binnen het Kendoe-overleg.
Participatie en ontwerp
Jade heeft via verschillende participatievormen onderzoek gedaan naar de ervaringen, wensen en zorgen van bewoners. Het participatieproces vond plaats binnen een complexe sociale context. Een incident tijdens een co-creatiesessie, conflicten tussen bewoners, spanningen rond de komst van Dreamlab 010 en bestaand wantrouwen richting de gemeente en Woonstad beïnvloedden de bereidheid van bewoners om aan het proces deel te nemen.
Hierdoor kostte het ophalen van input veel tijd en energie. Voor de betrokken initiatiefnemers ontstond bovendien een kwetsbare positie: zij waren voor bewoners het zichtbare aanspreekpunt voor een verandering, terwijl zij zelf niet verantwoordelijk waren voor financiering, besluitvorming of uitvoering en andere contextuele spanningen.
Ondanks deze omstandigheden is een ontwerp ontwikkeld waarin zowel enthousiaste reacties als zorgen en bezwaren van bewoners zijn meegenomen. Dit ontwerp is gepresenteerd tijdens een overleg met Patrick en Hetty.
Tijdens dat gesprek bleek dat er vanuit de gemeente nog geen projectorganisatie of financiering beschikbaar was. Er moest onder andere nog een projectleider worden gevonden en er moesten middelen worden vrijgemaakt. Als vervolgstap werd afgesproken om het ontwerp verder uit te werken, zodat het gebruikt kan worden om binnen de gemeente steun en financiering te verkrijgen. In plaats van dat er al concrete stappen worden gezet om het ontwerp te realiseren, moet het ontwerp eerst dienen als middel om binnen de gemeente beweging en draagvlak te creëren, iets wat niet van te voren duidelijk was in de samenwerking.
Belangrijkste observatie
De Scheepsmasttuin laat zien hoeveel lokale kennis, bemiddeling en persoonlijke inzet nodig is om tot een gedragen ruimtelijk ontwerp te komen. Daarbij is niet alleen de fysieke inrichting van belang, maar ook het verhaal waarmee bewoners worden benaderd en de verwachtingen die tijdens het proces worden gewekt.
In de communicatie met bewoners is onder andere verwezen naar de veiligheidsopgave, de gemeentelijke groenambities en de verwachting dat er daadwerkelijk iets met de straat zou gebeuren. Wanneer deze argumenten achteraf geen duidelijke aanleiding voor uitvoering blijken te zijn, ontstaat teleurstelling. Dit geldt zowel voor bewoners als voor de mensen die zich persoonlijk kwetsbaar hebben opgesteld om het gesprek mogelijk te maken.
Het huidige plan is dat Jade het ontwerp verder uitwerkt en contact houdt met Latifa over de vervolgstappen en haar afstemming met Patrick.

De school
Rond de school wordt gewerkt aan verschillende vormen van kleinschalige vergroening, waaronder geveltuinen en boomspiegels. De school onderhoudt deze plekken zorgvuldig en weet de activiteiten zelfstandig voort te zetten, zonder dat Ellen hier voortdurend een trekkende rol in hoeft te vervullen.
De school betrekt kinderen actief bij natuur, biodiversiteit en de leefomgeving. Voorbeelden van activiteiten zijn:
- deelname aan een BioBlitz, waarbij kinderen planten en dieren tellen;
- de Friday Cleanup, waarbij afval wordt verzameld;
- het onderhouden van een wormenhotel;
- deelname aan Buurtboom Buddies;
- een bollenactie;
- zaaidagen en andere groene activiteiten.

Het schoolgebouw heeft een zwart dak en warmt tijdens zonnige dagen sterk op. De school beschikt niet over een volledig uitgewerkt hitteprotocol, maar past tijdens zeer warme dagen wel de lestijden en activiteiten aan. De buitenschoolse opvang in hetzelfde gebouw heeft een uitgebreider hitteprotocol en werkt onder andere met aangepaste activiteiten en icepacks.
De school is een voorbeeld van een locatie waar vergroening en natuureducatie structureel onderdeel zijn geworden van de dagelijkse praktijk. Het eigenaarschap ligt duidelijk bij de organisatie zelf, waardoor de activiteiten minder afhankelijk zijn van één externe initiatiefnemer.

Reflectie Jade
Ik heb zelf veel meegekeken in deze verschillende projecten met veel mensen gesproken en verbaas me toch wel over deze punten. Ik kijk misschien met een naieve toch ook wel strenge blik naar wat hier gebeurd en wat ik zie gebeuren.
Verschil tussen communicatie en uitvoering
In meerdere projecten is sprake van een verschil tussen wat aanvankelijk door de gemeente als wenselijk of mogelijk wordt gepresenteerd en wat uiteindelijk uitvoerbaar blijkt te zijn. Iedereen aan Boord ging op basis van gesprekken en afspraken aan de slag met het betrekken van bewoners, scholen en andere organisaties. Nadat hierin veel energie was geïnvesteerd, werden plannen soms alsnog aangepast, vertraagd of stopgezet.
Dit is lastig voor een lokale organisatie als IAB. Zij stelt zich richting bewoners kwetsbaar op, bouwt vertrouwen op en probeert plannen te ontwikkelen volgens de uitgangspunten van de gemeente. Wanneer de gemeente vervolgens van koers verandert, moet IAB dit opnieuw aan bewoners uitleggen, terwijl zij zelf geen doorslaggevende invloed heeft op het besluit.
Koppeling met werkzaamheden aan de riolering
Een terugkerend voorbeeld is de communicatie over de geplande rioleringswerkzaamheden op het eiland. Aanvankelijk werd aangegeven dat vergroenings- en herinrichtingsplannen mogelijk met deze werkzaamheden konden worden gecombineerd.
Later kregen initiatiefnemers regelmatig te horen dat zij te laat waren, omdat de plannen voor de werkzaamheden al vaststonden en nieuwe voorstellen niet meer konden worden toegevoegd. Tegelijkertijd waren de rioleringswerkzaamheden op dat moment nog niet zichtbaar gestart. Dit roept vragen op over de werkelijke besluitvormingsmomenten en over wanneer bewoners en initiatiefnemers nog invloed kunnen uitoefenen.
Het is daarom belangrijk om transparant te communiceren over de planning, de beschikbare beslisruimte en de momenten waarop ideeën nog kunnen worden meegenomen.
Erkenning van lokale inzet
Lokale initiatiefnemers, wijkcoördinatoren en bewoners investeren veel tijd in het opbouwen van relaties, het bemiddelen bij conflicten en het vertalen van gemeentelijke ambities naar concrete plannen. Dit werk is niet altijd direct zichtbaar, maar is vaak bepalend voor de vraag of een project lokaal geaccepteerd wordt.
Wanneer plannen zonder duidelijke uitleg worden vertraagd, gewijzigd of beëindigd, kan dit overkomen alsof deze inzet weinig gewicht heeft. Meer erkenning voor het relationele en emotionele werk van initiatiefnemers kan bijdragen aan een gelijkwaardigere samenwerking.
Langetermijneffecten van kortetermijninterventies
Een tijdelijke interventie kan op korte termijn zichtbaar resultaat en enthousiasme opleveren. Tegelijkertijd kunnen slecht onderhouden of onvoldoende afgestemde projecten het vertrouwen op langere termijn beschadigen.
Bewoners baseren hun verwachtingen niet alleen op één project, maar ook op eerdere ervaringen met de gemeente en andere organisaties. Wanneer eerdere plantenbakken verdrogen, afspraken niet worden uitgevoerd of nieuwe plannen zonder participatie worden geplaatst, beïnvloedt dit de bereidheid om aan volgende trajecten mee te doen.

Conclusie
De besproken projecten laten zien dat er op het Noordereiland veel enthousiasme, kennis en betrokkenheid aanwezig is rondom vergroening. Bewoners, scholen en lokale organisaties zijn bereid om ideeën te ontwikkelen, mee te ontwerpen en verantwoordelijkheid te nemen voor beheer.
Tegelijkertijd blijkt dat deze energie kwetsbaar is. Onduidelijkheid over besluitvorming, wisselende boodschappen, beperkte interne afstemming en het uitblijven van uitvoering kunnen het vertrouwen snel verminderen. Succesvolle vergroening vraagt daarom niet alleen om een goed ruimtelijk ontwerp, maar ook om betrouwbare samenwerking, duidelijke verantwoordelijkheden en langdurige aandacht voor de relatie met bewoners.
Voor de toekomst is het belangrijk dat de gemeente en lokale initiatiefnemers op een open en gelijkwaardige manier samenwerken. Nu Iedereen aan Boord ophoudt te bestaan, is het des te belangrijker dat er voldoende tijd, aandacht en transparante communicatie beschikbaar zijn om deze samenwerking zorgvuldig en betekenisvol vorm te geven.

Superstraat

De Superstraat is ontstaan vanuit een bewonerswens voor meer groen. Bewoners hebben zich georganiseerd en ongeveer twee jaar lang aandacht gevraagd voor vergroening van de plek.
Er kwam onverwacht beweging toen plantenbakken beschikbaar kwamen bij het voormalige Oogziekenhuis. De bakken konden worden hergebruikt en zijn naar de nieuwe locatie verplaatst. Binnen ongeveer twee maanden werd het project gerealiseerd en werden de bakken opnieuw beplant.
De Superstraat heeft veel positieve reacties opgeleverd. Omwonenden en voorbijgangers waarderen het dat zij tijdens hun dagelijkse route meer groen tegenkomen.
Tegelijkertijd bestaan er gemengde gevoelens bij het tegenovergelegen café en over het verdwijnen van vijf parkeerplaatsen.
Dit project laat zien dat snel beschikbare materialen en een concrete uitvoeringsmogelijkheid een langlopend proces plotseling kunnen versnellen. Het resultaat brengt nieuwe positieve energie, maar vraagt ook om aandacht voor de belangen van direct aangrenzende ondernemers en gebruikers.

Prinsenhoofd – Bos op Poten

Over het tijdelijke project Bos op Poten op het Prinsenhoofd bestaan gemengde gevoelens.
Sinds ongeveer 2024 hebben verschillende groepen studenten onderzoek gedaan naar de toekomst van deze grote open plek. Het gebied kent uiteenlopende gebruikers en belangen. Zo wordt de locatie gebruikt door zogenoemde kadekapers met auto's en motoren, willen omwonenden hun vrije uitzicht behouden en bevinden zich onder het plein een metroverbinding, leidingen, uitdagingen rondom storm op komst en andere infrastructuur.
Uit eerdere onderzoeken bleek dat het bomen in de volle grond waarschijnlijk beperkt of onmogelijk is vanwege de ondergrondse infrastructuur en de benodigde wortelruimte. Ook kwamen tijdens bewonersgesprekken verschillende meningen naar voren over het toevoegen van bomen en de mogelijke invloed daarvan op het uitzicht. Studenten hebben meerdere ontwerpen ontwikkeld en deze zijn onder andere met de wijkraad besproken.
Later verschenen historische foto's waaruit bleek dat zich rond de jaren vijftig bomen op de punt van het Noordereiland bevonden. Nadat deze beelden met de gemeenteraad waren gedeeld, kwam het tijdelijke project Bos op Poten tot stand, op initiatief van [redacted].
Gebruik van de naam
De naam 'Bos op Poten' roept vragen op. Een eerder project met dezelfde naam werd op het Handelsplein uitgevoerd door KOMOVO en andere organisaties, in nauwe samenwerking met bewoners. Bewoners dachten mee over het ontwerp, hielpen bij de uitvoering en droegen bij aan het onderhoud. Dit project werd daardoor gezien als een sterk voorbeeld van participatieve placemaking.
Bij het tijdelijke project op het Prinsenhoofd is van een vergelijkbaar participatieproces veel minder tot geen sprake. De opzet word grotendeels vanuit de gemeente ontwikkeld en uitgevoerd. Daardoor kan het gebruik van dezelfde naam de indruk wekken dat beide projecten volgens een vergelijkbare participatieve aanpak tot stand zijn gekomen, terwijl dat niet het geval is.
Tijdelijkheid en participatie
Volgens de initiatiefnemer [redacted] zijn de bomen onder andere geplaatst om het gesprek te stimuleren over de toekomstige vergroening van het plein. Voor zover bekend is er echter nog geen duidelijke aanpak om de reacties, wensen en zorgen van bewoners systematisch te verzamelen en te vertalen naar toekomstige ontwerpen. Ook zouden hiervoor beperkt tijd en budget beschikbaar zijn.
Dit roept vragen op over het doel van de tijdelijke interventie. De bomen suggereren dat permanente boombeplanting op deze locatie mogelijk is, terwijl eerdere onderzoeken juist wezen op technische beperkingen. Wanneer niet duidelijk wordt uitgelegd wat tijdelijk is, wat technisch mogelijk is en hoe bewoners kunnen meedenken, kunnen verkeerde verwachtingen ontstaan.
Tegelijkertijd heeft het project ook positieve effecten. Het grote, stenige plein heeft tijdelijk meer groen en schaduw gekregen. De plek wordt gebruikt door mensen die tussen de bomen zitten en verblijven. De fysieke toevoeging wordt daarmee zichtbaar gewaardeerd.
De dag na onze fietstour dronk [redacted] koffie met haar vriendin die met haar balkon uitkijkt op het Bos op Poten. Zij gaf aan dat iedereen in de flat blij is met het bos, behalve een bewoonster. Er is een appgroep voor het water geven aangemaakt en mensen zijn een stuk meer met elkaar in contact. Niemand is tot nu toe geïnformeerd, volgens de vriendin van Yasmin, dat er hierna geen definitieve bomen kunnen komen door de metro enz. die hier onderdoor lopen. De buren hopen erg dat er straks wel iets van groen komt.
Eerdere ervaringen
Ongeveer vier jaar geleden stonden op deze locatie plantenbakken met bloemen, onder andere om overlast door auto's en motoren tegen te gaan. De beplanting verdroogde echter snel en werd onvoldoende onderhouden. Deze ervaring heeft het vertrouwen van bewoners in tijdelijke groene interventies beïnvloed.
Op het Prinsenhoofd lijken momenteel meerdere vergroeningsprocessen naast elkaar te bestaan, zonder dat deze altijd goed op elkaar aansluiten. Er is beperkt contact met Iedereen aan Boord en andere actieve vergroeners die de afgelopen jaren met bewoners aan plannen hebben gewerkt.
Voor deze partijen is het confronterend dat zij veel tijd hebben geïnvesteerd in bottom-up vergroeningsprocessen, terwijl op het Prinsenhoofd relatief plotseling een top-down interventie wordt geplaatst. Hoewel het tijdelijke resultaat aantrekkelijk kan zijn, kan de gekozen aanpak toekomstige participatieve processen bemoeilijken. Bewoners kunnen hierdoor het gevoel krijgen dat beslissingen uiteindelijk toch zonder hun betrokkenheid worden genomen.

Tuinieren met een inwoner
Date: 11 september 2026

Descriptive notes:

- Rondje langs projecten gelopen die erg goed en cool zijn, waar inwoners het groen goed omarmen en uitwerkingen verschillend zijn
- Plantjes bekijken bij de Munt voor toekomstige eigen beheer bakken
- Plantjes gekocht bij de steck stadswinkel.
- Aarde en plantjes gehaald bij de aldi
- Getuiniert met 6 kinderen en de bank nieuw leven gegeven.
- Hij kwam met allemaal lege potjes aan zodat als we mooi zaad vonden bij bloemetjes, we dat konden meenemen. Hij heeft onderhand al 5000 zaadjes gespaard om in de eigenbeheer bakken te kunnen plaatsen.

Interpretive notes:

- Hij wilt veel groen en er ook hard voor werken.
- Gelooft erin dat er veel meer inwoners dit groen willen hebben en onderhoude, maar dat die in dit proces niet naar voren zijn gekomen.
- Het was wel enorm bijzonder. Er stond een prachtig grote zonnebloem die groeide in de bak waar de hele buurt eigenlijk wel trots op was. Voordat we de nieuwe plantjes ind e bak hadden gedaan, was de zonnebloem uit de bak gerukt en gerokken. heel lelijk en aggresief. Dus doel bewust eraf getrokken.
- Zo planten we deze nieuwe plantjes dus ook met wat angst dat de marrokaanse munt nog direct uit de bak gestolen kan wroden en de salie binnen een dag is weg geplukt. Maar hopelijk gaat het niet zover komen dus men geizen heeft dat niet alleen wij, de dreamlab 010, de kinderen en de buurt ervan genieten.
- Wat ik ook bijzonder vond is dat zodra er dus iets van middelen komen om nieuw leven in de plantenbak te stoppen, zijn er dus ook allemaal kinderen die mee willen helpen. Wil [redacted] hun dingen leren en ontstaat er meer dan alleen leuke plantjes in de plantenbak. MEnsen raken weer veel meer met elkaar in gesprek en dit gaf me ook wel weer ergens de goede energie dat er ier toch misschien wel wat kan gebeuren.

Context notes:

- Zelfs de inwoner die zo'n groot incident veroorzaakte, kwam naar buiten en gaf ons complimenten dat we dit leuk deden.

Process notes:

- *Wat was mijn rol?*

Ik had de rol waarbij ik wel wat zeggenschap had, want ik had het geld om de plantjes in de bak te kopen, maar ik heb de keuzes aan Mijndert gelaten en zelf het planten hebbenw e zamne met kinderen gedaan. Dus ik zou willen zeggen ik was ook gedeeltelijk participant.

- Nu even een buur die wat goeds wilde doen voor de buurt.

Quotes:

- "Wat goed dat jullie deze bank weer even nieuwe plantjes geven, het zag er zo treurig uit"
- "mogen wij helpen met de plantjes"
- "Ik ga nu elke dag langslopen en kijken of ze water nodig hebben"
- "Kunnen we dit vaker doen? "
- "Hier werkt dit concept wel, want hier is de hele dag zon, het is erg open" "Daarnaast willen mensen hier gewoon geniet van wat groen en gaan bewust hierheen om dat te doen, in de Scheepsmasttuin willen mensen snel doorsteken of naar hun berging en niet nog omlopen omdat daar een plant staat" "het zijn gewoon zeikerts
- "Bij ons zouden deze bloemen niet eens kunnen, mensen hebben het idee dat je dat gewoon uit de straat zomaar mag plukken. Het is toch best beschut en beschermd, dus ze durven dat gewoon zomaar te doen", neem de zonnebloem als voorbeeld.
-

Betekende veel voor hem = meer dan 3 weken vakantie

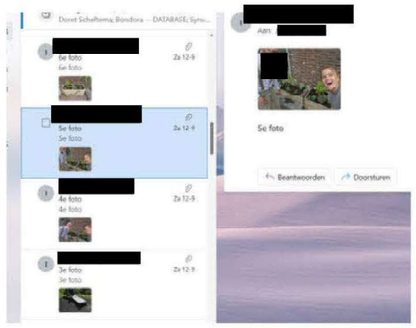
Jade, een paar mailtjes nu, foto's zijn anders te groot ;----)

Sorry voor late reactie, maar ik heb na jouw berichtje een paar keer gekeken en er was nog niets in de mail. Toen ben ik verder gegaan met diverse huishoudelijke taken, in de veronderstelling dat je het later zou versturen.
Ik doe bij deze mijn gemaakte foto's sturen.
Ook heb ik een lijstje gemaakt met de planten die we hebben gebruikt, die krijg je nog, daar er hopelijk nog velen zullen volgen.

Die eenzame heide in die te kleine pot, we hebben mooie geglazuurde potten gezien bij Stek Rotterdam ;-)
Een van 60 cm in doorsnede en 60 cm hoog ..., maar dan moet je weer broertjes en zusjes erbij gaan halen ...

Was inderdaad gezellig, en zoals ik al zei, die dag was als een 3-weekse vakantie ...
... bedankt namens mij, mezelf en mijn ego.

[redacted]

Aantekeningen:

Op het hoekje bij de Rosestraat en de Roentgenstraat is van een saai grasveld een vlinder en insecten tuin gemaakt. Er zijn allemaal planten in gezet, en leuk paadje tussendoor en een bijzondere manier van betegeling die insecten toelaat hierin te gaan zitten. Het is een groot en ruim stuk met mega veel mooie planten.

- Een project die eigenlijk perfect is voor weinig onderhoud en lekker wildgroei van goede en kleurijke planten. Groen en verkoeling.
- We hadden besproken waarom dit hier goed werkt: Het is een groot stuk met veel zon. Er wonen geen mensen direct op waardoor het meer volet als een openbare plek. Mensen he tmeer loslaten en puur van genieten als ze meer in de natuur willenz ijn. Meer een echt gemeentelijk vooruitgang dan echt dat er een specifike straat voordeel heeft.
- Dus de planten groeien hier goed, ze hebben hier niet de cultuur om planten te stelen. HZe hebben in 1x een grote verandering gedaan wat ook zorgt voor weerbaarheid en een saaie plek heeft nu meer leven gekregen.
- Het is geen specifieke doorgang alleen recreatief als mensen zouden willen.

Op deOranje boomstraat hebben ze van een hele grote betegelde stoep, gemakkelijk groen geplaatst. Nu is de straat groener en fijner leefbaar. Een deel is hufterproof groen met riet en baboe bakken. Maar het andere deel is bij mensen aangevuld met planten bakken en plantjes die ze zelf leuk vinden. Zo krijgen inwoners meer het gevoel van een tuintje en groen waar ze zelf energie in kunnn stoppen

Joostingstraat, Eerste Stampioendwarsstraat en Tweede Stampioendwarsstraat
De drie straten laten goed zien hoe groot de invloed van bewoners en collectief initiatief kan zijn op de vergroening van een straat.
Joostingstraat
De Joostingstraat is grotendeels betegeld en bevat weinig groen. In het midden van de straat staan slechts enkele bomen. De openbare ruimte oogt daardoor vrij stenig.
Eerste Stampioendwarsstraat
De Eerste Stampioendwarsstraat vormt bijna het tegenovergestelde. Bewoners hebben hier samen een zeer groene en levendige straat gecreëerd. Er zijn gezamenlijke zitplekken, constructies waar klimplanten tegenop kunnen groeien, rijk beplante boomspiegels, een kas met kruiden en eetbare planten, gezamenlijke compostbakken, plantenbakken en kleurrijke insectenhotels.
De vergroening is duidelijk het resultaat van bewonersinitiatieven en collectieve betrokkenheid. Niet iedere bewoner heeft individueel groen voor de deur, maar door gezamenlijke projecten ontstaat toch een sterk groene en sociale straat.
Tweede Stampioendwarsstraat
De Tweede Stampioendwarsstraat bevindt zich hier min of meer tussenin. Er is duidelijk meer groen dan in de Joostingstraat, met verschillende planten en gezamenlijke zitplekken. Tegelijkertijd is de inrichting wat strakker en is de hoeveelheid groen minder uitbundig dan in de Eerste Stampioendwarsstraat.
Samen vormen deze drie straten een interessant voorbeeld van hoe bepalend **bewonersinitiatief, collectieve betrokkenheid en eigenaarschap** kunnen zijn voor de mate waarin groen in een straat wordt geadopteerd en onderhouden.
Daarnaast is het interessant om ook de ruimtelijke omstandigheden mee te nemen, zoals de **hoogte van de bebouwing, schaduw en zonlicht**. Deze factoren bepalen immers mede welk type beplanting op welke plek goed kan groeien.

